MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

1990 - 1996

İSTANBUL - 1997

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

REF
Z
5055
.T9
D65
[1997]

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO : 625

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
0006875

1990 - 1996

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ISBN 975 – 400 – 163 – 4

Marmara Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Döner Sermaye İşletmesi
Matbaa Biriminde Basılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

"İlim tercüme ile olmaz, tetkikle olur". 1932

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖNSÖZ

Kırkbir sayılı Kanun Hükmünde kararname ile kurulduğu 20 Temmuz 1982 tarihinden bu yana geçen 15 yılda sürekli gelişme gösteren M.Ü. Sağlak Bilimleri Enstitüsü bugün Tıp, Ezcacılık, Diş Hekimliği ve Sağlık Eğitim Fakülteleri ile Hemşirelik ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarındaki Anabilim-Bilim Dallarında Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Bilimsel araştırma yapmaktadır.

Öğrencilerine bilimsel kariyerlerinin ilk adımları olan Lisansüstü Eğitimlerinde üst düzeyde teorik formasyon vermeyi ve yürüttükleri tezlerle bilimsel araştırmanın temel ilkelerini, benimsetmeyi amaçlayan Enstitünün 40 Anabilim Dalına bağlı 17 programdan bu güne kadar 313 yüksek lisans ve 181 doktora öğrencisi mezun olmuştur. Halen bu programlarda 189 yüksek lisans ve 240 doktora öğrencisi eğitimlerini sürdürmektedirler.

Elinizde bulunan bu kitapçık 1990-1996 yılları arasında Enstitümüzden mezun olan öğrencilerin çalışma konularını kamuoyuna duyurmayı amaçlamaktadır. Bu tez çalışmalarının önemli kısmının yurtdışı yayınlara dönüştürülerek bilgi okyanusuna küçük damlalarlada olsa katkı sağlaması bize kıvanç vermektedir.

Yurdumuzda ve Üniversitemizde bilimsel araştırma ivmesinin sürekli artması ve bilim ışığının hep parlaması dileğiyle.

Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Enstitü Müdürü

Ağustos 1997

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

MÜDÜR	Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU (BAŞKAN)
MÜDÜR YARDIMCILARI	Prof.Dr. Sevim ROLLAS
	Doç.Dr. Şefik GÖRKEY
ENSTİTÜ SEKRETERİ	Metin KAYA
YÖNETİM KURULU ÜYELERİ	Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU (BAŞKAN)
	Prof.Dr. Sevim ROLLAS
	Prof.Dr. Candan JOHANSSON
	Prof.Dr. Övün GÜVENER
	Prof.Dr. Emre DÖLEN
	Doç.Dr. Şefik GÖRKEY

TELEFONLAR

Müdür	0 216 337 99 89
	0216 414 44 23
Enstitü Sekreteri	0 216 337 99 89
	0 216 414 44 23
Santral	0 216 337 99 89
	0 216 414 44 23
Adres	Marmara Üniversitesi; Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hastaneler Cad. Haydarpaşa/İSTANBUL

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ENSTİTÜ İDARİ PERSONELİ

Metin KAYA	Enstitü Sekreteri
Mustafa KÖK	Muhasebe İşleri
Ahmet GENDE	Personel İşleri
Nur KURAL	Öğrenci İşleri
Sema GÜRBÜZ	Öğrenci İşleri
Necla ASLAN	Öğrenci İşleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
YÖNETİM KURULU

Prof.Dr. Ömer Faruk BATIREL (Rektör)

Prof.Dr. Ahmet Hayri DURMUŞ (Rektör Yardımcısı)

Prof.Dr. İhsan GÖK (Rektör Yardımcısı)

Prof.Dr. Hikmet SAVCI

Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ

Prof.Dr. Meral KEYER UYSAL

Prof.Dr. Mustafa Çetin VARLIK

Prof.Dr. Erol ETİ

Prof.Dr. Fehim ÜÇIŞIK

Prof.Dr. İbrahim Kafi DÖNMEZ

Prof.Dr. Ateş VURAN

Prof.DR. Ahmet Hayri DURMUŞ

Prof.Dr. Nüket YETİŞ

Prof.Dr. Nurdan TÖZÜN

Prof.Dr. Osman HAYRAN

Prof.Dr. Selçuk ÖZTEK

Prof.Dr. Orhan SEZGİN

Prof.Dr. Birol EMİL

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ENSTİTÜ KURUL ÜYELERİ

Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU (Başkan)

Prof.Dr. Sevim ROLLAS

Doç.Dr. Şefik GÖRKEY

Prof.Dr. Övün GÜVENER

Prof.D? Emre DÖLEN

Prof.Dr. Candan JOHANSSON

Prof.Dr. K. Turay YARDIMCI

Prof.Dr. İlknur TANBOĞA

Prof.Dr. Selçuk YILMAZ

Prof.Dr. Bülent BAŞARAN

Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ

Prof.Dr. Betül DORTUNÇ

Prof.Dr. Gül DÜLGER

Prof.Dr. Ertan TUZLACI

Prof.Dr. Ömer ERSOY

Prof.Dr. Kemal BERKMAN

Prof.Dr. M. Ali ŞEHİTOĞLU

Prof.Dr. Şanda ÇALI

Prof.Dr. Nejat ERVERDİ

Prof.Dr. Nurdan TÖZÜN

Prof.Dr. Osman HAYRAN

Prof.Dr. Necmettin PAMİR

Prof.Dr. Önder KAYHAN

Prof.Dr. Müjdat BAŞARAN

Prof.Dr. Emel AKOĞLU

Prof.Dr. Sevgi KÜLLÜ

Prof.Dr. Atıf AKDAŞ

Prof.Dr. Kaya EMERK

Prof.Dr. Canan ERZEN

Prof.DR. Jülide AKBUĞA

Prof.Dr. Beki KAN

Prof.Dr. Oğuz POLAT

Prof.Dr. Hasan ALKUMRU

Prof.Dr. Hediye EKİZLER

Doç.Dr. Erdal ARISAN

Doç.Dr. İmer OKAR

Doç.Dr. Berrak YEĞEN

Doç.Dr. Elçin GÜRKAN

Yrd.Doç.Dr. Ruhi Selçuk TABAK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ENSTİTÜ EĞTİM KOMİSYON ÜYELERİ

Prof.Dr. Süha YALÇIN	(Tıp Fakültesi)
Prof.Dr. Şule OKTAY	(Tıp Fakültesi)
Prof.Dr. Sevim ROLLAS	(Eczacılık Fakültesi)
Doç.Dr. Berrak YEĞEN	(Tıp Fakültesi
Doç.Dr. Deniz ŞELİMEN	(Hemşirelik Yüksek Okulu)
Doç.Dr. Serap İNAL	(Beden Eğt. ve Spor Yüksekokulu)
Doç.Dr. Ayşen YARAT	(Dişhekimliği Fakültesi)
Doç.Dr. Ender KAZAZOĞLU	(Dişhekimliği Fakültesi)
Yrd.Doç.Dr. Güler YALÇIN	(Ezzacılık Fakültesi)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ SENATOSU

Prof.Dr. Ömer Faruk BATIREL (Rektör)

Prof.Dr. Ahmet Hayri DURMUŞ (Rektör Yard.)
Prof.Dr. İhsan GÖK (Rektör Yard.)
Prof.Dr. Hikmet SAVCI
Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ
Prof.Dr. Meral KEYER UYSAL
Prof.Dr. Mustafa Çetin VARLIK
Prof.Dr. Erol ETİ
Prof.Dr. Fehim ÜÇIŞIK
Prof.Dr. İbrahim Kafi DÖNMEZ
Prof.Dr. Ateş VURAN
Prof.DR. Ahmet Hayri DURMUŞ
Prof.Dr. Nüket YETİŞ
Prof.Dr. Nurdan TÖZÜN
Prof.Dr. Osman HAYRAN
Prof.Dr. Şanda ÇALI
Prof.Dr. Hediye EKİZLER
Prof.Dr. Osman ALTUĞ
Prof.Dr. İ.Mete DOĞRUER
Prof.Dr. Aslan GÜNDÜZ
Prof.Dr. İlhan ULUDAĞ
Prof.Dr. AYLA OKTAY

Prof.Dr. Şermin ALYANAK
Prof.Dr. Necmettin PAMİR
Prof.Dr. Ahmet TABAKOĞLU
Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Prof.Dr. Orhan SEZGİN
Prof.Dr. Nadir DEVLET
Prof.Dr. Musa ŞAHİN
Prof.Dr. Hasan ALKUMRU
Prof.Dr. Gül DÜLGER
Prof.Dr. Adnan AYDIN
Prof.Dr. Tankut ÖKTEM
Prof Dr. Güzin ÜÇIŞIK
Prof.Dr. Oğuz URAS
Prof.Dr. Fuat ÇELEBİOĞLU
Prof.Dr. M. Saim YEPREM
Prof.Dr. Metin YEREBAKAN
Prof.Dr. Atıf AKDAŞ
Prof.Dr. Ahmet Mete SAATÇİ
Prof.Dr. Nazım EKREN
Prof.Dr. Nesrin ÖZER
Prof.Dr. A. Alp SAYAR
Doç.Dr. Tuğrul BİREN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TIP FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANE ve DOKÜMANTASYON

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A- YÜKSEK LİSANS TEZLERİ (1990-96)

1. Bazı Uçucu Yağların Antibakteriyel ve Antifungal Etkileri Üzerinde Araştırmalar

Taner DORTUNÇ
Tez Dan. : Doç.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 1990
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada M. piperita, M.spicata, O.onites, O.heracleoticum, S.sclarea, S.cryptantha, S.triloba, M.officinalis, L.nobilis bitkilerine ait 9 uçucu yağın antimikrobiyal etkisi çift katlı agar difüzyon yöntemi ile 5'i Gram pozitif; B.subtilis ATCC 6633, B.cereus ATCC 11778, M.luteus ATCC 9341, S.aureus ATCC 6538p, E.hirae ATCC 8043-6 ile 6'sı Gram negatif; P.aeruginosa ATCC 9027, P.aeruginosa ATCC 25619, K.pneumoniae ATCC 4352, P.mirabilis ATCC 14153, E.coli ATCC 11229, E.coli ATCC 8739 olmak üzere toplam 11 adet bakteri suşuna ve A.niger TBK-MAE 319, A.versicolor TBK-MAE 1624, A.parasiticus NRRL 2999, A.fumigatus TBK-MAE 1493, A.candidus TBK-MAE 4079, A.ochraceus TBK-MAE 1962, P.chrysogenum TBK-MAE 1327, P.crustatum TBK-MAE 1962, P.aurentiogriseum TBK-MAE 2081, Fuserium spp. TBK-MAE 4460, Fusarium spp. TBK-MAE 4476 ve C.chartarum TBK-MAE IV6a olmak üzere toplam 12 küf suşuna karşı araştırıldı. O.onites uçucu yağının P.aeruginosa suşları dışında diğer tüm bakteri ve küf suşlarına karşı etkili olduğu ve uçucu yağlar içinde en yüksek antimikrobiyal etkiyi gösterdiği saptandı. M.piperita ile M.spicata ve O.onites ile O.heracleoticum uçucu yağlarının kombinasyonları da tüm bakteri ve

küf suşlarına karşı uçucu yağ bileşenlerinin etkileşimlerinin saptanması amacı ile test edildi. Birinci kombinasyonda özel bir etki saptanmadı ancak ikinci kombinasyonda antimikrobiyal etkide az da olsa bazı artışlar gözlendi. Bu arada bakteri suşlarına karşı uygulanan ampisilin ve sefaklor antibiyotikleri literatür bilgileri doğrultusunda da etki gösterdiler.

Agar difüzyon yöntemi ile gerek bakterilere gerek küflere en yüksek etkiyi gösteren O.onites uçucu yağın tüp dilüsyon yöntemi ile, B.subtilis ATCC 6633, S.aureus ATCC 6538p, P.aeruginosa ATCC 9027, E.coli ATCC 8739 bakteri suşlarına ve A.niger TBK-MAE 319, A.candidus TBK-MAE 4079, P.chrysogenum TBK-MAE 1327, Fusarium spp. TBK-MAE 4476 küf suşlarına karşı MIC ve MBC/MFC değerleri araştırıldı. Test edilen bakteri suşları arasında P.aeruginosa ATCC 9027, küf suşları için de P.chrysogenum TBK-MAE 1327, O.onites uçucu yağına en duyarlı mikroorganizmalar olarak belirlendi.

İki yöntem ile elde edilen sonuçların karşılaştırılmasında özellikle P.aeruginosa ATCC 9027 suşuna karşı aynı uçucu yağdan alınan farklı cevaplar dikkate alındığında 2 yöntem arasında her zaman paralel sonuçlar alınamıyacağı belirlendi.

2. Ciprofloxacin'in Klebsiella Pneumonliae Suşları Üzerindeki Post Antibiyotik Etkisinin (PAE) Değişik İn Vitro Koşullarda, Çeşitli Yöntemlerle Araştırılması

Haluk GERMEYAN

Tez Dan. : Prof.Dr. Candan JOHANSSON

Kabul Tarihi : 1990

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, ciprofloxacin'in standart ve klinikte elde edilen kleb-

siella pneumonise suşlarına karşı PAE değerleri saptanmıştır. PAE değerleri, üç değişik antibiyotik uzaklaştırma yöntemi (dilüsyon, filtrasyon, santrifüj) kullanılarak elde edilmiştir. Üç değişik ortamda (Mueller Hinton besiyeri, steril idrar, serum ve besiyeri karışımı) elde edilen PAE değerleri ilaç uzaklaştırıldıktan sonra her saat başı yapılan total canlı sayım yöntemi ile hesaplanmıştır.

Temas süresi 1 saatten 3 saate uzatıldığı zaman ve antibiyotik konsantrasyonu 1xMIC'ten 25xMIC'e yükseltildiği zaman PAE değerlerinde de kademeli bir artış gözlenmiştir. 0.2 saatten 4.2 saate kadar uzayan PAE değerleri elde edilmiştir.

Antibiyotik uzaklaştırma yöntemleri arasında yüksek derecede bir korelasyon saptanmıştır.

3. Ciprofloxacin ve Diğer Antitüberküloz İlaçların M. Tuberculosis Suşlarına Karşı İn-Vitro Etkisinin Araştırılması

Necdet DUMAN

Tez Dan. : Doç.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ

Kabul Tarihi : 1991

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışma, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji laboratuvarı ve Süreyyapaşa Senatoryumu Bakteriyoloji laboratuvarına gelen çeşitli muayene maddelerinde izole edilen ve identifikasyonu yapılan M.tuberculosis suşlarına karşı, yeni bir florokinolon türevi olan ciprofloxacin'in antitüberküloz aktivitesinin streptomycin, isoniazid ile karşılaştırmalı olarak araştırılması amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçla M.tuberculosis suşlarının identifikasyonu için çeşitli deneyler yapılmıştır. Niasin teşekkülü, nitrat redüksiyonu deneyi, 68°C de katalaz aktivitesi, ışıkta, karanlıkta pigment oluşturmaları ve üreme

hızları belirlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırmamızda, hassasiyet deneyleri için proporsiyon (% 1 standart oran) metodu kullanılmıştır. Bu amaçla önceden hazırlnan Löwenstein-Jensen besiyerine (0.25-32 mcg/ml) çeşitli konsantrasyonlardaki antibiotikler ilave edildikten sonra 1-2 gün süreyle 37°C'de emilmesi sağlanmıştır. Daha sonra inokülasyon ve inkübasyon işlemleri yapılmıştır.

Deney sonucunda ciprofloxacin'in MIC değerleri, çalışmada kullanılan 35 M.tuberculosis suşundan 2'si için 1 mcg/ml, 19'u için 2 mcg/ml, 13'ü için 4 mcg/ml, 1'i için 8 mcg/ml olarak bulunmuştur. Deneyde kullanılan M.tuberculosis H37Rv standart suşuna karşı ciprofloxacin'in MIC değeri 1 mcg/ml olarak bulunmuştur. Löwenstein-Jensen besiyerine koagülasyondan önce ilave edilen ciprofloxacin ile yapılan çalışmada ise, MIC değerinin 2 mcg/ml olduğu saptanmıştır.

Streptomycin'in MIC değerleri; 35 M.tuberculosis suşundan 10'u için 2 mcg/ml, 16'sı için 4 mcg/ml, 7'si için 8 mcg/ml, 2'si için de 32 mcg/ml olarak tespit edilmiştir. M.tuberculosis H37Rv standart suşu için MIC, 2 mcg/ml olarak tespit edilmiştir.

İsoniazid'in MIC değerleri; 35 M.tuberculosis suçundan 20'si için ≤0.25 mcg/ml, 3'ü için 0.5 mcg/ml, 2'si için 1 mcg/ml, 2'si için 2 mcg/ml, 2'si için 4 mcg/ml, 3'ü için 8 mcg/ml, 3'ü için 16 mcg/ml olarak bulunmuştur.

Suşların tamamı ciprofloxacin'e duyarlı olduğu halde % 5.7'si streptomycin'e ve %17'si de isoniazid'e dirençli olduğu saptanmıştır.

4. Gentamisin İle Tedavi Edilen Hastalarda Serum Düzeylerinin Mikrobiyolojik ve Diğer Yöntemlerle Tayini

Cennet ÇELİK
Tez Dan. : Prof.Dr. Candan JOHANSSON
Kabul Tarihi : 1992
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, gentamisin ile tedavi edilen 24 hastada serum olarak doruk ve vadi düzeyleri, difüzyon esasına dayanan mikrobiyolojik yöntemle tayin edilmiş ve sadece beş serumun sonucu TDX yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca serumların kreatinin ve üre azotu (BUN) değerleri de biyokimyasal yöntemle araştırılmıştır.

Difüzyon yöntemi ile serumların doruk konsantrasyonları <0.5-8 µg/ml arasında, vadi konsantrasyonları 6'sında 2 µg/ml'nin üstünde, geri kalanlarının ise <0.5-2 µg/ml arasında bulunmuştur. Elde edilen bu serum değerlerinin bazıları normal, emniyet sınırları içindeki değerlerdir.

TDX ile elde edilen sonuçların bir kısmı difüzyon yöntemi ile karşılaştırıldığında, aralarında uyum olmadığı görülmüştür.

5. Kuduz Profilaksisinde HDCV ve Semple Tipi Aşıların Etkinliklerinin Karşılaştırılması

A. Nur EĞİLMEZ
Tez Dan. : Doç.Dr. Güler SÖYLETİR
Kabul Tarihi : 1992
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Ülkemizde halen önemini korumakta olan kuduz infeksiyonuna karşı aşılamanın etkisini araştırmak üzere, bu çalışmada HDCV ve

Semple aşısı uygulanan kişilerde Elisa yöntemi ile kuduz virusuna karşı nötralizan antikor titreleri karşılaştırılmıştır.

Bulgularımız aşılamadan sonraki 14. günde HDCV uygulanan grubun % 86'sında, 28. günde % 93'ünde, 90. günde % 100'ünde, 6 ay sonra ise % 14'ünde nötralizan antikor titresinin WHO'ünün kabul ettiği koruyuculuk sınırı olan 0.5 IU/ml'nin üstünde olduğunu göstermiştir. Semple uygulanan grupta ise, 14., 28. ve 90. günlerde sadece % 13'ünde 0.5 IU/ml'nin üstünde antikor saptanmış, 6. ayda ise hiçbirinde antikor tespit edilememiştir.

Bu sonuçlarla her iki grubun antikor cevabındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu.

Bunun yanısıra HDCV uygulanan grupta 90. günde grubun % 100'ünde koruyucu antikor mevcut iken 6. ayda bu antikor sadece % 14'ünde saptanmış olması, aşının koruyuculuk süresinin kısa olduğunu düşündürmekle beraber kesin kanıya varabilmek için, çalışmanın daha büyük hasta populasyonu üzerinde yapılması kanımızca uygun olacaktır.

6. Hepatit B Virüsünün Rekombinant DNA Teknikleri İle Saptanması

Ş. Müge CANER

Tez Dan. : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU

Kabul Tarihi : 1992

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bu çalışmada, klinik ve serolojik olarak viral hepatit tanısı konulmuş kişilerde moleküler hibritleme yöntemi ile HBV DNA saptanmıştır. Uygulamada, bu kişilerden alınan kan serum örnekleri dört değişik yön-

temle hazırlanmışlar ve naylon membrana geçirilerek, radyoaktif izotoplarla işaretli problarla moleküler hibritlemeye tabii tutulmuşlardır.

Çalışmada HBV genomuna komplementer sentetik oligonükleotid ve de HBV genomu taşıyan PHBV 130 plazmit prob olarak kullanılmıştır. Bu problar, işaretlenip, sefadeks kolondan geçirilmişlerdir.

Elde edilen sonuçlar ^{35}S ve ^{32}P ile işaretlenmiş probların virüs varlığını duyarlı bir şekilde saptanmasında yararlı olduklarını göstermiştir.

7. K562 ve MEL Hücre Modelinde G Proteinlerinin Farklılaşma Üzerindeki Rolünün İncelenmesi

Bahire KÜÇÜKKAYA
Tez Dan. : Doç.Dr. Beki KAN
Kabul Tarihi : 1992
Biyofizik Anabilim Dalı

Kültür ortamında çoğaltılan K562 ve MEL hücreleri kimyasal maddelerle farklılaşmaya indüklendiler. Diferansiyel santrifüj işlemlerinden sonra hem hücre özütünden S-30 (post-mitokondri) ve P-30 (membran) kesimleri elde edildi. Bu kesimlerde GTP bağlama etkinlikleri incelendi.

K562 hücrelerinin membran kesimlerinde F (farklılaşmış) grubun GTP bağlama etkinliği K (kontrol) grubuna göre iki kat daha fazla bulunmuştur. Oysa MEL hücrelerinin K grubunda GTP bağlama etkinliği F grubuna oranla iki mislidir.

GTP bağlama etkinliklerindeki farkın yanısıra, G protein miktarlarında da farklar olup olmadığını saptanması amacıyla ham hücre özütü, S-30 ve P-30 kesimlerinde özgün antikorlar kullanarak "Western Blot"

analizleri yapıldı. Blotların dansitometrik analizinde K ve F grupları arasında anlamlı bir fark gözlenemedi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

8. Global İskemide Kortikal Nöronların Farklı Histokimyasal Yöntemlerle Araştırılması

Gülsün EKİCİOĞLU
Tez Dan. : Doç.Dr. Aydın SAV
Kabul Tarihi : 1992
Patoloji Anabilim Dalı

Santral sinir sisteminin sitoarkitektonik yapısının iskemik/ hipoksik olaylarda farklı derecede etkilendiği bilinmektedir.

Çalışmamızda, normal oda havası soluyan kontrol grubu ile 30 dakika ağır hipoksik gaz karışımı solutulan ratların serebral korteks nöronlarında hipoksik/iskemik değişiklikler iki farklı histokimyasal boya yöntemi ile (HE ve LFP / CV) karşılaştırıldı.

HE ve LFB / CV gibi iki farklı konvansiyonel histokimyasal boyama yöntemi ile topografik olarak rat serebral kortikal nöronlarında farklı düzeydeki (yüzeyel ve derin) nöron zararlarının şiddet ve lokalizasyonun farklı olduğu gözlendi. İki yöntem arasında piknotik nöronların tanınmasında LFB/CV yönteminin daha güvenilir, ucuz ve hızlı uygulanabilir bir yöntem olduğu saptandı.

Ancak, kontrol ve test gruplarında saptanan nöronların hipoksiye gösterdiği selektif duyarlılığın saptanmasında uzun süreli, hipoksik ortamda oluşturulmuş ve immunhistokimya destekli bir çalışmanın yapılmasının gerekli olduğu sonucuna varıldı.

9. Romatizmal Hastalıklarda Antikeratin Antikorlar

Erdal BALCAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Tevfik AKOĞLU
Kabul Tarihi : 1992
İmmunoloji Bilim Dalı

Otoimmünitenin hiç kuşkusuz en önemli nedenlerinden biri, vücudun kendi antijenik determinantlerine karşı otoantikor oluşturmasıdır. Bu nedenle otoimmün hastalıklarda bir çok antikor söz konusu olmaktadır. Özellikle sistemik lupus eritematozus ve romatoid artritte otoantikorlar oldukça fazla sayıdadır.

Behçet hastalığı mukokutanoz, oküler, artriküler, intestinal, ürogenital ve nörolojik tutulum yapabilen bir hastalıktır. Etyolojisi tam olarak bilinmemekle birlikte, otoimmün bazı mekanizmaların patogenezde rol aldığı düşünülmektedir. Gerçekten, Betçetli hasta serumlarında bazı otoantikorların bulunması bu düşünceyi doğrulamaktadır.

Keratinler, heterojen, fibröz ve solubl proteinlerdir. Çeşitli hastalıklarda (örneğin, kutaneus graft-versus-host, lichen planus, kronik diskoid lupus eritematozus) ve bazı normal insanlarda keratinlere karşı antikorlar ortaya çıkmaktadır.

Biz bu çalışmada indirekt immünofloresan yöntemi ile Behçetli hastalar ve romatoid artrit (RA), sistemik lupus eritematozus (SLE) gibi diğer bazı hastalık gruplarında sıçan özofagusunun keratinize tabakasına karşı anti-keratin antikor (AKA) varlığını araştırdık. AKA varlığı saptadığımız hasta serumlarında, bu antikorların keratinin hangi komponentine karşı oluştuğunu anlamak için Western-Bloting yöntemini kullandık.

Sonuçta indirekt immünofloresan yöntemi ile AKA RA'li hastaların %54.5'de pozitif görülürken Behçetli hastaların %21.4'ünde pozitif bulundu. Ayrıca RA'de AKA ile ANA, cinsiyet, eritrosit sedimentasyon hızı gibi parametreler arasında bir ilişki bulunamadı. Bunun yanında romatoid faktör ile AKA arasında istatistiksel olarak önemli olmamakla birlikte bir ilişki olduğu saptandı. Behçet hastalığında ise AKA ile klinik ve laboratuvar bulgular arasında önemli bir ilişki bulunamadı.

RA ve Behçetli hastaların serumlarında bulunan AKA'un Western-Blotting yöntemi ile yapılan incelemesinde farklı molekül ağırlığı olan keratin komponentlerine karşı antikor oluştuğu görüldü ve hastaların klinik bulguları ile keratin molekül ağırlıkları arasında belirli bir ilişki bulunamadı.

10. İstanbul Çevresindeki Colchicum Türleri Üzerinde Dış Morfolojik, Palinolojik ve Moleküler Düzeyde Çalışmalar

Deniz SUNGU

Tez Dan. : Prof.Dr. Engin ÖZHATAY

Kabul Tarihi : 1993

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

İstanbul ve çevresinde ilkbaharda yapraklı devresi, sonbaharda çiçekli devresi olan Colchicum türleri (C. micranthum Boiss., C.turcicum Janka., C.chalcedonicum., C.bivone Guss). Üzerinde dış morfolojik, palinolojik ve moleküler düzeyde çalışmalar yapılmış olup, bu türler arasında çeşitli düzeyde farklılıklar ortaya konmuştur. Bu türlerin İstanbul çevresinde yayılış alanları ve popülasyonları saptanmıştır.

Yapılan moleküler çalışmalarda RAPD tekniğinin Colchicum bitkisinin türleri arasında genomik "parmak izi" çıkarılarak çeşitliliğin ta-

nımlanmasında uygun ve etkili bir yol olduğu görülmüştür.

Ayrıca bitki sistematiğinde problemli grupların (cins, tür...) ayrımında morfolojik, palinolojik ve anatomik, sitolojik ayırımların yanı sıra moleküler genetik çalışmalardan da yarar sağlanabileceği saptanmıştır.

11. Virüs İle İndüklenen Astım'da İn-Vitro Virüs Enfeksiyonu'nun Histamin Salgılama Düzeyine Etkisi

Sibel ÖĞÜTÇÜ
Tez Dan. : Prof.Dr. Müjdat BAŞARAN
Kabul Tarihi : 1993
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı

Bu çalışmada, İnfluenza A Virüsü'nün insan bazofillerinden kalsiyum iyonofora bağlı histamin salınımı üzerindeki etkisi araştırıldı. Bu çalışma için 1-12 yaş arası klinik olarak virüsle indüklenen astım tanısı konmuş çocuklar seçildi ve in-vitro şartlarda bu hastaların kanları ile İnfluenza A Virüs aşısı ve kalsiyum iyonofor A 23187 inkübe edilerek histamin salınımı araştırıldı.

Ortama virüsün katılması ile kalsiyum iyonoforun neden olduğu histamin salınımı oranında bir artma gözlendi. Aynı artış kontrol grubunda da görüldü. Ve bulgular gösterdi ki; astımlı çocuklar grubunda virüsün ortama konması ile gözlenen artış kontrol grubunun tersine anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Diğer araştırmacıların yaptıkları bazı çalışmalar da bu bulguları desteklemektedir.

Yapılan bu çalışma; İnfluenza A Virüs'ünün virüsle indüklenen astım vakalarında krizi başlatmasının in-vitro kanıtıdır.

12. Terkos Gölü'nde Bakteriyolojik ve Kimyasal Kirlilik Parametrelerin Tesbiti

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Handan DEVELİOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Engin ÖZHATAY
Kabul Tarihi : 1993
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bu çalışmada, Terkos Gölü'ndeki kirletici etmenler araştırılmıştır. Kasım 1991-Ekim 1992 yılları arasında yaklaşık 65 örnek üzerinde bakteriyolojik ve kimyasal kirlilik parametrelerinin analizi yapılmıştır.

Bakteriyolojik çalışmalar; Çoklu Tüp Fermantasyon yöntemi, ağır metallerden kadmiyum için, Ditizon metodu, demir için 1,10 Fenantroline ve alüminyum için Alüminyum metodu kullanılmıştır.

Toplanan veriler değerlendirilerek çeşitli standartlarla karşılaştırılmış ve Terkos Gölünün "içme suyu kaynağı" olarak kalitesi belirlenmiştir. Bütün bu tespitlerde APHA standart metod kuralları uygulanarak elde edilmiştir.

Çoklu tüp Fermantasyon yöntemi ile elde edilen toplam ve fekal koliformlar Türkiye standartları düzeyinde normal, WHO'nün 1985 yılında belirlediği sınırların üzerinde bulunmuştur.

Kadmiyum analiz sonuçlar bütün dünya standartların üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen alüminyum ve demir değerleri standartlar düzeyinde normal bulunmuştur.

13. Klinik Örneklerden Ayrılan Difteroid Çomakların Tanımlanması ve Etken Olanların Görülme Sıklığı

Arif GÜMÜŞ

Tez Dan. : Doç.Dr. Funda BABACAN

Kabul Tarihi : 1993

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, Marmara Üniversitesi Hastanesi, Haydarpaşa Numune Hastanesi, I.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi, GATA Eğitim Hastanesi mikrobiyoloji laboratuvarına başvuran hastalardan alınan klinik örneklerde üreyen difteroid çomaklar tanımlanarak tür adları konmaya çalışılmıştır.

Klinik örneklerden 59 adet difteroid çomak izole edilip bunlardan; Grup D-2 14 (%23,7); Grup JK, C.striatum, ANF-1 6'şar (%10,1) adet; C.xerosis, C.pseudodiphtheriticum, ANF-3 3'er (%5,0) adet; Grup I 9 (%15,2) adet; Rhodococcus equi ve Grup F-2 2'şer (%3,3) adet; C.matruchotii, C.minutissimum, Arcanobacterium haemolyticum, Grup G-2 ve Grup A-4 1'er (%1,6) adet olarak izole edilmiştir. Bunların 21'i (%35,59) etken, 38'i kontaminan olarak değişik materyallerden alınan klinik örneklerde, altta yatan herhangi bir nedeni olan, özellikle bağışık yetersizlikli hastalarda sistemik ve ciddi enfeksiyonlara yol açabilmektedirler. Hastanede yatan hastalar başta olmak üzere, hastaneye başvuran hastaların klinik örneklerinde saf korineform üremelerinde bu bakterilerin tanımına gidilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

14. DNA Parmakizi Tekniğine Farklı Bir Yaklaşım

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Berrin YÜKSEL (ERDAĞ)

Tez Dan. : Dr. Ayşe ÖZER

Kabul Tarihi : 1993

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bu çalışmada, genotipik polimorfizimlerin tesbiti için geleneksel yöntemler yerine PCR polimeraz zincir reaksiyonuna dayalı DNA çoğaltım parmakizi tekniği kullanılmıştır.

İncelemeye alınan 85 adet DNA örneği değişik dokulardan (kemik iliği, kan, saç kökü) saflaştırılmış ve sekiz nükleotitlik bir primer kullanarak (PCR) yöntemiyle çoğaltılmıştır. Çoğaltım ürünleri agaroz gel elektroforez ile incelenmiş ve bunların arasında aynı bireyin farklı dokularından çoğaltılan DHA çoğaltım ürünlerin aynı olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, 81 bireye özgü DNA çoğaltım ürünleri bulunmuştur.

Kemik iliği transplantasyon işlemi için alıcı ve verici çiftlerinden DNA çoğaltım ürünleri elde edilmiş ve vericinin ve transplantasyon sonrası alıcının aynı DNA çoğaltım ürünlerine sahip olduğu bulunmuştur.

Elde edilen bu sonuçlara dayanılarak DNA çoğaltım parmakizinin kriminoloji ve tıbbi genetikte kullanılabileceği düşünülmüştür.

15. G Proteinlerinin Çeşitli Dokulardaki Dağılımı

Tammam ALSEBAEİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Beki KAN
Kabul Tarihi : 1993
Biofizik Anabilim Dalı

Sıçan beyin, kalp ve mide dokularından membran özütleri hazırlandı. G proteinlerinin α-altbirimlerine ortak sentetik peptitlere karşı geliştirilmiş antikorların kullanıldığı immünolojik çalışmalar G proteinlerinin farklı dokularda farklı miktarlarda bulunduğunu gösterdi. Western Blot analizi ile G protein miktarlarının karşılaştırılması G proteinlerinin beyinde en yüksek, mide de beyine kıyasla daha az, kalpte ise çok düşük miktarda bulunduğunu ortaya koydu.

GTP γ S ile yürütülen guanin nükleotit bağlama deneylerinde en yüksek ve en düşük bağlama etkinliklerinin sırasıyla beyin ve kalp membran özütlerinde gerçekleştiği görüldü.

Guanin nükleotit bağlama tepkimesi için en uygun sıcaklığın 36°C olduğu, GTP ve GDP'nin GTP γS bağlanmasını inhibe ettiği belirlendi.

16. G Proteinlerinin Çeşitli Dokulardaki Dağılımının Hibritleme Yöntemiyle İncelenmesi

Oya ORUN
Tez Dan. : Doç.Dr. Beki KAN
Kabul Tarihi : 1993
Biofizik Anabilim Dalı

Sıçan kalp ve karaciğer ve tavşan karaciğer dokularından toplam RNA elde edildi. Elde edilen RNA naylon membrana aktarılarak $G_S\alpha$'ya

özgü sentetik oligonükleotit prob ile hibritlemeye bırakıldı. Hibritleme sonucu sinyal gözlenmediği için aynı membran bu kez $(CA)_{10}$ probu ile etkileştirildi.

Ayrıca kobay kalp ve karaciğer dokularından membran kesimleri elde edilerek S-142 hücre özütü kesimlerinde tüm G-proteinlerine özgü antikor kullanılarak Western Blot analizi yapıldı. Karaciğer dokusundaki toplam G-protein miktarı kalp dokusundan fazla bulundu.

17. Yaşlanma Sürecinde Aminoasid tRNA Sentetaz Enzimlerinin Değişimi

B. Gülru YILDIRAN
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. S.Ayşe ÖZER
Kabul Tarihi : 1994
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bu çalışmada, 3,8 ve 27 haftalık BALB/C soyundan erkek farelerin karaciğer dokularındaki metiyonil tRNA sentetaz enziminin aktivitesi incelenmiştir.

Fare karaciğer dokusundan saflaştırılan enzim ile sığır karaciğerinden elde edilen tRNA kullanılarak yapılan aktivite testini takiben dokudaki protein miktarı Lowry yöntemi ile hesaplanarak spesifik aktivite belirlenmiş ve bu sonuçlar farklı türlerle yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlarla karşılaştırılmıştır.

Beklenildiği gibi yaşlanma sürecinde BALB/C farelerinde de MetRS spesifik aktivitesinde %43'lük düşme olduğu gözlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

18. Türkçe Yapay Cümle Testi

Ayşe Ayça ÇİPRUT
Tez Dan. : Prof.Dr. Ferda AKDAŞ
Kabul Tarihi : 1994
Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları
Bilim Dalı

Çalışmamızda SSI (Synthetic Sentence Identification) testinin Türkçe'ye uyarlanması amaçlanmıştır. Türkçe Yapay Cümle Testi (YCT) için yapay cümlelerin oluşturulmasından sonra normal işiten 24 denek ile testin Kontralateral Zorlaştırıcı Mesaj (KZM), Ipsilateral Zorlaştırıcı Mesaj (IZM) ve performans-şiddet fonksiyonu için normal değerler bulunmuştur. Elde edilen normal değerler Amerikan ve İtalyan dillerindeki SSI testleriyle benzerlik göstermektedir.

Ayrıca, oluşturulan test materyalinin bir anlamda sağlamasının yapılması amacıyla eğimsiz sensorinöral işitme kaybı olan 10 hastanın YCT ve fonetik dengeli kelimeler için performans-şiddet fonksiyonları oluşturulmuştur. Bu iki fonksiyonun ve en yüksek değerlerinin benzer elde edilmesi daha önce elde edilen bulguları ve YCT'nin diğer dillerindeki SSI testleriyle benzerliğini desteklemektedir.

19. Konuşmayı Ayırdetme Testi İçin İzofonik Tek Heceli Kelime Listelerinin Oluşturulması

Ateş Mehmet AKŞİT
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Nevma MADANOĞLU
Kabul Tarihi : 1994
Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları
Bilim Dalı

Bu çalışmadaki amaç, tek heceli ve fonemik dengeli kelime listeleri

geliştirmek ve bu listelerin zorluk dereceleri açısından farklı olmadığını göstermektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırmada ilk önce kelime listeleri oluşturulmuş ve normal işitmeye sahip deneklerle yapılan çalışmada listeler arasında zorluk derecesi açısından fark olmadığı bulunmuştur.

Daha sonra, geliştirilen kelime listelerinin geçerlilik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla mikst ve sensori-neural (retrokoklear patoloji olmadığı düşünülen) işitme kayıplı 231 kulağın ayırdetme puanı saptanmıştır. Sonuçta geliştirilen listelerin, farklı işitme patolojilerini, farklı işitme seviyelerini ve farklı işitme eğrilerini kendi içlerinde istatistiksel olarak birbirinden ayırabildiği bulunmuştur.

Çalışmanın bir yan bulgusu olarak, kullanılan fonemlerin kelime içindeki yerlerine göre ne ölçüde doğru algılandığı, hasta ve sağlam kulaklarda ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

20. Gastrointestinal Ganglion Hücre Displazilerinde Asetilkolinesteraz Yöntemi İle Ganglion Hücrelerinin Tanınması

Fatma SİVRİ

Tez Dan. : Prof.Dr. Aydın SAV

Kabul Tarihi : 1994

Patoloji Anabilim Dalı (Histokimya)

Hirschsprung hastalığındaki temel anomali, myenterik ve submukozal pleksusta ganglion hücrelerinin olmaması ve pleksusların ince sinir fibrilleri yerine geçen daha kalın preganglionik fibrillerin varlığıdır. Bu fibrillerin çoğu kolinerjik yapıda olup asetil kolinesteraz içerirler.

Haematoxylin-Eosin yöntemi ile ganglion hücresi aranması en yay-

gın kullanılan tanı yöntemidir. Ancak, bu yöntem ganglion hücrelerinin seyrek olması nedeni ile biyopsi materyalinin muskuler tabakayı içermeyen sadece mukoza ve submukozadan oluşan suction biyopsi materyalinde ganglion hücrelerini saptamakta yetersiz kalmaktadır.

Asetil kolinesteraz yöntemi ile myenterik pleksus, muskularis mukoza ve özellikle submukozada çalışmak oldukça başarılıdır. Asetil kolinesteraz yöntemi ile Haematoxylin-Eosinde görülemeyen ganglion hücrelerinin daha net tanınması nedeni ile poliklinik şartlarında suction biyopsilerinde bu yöntemin kullanılmasının gerekli olduğu sonucuna varıldı.

Bu çalışmanın temeli, H&E ve AchE enzim boya tekniklerinin birbirlerine olan üstünlüklerinin karşılaştırılmasıdır. Çalışmamızda, H&E boya tekniğinin duyarlılığı % 89, seçiciliği % 66; AchE boya tekniğinin duyarlılığı % 78, seçiciliği % 78 dir.

21. Tüberkülozun Laboratuvar Tanısında Floresan Mikroskopinin Diğer Yöntemlerle Karşılaştırılması

Bio. Banu YARAR
Tez Dan. : Doç.Dr. Güner SÖYLETİR
Kabul Tarihi : 1994
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Tüberküloz; tedavi yöntemlerindeki ilerlemelere karşın, bugün de bütün dünyada, özellikle az gelişmiş ülkelerde yaygın olarak bulunan enfeksiyonlardan birisidir. Aktif tüberkülozun mutlak tanısı ancak M.tuberculosis'in kültür yoluyla izolasyonu ile konur. Ancak klasik üretme teknikleri oldukça uzun zaman almaktadır. Bu zaman kaybını ortadan kaldırmak amacıyla geliştirilen radyometrik Bactec sisteminin izo-

lasyon süresini iki haftadan daha az bir süreye düşürdüğü öne sürülmektedir. Ancak günümüzdeki tüberküloz dışı mikobakteri enfeksiyonu insidansındaki artışın yöntemin duyarlılık ve özgüllüğünü olumsuz etkileyebilmesi ve çok pahalı olması nedeni ile Bactec sistemi halen yaygın olarak kullanılamamaktadır.

EZN boyama yöntemi ile mikroskopik inceleme basit, hızlı ve yüksek özgüllüğe sahip bir yöntem olup, duyarlılığı kültür metoduna göre düşüktür. Bu çalışmada EZN yönteminin olumsuz yönlerini ortadan kaldırabilmek amacıyla laboratuvara gönderilen hasta örnekleri rhodamine-auramine boyama yöntemi ile incelenmiştir. Bu yöntem ile alınan sonuçlar EZN boyama yöntemi ile alınan sonuçların yanı sıra Löwestein-Jensen besiyerindeki ve Bactec sistemindeki üremelerle karşılaştırılmıştır.

Bu çalışmada Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına gelen, M.tuberculosis kültürü yönünden araştırılması istenen 439 hasta örneği incelenmiştir. Toplam 24 (%5.46) örnekte mikobakteri üremiş ve bunların hepsinin Mycobacterium tuberculosis olduğu saptanmıştır. Bactec kültürü 8 ve Löwenstein-Jensen kültürü sonuçları arasındaki uyum %94.54 olarak bulunmuştur. Çalışmada kültür ve EZN sonuçları karşılaştırıldığında EZN boyama yönteminin duyarlılığı %29.16, özgüllüğü %98.8, pozitif tahmin değeri %58.33'dür. Floresan boyama yöntemi ve kültür sonuçları karşılaştırıldığında floresan boyama yönteminin duyarlılığı %62.5, özgüllüğü %99.51, pozitif tahmin değeri %83.23 olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak floresan boyama yönteminin EZN boyama yöntemine oranla daha duyarlı bir yöntem olduğu bulunmuştur. Bu nedenle floresan boyama yönteminin preparatın yeniden EZN ile boyanması ve aside dirençli bakteri olduğunun kanıtlanması koşuluyla kuşkulu tüberküloz

hastalarında EZN'ye göre daha doğru, kültüre göre daha çabuk sonuç verebilmesi açısından rutin mikrobiyoloji laboratuvarlarına girmesinin yararlı olacağı kanısındayız.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

22. Deneysel Ön Beyin İskemisi Modelinde Muskarinik Reseptör Radyoligand Bağlanma Çalışması

Dr. T. Ali ZIRH
Tez Dan. : Prof.Dr. Şule OKTAY
Kabul Tarihi : 1994
Nörofizyoloji Bilim Dalı

Kolinerjik sistemin hafıza ve öğrenme gibi kognitif fonksiyonlarda önemli rol oynadığı bilinmektedir. Yaşlılıkta, Alzheimer hastalığında ve serebrovasküler iskemi durumlarında ortaya çıkan kognitif fonksiyon kusurlarında muskarinik reseptör fonksiyon değişikliklerinin rol oynayabileceği ileri sürülmüştür. Deneysel serebral iskemi modellerinde, iskemi ve reperfüzyondan uzun süre (birkaç gün) sonra beyinin çeşitli bölgelerinde muskarinik reseptör sayısında azalma olduğu ortaya konulmuştur.

Bu çalışmada 10 dakika süre ile ön beyin iskemisi yaratılan sıçanlarda üç saatlik reperfüzyondan sonra, erken dönemde muskarinik reseptör bağlanma özellikleri araştırıldı. Çalışılan modelde korteks, hippokampus, hipotalamus ve beyin sapında muskarinik reseptörlerin sayısında herhangi bir değişikliğin bu dönemde ortaya çıkmadığı anlaşıldı. Öte yandan, araştırılan tüm dokularda muskarinik reseptörlerin bağlanma afinitelerinde anlamlı artış olduğu görüldü. Bu artışın iskemiye bağlı olarak ortaya çıkan nöronal hasarı kompanse etmeye yönelik koruyucu bir mekanizma olabileceği, veya reperfüzyona sekonder olarak ortaya çıkabileceği olasılıkla akla gelmektedir.

23. Hemodializ Sırasında Fraxiparin İle Heparin'in Güvenilirlik ve Etkinliğinin Karşılaştırılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ayşe ARIK

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Birsen YÖRÜGEN

Kabul Tarihi : 1994

Nefroloji Bilim Dalı (Dializ Hemşireliği)

Bu çalışma, hemodializ tedavisi sırasında setler ve dializörde pıhtılaşmayı önlemek için antikoagülant olarak kullanılan, Standart Heparin ve düşük molekül ağırlıklı Heparin'in (LMWH) klinik etkinliğini, güvenilirliğini ve pratikliğini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 10 kronik böbrek yetmezlikli hasta alınmıştır. Bu hastalara 15 gün boyunca Standart Heparin daha sonra yine 15 süreyle LMWH verilmiştir. Toplam dializ boyunca 5000 U Standart Heparin uygulanmıştır. Fraxiparin ise intravenöz bolüs enjeksiyon tek doz 7500 Anti-Xa Institut Cohay Unit (Axa-ICU) uygulanmıştır. Setler ve dializörde pıhtı oluşumu takip edilmiştir. Ayrıca hemostazis test parametrelerinden, APTT+ pıhtılaşma zamanları, fistülün arter ve ven noktalarına baskı süreleri ile hematolojik tetkikleri yine hastaların cilt altı morlukları, burun kanaması, diş eti kanaması, kadın hastaların menstrüasyon sürelerinde uzama olup olmadığı ve LMWH'nin güvenilirliği, klinik etkinliği araştırılmıştır. Her iki antikoagülant çalışmasında da major bir hemorajik komplikasyon görülmedi. Setler ve dializörde ortalama pıhtı oluşum sıklığı yönünden SH ve LMWH arasında bir fark görülmedi. Hemostazis parametreleri, bu iki heparin arasında anlamlı bir farklılık olmadığını gösterdi. Sonuç olarak, hemodializ seansları sırasında vücut ağırlığından bağımsız tek doz 7500 Axa-ICU, LMWH'nin SH kadar etkili olduğu görüldü.

24. Mikroenjeksiyon Tekniği Kullanılarak Transgenik Farelerin Eldesinin İncelenmesi

Abdullah TÜRKMENLER
Tez Dan.: Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi: 1995
Tıbbi Biyoloji ve Genetik
Anabilim Dalı

Bu çalışmada, transgenik fare elde etmek için mikroenjeksiyon tekniği kullanılarak fareye gen aktarılmıştır.

Çalışılan üç adet plazmit (pXGH5, pTKGH ve pOGH) elde edildikten sonra uygun restriksiyon enzimlerle kesilerek istenilen gen bölgesi gene-clean yöntemiyle agaroz gelden saflaştırılmıştır. Saflaştırılan bu genler % 1'lik agaroz gelde incelenmiştir.

pXGH5 plazmidinden elde edilen hGH+mMT-1 gen bölgeleri (4.0 kb) kesilerek fareye mikroenjeksiyon yoluyla verilmiştir. 2.5 ay sonra fare kuyrukları alınarak DNA'ları elde edilmiştir. Dot blot hibridizasyon yöntemi kullanılarak farelerde genin integre olup olmadığının kontrolü yapılmıştır.

Transgenik fareler; genetik hastalıklara model oluşturmaları ve moleküler biyolojinin temellerini oluşturmada katkıda bulunmalarından ötürü büyük öneme sahiptirler.

25. Defibrotid Fraksiyonlarının Fibrinolitik ve Antitrombotik Aktivitelerinin İncelenmesi

Nurperi HIZAL

Tez Dan. : Prof.Dr. Kaya EMERK

Kabul Tarihi : 1995

Biyokimya Anabilim Dalı

Defibrotid, endotel hücre fonksiyonlarını modüle ederek profibrinolitik ve antitrombotik etki gösteren bir ilaçtır. İlaç endotel hücrelerden doku plazminojen aktivatörlerini (tPA) ve prostasiklin (PGI_2) sentezini arttırırken plazminojen aktivatör inhibitörlerini (PAI) sentezini azaltır. Defibrotid memeli dokusundan ekstrakte edilen molekül ağırlıkları 15-30 kD arasında değişen tek iplikli polideoksiribonukleotid tuzudur. Elektroforetik ve kromotografik çalışmalar defibrotidin çeşitli uzunluktaki DNA fragmentlerinin karışımı olduğunu göstermektedir. Defibrotidin farklı fraksiyonlarının farklı spesifik etkilerden sorumlu olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, defibrotid, Sephadex G-75 içeren kolondon geçirilerek molekül ağırlıklarına göre fraksiyonlarına ayrıldı. Öncelikle defibrotid ve fraksiyonlarının doğrudan ve endotel bağımlı fibrinolitik etkisi incelendi. İlaç ve fraksiyonlarının doğrudan plazmaya ilave edilmesi, plazmanın euglobulin erime zamanını (ELT) kontrola kıyasla değiştirmediği saptandı. Defibrotid ve fraksiyonları insan göbek kordon veninden hazırlanmış endotel hücre kültürü ile 1 ve 24 saat inkübe edildi. İnkübe edilmiş kültür medyumlarının plazmanın euglobülin erime zamanı (ELT) üzerine etkileri araştırıldı. Defibrotid ve büyük molekül ağırlıklı fraksiyonun ELT'yi kısalttığı ($p<0.001$), küçük molekül ağırlıkların ise ELT'yi etkilemediği saptandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Defibrotidin antitrombotik etkisinden sorumlu fraksiyonu saptamak amacı ile defibrotid ve fraksiyonları ile 1 ve 24 saat inkübe edilmiş medyumlarda dayanıklı prostasiklin (PGI_2) metaboliti olan 6-keto-prostaglandin F1α (6-keto-PGF 1d) düzeyleri tayin edildi. 1 saatlik inkübasyonda defibrotid ve fraksiyonları 6-keto-PGF 1α salınmasını defibrotid içermeyen kontrol medyumuna kıyasla anlamlı düzeyde arttırmadığı, 24 saatlik inkübasyonda büyük molekül ağırlıklı fraksiyonun ise 6-keto-PGF 1α salınmasını anlamlı düzeyde arttırdığı saptandı ($p<0.001$).

Küçük moleküllü fraksiyonların 6-keto-PGF 1α salınması üzerine etkisi tespit edilemedi. Çalışmamızın sonunda büyük molekül ağırlıklı defibrotid fraksiyonunun maksimum fibrinolitik ve uzun süreli antitrombotik aktiviteden sorumlu olduğu ve ilacın endotel doku üzerinden etki gösterdiği saptandı.

26. Median Sinir Duysal Uyandırılmış Potansiyellerinde N18 Komponentinin Kaynağının Araştırılması

Münevver ÇELİK
Tez Dan. : Prof.Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 1995
Elektrodiagnostik Nöroloji

Çalışmamızda P9, P11, P13-14 komponentlerini izleyen ilk negatif komponent olan N18 yanıtının duyu yolları ile ilgili değişik anatomik yapıları tutan lezyonlarda gösterebileceği değişikliklerin, böylece bu yanıtın kaynaklandığı anatomik yapıların araştırılması amaçlanmıştır.

N18 yanıtının değerlendirilmesi için Ci-Cv2 bağlantısı çalışmamızda uygun yöntem olarak değerlendirilmiştir. N18 yanıtı başlıca üst servikal alt bulber lezyonu olan hastalarda anomali göstermiştir.

Bulgularımız N18 yanıtının başlıca servikobülber bölgeden kaynaklandığını, bir bölümünün pons ile ilişkili olabileceğini düşündürmüştür. Ancak bu yanıtın kaynaklandığı yapılar henüz kesin aydınlatılmamış olduğu gibi, N18'in değerlendirilmesi ile ilgili de belirsizlikler sürmektedir.

N18 kolay kaydedilebilir bir yanıt olduğundan klinik rutinde uygulanması önem taşımaktadır. Daha geniş hasta grupları ve başlıca pons ve servikobülber lezyonu olan olgularda yapılacak incelemeler, bu yanıt ile ilgili daha kesin bilgilerin oluşmasını sağlayacaktır.

27. Üst Motor Nöron Patolojilerinde F-Dalgası Değişikliklerinin Değerlendirilmesi: Görülme Sıklığı, Süre ve Amplitüd, Fasilitasyon ve Uyarı Frekansının Etkileri

Nihal IŞIK
Tez Dan. : Öğr. Üyesi Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 1995
Elektrodiagnostik Nöroloji

Periferik sinirlerin supramaksimal uyarımı ile oluşan antidromik deşarjların, spinal kord ön boynuz motor nöron hücrelerini aktive ederek, geç bir potansiyel olan F-dalgasını ortaya çıkardığı bilinmektedir. F-yanıtı hem periferik hem de santral sinir sistemi patolojilerinden etkilenmektedir. Bu çalışmada; üst motor nöron patolojilerinde median ve tibial sinirin uyarımı ile elde edilen F-yanıtı değişiklikleri, kontrol grubu ile karşılaştırılarak çalışıldı. Her iki grupta 0.5Hz, 2.0Hz, median sinir için abduktor pollusis brevis kasına minimal istemli kası (fasilitasyon) yaptırılarak (0.5Hz) ve tibial sinir için daha yüksek şiddette uyarı (50ma) ile kayıt yapıldı. Hasta grubunda tüm uyarı durumlarında F-yanıtı amplitüd özellikleri ve süresinin anlamlı olarak arttığı gözlendi. Uyarı frekans

ve şiddetinde artış ve fasilitasyon, kontrol grubunda tüm amplitüd parametrelerini arttırırken, hasta grubunda herhangi bir değişiklik oluşturmadı. Üst motor nöron patolojilerinde spinal segmental pre-sinaptik mekanizmaların değişmesiyle, alfa-motor nöronların uyarılabilirliklerinin arttığı ve böylece antidromik deşarjların, normalde inhibitör sistemin baskısında kalan geç polifazik komponenti etkileyerek daha fazla nöronun aktive olmasını sağladığı ve F-yanıtı özelliklerini değiştirdiği düşünülmektedir.

28. Sağlıklı Kişilerde Lenfosit Kromozomlarının Bandlanması ve Lp(a) Geninin *In Situ* Hibridizasyon Yöntemi İle Yerleşim Bölgesinin Gösterilmesi

Belgin SÜSLEYİCİ
Tez Dan.: Prof.Dr. Yavuz TAGA
Kabul Tarihi : 1995
Biyokimya Anabilim Dalı

Yaşları 20-30 arasındaki sağlıklı kişilerden sağlanan kan örneklerinden elde edilen T lenfositlerinin kromozomları üzerinde yapılan bu çalışmada, hücre kültürü ven *in-situ* hibridizasyon yöntemlerinin optimizasyonu ve uygulanması ile, ürünü bağımsız bir aterosklerotik risk faktörü olan Lp(a) geninin yerleşim bölgesi, 6'ıncı kromozomun uzun kolunun ucunda gösterilmiştir.

Yapılan çalışma sırasında hücre süspansiyonun preparata damlatıldıktan sonra geçen kuruma süresini ve preparat hazırlandıktan sonra geçen yaşlandırma zamanının, sonuçta alınan sinyalin kalitesini belirlemede önemli faktörler oldukları belirlenmiştir.

In-situ hibridizasyon yönteminden verimli sonuç alabilmek için

sağlanması gereken koşullar; iyi hazırlanmış ve yeterli sayıda metafaz plağı içeren bir preparat, bu preparatın en az bir hafta yaşlandırılması, digoksigenin ile en yüksek verimle işaretlenmiş 0.1-0.5pmol/15µl final konsantrasyonunda prob, 1:1000 dilüsyonda anti-digoksigenin alkalen fosfataz konjugatı ve probun baz dizisi içeriğine, uzunluğuna ve yıkama solüsyonunun [Na^+] bağlı olarak belirlenen uygun hibridizasyon sonrası yıkama sıcaklığıdır.

Bundan sonra yapılacak çalışmalarda serum Lp(a) düzeyi bilinen ve serum Lp(a) düzeyinin belirlenemediği durumlarda "High resolution banding technique" ve *in-situ* hibridizasyon yöntemleri ile Lp(a)'nın allelik formlarının belirlenebilmesinde, çalışmamızın temel teşkil edeceği düşüncesindeyiz.

29. Rekombinant Antikor Eldesi Üzerine Çalışmalar

Levent AKAR
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Ayşe ÖZER
Kabul Tarihi : 1995
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bu tez çalışmasında rekombinant antikor üretiminde kullanılan, $(Gly_4\text{-}Ser)_3$ polipeptid dizisini kodlayan, 15 aminoasitlik yapay bir bağlayıcı köprü laboratuvar koşullarında üretilmiştir.

Üretilecek dizi, oligonükleotid parçalarının PCR yöntemi kullanılarak çift iplikli DNA haline getirilmesi ile oluşturulmuş ve bir ekspresyon vektörüne klonlanarak ScFv üretimindeki kullanımı gerçekleştirilmiştir. Bir başka yönden bağlayıcı köprü modelinden yola çıkılarak, yapay gen üretimi ile ilgili tasarım ve sorunları, bu ve bundan sonraki çalışmalara yön verebilmesi için irdelenmiştir.

30. Çeşitli İlaçların Antimikrobik Maddelerle Etkileşimlerinin Mikrobiyolojik Açıdan İncelenmesi

Ayliz VELİOĞLU

Tez Dan.: Yrd.Doç.Dr. Dumrul GÜLEN

Kabul Tarihi : 1996

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada antibiyotik dışı ilaçların gram pozitif ve gram negatif standart bakteri suşlarına karşı antibakteriyal etkisi in vitro koşullarda araştırılmıştır. Standart bakteri suşları şunlardır: Bacillus subtilis ATCC 6633, Staphylococcus aureus ATCC 6538P. Staphylococcus epidermidis ATCC 12228, enterococcus faecalis ATCC 29212, Escherichia coli ATCC 8739, Pseudomonas aeruginosa ATCC 9027, Klebsiella pneumoniae ATCC 4352, Proteus mirabilis ATCC 14153.

MİK değerlerinin saptanmasında Müeller Hinton sıvı besiyeri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan bakteri inokulumları bir gecelik kültürün 10^{-3} dilüsyonuyla elde edilmiştir. İlk olarak antibiyotik dışı ilaçların MİK değerleri belirlenmiştir. Ardından antibiyotiklerle antibiyotik dışı ilaçların standart bakteri suşlarına karşı kombinasyon MİK değerleri belirlenmiştir. FİK değerlerinin hesaplanmasıyla antibiyotiklerle antibiyotik dışı ilaçların karşılıklı etkileşimleri antagonistik, additif, sinerjistik ve indifferens olarak tanımlanmıştır.

Çalışmamızın sonuçları, bir antipsikotik ilaç olan trifluperazin'in, antidepresan ilaçlardan amitriptilin, klomipramin ve maprotilin'in, bir antineoplastik ilaç olan 5-fluorourasil'in standart bakteri suşlarına karşı antibakteriyal etkisinin olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte gram pozitif standart bakteri suşları gram negatif standart suşlara göre antibiyotik dışı ilaçların antibakteriyal etkisine karşı daha duyarlıdır. Bu ilaç-

larla ampisilin, eritromisin, siprofloksasin, trimetoprim/sulfametoksazol ve imipenem'in karşılıklı etkileşimleri antagonist, additif, sinerjist ve indifferens olarak gözlemlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

31. Endotel Hücre Kültürlerinde Kalsiyum Alışverişinin Düzenlenmesi ve Defibrotid'in Rolü

Tan BEKDEMİR

Tez Dan. : Prof.Dr. Kaya EMERK

Kabul Tarihi : 1996

Biyokimya Anabilim Dalı

Vasküler bozuklukların tedavisinde kullanılan bir ilaç olan defibrotid antitrombotik, profibrinolitik ve antiskemik etkileri ile dikkati çekmektedir. Defibrotidin antitrombotik ve profibrinolitik etkisini endotel hücrelerinden PGI_2, PGE_2 ve TPA salgılanmasını arttırarak gerçekleştirdiği gösterilmiştir. Birçok değişik parametrenin aynı anda etkilenmesi önemli bir hücre içi veya hücre zarı mekanizmasının etkilendiği izlenimini yaratmıştır. Bu sebeple hücre içi kalsiyum düzeylerine defibrotidin etkisi araştırılmıştır. Bu işlem için insan göbek kordon endotel hücreleri cam lamellere ekilmiş ve tek tabaka hücre kültürlerinde fura2 ile dual exitasyon tekniği ile ölçümler yapılmıştır. Kullanılan dalga boylarında defibrotifin yüksek fluoresans vermesi sonuçların otofluoresans dikkate alınarak düzeltilmesine neden olmuştur. Defibrotid 1mg/ml dozda tek başına uygulandığında bazala göre hücre içi serbest kalsiyum konsantrasyonunda 5-10 kat artma meydana getirmektedir. Hücreler defibrotid ile kalsiyum bulunmayan bir tamponda uyarıldığında küçük bir kalsiyum artışı olmaktadır fakat aynı hücreler içinde 1.8 mM kalsiyum bulunan bir tampona yerleştirildiklerinde ani olarak hücrelerde yüksek bir kalsiyum artışı olmaktadır. Bu sonuçlar defibrotidin arttırdığı kalsiyumun

büyük bir oranda hücre dışı ortamdan desteklendiğini göstermektedir. Defibrotidin kronik uygulanmasında hücre içi kalsiyum sinyal iletim mekanizmasına olan etkisini araştırmak için 100 μg/ml defibrotid içeren medyum ile büyütülen hücreler ATP ve histamin ile uyarılmıştır. Sonuçta defibrotid ile büyütülmüş hücrelerin bu agonistlere verdikleri kalsiyum cevaplarının defibrotidsiz medyumda büyütülmüşlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Endothelium, Defibrotide, Calcium.

32. Yüksek kVp Tekniğinin Posterio-Anterior Akciğer Grafilerinde Uygulanmasının Film Kalitesine, Film İnterpretasyonuna Katkılarının Araştırılması

Nuran AKYURT
Tez Dan. : Prof.Dr. Nevzat GÜRMEN
Kabul Tarihi : 1996
Radyoloji (Temel Radyoloji)
Anabilim Dalı

Posteria-anterior akciğer grafisinde yüksek-düşük kVp tekniklerini karşılaştırmak için 103 olguya her iki teknik kullanılarak eşit şartlarda görüntüleme yapıldı. Grafiler iki radyolog tarafından değerlendirilerek daha önce hazırlanan formlar doldurudu. Elde edilen verilere uygulanan istatistiksel testler sonucunda yüksek kVp tekniği ile toraks yapılarının daha detaylı görüntülenebildiği saptandı ve rutinde bu tekniğin uygulanmasının gerekliliği sonucuna varıldı.

33. Hemiplejide İş ve Meşguliyet Tedavisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sunay ERDİLLİ

Tez Dan. : Doç.Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 1996
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı
Omuz El Rehabilitasyon

Çalışmamıza 1994-1995 yılları arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Polikliniği'ne başvuran ve hemipleji tanısı konan otuz hasta alındı. Hastalar raslantısal olarak iki gruba ayrıldı. Onbeş kişilik çalışma grubuna iş ve meşguliyet tedavisi uygulandı. Kontrol grubuna ise ev programı şeklinde geleneksel tedavi yöntemleri gösterildi. Çalışmamızın amacı iş ve meşguliyet tedavisinin geleneksel tedaviye üstünlüğü olup olmadığını araştırmaktı. İkibuçuk ay süresince çalışma grubundaki hastalara iş ve meşguliyet tedavisi ünitelerinde kullanılan tedavi yöntemleri uygulandı. Kontrol grubundaki hastalara ise eklem hareket açıklığı egzersizleri ev programı şeklinde verilerek günde üç defa onar tekrarlı yapmaları istendi. Değerlendirmeler tedavi öncesi ile 1, 2, 3, 6. ay sonunda çeşitli testlerle yapıldı. Çalışmamızın sonunda bakılan tüm parametrelerde iş ve meşguliyet tedavisinin geleneksel tedaviden daha avantajlı olduğu gözlemlendi.

34. Flukonazol, Amfoterisin B ve İnterferon α-2a Kombinasyonlarının İnsan Polimorf Nüveli Lökositlerin Kemotaksisi ve Candida Albicans'a Karşı Hücre İçi Ölüm Aktivitesinin İn Vitro Araştırılması

Tunç AKKOÇ

Tez Dan. : Öğr.Gör.Dr. Ümran SOYOĞUL GÜRER
Kabul Tarihi : 1996
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada Flukonazol (FLU), Amfoterisin B (AmB) ve bunların

İnterferon α-2a (IFN α-2a) ile erişilen serum konsantrasyonlarındaki (16 µg/ml, 2 µg/ml, 10 IU/ml) kombinasyonlarının insan polimorf nüveli lökositlerinin (PNL) kemotaksisi ve *Candida albicans*'ı hücre içi öldürme aktivitesi in vitro araştırılmıştır.

İnsan PNL'leri ($5x10^6$ hücre/ml) sağlıklı deneklerden EDTA'lı tüplere alınan venöz kandan Ficoll-hypaque gradient santrifüj yöntemi ile ayrılmış, tripan mavisi boyama yöntemi ile canlılık > %98 olarak tespit edilmiştir.

PNL kemotaksisi Nelson'un agaroz altı yöntemi ile yapılmıştır. PNL'lerin kemotaktik faktörü göç uzaklığı FLU için 5.02 ± 0.04 mm, AmB için 5.02 ± 0.07 mm, FLU + IFN α-2a için 5.30 ± 0.00 mm, AmB + IFN α-2a için 5.30 ± 0.00 mm ve IFN α-2a için 5.00 ± 0.00 mm olarak ölçülmüştür.

Bu sonuçlara göre FLU + PNL AmB + PNL ve IFN α-2a + PNL'lere göre FLU + IFN α-2a + PNL ve AmB + IFN α-2a + PNL kombinasyonları PNL kemotaksisini anlamlı bir şekilde artırmıştır ($P<0.001$).

FLU, AmB, IFN α-2a, FLU + IFN α-2a, AmB + IFN α-2a kombinasyonunun PNL'ler içinde *Candida albicans*'ın ($1x10^7$ kob/ml) hücre içi ölümü üzerine etkisi (0.,30. ve 90. dakikada) canlı koloni sayımı yöntemi ile saptanmıştır.

Bu sonuçlara göre AmB (2 µg/ml) + IFN α-2a (10 IU/ml) kombinasyonunun PNL'lerin hücre içi öldürme aktivitesi 30. dakikada FLU (16 µg/ml) + IFN α-2a (10 IU/ml) kombinasyonuna göre daha fazla olmuştur. 90. dakikada ise bu kombinasyonların hücre içi öldürme aktivitesi birbirine yakın bulunmuştur.

Terapötik konsantrasyonda FLU, AmB, FLU + IFN α-2a, AmB + IFN α-2a kombinasyonları, *Candida albicans* blastokonidayasının PNL'ler içinde ölümüne etkimini 30. ve 90. dakikalarda kontrol PNL'lere göre anlamlı olarak arttırmıştır ($P<0.0001$).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

35. Kan Basıncını Etkileyen Santral Kolinerjik Merkezlerin Olası Bölgeleri

Uğur ÖZKUTLU
Tez Dan. : Doç.Dr. Berrak Ç. YEĞEN
Kabul Tarihi : 1993
Fizyoloji Anabilim Dalı

Kolinomimetik ilaçların santral muskarinik reseptörler üzerinden kan basıncı ve kalp hızı üzerinde etkili oldukları bir çok tür üzerinde gösterilmiştir. Bu yanıtlar ilacın uygulandığı tür, ilacın uygulandığı yol ve uygulanan anestezi tipine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Gerek direkt etkili kolinerjik reseptör agonistleri gerekse de asetilkolinesteraz inhibitörlerinin iv veya isv yoldan uygulanımları ile ortaya çıkan kardiyovasküler yanıtların, bu ilaçların çeşitli beyin bölgeleri üzerine olan etkilerinin bir toplamı olduğu söylenebilir. Kolinomimetik ilaçların uygulanması ile çeşitli türlerde, santral yoldan presör bir yanıt elde edilmesine rağmen kalp hızı değişiklikleri ile ilgili yanıtlar farklılık göstermektedir.

Asetilkolin sentezinden sorumlu olan kolin asetiltransferaz enziminin belirlenmesi ile çeşitli beyin bölgelerinde asetilkolin varlığı ortaya konmuştur. Bu bölgeler arasında amigdala da bulunmaktadır. Özellikle amigdalanın santral çekirdeğinin kolinomimetik ilaçlarla ortaya çıkan kardiyovasküler yanıtlarda rolü bulunduğunu düşündüren veriler bulunmaktadır. Amigdalar yapının çeşitli beyin bölgeleriyle kurduğu ilişkiler bu bölgeyi, aralarında kardiyovasküler regülasyonun da bulunduğu çeşitli kortikal ve otonomik fonksiyonların entegrasyonunun yapıldığı çok karmaşık bir yapı haline getirmektedir.

Bu çalışmanın amaçları arasında anestezi altında ve uyanık sıçanlarda bir asetilkolinesteraz inhibitörü olan fizostigminin iv yoldan uygulanımı ile ortaya çıkan kardiyovasküler yanıtların karşılaştırılması bulunmaktadır. Ayrıca amigdalanın kolinomimetik ilaçların uygulanımı ile ortaya çıkan kardiyovasküler yanıtlardaki rolünün araştırılması da amaçlanmıştır.

Çalışmanın uyanık sıçanlarda yapılan bölümünde iv yoldan uygulanan fizostigmin ile anestezi altındaki sıçanlarda olduğu gibi presör bir yanıt alınmasına rağmen, bu yanıt anestezi altındaki sıçanlara iv fizostigmin uygulanması ile ortaya çıkan presör yanıttan düşük olmuştur. Anestezi altında ve uyanık sıçanlarda iv fizostigmin uygulanımıyla olrata çıkan kalp hızı yanıtlarında ise etki farklılığı ortaya çıkmıştır. Uyanık sıçanlarda iv uygulanan fizostigmin ile bradikardik bir yanıt alınırken, anestezi verilen sıçanlarda aynı uygulama taşikardiye neden olmuştur. Bu sonuçlar, anestezi uygulanması amacıyla kullanılan üretanın santral sinir sistemi ve özellikle de kardiyovasküler regülasyonda önemli rolü bulunan barorefleks mekanizma üzerine baskılayıcı bir etkili olduğunu düşündürmektedir.

Kolinomimetik uygulanımı ile ortaya çıkan kardiyovasküler yanıtlarla olan ilişkisinin araştırılması amacıyla, amigdalanın santral çekirdeğine unilateral lezyon yapılmış ve direkt etkili bir kolinomimetik ilaç olan karbakol isv yoldan uygulanmıştır. Amigdala lezyonu yapılmış sıçanlarda karbakol uygulanması sonucu ortaya çıkan presör yanıt, kontrol grubuna göre anlamlı şekilde düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar, amigdalanın kolinomimetik ilaç uygulanımıyla ortaya çıkan kardiyovasküler yanıtlarla ilgili bulunduğunu ve amigdalanın santral çekirdeğinin kardiyovasküler regülasyonda önemli rolü olabileceğini düşündürmektedir.

36. Kobay Safra Kesesinde Kolesistokinin'e Bağlı Kasılmalarda Kolinerjik Sistemin Rolünün Araştırılması

Dr. Funda TOKER

Tez Dan. : Prof.Dr. Şule OKTAY

Kabul Tarihi : 1993

Farmakoloji Anabilim Dalı

Safra kesesinin yemeğe olan kontraktil yanıtının regülasyonunda, sefalik, gastrik, intestinal ve postabsorbtif fazlar söz konusudur. Sefalik ve gastrik fazlar esas olarak vagal-kolinerjik sinir mekanizmaları ile olaylanırken, CCK, safra kesesi stimülasyonunun intestinal fazında en önemli rolü oynamaktadır. İnsan ve deney hayvanlarında apılan birçok fizyolojik ve farmakolojik çalışmanın sonuçlarına göre, CCK yemek sonrası safra kesesi boşalmasından sorumlu ana fizyolojik aracıdır. CCK'in yemek tarafından indüklenen kese kasılmasındaki bu rolü çok iyi bilinmesine karşın, hangi mekanizmaları kullanarak kese düz kasını uyardığı ve bu mekanizmalar üzerindeki kolinerjik etkiler açıklığa kavuşmamıştır. CCK'in kontraksiyonu stimüle etmesi kompleks bir mekanizma aracılığıyla olmaktadır. Muskarinik antagonistlerin vivo koşullarda intakt safra kesesinde eksojen veya endojen CCK'in etkisini önlemeleri, CCK'in in vivo etkisinde kolinerjik inervasyonun önemini vurgulamaktadır. Buna karşın, bugüne kadar yapılan safra kesesi kas şeritleri ile yapılan in vitro çalışmalar kolinerjik blokajın kontraktiliteyi etkilemediğini veya çok az etkilediğini göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı safra kesesinde kolinerjik sistem ve CCK etkileşimini incelemektir. Çalışmamızda nonselektif muskarinik reseptör antagonisti atropin ve M_3 selektif muskarinik reseptör antagonisti 4-DAMP, CCK'in in vitro koşullarda neden olduğu kese kasılmalarında anlamlı artışlara neden olmuştur. Bu sonuçlar M_3 reseptörlerin safra ke-

sesini inerve eden vagal pregangliyonik sinirler üzerinde yer alıp, presinaptik inhibitör rol oynadıklarını düşündürmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

37. Sıçanda Stres Ülserlerinin Oluşumu ve İyileştirilmesinde Gastrik Lipid Peroksidasyon ve Kalsiyumun Rolünün Araştırılması.

İnci ALİCAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Berrak YEĞEN
Kabul Tarihi : 1993
Fizyoloji Anabilim Dalı

Stres ülserlerinin etiyopatogenezi hakkında bilgi edinmek amacı ile deneysel olarak sıçanlar üzerinde geliştirilen modeller arasında soğuk-immobilizasyon stresi en etkin deney modelidir. Yapılan araştırmaların ışığı altında stres ülserine yol açan faktörler arasında mide asit salınımında artma, mide kontraktilitesinde artma, mide mukozal kan akımında azalma, mide bikarbonat düzeyinde azalma ve serbest oksijen radikalleri bulunmaktadır. Bazı araştırıcılara göre, serbest radikaller sitozolik kalsiyum düzeyini artırmak yolu ile etkili olmaktadır.

Bu bulgulardan yola çıkılarak yapılan bu çalışmada da kalsiyumun stres ülserleri üzerindeki rolünün araştırmak amacı ile aynı gruptan (L-tipi) ancak potensleri birbirlerinden farklı olan üç ayrı kalsiyum kanal blokeri (verapamil, devapamil ve gallopamil) ve ayrıca Ca-glukonat kullanılarak bu ilaçların strese bağlı ülser oluşumuna, gastrik lipid peroksidasyon ve gastrik glutatyon düzeyleri üzerine etkilerine bakıldı. Kalsiyum kanal blokerleri ve Ca-glukonat stres ülserlerini anlamlı şekilde engellerken, verapamil tedavisi yapılan gruplarda gastrik LP ile glutatyon düzeyleri arasında pozitif korelasyon gözlendi. Devapamil ve gallopamil tedavisi uygulanan gruplarda iki parametre arasında negatif

korelasyon gözlenirken, Ca-glukonat verilen gruplarda gastrik LP stresten farklı bulunmadı, glutatyon strese göre düşük bulundu.

Bunların yanısıra, tedavisiz ve kalsiyum kanal blokerleri ile tedavi edilen gruplarda ülserlerin iyileşme süreçlerine bakıldı. Tedavisiz gruplarda ülserler 24 saatte hemen tamamen iyileştiler. Kalsiyum kanal blokerlerinin ülser iyileşme hızını artırdıkları gözlendi. Verapamil uygulanan gruplarda gastrik LP ile glutatyon aynı yönde artma eğilimi gösterirken, devapamil ve gallopamil uygulanan gruplarda iki parametre arasında ters ilişki gözlendi.

Sonuç olarak, devapamil, gallopamil ve Ca-glukonat'ın iyileştirici etkilerinde antioksidan etkilerinin rolü olmadığı düşünülmektedir. Kalsiyum rolünün açıklanabilmesi için, mide mukozal kan akımı ölçümleri, mide boşaltma hızı ölçümleri gibi çalışmaların yapılmasına gerek vardır.

38. Kardiyotomi, Myokard Enfarktüs ve Romatizmal Kardit'li Olgularda Kalp Kası Antikorlarının Saptanması

Mik.Uzm. Bekir Sami KOCAZEYBEK
Tez Dan. : Doç.Dr. Funda BABACAN
Kabul Tarihi : 1994
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Araştırmamızda 30 kardiyotomi, 30 myokard enfarktüs ve karditle seyreden 30 ARA'lı toplam 90 hastada indirekt fluoresan antikor (IFA) yöntemiyle kalp kasına karşı oluşan antikor saptanmaya çahşılmıştır. Kardiyotomi ve myokard enfarktüs hastalarında 14., 21. ve 33. günlerde karditle seyreden ARA'lı hastalarda ise 1. gün (Hastanepye başvuru günü) 14., 33. günlerde kan alınmıştır. En yüksek otoantikor saptanan hasta grubunu % 30 oranla ARA'lı hastalar olup, kardiyotomi ve myo-

kard enfarktüs hastalarının % 23.33'ünde otoantikor saptanmıştır. Kardiyotomi ve myokard enfarktüs hastalarında en yüksek düzeyde otoantikor 2. ve 3. haftalarda; ARA'lı hastalarda ise hastaneye başvurdukları gün alınan kanda saptanmıştır.

Kardiyotomi, myokard enfarktüs ve ARA'lı hastalarda otoantikor bulunmayan gruba göre, bulunan grupta yüksek bir oranda PKHS ve kardit saptanmış; her üç grupta da otoantikorlarla, klinik bulgular arasında uyumlu bir ilişki belirlenmiştir.

Araştırmamızda kardiyotomi hastalarında PKHS oluşumunda, kardiyopulmoner by pass (CPB) süresinin uzunluğunun önemli bir etkileyici faktör olduğu da ortaya konmuştur.

39. Miyokard İnfarktüsü Geçirmiş Hastalarda ve Sağlıklı Kişilerde Apo E Geninin Hha1 ve Taq1 Restriksiyon Enzimleri İle Tiplendirilmesi

Gülay HERGENÇ
Tez Dan. : Prof.Dr. Yavuz TAGA
Kabul Tarihi : 1994
Biyokimya Anabilim Dalı

Apo E izoformlarının ateroskleroza neden olan risk faktörlerinden biri olması ve Tip III HLP hastalarının % 90' nın apo E2/2 homozigot bireyler olmaları apo E geno ve fenotiplemeye olan ilginin artmasına sebep olmuştur.

Moleküler biyolojide çığır açan polimeraz zincir reaksiyonu apo E genotiplemesinde büyük kolaylık sağlanmıştır. PCR ile çoğaltılan apo E geninin primerlerle belirlenen bir parçası çoğaltılarak restriksiyon enzimleri ile kesilip çıkan fragmanların boylarına göre genotip tespiti yapıl-

maktadır. Bu metod ile önceden bilinen genotipler saptanabilmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yukarıda belirtilen restriksiyon fragman uzunluklarına göre genotipleme veya restriksiyon tiplemesi ile 50 hasta ve 40 kontrolda apo E genotiplemesi yaptık. Hasta grubumuzda E3/3 genotip bağıl frekansı 0.82, E3/2 0.14, E3/40.04 kontrol grubunda E3/3 0.80, E3/2 0.10, E3/4 0.075, E2/4 0.025 olarak bulunmuştur.

40. Candida Albicans'a Karşı Flukonazol'ün İnsan Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine İn Vivo Etkisinin Araştırılması

Ümran SOYOĞUL
Tez Dan. : Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 1994
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, flukonazol'ün insan PNL fonksiyonları (aderens, kemotaksi, süperoksit anyonu oluşumu ve *Candida albicans*'ın hücre içi ölümü) üzerine etkisi in vivo da araştırılmıştır. Sağlıklı gönüllülere oral 300 mg flukonazol uygulandıktan iki saat sonra doruk plazma konsantrasyonu 12.5 µg/ml olarak bulunmuştur. Flukonazol'ün PNL'lerin aderensi üzerine etkisi Lowry protein yöntemi ile tayin edilmiştir. 300 mg flukonazol dozu öncesi ve sonrası protein konsantrasyonu sırası ile 44.28 ± 5.73 µg/ml ve 45.18 ± 5.58 µg/ml olarak bulunmuştur. Flukonazol'ün PNL'lerin kemotaksisi üzerine etkisi Nelson'un agaroz altı yöntemi ile ölçülmüştür. Flukonazol (300 mg/oral) doz öncesi ve sonrası, PNL'lerin kemotaktik faktöre doğru göç farkları sırası ile 1.80 ± 0.08 mm ve 1.88 ± 0.07 mm olarak bulunmuştur. PNL'ler tarafından oluşturulan süperoksit anyonu, flukonazol (300 mg/oral) doz öncesi ve sonrası, sırası ile 12.52 ± 1.346 nmol/10^6 PNL/30 dakika ve 12.83 ± 1.038 nmol/10^6 PNL/30 dakika

olarak bulunmuştur. Flukonazol'ün PNL'ler tarafından *Candida albicans*'ın hücre içi ölümü üzerine etkisi, patlatılan PNL'lerden maya hücrelerinin salınmasından sonra canlı koloni sayımı ile tayin edilmiştir. Flukonazol (300 mg/oral) in vitro koşullarda, PNL'ler tarafından *Candida albicans*'ın hücre içi bölümünü otuzuncu ve doksanıncı dakikalarda, in vivo koşullara göre daha çok artmıştır. Doksanıncı dakikada in vitro etki ise doz öncesine göre anlamlı bulunmamıştır. Sonuç olarak in vitro ve in vivo deneyler arasında bir uyum görülmemiştir. Flukonazol (300 mg/oral) uygulandıktan sonra, PNL'lerin aderensini anlamlı olarak artırmış, fakat kemotaksi ve PNL'ler tarafından oluşturulan süperoksit anyonu oluşumunu etkilememiştir.

41. Kronik Lenfositik Lösemide CD49d Molekülü ve Fibronektin Adezyonunun İncelenmesi

Dr. Emel Ekşioğlu-DEMİRALP
Tez Dan. : Prof.Dr. Tevfik AKOĞLU
Kabul Tarihi : 1995
İmmünoloji Bilim Dalı

Kronik lenfositik Löseminin başlıca özelliği olan periferik lenfositoz, lenfositler ile kemik iliği stromal elemanları ve stroma hücreleri arasında adezyon bozukluğu olduğunu düşündürmektedir. Son yıllarda tanımlanan çok sayıda adezyon molekülünden biri olan CD49d hem fibronektine, hem de en azından bir hücresel liganda (VCAM-1) sahip çift etkili bir moleküldür. Bu çalışmada 53 KKL'li hasta ile, diğer hematolojik malignitelerde (n=40), sağlıklı kontrollerde (n=43) ve ayrıca göbek kordon kanı CD5 (+) B hücrelerinde (n=34) CD49d ekspresyonu incelendi. CD49d ekspresyonu KKL de % 49 ± 31 iken bu oran diğer hematolojik malignitelerde % 80 ± 11, sağlıklı kontrollerde % 85 ± 3, göbek kordon

kanı CD19 (+) hücrelerinde % 96 ± 4 idi (p<0.001). CD49d molekülünün KKL'li hastaların % 56.6'sında (30/53) ileri derecede düşük olduğu, ancak geri kalan % 43.4'ünde normallere yakın düzeyde eksprese olduğu görüldü. KKL de CD49d ekspresyonunda gözlenen bu iki farklı eğilim hastaların RAI sınıflamasındaki evreleri ile karşılaştırıldığında, RAI evre 0, I ve II olan hastaların CD49d, CDI1a, sIgM ve TGF-β ekspresyonlarının, RAI evre III ve IV olan gruba göre çok daha düşük olduğu saptandı (p≤0.001). CD49d ekspresyonunun KLL'nin diğer immünfenotipik özellikleri ile ilişkisi araştırıldığında ise, CD13 ve CD33 myeloid belirleyicilerinin ekspresyonu ile korrelasyon gösterdiği bulundu (p<0.001). Bu korelasyon KKL'de CD49d ekspresyonunda gözlenen iki farklı eğilimle birarada ele alındığında, $CD49d^{düşük}$ CD13(-) CD33(-) $CD11a^{düşük}$ $TGF\text{-}\beta^{düşük}$ $sIgM^{düşük}$ ve $CD49d^{yüksek}$ CD13(+) CD33(+) $CD11a^{yüksek}$ $TGF\text{-}\beta^{yüksek}$ $sIgM^{yüksek}$ iki altgrubun varlığı farkedildi. Ayrıca kültür ortamına konan KLL, göbek kordon kanı ve sağlıklı kontrol lenfositlerinden 72 saat süresince (ilk 24 saatte 2 saatte bir ve sonra 48 ve 72. saatlerde) alınan örneklerin CD49d ekspresyonları incelendi. Bu çalışmada, KLL de kültür ortamında CD49d ekspresyonunun zaman zaman normal düzeylere ulaşacak kadar dalgalanmalar gösterdiği saptandı. Zaman içindeki değişimleri gösteren bu veriler üzerinde yapılan frekans analizi, her üç grupta da (KLL, göbek kordon kanı ve normal kontroller) aynı frekansta (30 saat periyodu) bir salınımın varlığını, ancak salınım genliğinin KLL de belirgin ölçüde yüksek olduğunu ortaya çıkardı. Bu, KLL ve CD49d nin zamansal olarak diğer gruplara göre daha büyük değişim gösterdiğini anlamına gelmektedir. CD49d ekspresyonu düşük olan KLL lerde fibronektin adezyonu % 8±4 iken normallerde % 21±15 ve göbek kordon kanı lenfositlerinde % 17± 5 olarak saptandı (p<0.001). KLL lenfositlerinin bir kemik iliği ekstrasellüler matriks proteini olan fibronektine adezyonlarının düşüklüğü, KLL de lenfositlerin matürasyonlarını tamamlayamadan perifere çıkmalarını; kültür ortamına konduğunda aynı şartlarda kültüre

konan kontrollere göre zamansal olarak çok daha fazla değişim göstermesi de, KLL de klinikte gözlenen hücre sayısındaki fluktuasyonları açıklayabilir. Sonuç olarak bu bulgular, CD49d molekülünün KLL nin periferal lenfositozunda önemli bir rolü olduğunu düşündürmektedir.

42. Servikal Doku Örneklerinde Polimeraz Zincir Reaksiyonu ve İn Situ Hibridizasyon Yöntemleri İle İnsan Papillomavirüsünün Belirlenmesi

Dr. A. İlter GÜNEY

Tez Dan. : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU

Kabul Tarihi : 1995

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Servikal kanser kadınlarda en sık görülen kanser türlerinden biridir. Elimizdeki bilgiler, insan papilomavirüsü'nün prekanseröz lezyonlar ve invaziv yassı hücreli karsinomlarla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle invaziv kanser gelişiminde, yüksek risk grubu olarak adlandırılan HPV tipleriyle enfeksiyonun önemli bir rolü olduğu düşünülmektedir. Cinsel ilişki ile bulaşması nedeniyle HPV, hem erkek hem kadın için genital prekanseröz lezyonların gelişmesi yönünden potansiyel bir risk faktörüdür.

Son yıllarda HPV DNA'sı, özellikle servikal dokularda değişik hibridizasyon teknikleri ve PZR ile araştırılmaktadır. Dolayısıyla HPV'nin hem normal popülasyonda, hem de riskli gruplarda belirlenmesi toplum sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu doktora tezinin amacı, Türkiye'de de önemli bir sağlık sorunu olan servikal kanser vakalarının, en önemli etyolojik faktörü olarak görülen HPV'nin, toplumumuzdaki sıklığını belirleyecek geniş kapsamlı bir

çalışmanın temelini oluşturmaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Serviksten alınan 24 servikal fırça materyali ve 23 biopsi örneğinin, PZR ve in situ hibridizasyon yöntemleri ile incelenmesi sonucunda, Türk toplumunda HPV sıklığının düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca diğer ülkelerde yapılan çalışmalarda yüksek sıklıkta görülen HPV 18 tipi, her iki örnek grubunda da saptanmamıştır.

Bölümümüzde halen devam eden daha kapsamlı popülasyon çalışmaları sonucunda, doğal olarak ayrıntılı veriler elde edilecektir. Ancak bu çalışma, Türkiye'de hem aynı servikal örneklerde PZR ve in situ hibridizasyon yöntemlerinin uygulandığı, hem de vaka takibinin yapıldığı ilk çalışma olma özelliğini taşımaktadır.

43. d-α -Tokoferol'ün Düz Kas Hücresi Üzerine Olan Etkisinin İn Vivo Olarak İncelenmesi ve Bunun Aterosklerozdaki Önemi

Dr. Önder ŞİRİKÇİ
Tez Dan. : Prof.Dr. Nesrin ÖZER
Kabul Tarihi : 1995
Biyokimya Anabilim Dalı

Ateroskleroz, farklı risk faktörleri tarafından tetiklenebilen ve düz kas hücrelerinin mediadan intimaya göç ederek çoğalmaları sonucunda intima tabakasının kalınlaşması ile seyreden bir hastalıktır. Aterosklerozu tetikleyen en önemli risk faktörlerinden birisi hiperkolesterolemidir.

Protein kinaz C düz kas hücrelerinin çoğalması ve farklılaşmasına ait sinyallerin iletilmesinde kavşak rolü oynayan bir enzimdir. PKC'nin aktivasyonu ise MAP kinaz, AP-1, NF-κB gibi çeşitli enzimleri ve trans-

kripsiyon faktörlerinin fosforilasyonuna ve aktivasyonuna neden olur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

E vitamininin bir antioksidan olarak kalp damar hastalıklarından koruyucu rolü bilinmektedir. Son yıllarda, d-α-tokoferol'ün düz kas hücre çoğalmasını ve protein kinaz C aktivasyonunu önlediği ve bu etkinin antioksidan özelliklerinden bağımsız olduğu hücre kültürlerinde gösterilmiştir.

Biz de, düz kas hücre proliferasyon ile PKC arasında in vitro olarak gösterilen bu ilişkinin deneysel bir ateroskleroz modelinde gözlenip gözlenmeyeceğini in vivo olarak araştırmayı ve E vitamininin in vitro olarak gösterilen antiproliferatif etkisinin bu modelde gözlenip gözlenmiyeceğini ve bu etkinin PKC üzerinden olup olmadığını araştırmak için 1. gruptaki tavşanları normal pelet yem ile, 2. gruptaki tavşanları kolesterolden zengin yem ile, 3. gruptaki tavşanları kolesterolden zengin yem ile besledik ve i.m. E vitamini injeksiyonları yaptık. Deney süresinin sonunda tavşanları feda ederek aortalarını çıkardık, serum ve mikroskopik inceleme için örnekler aldık.

Mikroskopik incelemelerde 1. grupta normal arter duvarı bulunduğunu, 2. grupta çok belirgin bir intimal proliferasyon olduğunu, endotel yüzeyinin bozulduğunu ve hücrelerin kontraktil filamanlarını kaybederek sentetik organellerden zenginleştiğini, 3. grupta ise, intimal proliferasyonun hemen hiç olmadığını, endotel yüzeyinin daha düzgün olduğunu ve hücrelerin daha fazla miyofilaman, daha az sentetik organel içerdiğini gördük.

Kolesterol ile beslenen gruplardaki tavşanların total, sitozolik ve membran PKC aktivitelerinin arttığını gördük. Membrandaki PKC aktiviteleri totalin %'si olarak belirtilip karşılaştırıldığı zaman üç grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını, daha önce ölçülen

aktivite farklarının PKC'nin translokasyonunu yansıtmadığını gördük. Kolesterol ile beslenen gruplarda PKC ekspresyonun arttığı ve bu artışın PKC'ye spesifik olduğunu gördük. E vitamini verilmesi ile PKC aktivite ve ekspresyonunun kısmen baskılanma eğilimi gösterdiğini gözledik.

Bu sonuçlar bize aterosklerozda risk faktörlerinden birisi olan hiperkolesteroleminin damar düz kas proliferasyonunu artırdığını ve proliferasyonda görülen biyokimyasal değişikliklerden birisinin PKC ekspresyonu ve aktivitesindeki artış olduğunu ilk kez *exvivo* olarak kanıtlamaktadır. E vitamininin düz kas hücre proliferasyonunda hücre içi sinyal iletisinde kısmen etkili olduğunu göstermekle birlikte bu konu ile ilgili çalışmalarımız devam etmektedir.

44. İnsan Makrofaj Kültüründe Mycobacterium Tuberculosis'e Karşı Rifampicin, Ciprofloxacin ve Sparfloxacin'in Etkilerinin Araştırılması

Necdet DUMAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 1995
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Mycobacterium tuberculosis, değişik mekanizmalar ile makrofaj içinde canlı kalma özelliğine sahiptir. Bu sebepten dolayı tüberküloz tedavisinde makrofaj içindeki tüberküloz bakterilerine karşı etkili ilaçlara ihtiyaç vardır. Florokinolonlar, özellikle ciprofloxacin, ofloxacin, sparfloxacin ve levofloxacin'in ÇİD'li *M.tuberculosis* suşlarına karşı etkili oldukları bildirilmektedir.

Bu çalışma, *M. tuberculosis*'e karşı rifampicin, ciprofloxacin ve sparfloxacin'in makrofaj içindeki etkilerini araştırmak amacı ile yapıl-

mıştır. *M. tuberculosis* H37Rv standart suşuna karşı rifampicin, ciprofloxacin ve sparfloxacin'in MİK'leri agar makrodilüsyon ve sıvı mikrodilisyon yöntemi ile yapılmış ve sırası ile 0.5µg/ml, 1µg/ml ve 0.125µg/ml olarak bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlara göre, rifampicin'in 1xMİK (0.5µg/ml), 5xMİK (2.5µg/ml)'i, ciprofloxacin'in 4xMİK (4µg/ml), 8xMİK (8µg/ml) ve sparfloxacin'in 1xMİK (0.125µg/ml), 5xMİK (0.625µg/ml) ile 10xMİK (1.25µg/ml)'i makrofaj içindeki basilleri öldürmek için etkili bulunmuştur. Makrofaj içinde etkili olan ciprofloxacin ve özellikle sparfloxacin'in özellikle ÇİD'li tüberküloz hastalarında alternatif ilaçlar olarak kullanılabileceğini düşünmekteyiz.

45. Koklear Patolojilerde ABR (İşitsel Beyin Sapı Davranımı) Görünümü

Ufuk ARIBAL

Tez Dan.: Yrd.Doç.Dr. Nevma MADANOĞLU

Kabul Tarihi : 1995

Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı

Bu çalışmada koklear patolojiler ile normaller arasında ABR komponentleri yönünden kesin bir ayrım ortaya konması amaçlanmıştır.

I, III, V absolut latans değerleri, I-III, III-V, I-V dalgalararası latanslar, şiddet-latans fonksiyonu, I, III, V dalga absolut amplitüd ve V/I amplitüd oranı değerlendirilmiştir. Ölçümler sonucunda, koklear ve normal gruplar arasında absolut latans değerleri, şiddet-latans fonksiyonu, absolut amplitüd değerleri ve V/I amplitüd oranları anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

Bu çalışma ABR'nin yorumlanmasında sözü edilen kriterlerin önemini ortaya koymuş, ancak koklear patoloji için özel bir ABR örüntüsü elde edilememiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

46. 0-9 Yaş Çocuklarında Normal ABR (İşitsel Beyin Sapı Davranımı) Bulgularının Standardizasyonu

Sezer ÖZBAYIR

Tez Dan. : Prof.Dr. Ferda Akdaş Ph.D

Kabul Tarihi : 1995

Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı

Çalışmada, yaşa bağlı maturasyonel değişikliklerin ABR bileşenleri üzerindeki etkileri incelenerek, farklı yaş gruplarında bebek ve çocuklar için normal değerlerin bulunması amaçlanmıştır.

0-9 yaş arası 93 normal bebek ve çocuklar arasında yedi ayrı yaş grubu oluşturularak, herbir grup için ABR dalgalarının ortalama latansları, dalgalar arası latans farkları ve I/V amplitüd oranları saptanmıştır.

Kontralateral ve ipsilateral kayıt teknikleri kullanılarak değerlendirilmeler yapılmış, yaş gruplarına göre iki kayıt tekniği için oluşan farklılıklar belirlenmiştir.

Maturasyona bağlı olarak ABR bileşenleri üzerinde değişiklikler gözlenmiştir. Maturasyonel değişikliklerin ABR bileşenleri üzerinde oluşturduğu farklılıklar konuyla ilgili literatürde bulunan çalışmalarla uyum göstermiştir.

Çift kanallı kayıt tekniği, özellikle çok küçük yaş gruplarında ABR dalgalarının doğru tanımlanması bakımından kullanışlıdır.

47. Doğum Eylemini Takiben İnsan Amnion Epitelindeki Değişikliklerin Scanning ve Transmisyon Elektron Mikroskopisi İle İncelenmesi

Dr. N. Cem FIÇICIOĞLU
Tez Dan. : Doç.Dr. İmer OKAR
Kabul Tarihi : 1995
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

Amaç: Aktif Doğum Eyleminin amnion epitelinin ultrastrüktürel yapısında oluşturduğu değişikliklerin araştırılması.

Yer: Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi ve Marmara Üniversitesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı.

Materyel ve Metod: Rastgele seçilen 38-41 gebelik haftaları arasında, aktif doğum eylemi başlamadan sectioya alınan 15 gebe ile aktif doğum eylemi çekmiş 10 gebenin plasenta ve membranları alınarak, amnion reflektumun 1mm3'lik parçası Işık, Transmisyon, Scanning Elektron mikroskopisi ile incelenmek üzere takibe alındı. Ayrıca, çeşitli yağ fraksiyonlarını göstermek için lipid boyaları uygulandı.

Bulgular: Doğum ağrısı çekmemiş grupta Işık ve Transmisyon mikroskopisinde epitel yüzeyi girintili çıkıntılı yüksek prizmatik olarak görüldü. Çok sayıda mikrovilli vardı. Hücreler arası bağlantılar sıkıydı. Scanning elektron mikroskopisinde mozaik poligonal kubbeli yapı izlendi. Lipid boyası ile boyanmış örneklerde hücre içinde belli odaklarda birikmiş fosfalipid granüllerine rastlandı.

Doğum ağrısı başlamış olan grupta Işık ve Transmisyon elektron mikroskopisinde (TEM) amnion epiteli kübik ve yassı arasında değişmekte olup, hücreler arası bağlantılarda gevşeme izlendi. Yine TEM'de,

Mikrovillilerde azalma ve çok sayıda lipid damlacıklarına rastlandı. Scanning elektron mikrokopisinde hücreler arası yarıklar ve ortalarında çöküntüler izlendi. Lipid boyası ile boyanmış preparatlarda yağ damlacıklarının daha diffuz olarak hücre içinde yayılmış olduğu görüldü.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç: Doğum ağrısı çekmiş olan gebelerin amnion epiteli ultrastrüktürel yapısında meydana gelen değişiklikler amnionun doğum eyleminde aktif rolünü kuvvetlendirmektedir.

48. Deneysel Stres Koşullarında Sıçan Mesanesine Yapısal ve Sitokimyasal Yaklaşım: İnterstisyel Sistit Açısından Değerlendirme

Feriha ERCAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Safiye ÇAVDAR
Kabul Tarihi : 1996
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

Stres şartlarının birçok hastalığın etyolojisine etki ettiği çeşitli çalışmalarla gösterilmiştir. Bu çalışmada, deneysel stres koşulları olarak açlık, hareketsizlik ve soğuk stresinin sıçan mesane morfolojisi ve mitotik aktivitesi üzerine etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Kontrol, stres ve stres sonrası iyileşme olmak üzere üç grup oluşturulmuştur. Her gruba ait morfolojik inceleme çeşitli boyama yöntemleriyle yapılmıştır. Luminal epitel yüzeyini örten glikozaminoglikan tabakası inorganik bazik bir boya olan Rutenyum Kırmızısı ile elektron mikroskobu seviyesinde sitokimyasal olarak, mitotik aktivite flow sitometri tekniğiyle ortaya konulmuştur.

Stres grubunda, epitel tabakada hasar, epitel hücrelerinin yüzeyini örten glikozaminoglikan (GAG) tabakasında kayıp, mikrovillus sayı-

sında artış, hücrelerarası yan bağlantılarda ayrılma dolayısı ile sızıntı, hücre içi zar yapısındaki bozulma nedeniyle sitoplazmik boşluklar izlenmiştir. Kontrol grubuyla kıyaslandığında mukozal alandaki mast hücre sayısındaki artış anlamlı ($p<0.05$) bulunmuştur. Flow sitometri yöntemiyle mitolik aktivitenin hızlandığı tespit edilmiştir.

Stres sonrası iyileşme grubunda, kontrol ve stres grubu arası morfolojik bulgular elde edilirken, histokimyasal veriler hücreler arası yan bağlantılarda sızıntının devam etmesi ve glikozaminoglikan tabakasında hasarının devam etmesi stres sonrası iyileşme çalışmaları açısından ilginçtir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen morfolojik bulgulara göre stres şartları etyolojisi halen tanımlanamamış mesane hastalıklarında rol oynayabilir.

49. Lokanta, Kafeterya ve Kebapçılarda Sağlık Risklerinin İncelenmesi

Dr. Yaşar KESKİN
Tez Dan. : Prof.Dr. Osman HAYRAN
Kabul Tarihi : 1996
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Bu araştırmada Üsküdar Belediyesi sınırları içerisinde bulunan 147 adet lokanta, kafeterya, kebapçı ve köftecinin, T.S.E. ve belediye zabıta talimatnamesine uygunlukları incelenmiş ve gerek T.S.E. standartlarına gerekse belediye zabıta talimatnamesine büyük oranda uyulmadığı görülmüştür. Ayrıca her iş yerinde bir aşçı ve bir garsonun elinden, lavabo musluğundan ve tezgah üzerinden olmak üzere 4 kritik noktadan kültür alınmıştır. İşyerlerinin %77.6'sında en az bir kritik noktada mik-

roorganizma üremiştir. Garson ve ahçıların ellerinden alınan kültürlerde en sık üreyen mikroorganizmaların S. Epidermidis ve E.Coli olduğu, lavabo ve tezgahtan alınan kültürlerde ise en fazla E.Coli ürediği görülmüştür. İşyerlerinin tür ve sınıflarına göre yapılan karşılaştırmalarda bu tür ayırımın anlamsız olduğu, sağlık koşulları açısından sınıf ve türden ziyade insan faktörü üzerinde durulması gerektiği sonucuna varılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre işyerlerinin %66 oranında denetlenmedikleri ve çalışanların eğitilmedikleri saptanmıştır. Bu amaçla sorumlu ve çalışanlar için eğitim programları planlanmıştır. Araştırma sonucuna göre işyerleri ve çalışanları için öneriler sunulmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

50. İshalle Seyreden Hastalıklarda Kriptosporidyumun Rolü ve Sağlıklı Popülasyonda Seroprevalansı

Ufuk ÖVER
Tez Dan. : Prof.Dr. Güner SÖYLETİR
Kabul Tarihi : 1996
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Günümüzde önemli enterik patojenler arasında yer alan cryptosporidium cinsi mikroorganizmalar, immünitesi yeterli konakta, akut kendiliğinden iyileşen ishallere neden olurken, immünitesi yetersiz konakta hayatı tehdit eden ciddi hastalıklara neden olabilmektedir.

Bölgemizde ishalle seyreden hastalıklarda kriptosporidyumun rolünü belirlemek ve kapalı bir popülasyonda antikriptosporidyal antikorların seroprevalansını ve infeksiyon kazanım oranını saptamak amacıyla bu çalışmayı planladık.

Dışkı örneklerinde kriptosporidyum ooksitlerini saptamak üzere formalin etil asetat çöktürme tekniğinin ardından Kinyoun'un modifiye

soğuk boyama yöntemi kullanılmıştır. Bir grup örnekte Kinyoun'a ilaveten auramin-rodamin (AR) boyama yöntemi de karşılaştırmalı olarak çalışılmıştır. Anti-kriptosporidyal antikorları saptamak üzere ise indirekt immünfloresan yöntemi kullanılmıştır.

İshalli 480 hastanın 12 (%2.5)'sinin dışkı örneklerinde kriptosporidyum ookistleri saptanırken; bu oran 3 yaşın altındaki ishalli çocuklarda %9.5 olarak bulunmuştur. Buna karşın sağlıklı asemptomatik kişilerden oluşan iki tip kapalı popülasyona (askerler ve yuva çocukları) ait dışkı örneklerinde kriptosporidyum ookisti saptanmamıştır.

İshalli 480 hastanın 347'sinin dışkı örnekleri hem Kinyoun hem de AR boyama yöntemleri ile incelenmiş olup, her iki boyama yöntemi arasındaki uyum %100 olarak bulunmuştur.

Bir toplumda anti-kriptosporidyal antikorlar açısından seropozitiflik oranını ve kapalı bir popülasyonda infeksiyon kazanım oranını saptamak üzere sağlıklı askerlerden eğitim dönemlerinin başında alınan serum örneklerinde seropozitiflik oranı %15.9 olarak saptanırken; 4 ay sonra bu oran %27.1'e yükselmiştir ($p<0.05$).

51. Santral Kolinerjik Hipertansiyonda Amigdalanın Rolü

A.Neslihan Kütük ASLAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Şule OKTAY
Kabul Tarihi : 1996
Farmakoloji Anabilim Dalı

Santral muskarinik reseptörlerin uyarılması presör yanıtlara neden olmaktadır. Bu yanıta farklı beyin bölgelerindeki farklı muskarinik reseptör alt-tipleri aracılık etmektedir. Bu bölgeler arasında beyin sapındaki önemli merkezler bulunduğu gibi, yüksek beyin bölgelerinde bulu-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

nan bazı hücre toplulukları da vardır. Bunlardan birisi amigdaladır. Amigdalanın otonomik ve davranışsal yanıtların koordinasyonunun yapıldığı önemli bir beyin bölgesi olduğuna inanılmaktadır. Amigdalanın santral çekirdeğinin elektriksel uyarımı kan basıncında artışa neden olmaktadır. Ayrıca, SAÇ içine uygulanan karbakol sonucu artan kan basıncı atropin tarafından geri çevrilebilmektedir. Bu çalışma, amigdalanın santral çekirdeğinde bulunan muskarinik reseptör alt-tiplerinin, elektriksel ve kimyasal uyarılar sonucu oluşan kardiyovasküler cevaplardaki önemini araştırmak için yapılmıştır.

SAÇ'in elektriksel uyarımı ortalama arteriyel kan basıncında (OKB) tekrarlanabilir artışlara neden oldu. SAÇ içine fizyolojik tuzlu su enjeksiyonu, bu presör yanıtı değiştirmedi. Atropin, pirenzepin ve AF-DX 116, elektriksel uyarıya bağlı olarak artan OKB'nı doza bağımlı olarak inhibe etti. Atropinin 0.1, 1,10 ve 100 nmol dozlarındaki inhibisyon sırasıyla % 19.0±6.8, %56.4±5.5, %71.0±5.7 ve %101.8±3.2 idi ($İD_{50}$ = 1.04 nmol, güven aralığı: 0.13-8.39). Pirenzepinin 0.03, 0.1, 1 ve 10 nmol dozlarındaki inhibisyonu sırasıyla %32.2±12.5, %49.0±10.2, %62.0±2.0 ve %78.5±3.0 bulundu ($İD_{50}$=0.23 nmol, güven aralığı: 0.01-5.42). AF-DX 116 ise 10 nmol'de %27.5±10.0, 30 nmol'de %42.2±10.4 ve 60 nmol'de %69.9±11.7 inhibisyon yaptı ($İD_{50}$=39.5 nmol, güven aralığı: 11.4-137.5).

SAÇ içine uygulanan 5 nmol karbakol OKB'da artışa neden oldu ve bu artış enjeksiyon sonrası 10. dakikada maksimuma ulaştı. Karbakol öncesi intraserebroventriküler (isv) uygulanan 5, 10 ve 20 nmol dozlarındaki pirenzepin OKB'daki artış doza-bağımlı olarak inhibe etti. Karbakolle oluşturulan maksimum OKB artışının inhibisyonuna göre pirenzepin için hesaplanan $İD_{50}$ değeri 7.99 nmol (güven aralığı: 1.63-9.03) olarak bulundu. İsv uygulanan 100 nmol AF-DX 116 karbakol enjeksiyonunun oluşturduğu OKB artışını anlamlı derecede inhibe edemedi.

Bu sonuçlar, SAÇ'in elektriksel ve kimyasal stimülasyonu sonucu artan OKB'da M_1 reseptörlerinin rolü olabileceğini düşündürdü.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

52. β-Thalassemi'de Dermatoglifik Bulgular

M. Hakan POLAT
Tez Dan. : Prof.Dr. Metin ATASU
Kabul Tarihi : 1996
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

26 erkek ve 30 kız toplam 56 beta thalassemi (β-Thal)'li hasta ve bunların 20 erkek ve 38 kadın, toplam 58 taşıyıcı 1. derece akrabalarının parmak ucu ve palmar dermatoglifik örnekleri 250 erkek ve 250 kız toplam 500 kontrol olgusununkiler ile, ayrıca β-thalassemi'li hastaların fleksiyon çizgileri, 1859 erkek ve 1674 kız toplam 3533 kontrol olgusunun fleksiyon çizgileri ile karşılaştırılmıştır.

β-Thalassemi'li olguların el parmak uçlarında radial ilmek tipleri fazla, toplam çizgi sayıları az, palmar H ilmekleri fazladır. Bunlar taşıyıcı hastalarla karşılaştırıldığında t", tb triradiusları fazla ve t triradiusu azdır.

Erkek hastaların her iki ellerindeki palmar atd açı ortalama değerleri kontrollerinkinden fazladır.

β-Thalassemi'li hastalarda palmar A-temel çizgisi daha çok 4 ve 5' numaralı bölgelere açılmaktadır.

Erkek ve kız β-thalessemi'li hastaların sol ellerinde Sidney çizgisi kontrol olgularına göre fazladır.

β-Thalassemi'li hastaların taşıyıcı ebeveynlerinin el parmak uçlarında kemer ve düğüm tipleri fazla, ulhar ilmekler azdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Taşıyıcıların toplam çizgi sayısı ortalama değeri erkeklerde az, kadınlarda fazladır.

Taşıyıcılarda palmar III ilmeği fazla, IIIT ve H ilmekleri az, t' triradiusu fazla, t triradiusu azdır.

Erkek ve kadın taşıyıcıların sol ve her iki ellerinde palmar atd açılarını ortalama değerleri küçüktür.

Taşıyıcıların ellerinde A-temel çizgisi 3 numaralı yerde daha sık görülmektedir.

Taşıyıcı kadınların sağ ellerinde simian çizgisi daha fazladır.

Sonuç olarak, göze çarpan dermatoglifik özellikler homozigot hastaların el parmak uçlarında radial ilmeklerin fazla, toplam çizgi sayısının az, hipotenar bölgede distal ilmeğin, erkeklerde distal aksial triradius örneğinin, erkek ve kız hastalarda Sidney çizgisinin fazla olmasıdır. Heterozigotlarda çarpıcı dermatoglifik örnekler daha azdır. Buna göre, kalıtsal β-thalassemi ile kalıtsal olduğu bilinen dermatoglifik karakterler arasında bir ilişki vardır ve dermatoglifik tanıda kullanışlı olabileceği gibi moleküler seviyede bir mutasyonun dermatoglifiğe yansıması açısından da önemlidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ECZACILIK FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A- YÜKSEK LİSANS TEZLERİ (1990-96)

53. N-Stalisiliden -L- Sistein'in Demir, Kobalt, Nikel, Bakır ve Çinko Komplekslerinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini

Ayşen KURT

Tez Dan. : Doç.Dr. Mürşit PEKİN

Kabul Tarihi : 1990

Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, N-salisiliden -L- sistein'in demir (II), demir (III), kobalt (II), nikel (II), bakır (II) ve çinko (II) ile oluşturduğ komplekslerin kararlılık sabitleri Calvin-Bjerrum ve Irwing-Rossotti yöntemleri kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edildi. Protonlanma ve buna bağlı olarak asit sabitleri I=0,11 ve 25°C de $\log K_1=pK_3=11,99$; $\log K_2=pK_2=10,15$; $\log K_3=pK_1=8,75$ olarak bulundu. Oluşum sabitleri ise I=0,11 ve 25°C de demir (II) için $\log\beta_2=33,95$; demir (III) için $\log\beta_2=36,00$; kobalt (II) için $\log\beta_2=28.00$; nikel (II) için $\log\beta_2=19,90$; bakır (II) için $\log\beta_2=8,40$ ve çinko (II) için $\log\beta_2=21,30$ olarak bulundu. Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri hesaplandı ve buradan kompleksleşmenin ortaya çıktığı pH aralıkları bulundu. Bakır dışındaki metaller için n değerlerinin 2,5'in altında kalması ve iki tane arabasamak oluşum sabitinin bulunması oluşan komplekslerin bileşiminin metal/ligand=1/2 olduğunu, bakır için bir tane oluşum sabitinin bulunması da bakır kompleksinin 1/1 bileşiminde olduğunu göstermektedir.

54. Grafit Fırınlı AAS ile Diyabetiklerle Serum Cr Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Önemi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sencan NOKAY

Tez Dan. : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ

Kabul Tarihi : 1990

Biyokimya Anabilim Dalı

Kromun insan metabolizmasında gerçekleşen çeşitli enzimetik reaksiyonlara etkili olabileceği düşünüldüğü halde, sadece insülinle ilgisi detaylı olarak incelenmiştir. Fakat etki mekanizması henüz kesin olarak açıklanmamıştır. Biz bu çalışmada, diyabetli kişilerin serum Cr düzeylerinin nasıl bir değişim gösterdiklerini sağlıklı şahıslarla mukayeseli olarak değerlendirdik. çalışmada diyabet cemiyetine müracaat eden yaşları 40-74 arasında değişen rastgele seçilmiş 26 diyabetik olgudan alınan kan örneklerinde serum Cr değerleri ölçüldü. Derişik nitrat asidi ile sıcakta proteinleri çöktürüldü. Elde edilen süpernatandaki krom miktarı grafit fırınlı AAS ile, $K_2Cr_2O_7$'dan hazırlanan uygun konsantrasyonlardaki standarda karşı ölçüldü. Girişim olmadığı için zemin düzeltmesine gerek kalmadan Cr ölçümü yapıldı. Sonuçlar aletten µg/L olarak alındı. 26 diyabetli kişinin ortalama Cr değeri 0.40±0.48 iken sağlıklı kişilerin ortalama Cr değeri 0.26±0.09 µg/L bulundu. Sonuçlar karşılaştırıldığında diyabet ve sağlıklı kişilerin Cr değerleri arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.1$). Diyabetik kişileri gruplandırdığımızda normal ve diyabetli erkekler arasında t testi yapıldı ve anlamlı bir fark bulnmadı ($p>0.1$). Normal kadın ve diyabetli kadınlar mukayese edildiğinde, diyabetik kadınların ortalaması 0.52±0.67, normal kadınların ise 0.42±0.55 µg/L bulundu. t testi uygulandığında $p>0.40$ olarak anlamsız farklar saptandı. Diyabet yaşları arasında karşılaştırma yapıldığında, 0-5 yıllık diyabetiklerin ortalama Cr değerleri 0.33±0.23, 10 yıldan fazla diyabetiklerin 0.32±0.28 µg/L olarak bulundu. İstatistiksel analiz uygulandığında

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

$p>0.40$ olarak anlamsız farklar görüldü. Ayrıca diyabetiklerin kan şekeri ile Cr değerleri arasında korelasyon görülmedi.

55. N-Salisiliden -L- Asparagin'in Krom, Mangan, Demir, Kobalt, Nikel, Bakır ve Çinko Komplekslerinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik yöntemle Tayini

Hülya DEMİRCAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN
Kabul Tarihi : 1990
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, N-salisiliden-L-asparagin'in krom (III), mangan, (II), demir (II), demir (III), kobalt (II), nikel (II), bakır (II) ve çinko (II) ile oluşturduğu komplekslerin kararlılık sabitleri Clavin-Bjerrum ve Irwing-Rossotti yöntemleri kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edildi. Protonlanma ve buna bağlı olarak asit sabitleri, I=0.11 ve 25°C de $\log K_1=pK_4=9,9$; $\log K_2=pK_3=8,6$; $\log K_3=pK_2=3,0$; $\log K_4=pK_1=2,3$ olarak bulundu. Oluşum sabitleri ise I=0,11 de ve 25°C de krom (III) için $\log\beta_2=28,15$; mangan (II) için $\log\beta_2=20,45$; demir (II) için $\log\beta_2=18,85$; demir (III) için $\log\beta_2=24,5$; kobalt (II) için $\log\beta_2=18,1$; nikel (II) için $\log\beta_2=10,35$; bakır(II) için $\log\beta_2=14,15$; çinko (II) için $\log\beta_2=11,7$ olarak bulundu. Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri hesaplandı ve buradan kompleksleşmenin ortaya çıktığı pH aralıkları bulundu. Bakır ve nikel dışındaki metaller için $\bar{n}$ değerlerinin 2,5'in altında kalması ve iki tane arabasamak oluşum sabitinin bulunması oluşan komplekslerin bileşiminin metal/ligand=1/2 olduğunu, bakır ve nikel için bir tane oluşum sabitinin bulunması da bunların oluşturduğu komplekslerin 1/1 bileşiminde olduğunu göstermektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

56. Ranitidin Hidroklorürün Toz, Granüle ve Tablet Özelliklerine Nemin Etkisi

Kamuran UZUNARSLAN
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Jülide AKBUĞA
Kabul Tarihi : 1990
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Ranitidin hidroklorürün toz, granüle ve tablet gibi katı dozaj şekillerinin fiziksel özelliklerine nemin etkisinin incelendiği bu çalışmada maddenin kritik relatif neminin üstünde ve altındaki koşullarda fiziksel özelliklerindeki değişim araştırılmıştır. Ranitidin hidroklorürün higroskopisitesi ve kritik relatif nemi % 30-90 RH arasındaki koşullarda çalışılarak saptanmıştır. Örnekler % 30, 50, 75 ve 90 RH de bekletilmiş ve nem içerikleri, ağırlıktaki artış veya kayıp olarak ölçülmüştür.

Ranitidin hidroklorürün % 75 RH in üzerinde hızla nem adsormbe ederek çözünmeye başladığı görülmüştür.

Ranitidin hidroklorürün yüzey alanı ve termal özelliğinde nem sorpsiyon ve desorpsiyonundan sonra değişme görülmüştür. Diğer taraftan maddenin nem desorpsiyonu sorpsiyonundan daha hızlı olmuştur.

Yardımcı maddelerin tipinin ve kullanılma miktarının ranitidin hidroklorürün nem sorpsiyonuna etkisi incelenmiş; denenen maddeler arasında Avicel ve nişastanın ilacın nem adsorpsiyonunu arttırdığı ve formülasyondaki miktarının da sorpsiyonda önemli bir rol oynadığı saptanmıştır. Diğer taraftan nem adsorpsiyonu toz yatağının hacminin azalmasına neden olmuş, konsolidasyon ve basım özelliklerini değiştirmiştir.

Ranitidin hidroklorür toz ve granüle şeklinde nem adsorpsiyonunda benzer özellikler göstermiştir. Kullanılan bağlayıcının tipi ve granülenin partikül büyüklüğü nem adsorpsiyonunda önemli rol oynamaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Jelatinle hazırlanan granüleler en yüksek nem adsorpsiyonunu, EC ile hazırlananlar ise en düşük nem adsorpsiyonun göstermiştir. Ayrıca bağlayıcının toz karşımına çözelti şeklinde ilavesinin granülenin nem sorpsiyonunu arttırdığı saptanmıştır.

Tozun su içeriği basım sırasındaki durumunu etkileyebildiği gibi, bekletme sırasında da tablet özelliklerini etkileyebilir. Nem içeren tozun basım sırasındaki durumu incelenmiş nemin yüksek oranda bağlalıyıcı etkisi olmamakla beraber düşük oranlarda toz üzerinde bağlayıcı etki gösterdiği bulunmuştur. Diğer taraftan genellikle tozun nem içeriği ile tablet basımında uygulanan kuvvet arasında bir ilişki saptanamamıştır.

Betletme sırasında nemin tablet özelliklerine etkisi incelenmiş, tablet hazırlama teknikleri ve bağlayıcı tipi gibi çeşitli faktörler araştırılmıştır. Genel olarak, yaş granülasyonla hazırlanan tabletler direkt basımla hazırlananlardan daha fazla nem adsorbe etmiştir. Yaş granülasyonla hazırlanan tabletlerin mukavemetleri zamanla belirgin olarak azalmış, fakat % 30 RH de bekletilen tabletlerin sertliklerinde önemli bir değişme olmamıştır. Bütün koşullarda nem adsorpsiyonu, PVP ile hazırlanan tabletlerden ilacın dissolüsyon hızını azaltmıştır. Normal koşullarda ise tablet mukavemetinde genel bir azalma görülmüştür.

Sonuçlar EC ile hazırlanan tabletlerin PVP ile hazırlanandan daha düşük oranda nem sorpladığını göstermiştir.

Ranitidin hidroklorürün film kaplı piyasa tabletleri farklı relatif nemlerde bekletilerek incelenmiştir; % 75 RH de tabletlerin sertlikleri önemli derecede azalırken % 50 RH de bekletme sırasında değişme görülmemiştir. Bununla beraber % 30 RH de bekletilen tabletler sertlikte artma göstermiştir.

Genellikle test sırasında tabletlerde kimyasal bozunmaya rastlanmamıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

57. L-Glutamik Asid'in Altın (III) ve Civa (II) Komplekslerinin Kararlılıklarının Potansiyometrik Yöntemle İncelenmesi

Dilek ASLAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN
Kabul Tarihi : 1990
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, L-glutamik asidin civa (II) ve altın (III) ile oluşturduğu komplekslerin kararlılık sabitleri Calvin-Bjerrum ve Irwing-Rossotti yöntemleri kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edildi. Protonlanma ve buna bağlı olarak asit sabitleri; $\log K_1=pK_3=9,17$ (NH_3^+); $\log K_2=pK_2=3,95$ (COOH); $\log K_3=pK_1=2,06$ (COOH) olarak bulundu. Oluşum sabitleri ise I=0,22 ve 25°C de civa (II) için $\log\beta_3=21,13$; altın (III) için $\log\beta_3=25,23$ olarak bulundu. Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri hesaplandı ve buradan kompleksleşmenin ortaya çıktığı pH aralıkları bulundu.

Altın (III) civa (II) komplekslerinin bileşimleri Metal/Ligand=1/3 olarak bulundu ve bunların yapıları tartışıldı.

58. Piyasada Bulunan Bazı Et Ürünlerinin Özellikleri Hakkında Araştırmalar

Ervin Ergin KARABULUT
Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN
Kabul Tarihi : 1990
Besin Analizi Bilim Dalı

Bu çalışmada sucuk, salam, sosisin tanımı çeşitleri bileşimlerine giren temel ve katkı maddeleriyle bu ürünlerin üretiminde uygulanan işlemlerle ilgili literatür bilgileri verilmiş denetleme amacıyla alınan ör-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

neklerin standartları ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

İstanbul piyasasından sağlanan 30 değişik sucuk, salam, sosis numunesinin ambalaj görünüş, yapı, tad, koku, renk gibi organoleptik yönden özellikleri araştırılmış, protein, nem, tuz, yağ, nişasta, nitrat, nitrit, boya gibi karakteristikleri de fiziksel ve kimyasal metodlarla kontrol edilmiştir.

İncelenen örneklerin bir tanesinin nitrat ve nitrit miktarı yönünden üç tanesinin de serolojik inceleme açısından TS'na ve Gıda Maddeleri Tüzüğü'ne göre uygunsuzluğu tespit edilmiş ve bu örnekler aykırı olarak değerlendirilmiştir.

Ayrıca örneklerde mezofilik aerob bakteri sayısı, maya ve küf sayısı, koliform mikroorganizma sayısıda incelenmiştir.

Çalışmalar için denetleme amacıyla alınan toplam 30 adet sucuk, salam, sosis numunesinin yasal kontrollerde geçerli olan TS ve GMT'ünde verilen spesifikasyonlarla karşılaştırılmalara yapılmış 12 sucuk, salam, sosis örneğinin mikrobiyolojik özellikleri yönünden standartlara uygun bulunmadığı saptanmıştır.

59. Bazı Sübstitüe 1, 3, 4-Tiyadiazol Türevi Bileşikler Üzerinde Çalışmalar

N. Nehir GÜLERMAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1991
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada daha önce tarafımızdan hazırlanmış olan 1-aroil-4-sübstitüetiyosemikarbazidlerin (1a-h) derişik sülfürik asitle etkileştirilmeleri sonucunda 5-[p-(benzoilamino) fenil]-2-substitüe amino-1, 3, 4-

tiyadiazol yapısına sahip aşağıdaki bileşikler elde edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5-[p-(benzoilamino) fenil)]-2-metilamino-1, 3, 4-tiyadiazol (2a)

5-[p-(benzoilamino) fenil]-2-etilamino-1; 3, 4-tiyadiazol (2b)

2-allilamino-5-[p-benzoilamino) fenil)]-1, 3, 4-tiyadiazol sülfat (2c)

5-[p-(benzoilamino) fenil]-2-siklohekzil-1, 3, 4-tiyadiazol (2d)

5-[p-benzoilamino) fenil]-2-fenetil-1, 3, 4-tiyadiazol (2e)

5-[p-benzoilamino) fenil]-2-fenil-1, 3, 4-tiyadiazol (2f)

5-[p-benzoilamino) fenil]-2-(p-bromo) fenil-1, 3, 4-tiyadiazol (2g)

5-[p-benzoilamino) fenil]-2-(p-kloro) fenil-1, 3, 4-tiyadiazol (2h)

Sekonder amin grubunun varlığını saptamak amacıyla prototip olarak seçilen 2g ve 2h maddeleri asetik anhidrit ile asetillenmiştir. Diğer yandan amid grubunu hidroliz etmek amacıyla 2h maddesi 2N sodyum hidroksit ile ve 2c ve 2h maddeleri % 50 sülfürik asidle reaksiyona sokulmuştur, sonuçta bu maddelerin hidrolize dayanıklı oldukları saptanmıştır.

Bütün maddelerin yapılarının aydınlatılmasında elemanter analiz yanında kimyasal yöntemler ve UV, IR, kütle (2a, 2b, 2e) spektroskopik yöntemlerden de yararlanılmıştır ve düşünülen yapıların doğruluğu kanıtlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

60. Diyabetli ve Sağlıklı Kişilerde Albüminin Glikozillenmesi ve Serumda Glikozillenen Diğer Bazı Proteinlerle Mukayese Edilmesi

Fuad KARAKULE

Tez Dan. : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ

Kabul Tarihi : 1991

Biyokimya Bilim Dalı

Proteinlerin glikozillenmesi birçok araştırmacının son yıllarda üzerinde önemle durduğu bir konudur. Bu çalışmada yaşları 40-70 arasında 30 diabetli ve aynı yaş grubunda diabeti olmayan 30 sağlıklı kontrol grubu olmak üzere toplam 60 olgunun; serum glukozu, glikozillenmiş albumin, HbA_{1c}, fruktozamin değerleri ile, total protein albumin, globulin ve hemoglobin değerleri incelendi. Ayrıca olgular kadın ve erkek olarak gruplandırılarak bu parametrelerin cinsiyete göre dağılımı değerlendirildi.

Bu amaçla serum da önce albumin izole edildi, elektroforezde saflaştığı gösterildi. Elde edilen bu fraksiyonda TBA yöntemiyle glikozillenen albumin ölçüldü. HbA_{1c} ve diğer serum proteinlerinin glikozillenmesinin ölçümü ticari kit kullanılarak yapıldı. mmol Fruktoz/1 g Albumin olarak ölçülen albumin değerleri kontrol grubunda 9.06±1.83 iken, diabet grubunda 13.9±4.22 olarak ölçülmüştür. Aradaki fark anlamlıdır ($p=1.543.10^{-7}$). Diyabetiklerde görülen bu artış açlık kan şekeri ve serumda glikozillenen diğer parametrelerle de korelasyonludur. Kontrol grubunda HbA_{1c} % 6.78±0.67, diyabet grubunda ise 10.80±1.94'dir. µmol/L olarak değerlendirilen fruktozamin değerleri ise kontrol grubunda 2.14±0.13, diyabetiklerde 3.53±0.81'dir. Bütün bu farklar iki grup arasında anlamlıdır ($p=5.10^{-4}$, 7.10^{-4}) ve birbirleriyle ve glikozillenen albumin ile de korelasyonludur (r=0.6676, 0.8282).

Glikozillenen serum proteinlerinin aksine ölçmüş olduğumuz total protein, albumin, globulin ve hemoglobin değerleri kontrol ve diabetiklerde anlamlı bir değişim göstermemiştir ve bu parametreler glikozillenen proteinlerle de korelasyonlu değildir (r=0.2271, 0.1624, 0.0218).

Kontrol grubu ve diabet grubundaki parametlerer cinsiyete göre incelendiğinde; kontrol grubunda kadınlarda serum glikoz ve total protein değerleri erkeklere göre az anlamlı, fruktozamin ve globulin anlamlı, glikozillenmiş albumin ise, çok anlamlı derecede yüksek, buna karşılık hemoglobin değerleri ise anlamlı derecede düşük olarak saptanmıştır. Diabet grubunda ise, kadın ve erkek arasında serum glikoz, total protein HbA_{1c} ve fruktozamin değerleri açısından farklar anlamsız olarak tesbit edilirken, kadınlarda globulin değerleri erkeklere oranla anlamlı, glikozillenmiş albumin değerleri az anlamlı derecede yüksek iken, hemoglobin değerlerinin çok anlamlı ve albumin değerleri de anlamlı olarak erkeklerden düşük bulunmuştur.

Özet olarak bu çalışmada üzerinde durmak istediğimiz glikozile albumin değerleri, klinik laboratuarlarda rutin olarak ölçülen, HbA_{1c} ve fruktozamin gibi diyabetiklerde kontrole göre yüksek bulunmuştur ve glikozillenen diğer parametrelerle korelasyonludur. Bu çalışmada yaptığımız gibi uygulaması çok kolay yöntemle albumin izole edilerek glikozillenmesi ölçülüp kısa süreli glisemi kontrolünde rutin olarak kullanılabilir.

61. Bazı Substitüe Tiyosemikarbazid ve Triazol Türevi Bileşiklerin Sentezleri ve Spektroskopik Verileri Üzerinde Çalışmalar

Nihal KALYONCUOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1991
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, 1-aroil-4-alkil/ariltiyosemikarbazidleri elde etmek

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

için başlangıç maddesi olarak ilk defa tarafımızdan sentezlenen p-benzoilamino) benzoilhidrazinin, metil-, etil-, allil-, fenetil-, siklohekzil-, fenil-, p-bromofenil- ve p-klorofenil isotiyosiyonatlara katımı sonucunda kazanılan tiyosemikarbazid türevleri (madde IIIa-h) alkali ortamda 5-(4-aminofenil)-4-alkil/aril-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyonlar hazırlanmıştır (madde IVa-h). 1,2,4-triazolin-3-tiyon yapısındaki IVa, IVc, IVg, IVh maddeleri orijinal olup tarafımızdan sentezi yapılmıştır.

1,2,4-triazolin-3-tiyonların tiyon-tiyol totomerisi gösterebileceği düşünülerek hangi totomerik şekilde bulunduğu araştırılmış, katı halde tiyon yapısında oldukları saptanmıştır.

Elde edilen bu türevlerin yapılarının aydınlatılmasında spektral (UV, IR ve Kütle) bulgulardan ve elementel analizlerden yararlanılmıştır.

62. Nalidiksik Asit-Avicel Öğütülmüş Karışımları ve Kapsüllerinde Çözünme Hızı Araştırmaları

Zeynep İLHAN

Tez Dan. : Doç.Dr. Betül DORTUNÇ

Kabul Tarihi : 1991

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada nalidiksik asidin çözünme hızını arttırmak amacı ile öğütülmüş karışımları hazırlanmış ve çözünme hızları incelenmiştir.

Çalışmalarda kullanılan nalidiksik asit numunesinin IR ve UV spektrofotometri ve ince tabaka kromatografisi ile teşhisi ve miktar tayini yapılmış, erime derecesi tayin edilmiştir. USP XXII'e göre 60 devir/dak. yapılan çözünme hızı tayininde 30 dakikada maddenin ortalama % 77'sinin çözündüğü bulunmuştur.

Öğütülmüş karışımların hazırlanması için değişik oranlarda, % 5- %25- % 50- %75 ve % 95 Avicel ile nalidiksik asit belli süreler (10'-30'-60'-120' ve % 5 Avical içeren numune için ayrıca 150' ve 180') bilyalı değirmende karıştırılmış, numuneler değirmenden kazınarak çıkarılmış ve 35 mesh'lik elekten elenmiştir.

Çözünme hızı tayininde; en iyi sonuçlar Avical oranı ve öğütme süresi sırasıyla % 95-10', % 75-60', % 50-120', % 25-120' ve % 5-180' olan nalidiksik asit öğütülmüş karışımları ile elde edilmiştir.

Çalışmada ayrıca aynı oranlarda hazırlanan fiziksel karışımlar ile de çözünme hızı tayini yapılmış ve sistemlerle karşılaştırılmıştır. Genel olarak sistemlerde çözünme hızı ve çözünen madde miktarının fiziksel karışımlara ve saf nalidiksik aside göre yüksek olduğu görülmüştür.

IR spektrofotometri, X-ışını difratometri ve Diferansiyel Termal Analiz yöntemleri ile yapılan analizler, bu sonucun kimyasal bir etkileşme veya kristalden amorf hale dönüşme sonucu ortaya çıkmadığını göstermiştir. Öğütülmüş karışımlarda çözünme hızındaki artışın nedeninin nalidiksik asit partiküllerinin küçülmesi, vasatla temas eden yüzey alanının artması, bu yüzeyin etrafını saran Avicel partikülleri sayesinde hızla çözünmeye başlaması olduğu düşünülmüştür.

çözünme hızı iyi olan sistemler % 1 oranında Aerosil ilavesiyle sert jelatin kapsüllere 100 mg saf nalidiksik aside tekabül edecek şekilde doldurulmuş ve bu kapsüllerde çözünme hızının farmakope koşullarının çok gerisinde kaldığı, 60 dakika sonunda çözünen toplam miktarın % 40 ile 60 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu durumun etken madde içeriğindeki bir eksiklikten ileri gelmediği, Aerosil'in bu sistem için uygun bir yardımcı olmadığı saptanmıştır.

Sonuçta; Avical yardımı ile öğütülmüş karışımların hazırlanması-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

nın suda zor çözünen bir madde olan nalidiksik asidin çözünme hızının arttırılmasında, etkili bir yöntem olduğu saptanmıştır.

63. Bazı Hidrazonopirazolon Türevi Bileşiklerin Sentezleri ve Spektroskopik Verileri Üzerinde Çalışmalar

Aslı İdil İÇELLİLER
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1991
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, bazı primer aromatik aminlerin diazonyum tuzları, etil asetoasetat ile kenetlenmiş ve sonuçta etil 2,3-dioksobutirat-2-arilhidrazonlar tarafımızdan hazırlanmıştır. Elde edilen kenetlenme ürünleri (madde I-X), purpald (4-amino-2,4-dihidro-5-hidrazino-3H-1,2,4-triazol-3 tiyon) ile kondensasyona sokulmuş ve 1-(4-amino-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)-4-arilhidrazono-4,5-dihidro -3- metil -5- okso -1H- pirazol'ler (madde XI-XX) kuvvetli asidik ortamda elde edilmiştir.

Bu ürünler, molekülde hidrojen atomunun farklı konumlarda bulunması nedeniyle azo-hidrazo totomerisi göstermektedirler.

Madde XI-XX'nin spektral verileri bu ürünlerin katı halde hidrazon yapısında bulunduğunu kanıtlamıştır. Bu yapılar UV (maddeXII, XIV, XVI), IR (XI-XX), NMR (XIV, XIX, XX) ve kütle (XIV) spektral metodları yanında elementer analiz yardımıyla aydınlatılmıştır.

64. Brassica Oleracea var. Capitata (Beyaz Lahana) Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar

Fatma HIRLAK
Tez Dan. : Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi : 1991
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada B.oleracea var. Capitata (beyaz lahana) bitkisinden elde edilen ve Rf=0.33 olan Dragendorff-pozitif bir maddenin IR, UV ve HPLC gibi spektral analiz yöntemleriyle yapı tayini gerçekleştirilmiş ve bu maddenin sitolojik etkisi araştırılmıştır.

65. Mukozaya Yapışan Vajinal Tabletlerden İlaç Serbestleşmesinin İncelenmesi

Ayşegül BAYHAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Ayla GÜRSOY
Kabul Tarihi : 1991
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Kontrollü ilaç serbestleştiren biyoadhesif vajinal tabletlerin dissolusyon ve ilaç serbestleştirme özellikleri hakkında fikir verebilecek bir in vitro test metodu oluşturmak amacıyla bir sistem geliştirilmiş ve bu sistemin in situ vajina şartlarına uygunluğu araştırılmıştır. Bu amaçla, vajinal biyoadhesif tabletlerin dissolusyon hızları üç değişik yöntemle ölçülmüştür. Bu yöntemlerden biri BP 1988 Vajinal Tablet Dezentegrasyon Aletinde yapılan bazı değişikliklerle tarafımızdan geliştirilen Vajinal Tablet Dissolusyan Aleti (VTDA) dir. Ayrıca USP Dissolusyon Aleti 2 ve inek vajinasında in situ şartlarda gerçekleştirilen testlerden yararlanılmıştır. Etken madde ile anyonik (PAA) ve noniyonik (HPMC) (EC) polimerlerden oluşan dört değişik biyoadhesif tablet formülasyonu kullanıl-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

mıştır. İn vitro ve in situ metodların ilaç serbestleştirme grafikleri incelenerek kinetik değerlendirmeleri yapılmıştır. VTDA ile elde edilen sonuçların, in situ şartlara çok yakın olduğu görülmüştür. Ancak USP döner palet yöntemi bu yöntemlerden çok daha hızlı serbestleşme göstermiştir.

VTDA yönteminin formülasyon farklılıklarının da ayırt edebildiği in situ şartlara paralel olarak yürütülen çalışma ile gösterilmiştir.

F4 tabletlerinden serbestleşmenin genel olarak difuzyonla kontrol edildiği, ancak bu mekanizmanın ilacın tümü serbestleşene kadar sürmediği görülmüştür. İlaç serbestleşme hızı en iyi birinci derece kinetiğe uymuştur.

Ayrıca, konvansiyonel tabletler ile yapılan çalışmalarda, VTDA bu tabletlerden ilaç serbestleşmesini incelemek için de uygun bulunmuştur.

Vajinal tabletlerden ilaç serbestleşmesinin ölçülmesinde Vajinal Tablet Dissolusyon Aletinin kullanılabilirliği gösterilmiştir.

Tabletlerin içerdikleri PAA miktarı arttıkça, şişme değerleri de artmıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında çözünürlükleri farklı olan ilaçlarla hazırlanmış ve daha yüksek miktarlarda ilaç içeren tabletlerle çalışılmış ve sonuçları karşılaştırılmıştır. Madde konsantrasyonu arttıkça, çözünme hızının yavaşladığı görülmüş ve nedeni araştırılmıştır.

Maddelerin toz, fiziksel karışım ve tablet şeklinde çözünme hızları karşılaştırılmış ve miktarlara göre dissolusyon eğrilerinin aralarında belirgin bir fark görülmemiştir.

Çözünürlükleri farklı olan maddelerle çalışıldığında; çözünürlüğü fazla olan maddenin çözünme hızının konsantrasyona bağlı olarak arttığı saptanmıştır. Ancak zor çözünen madde bu özelliği göstermemiştir.

66. Hypericum Calycinum L. Bitkisi Üzerinde Fitokimyasal Araştırmalar

Odil Tuna TÜZÜN
Tez Dan. : Prof.Dr. Solmaz DOĞANCA
Kabul Tarihi : 1992
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada Hypericum calycinum L. bitkisinin flavonoid bileşiklerinin izolasyonu ve teşhisi yapılmıştır.

Bitkinin (yapraklar) etanol ekstresi poliklar sütundan fraksiyonlandırılmıştır. Fraksiyonların içerdiği maddeler ince tabaka kromatografisi ile UV ışık altında belirteç püskürtülmeden önce ve sonra incelenmiştir.

İzole edilen bileşikler, Sephadex (LH-20) sütun kromatografisi yöntemi ile saflaştırılmıştır. Elde edilen flavonoidler renk reaksiyonlarına dayanılarak, UV spektrumları ve ince tabaka kromatografisinde standart örneklerle karşılaştırılarak teşhis edilmiştir.

Hypericum calycinum L.den dört flavonoid elde edilmiş ve bu bileşiklerin luteolin, kersetin, kersetin 3-0-glaktozit ve rutin olduğu saptanmıştır.

67. p-Amino Benzoik Asit Hidrazidinden Türeyen Bazı Hidrazonlar Üzerinde Çalışmalar

S. Güniz KÖMÜRCÜ
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1992
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada; p-amino benzoik asid hidrazidi ile sübstitüe aldehidlerin [(p-bromo benzaldehid, p-kloro benzaldehid, o-fluoro benzaldehid, p-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

fluoro benzaldehid, p-nitro benzaldehid, p-hidroksi benzaldehid, 4-hidroksi 3-metoksi benzaldehid, p-dimetil amino benzaldehid, 4-piridin karboksi aldehid, 3-(p-dimetil amino) fenil 2-propenal reaksiyonu sonucu 4-amino [(sübstitüe fenil/piridil) metilen] benzoik asid hidrazidleri hazırlanmıştır.

Reaksiyon, etanollü ortamda yürütülmüştür. Elde edilen 2a, 2c, 2d, 2i, 2k yeni bileşiklerdir.

4-amino- [(p-bromo fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2a)

4-amino- [(p-kloro fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2b)

4-amino- [(o-fluoro fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2c)

4-amino- [(p-fluoro fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2d)

4-amino- [(p-nitro fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2e)

4-amino- [(p-hidroksi fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2f)

4-amino- [(4-hidroksi 3-metoksi fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2g)

[4-dimetil amino fenil) metilen] -amino- [(4-dimetril amino fenil) metilen] benzoik asid hidrazidi (2h)

4-amino- [(p-piridil) metilen benzoik asid hidrazidi (2i)

4-amino- [3-(4-dimetil amino) fenil 2-propeniliden] benzoik asid hidrazidi (2k)

Maddelerin yapılarının aydınlatılmasıda UV, IR, Kütle (2a, 2c, 2d, 2i, 2k) spektroskopik yöntemleri yanında kimyasal yöntemlerden yararlanılmıştır, düşünülen yapıların doğruluğu kanıtlanmıştır.

68. 1,2,4-Triazolin-3-Tiyonlardan Türeyen Bazı Tiyoüre Bileşikleri Üzerinde Çalışmalar

İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1992
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada; 1-[4-(benzoilamino) benzoil] -4-metil tiyosemi karbazid (3a) ve 1-[4-(benzoilamino) benzoil] -4-fenil tiyosemikarbazid (3b), metil veya fenil izotiyosiyanatın 4-(benzoilamino) benzoilhidrazine katımı ile elde edilmiş; sonra 5-(4-aminofenil)-4-metil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon (4a) ve 5-(4-aminofenil-4-fenil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon (4b), 3a veya 3b'nin 2N sodyum hidroksit ile siklizasyonu sonucu kazanılmışlardır. Son olarak, 4a ve 4b metil, etil, allil, siklohekzil, fenil, p.klorofenil ve p.bromofenil izotiyosiyanatlarla reaksiyona sokularak aşağıdaki maddeler hazırlanmıştır.

N-metil-N'-[(4-(4-metil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il) fenil] tiyoüre (Va)

N-allil-N'-[(4-(4-metil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il)fenil] tiyoüre (Vb)

N-fenil-N'-[(4-(4-metil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il)fenil] tiyoüre (Vc)

N-(p.bromofenil)-N'-[4-[2-(p.bromofenilaminotiyokarbonil) -4-metil-2,4dihidro-3H- 1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il) fenil] tiyoüre (Vd)

N-metil-N'-[(4-(4-fenil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il) fenil] tiyoüre (Vf)

N-allil-N'-[(4-(4-fenil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il) fenil] tiyoüre (Vg)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

N-siklohekzill-N'-[4-(4-fenil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il)fenil] tiyoüre (Vh)

N-fenil-N'-[4-fenil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il)fenil] tiyoüre (Vi)

N-(p.klorofenil)-N'-[4-(4-fenil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il) fenil] tiyoüre (Vj)

Elde edilen bileşiklerin yapılarını aydınlatmada UV, IR ve kütle spektrometrisi metodları kullanıldı. Kütle spektrumunda moleküler iyon piki vermeyen bileşiklerin (Vc,d,i,j) yapıları elemental analizle kanıtlanmıştır.

69. Kobay Safra Kesesinde Serotonin Reseptörlerinin Araştırılması

F. Sena SEZEN
Tez Dan. : Prof.Dr. Gül AYANOĞLU-DÜLGER
Kabul Tarihi : 1993
Farmakoloji Anabilim Dalı

Serotonin (5-HT) insan vücudunda başlıca enterokromafin hücrelerde, trombositlerde ve santral sinir sisteminin çeşitli bölgelerinde bulunan bir biyojen amindir.

5-HT'in özellikle mide-barsak sistemi fonksiyonlarının düzenlenmesinde önemli rolü olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, çalışmamızda 5-HT'in kobay safra kesesinde etkisi olup olmadığını ve etki görülmesi halinde bunun hangi tip reseptörler aracılığı ile oluştuğunu açıklamayı amaçladık.

5-HT, KSK şeritlerinde bifazik yanıta neden olmaktadır. Bu cevap, düşük 5-HT konsantrasyonlarında (10^{-8}- 10^{-6} M) kasılma, yüksek kon-

santrasyonlarda ise (10^{-6}- 10^{-4} M) gevşeme şeklindedir. Dokuların duyarlılığının farklı olması nedeni ile kasılma yanıtı tüm dokularda gözlenememiş ve bu etki çok etraflı incelenememiştir. Bunun yanında gevşeme cevabı 5-HT 1 parsiyel agonisti metiserjit ile kompetetif olarak bloke edilmiştir (pA2: 5.76) . 5-HT 2 antagonisti olan ketanserin dokunun 5-HT'e cevabını değiştirmemiştir.

Sonuç olarak, bu bulgular 5-HT'in kobay safra kesesinde gevşemeye neden olduğunu ve bu cevabın muhtemelen 5-HT 1 benzeri reseptörler aracılığı ile oluştuğunu göstermektedir.

70. Opipramolun Sıçan Karaciğeri Gulutatyon Düzeyine Etkisinin Araştırılması

Ebru ACAR
Tez Dan. : Prof.Dr. F. Ömer ERSOY
Kabul Tarihi : 1993
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada organizmada epoksit metabolitine dönüştüğü bilinen opipramol maddesinin kullanımının karaciğerde mevcut glutatyon miktarında azalma yapıp yapmadığı incelenmiştir.

Bu amaçla deney hayvanlarına İ.P. olarak opipramol verilmiş ve daha sonra karaciğer glutatyon seviyeleri spektrofotometrik yöntemle ölçülmüştür.

Yapılan ilk ölçümlerde deney hayvanlarının normal karaciğer glutatyon seviyesi ortalama 156.4 + 3.1 mg GSH/100g karaciğer (n=7) olarak bulunmuştur. Opipramol deney hayvanlarına düşük ve yüksek olmak üzere 2 ayrı dozda verilmiştir. 4 mg/kg tek defalık düşük verilmesinde karaciğer GSH seviyesi ortalama olarak 137.3 + 5.0 mg

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GSH/100 g karaciğer'e (n=5) düşmüş, 3 gün günde 2 kez tekraralanan düşük doz verilmesinde de 143.4 + 2.3 mgGSH/100g karaciğer (n=5) olarak yine normal ortalamadan düşük bir değer bulunmuştur.

50 mg/kg'lık tek yüksek doz uygulanmasında deney hayvanlarının karaciğer GSH seviyesinde daha fazla düşme ile ortalama seviye 107.4 + 12.7 mg GSH/100g karaciğer (n=5) olarak saptanmıştır.

Düşük ve yüksek doz ilaç uygulanmış deney hayvan gruplarından elde edilen karaciğer GSH seviyesi ortalamaları normal seviyeden istatistiksel olarak anlamlı farklı bulunmuştur.

71. Klomipramin Hidroklorürün 2,3-Dikloro-5,6-Disiyano-p-Benzokinon (DDQ) İle Spektrofotometrik Miktar Tayini

Filiz ARIÖZ

Tez Dan. : Prof.Dr. F. Lale ERSOY

Kabul Tarihi : 1993

Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada klomipramin hidroklorürün farmasötik preparatlarda miktar tayini için spektrofotometrik bir yöntem geliştirildi. Bu amaçla bir π akseptörü olan 2,3-dikloro-5,6-disiyano-p-benzokinon (DDQ) belirtecinden yararlanıldı.

Yöntem klomipraminin DDQ ile etkileşimi sonucu oluşan DDQ radikal aynonunun 460 nm'deki absorbansının ölçümü esasına dayanmaktadır.

Klomipramin ve DDQ'nun stokiyometrik oranı 2:1 olarak Job'un sürekli değişim ve mol oranı yöntemiyle saptandı.

Bu reaksiyonun en uygun koşulları çözücü, reaksiyon zamanı, be-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ

lirteç miktarı, dalga boyu, konsantrasyon aralığı ve radikal anyonun dayanıklılığı yönünden incelendi. Buna göre reaksiyon oda sıcaklığında 5 dakikada, asetonitril içerisinde ve DDQ/klomipramin mol oranının 2 olması durumunda kantitatif olarak yürümektedir.

Oluşan renk en az 3 saat dayanıklı kalmaktadır. Bu koşullarda 15-75 $\mu g\ ml^{-1}$ aralığındaki konsantrasyonla absorbans arasında doğrusal bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Reglasyon denklemi;

$A = 0{,}009\ c + 0{,}0217$ $(r=0{,}99953)$ dir.

Geliştirilen yöntem klomipramin HCl'in draje ve enjektabl preparatlardaki analizine uygulandı. Sonuçlar Farmakope yöntemi ile istatistiksel olarak kıyaslandı. % 95 olasılık düzeyinde doğruluk ve katilik yönünden anlamlı bir fark olmadığı t- ve F- testleri uygulanarak anlaşıldı.

72. Sekonder Amin Grubu İçeren Maprotilin Hidroklorürden N-Nitrozo Türevi Oluşumunun in-vitro İncelenmesi

Nuran MEŞECİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Buket ALPERTUNGA
Kabul Tarihi : 1993
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada yapısında sekonder amin grubu içeren bir ilaç maddesi olan maprotilin hidroklorürden mide şartlarında N-nitrozo türevinin oluşumu kolorimetrik bir yöntem ile in-vitro incelendi.

Reaksiyon ürünü N-nitrozomaprotilin yapısı ince tabaka kromatografisi, ve kütle spektroskopisi yardımıyla aydınlatıldı. Maprotilin hidroklorür nitrit etkileşmesinde optimum pH 3.0'dır. pH 3.0 ve 37°C de bir saat inkübasyon sonucunda N-nitrozomaprotilinin tayin edilebildiği en

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

düşük sodyum nitrit konsantrasyonu 6,9 µg/ml'dir.

Maprotilin hidroklorür nitrit etkileşmesinde N-nitrozomaprotilin şekillenmesini, reaksiyon ortamına ilave edilen askorbik asit % 80,6'ya kadar inhibe etmektedir.

73. Hiperinsülinemi Üzerine Biyokimyasal Araştırmalar

Erol ÇAĞLAR
Tez Dan. : Doç.Dr. Dehen SÜR ALTINER
Kabul Tarihi : 1993
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dahiliye Kliniği Diabet Polikliniği'ne, Genel Dahiliye Polikliniği'ne ve Kardiyoloji Enstitüsü'ne başvuran obez, hipertansiyonlu ve iskemi kalp hastası olan hastalarda, glikoz toleransından sonra, obezite ve hipertansiyon ağırlığına göre insülin seviyesindeki değişiklikler (hiperinsülin), insülin resistansı ve lipid metabolizmasındaki değişiklikler incelendi.

Kontrol grubunun insülinojik indeksi 0.27 iken obez/ve obez II'de bu oran 0,50-0,55 olarak bulundu.

Aynı karşılaştırma hipertansiyonlu I ve hipertansiyonlu II için yapıldığında anlamlı bir fark bulunamamasına ragmen, hipertansiyonlu I ve hipertansiyonlu I için $p<0,002$ iken kontrol-hipertansiyonlu II için $p<0,001$ derecesinde anlamlı bulundu.

Kontrol ile obez I ve obez II gruplarının trigliserid değerleri karşılaştırıldığında tüm grupların trigliserid değerleri $p<0,001$ derecesinde anlamlı bulundu.

Aynı değerlendirmeyi HDL/Total Kolesterol ile yaptığımızda; hi-

pertansiyonlu I grubunda fark görülmezken, kontrol-obez I için $p<0,05$ kontrol-obez II için $p<0,01$, kontrol-hipertansiyonlu II için $p<0,001$ derecesinde anlamlı bulundu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

74. "Trabzon Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri"

Asuman YAZICIOĞLU

Tez Dan. : Prof.Dr. Ertan TUZLACI

Kabul Tarihi : 1994

Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

Bu araştırmada, Trabzon yöresinde kullanılan bitkisel kökenli geleneksel halk ilaçları saptanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla 1992 Temmuz- 1993 Haziran tarihleri arasında, özellikle bitkilerin yetişme dönemleri olan Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında bu yöreye gidilerek 53 gün süren incelemeler yapılmış, halkın kullandığı bitkilerden örnekler toplanmıştır. Bu çalışmalarımız esnasında mümkün olabildiği kadar çok yerleşim alanının ziyaret edilmesine çaba gösterilmiş ve 18 ilçe, 30 bucak, 189 köy ve 17 yaylaya gidilerek konuyla ilgili araştırmalar yapılmış, bilgiler derlenmiştir. Bu yerleşim alanlarının listesi metin içinde verilmiştir.

Araştırma yöresinden toplanan bitkiler herbaryum örnekleri haline getirilmiş ve bu örneklerin teşhisleri yapılmıştır. Bu örnekler Fakültemizin Herbaryumunda (MARE) bulunmaktadır. Bu çalışmamızın sonucuna göre 88 değişik yerden kayıtlı 67 tür bitkiden halk ilacı olarak yararlanıldığı saptanmıştır. Bunlardan 42'si yabani, 25'i yörede yetiştirilen (kültür) bitkilerdir. Bu bitkiler ile ilgili bilgiler metin içinde belirtilmiştir. Ayrıca bu bitkilerin tanınabilmesini sağlamak amacıyla bir teşhis anahtarı sunulmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre Trabzon yöresinde halk ilacı olarak kullanılan bitkilerden en çok bronşit, romatizma, mayasıl, şeker hastalığı, mide hastalıkları tedavisinde, incinme, burkulma ve adale ağrılarının giderilmesinde ve çıban iyileştirilmesinde yararlanıldığı belirlenmiştir.

75. Diabetik Sıçanlarda Gentamisin Nefrotoksisitesinin Çalışılması

Mehmet ÖZSAVCI
Tez Dan. : Doç.Dr. F. Vehbi İZZETTİN
Kabul Tarihi : 1994
Biyokimya Anabilim Dalı
(Klinik Farmasi)

Bu çalışmada, Gentamisinin diabetik sıçanlardaki nefrotoksik etkisi incelenmiş ve normoglisemik sıçanlarda görülen nefrotoksik etki ile karşılaştırılması yapılmıştır. Böylece diabet durumunun gentamisinin nefrotoksik etkisi üzerinde nasıl bir rol oynadığı araştırılmıştır.

Çalışmada öncelikle normoglisemik sıçanlara gentamisin uygulanarak nefrotoksik etkisi saptanmıştır. Daha sonra başka bir grup sıçanda streptozosin uygulanarak deneysel diabet oluşturulmuş ve gerekli fiziksel ve biokimyasal parametrelere bakılarak diabetin nefropatik etkisi görülmüştür. Daha sonra STZ ile deneysel diabet oluşturulmuş bu sıçan grubuna 10 gün boyunca normoglisemik grupta olduğu gibi 100mg/kg gentamisin sülfat uygulanmış ve gerekli parametrelere bakılmıştır. Bu verilere bakıldığında gentamisinin diabetik sıçanlarda ek nefrotksik etki oluşturmadığı görülmüştür. Histopatolojik bulgular da bu durumu desteklemektedir. Yine sıçanların karaciğerleri incelendiğinde streptozosinin hepatotoksik etkisi görülmüştür.

Sonuç olarak diabet durumunun gentamisinin nefrotkosik etkisini azalttığı görülmüştür. Burada bazı mekanizmaların nefrotoksik etkinin azalmasında rol oynayabileceği düşünülmektedir. Fakat bu konuda şu anda yapılmış olan çalışmalar kesin sonuca varmak için yeterli görülmemektedir ve oldukça fazla sayıda çalışmaya ihtiyaç vardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

76. Piyasada Bulunan Co-Trimoksazol Tabletlerinin İn Vitro Değerlendirilmesi

Ayşen KARAKOÇ
Tez Dan. : Doç.Dr. F. Vehbi İZZETTİN
Kabul Tarihi : 1994
Biyokimya Anabilim Dalı
(Klinik Farmasi)

Bu çalışmada, Türkiye piyasasındaki altı farklı firmanın ürettikleri co-trimoksazol tabletleri fiziksel özellikleri, dissolüsyon profilleri ve antibakteriyel etkileri açısından incelenmiştir.

Tabletlerin fiziksel özellikleri ile dissolüsyon özellikleri arasında herhangi bir korelasyon saptanmamıştır.

Çalışmamızın sonucunda farklı firmalara ait co-trimoksazol tabletlerinin TMP ve SMX'ün çözünürlükleri açısından birbirlerinden farklı olduğu saptanmıştır. TMP'in çözünürlüğü açısından en ideal tablet C olarak bulunmuştur.

Çalışma grubumuzdaki tabletlerin bakteriyel etki açısından da birbirlerinden farklı oldukları gözlenmiştir. Standarda göre yapılan değerlendirme sonucunda, 10:50 mg/ml TMP, SMX içeren tablet çözeltilerinin hiçbiri E.coli'ye etkinlik bakımından standart çözeltinin oluşturduğu inhibisyon zonuna erişemezken, S.aureus'a etkinlik açısından standart çözeltiye eşit inhibisyon zonu oluşturmuşlardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

K.pneumoniae'ye etkinlik açısından ise B,C,E tabletleri standart çözeltinin antibakteriyel etkisine eşit inhibisyon zonları oluşturmuşlardır.

Sonuç olarak co-trimoksazol preparatları arasındaki bu farkların bilinmesi hastane formülerinin geliştirilmesinde ürün seçiminde ve ilaç tedavisinde yardımcı olacaktır.

77. Piyasada Bulunan Naproksenin Dozaj Formlarının İn Vitro Değerlendirilmesi ve Menstrual Siklus Şikayetlerinde Kullanımı

Nükhet ÖZDİNÇ
Tez Dan. : Doç.Dr. F. Vehbi İZZETTİN
Kabul Tarihi : 1994
Biyokimya Anabilim Dalı
(Klinik Farmasi)

Nonsteroidal antiinflamatuar bir ajan olan Naproksenin tablet ve supozituar şekillerinin in vitro dissolüsyon yöntemi kullanılarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

Değişik firmalardan alınan tabletlerden zamana karşı çözünen miktarların yüzdesi ve çözünürlük hız sabiteleri bulunmuştur.

İki ayrı firmanın supozituarlarının karşılaştırılmasında ise zamana karşı serbestlenen miktarların yüzdesi ve çözünürlük hız sabiteleri bulunmuştur.

Firmalar arasında tablet ve supozituarların çözünürlük hız sabitelerinde ve zamana karşı çözünün miktarlarının yüzdesinde bazı farklar görülmüştür.

Ayrıca Naproksen Sodyum 275mg tabletlerinin adet şikayetlerindeki etkileri değerlendirilerek vitamin B1 verilen grup ile karşılaştırılmıştır.

15-45 yaşları arasında 64 hasta üzerinde yapılan bu çalışmada hastaların adet öncesi ve adet dönemindeki şikayetleri değerlendirilmiştir.

İlaç kullanıldıktan sonra aynı şikayetler üzerinde tekrar değerlendirme yapılmıştır.

Naproksen Sodyumun antiinflamatuar ve analjezik özelliklerinden dolayı kadın hastalarda adet öncesi ve adet sırasındaki kullanımının B1 vitaminine göre daha üstün özellikleri ve etkileri gösterilmiştir

78. Doğalgaz'a Dönüşümün Hava Kalitesi Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Tevfik TULAY
Tez Dan. : Prof.Dr. Neşet KADIRGAN
Kabul Tarihi : 1994
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Hava kirliliği, kentleşme ve sanayileşmenin beraberinde getirdiği birçok problemlerden en önemli olanıdır. Çevre ile birlikte havanın aşırı kirlenmesi ekolojik dengenin bozulmasına, canlı yaşamının optimal koşullarının ortadan kaldıran bir ortamın doğmasına neden olmakta ve acil önlemlerin alınması zorunlu hale getirmektedir.

İstanbul'da hava kirliliğine neden olan kaynakların başında hiç kuşkusuz ısıtma ve üretim amaçlı kullanılan fosil yakıtlar ile trafik araçlarında kullanılan yakıtların emisyonlarıdır. Bu yakıtların kimyasal madde içerikleri içinde hava kirliliğine en çok neden olanlarından biri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kükürttür. Yakıttaki kükürt yüzdesi arttıkça, yanma tepkimesi sonunda meydana gelen SO_2 emisyonu da aynı oranda artmaktadır. İstanbul'da 1993'ten itibaren kömür tüketimi yılda 10 milyon ton'u aşmaktadır. Kullanılan kömürdeki kükürt oranı, ortalama değer olarak % 3 kabul edilerek, yanabilir kükürt % 85 alınmış ve verebildiği SO_2 emisyon miktarı kaynaktan hesaplanmıştır. SO_2 emisyonu ile havadaki derişimi arasında doğrudan bir ilişkinin olduğu; kış aylarında kalorifer dairelerinin, sobaların vs. aynı anda yanmaları sonucu havanın çok kirlilik göstermesinden anlaşılmaktadır. Bu çalışmada konunun daha rahat anlaşılması amacıyla yakıtların tanımlanması, kimyasal ve fiziksel özellikleri özet halinde verilmiş, her yakıt türünün özelliklerini gösteren tablolar konu içinde verilmiştir. Kömürdeki kükürt yüzdesi normalde % 4-4.5 olduğu halde, ortalama kükürt içerikleri bu değerin iki katına yakın olduğu tablolarda verilmiştir (Tablo: 13'te Bolu-Gerede-Mengen % 7.6 kükürt).

Aynı şekilde, akaryakıtların kükürt içerikleri de tablolardaki değerler esas alınarak verebilecekleri SO_2 emisyonları, kükürtün tamamı yanabilir nitelikte olduğu kabul edilerek verilmiştir. Toplam yıllık yakıt miktarları milyon tonla ifade edildiğine göre oluşan SO_2 emisyonları da büyük miktarlar oluşturmaktadır. İstanbul'da hava kirliliğine neden olmayan yakıtlar, sadece gaz yakıtlar sınıfında değerlendirilen LPG ve doğalgazdır ki, bunların toplam yakıtlar içindeki enerji payları oldukça düşüktür.

Geçen 12 yıllık sürede kullanılan yakıtların tür ve miktarlarının bulunduğu tablo 31'de görüldüğü gibi her yıl yakıt miktarları değişirken kükürt içerikleri aynı kalmakta; kalitelerinde değişme olmaması nedeniyle her geçen yıl hava kirliliği daha da artarak devam etmektedir.

Bu sürecin önüne geçmek için neler yapılması gerekir, hangi kalitede ne kadar yakıt kullanılması gerektiği altı (6) ayrı önerme ile belir-

tilmiştir. Önermelerde 1994-96 yıllarında hedeflenen doğalgaz, belediyenin belirlediği kömür kalitesi ve fuel-oil kükürt yüzdesinin düşürülmesi ile oluşabilecek iyileşmeler, her yıl için ayrı ayrı tablolarda verilmiştir (tablo 36-45). Ayrıca her yıl için oluşabilecek SO_2 emisyonu sütun-grafik yöntemi ile belirtildikten sonra üç yılın değerleri tek grafik üzerinde yeniden karşılaştırılmaya gidilmiştir. 1990 ile 1996 karşılaştırıldığında, eğer yakıt kaliteleri düzeltilirse, SO_2 emisyonu 1990 düzeyinde kalacağı varsayılabileceği çıkan sonuçlardan anlaşılmaktadır.

Bölüm VII'de sonuçların değerlendirilmesi yapılarak, SO_2 emisyonu ve bağlı olarak havadaki derişimin artmasıyla insan ölümleri arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Belirtilen kabuller çerçevesinde hava kalitesinin kirlenme lehinde olması halinde kitlesel ölümlerin olabileceği ifade edilerek, Dünya Sağlık Örgütü'nün hava kirliliği ile ilgili standartları ile Türkiye'nin belirlediği standartlar karşılaştırılarak bir fikir edinilmesi ve değerlendirmenin daha sağlıklı yapılması amacı güdülmüştür.

Çalışmanın sonuna tablolardaki enerji ve SO_2 emisyon hesaplarıyla ilgili kullanılan değerler eklenmiştir.

79. Clematis Vitalba L., Equisetum Ramosissimum Desf.; Eryngium Maritimum L., Melissa Officinalis L. subsp. Altissima (Sm.) Arcangeli, Typha Domingensis Pers., Üzerinde Yapılan Biyoaktivite Tayinleri

Ümran SARIBOYACI
Tez Dan. : Doç.Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi : 1994
Farmakognozi Anabilim Dalı

Biz bu çalışmamızda İstanbul çevresinden topladığımız beş bitkinin (C. vitalba, E. maritimum, M. officinalis subsp. altissima, E. ramosis-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

simum ve T. domingensis) petrol eteri kloroform ve etanol ekstrelerinin biyoaktivitelerini tespit etmek için önce brine shrimp yöntemiyle ön taramalarını yaptık. Daha sonra da antibakteriyel ve antifungal etkilerini oluk diffüzyon yöntemiyle araştırdık.

80. Amlodipininin Dezoksikortikosteron ve Tuz Yüklemesiyle Oluşturulan Deneysel Hipertansiyon Modelinde Bazı Biyokimyasal Parametrelere Etkileri

Hanife ÖLMEZ

Tez Dan. : Doç.Dr. Şükran ŞİMŞEK

Kabul Tarihi : 1994

Farmakoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızda dezoksikortikosteron asetat (DOKA) aracılı hipertansiyonun bazı doku ve kan parametrelerine etkileri ve iki haftalık amlodipin tedavisinin bu parametrelerde oluşabilecek değişikliklere etkileri incelenmiştir.

Bu amaçla sekiz haftalık, 150g (±10g) ağırlığında Wistar Albino türü sıçanlar kullanıldı. Sıçanlar, kontrol (K, n=10), Sham grubu (K-DOKA, n=10) ve hipertansiyon (n=20) gruplarına ayrıldılar. Kontrol grubu dışındaki tüm sıçanlara içme suyu olarak %1'lik NaCl çözeltisi verildi ve nefrektomi uygulandı. Bir hafta sonra haftada bir kez olmak üzere K-DOKA grubuna susam yağı, DOKA grubuna ise DOKA (40mg/kg) beş hafta süresince subkutan olarak uygulandı. Hipertansiyon grubuna ait bu sıçanlar beş hafta sonra DOKA (n=10), DOKA-amlodipin (DOKA-A, n=10) alt gruplarına ayrıldı. DOKA-A grubuna iki hafta süresince amlodipin (4mg/kg/gün, sc) uygulandı. K, K-DOKA, DOKA gruplarına ait kan ve doku (aort, kalp) örnekleri 5. hafta, DOKA-A grubuna ait kan ve doku örnekleri ise 7. hafta sonunda gerekli tayinler yapılmak üzere ayrıldı. DOKA aracılı hipertansiyonun ve amlodipinin etkilerini araştırmak ama-

cıyla; kan basıncı (KB), kalp hızı (KH), vücut ağırlığı (VA), su tüketimi, hematokrit (Hct), serum fosfolipid (SFL), aort kolesterol (AK) ve fosfolipid (AFL) düzeyleri incelendi.

VA, KA, SK ve AK düzeyleri açısından gruplar arası anlamlı bir fark bulunmadı. DOKA hipertansif sıçanlarda KB, KH, Hct, Skr ve SFL ve SLPO düzeyleri anlamlı derecede yüksek bulundu. K-DOKA grubunda ise sadece KB ve KH değerleri yüksek bulundu. KB, KH, Hct, SFL ve SLPO düzeyleri, amlodipin tedavisinden sonra anlamlı derecede düşük bulundu. Ancak bu tedaviden sonra dahi KB düzeyleri kontrole göre anlamlı derecede yüksek kaldı. K-DOKA ve DOKA gruplarında KB ve KH'daki artışın gerek DOKA gerek tuz yüklemesiyle ilişki olduğu bilinmektedir. K- DOKA ve DOKA gruplarında su tüketiminde gözlenen hafif artışın (%10) içme suyu olarak verilen % 1'lik NaCl çözeltisinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak amlodipinin KB ve KH düşürücü etkilerinin, bu ajanın kalsiyum kanal blokör ve organları koruyucu etkilerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu ilacın diğer parametrelere etkilerine ilişkin, henüz az sayıda çalışma olması nedeniyle özellikle KH, SLPO, SFL ve incelenen diğer parametrelere etkilerini inceleyen yeni araştırmalar gereksinim vardır.

81. Metal Oksit Temelli Güneşten Koruyucu Preparatların Formül Tasarımı ve Kalite Kontrolü

Ecz. Sibel YENER
Tez Dan. : Doç.Dr. Murat TÜRKOĞLU
Kabul Tarihi : 1995
Kozmetoloji Bilim Dalı

Güneşin zararlı etkilerinden korunmak üzere hazırlanan güneşten

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

koruyucu preparatlarda, organik UV filtreleri sıkça kullanılmaktadır. Oysa ki, *ultrafine* titanyum dioksit ve çinko oksit gibi inorganik oksitler, organik güneşten koruyuculardan daha geniş alanda koruma oluştururlar. Bu maddeler, biyolojik ve kimyasal olarak inerttir ve toksikolojik riski yoktur. Cilde uygulandıklarında pigment kalitesindeki metal oksitler gibi beyaz bir tabaka bırakmazlar. Uygun formülasyonda, son ürün cilt üzerinde şeffaftır.

Bu çalışmada, metal oksit temelli güneşten koruyucu preparatların hazırlanmasında, katyonik, anyonik ve anyonik/noniyonik emülgatör içeren 3 farklı emülsiyon bazı kullanılmıştır. Bu emülsiyon bazları içinde TiO_2, ZnO ve TiO_2/ZnO karışımı dağıtılarak güneşten koruyucu preparatlar hazırlanmıştır. Emülsiyon bazları ve inorganik oksit içeren kremlerle yapılan stabilite çalışması neticesinde, katyonik emülsiyonlar, diğerlerinden daha stabil bulunmuştur. yapılan diğer kalite kontrol testlerinde bu ürünler kullanılmıştır. USP XXII'ye göre yapılan mikrobiyolojik limit testinde gramda 10'dan az üreme olmuştur. SPF belirlenmesi için yapılan in vitro deneyde, Diffey-Robson metodunun değiştirilmiş şekli olan spektrofotometrik metod kullanılmış ve % 5 ZnO içeren katyonik emülsiyonun koruma faktörü 4.5±0.5 olarak bulunmuştur. İn vitro testler, Ergoline UVA R serisi lambaları kullanılarak 4 erkek denek üzerinde yapılmıştır. % 5 TiO_2 içeren formülün SPF'si 5.02±2.26, % 5 ZnO içeren formülün SPF'si 4.02±1.03 ve % 5 TiO_2/ZnO karışımı içeren formülün SPF'si 4.75±1.89 olarak bulunmuştur.

İn vivo ve in vitro sonuçlar benzerdir. Spektrofotometrik metod ile, inorganik oksit içeren ürünlerin SPF'si belirlenebilir. Güneş ışınlarına karşı koruyucu olarak, sadece metal oksit içeren ürünler, uygun sistem içinde ve uygun konsantrasyonda kullanıldığında istenen neticeyi verirler.

82. Kobalt(II)-Etilendiamintetraasetikasit-Amonyak Üçlü Kompleksinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini

Saadet KABAOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN
Kabul Tarihi : 1995
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada kuvvetli bir kompleks olan Co(II)-EDTA kompleksinin NH ile oluşturduğu üçlü kompleksin oluşum koşulları incelenmiş ve bu üçlü kompleksin kararlılık sabiti. Irwing-Rossotti yöntemi ile tayin edilmiştir. Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri pH'a bağlı olarak hesaplanmış, koşullu oluşum sabitinin maksimum değerinin Co(II)-EDTA kompleksinin oluşum sabiti ile uyum içinde olduğu görülmüştür. Ayrıca kompleksten tüyeren türlerin bağıl bolluklarının pH'a bağlı olarak değişimi de verilmiştir.

83. Kitozan Malat ve Çapraz-Bağıl Amiloz Tabletlerden İlaç Serbestleşmesine Değişik Faktörlerin Etkisi

Gamze DURMAZ
Tez Dan. : Doç.Dr. Jülide AKBUĞA
Kabul Tarihi : 1995
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, metilprednisolon tabletleri hazırlamak için polisakkarit yapısındaki iki matriks maddesi; kitozan malat ve çapraz-bağıl amiloz kullanılmış, proses ve formülasyon değişkenlerinin ilaç serbestleşmesi üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Model ilaç olarak, fiziko kimyasal özellikleri nedeniyle metilprednisolon seçilmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde, metilprednisolon ve kitozan malat di-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rek basım yöntemiyle tablet haline getirilmiş ve uygulanan basıncın, bu tabletlerden ilaç serbestleşmesini etkilemediği görülmüştür. Kitozan malat tabletlerinden metilprednisolonun serbestleşmesinin, kitozan malat konsantrasyonundan bağımsız olduğu bulunmuştur. Ancak ilaç konsantrasyonunun artması, serbestleşmede belirgin bir yavaşlamaya neden olmuştur.

Tablet formülasyonuna yardımcı madde olarak laktoz veya nişasta ilave edildiğinde, metilprednisolonun serbestleşmesinin hızlandığı, serbestleşmeye etkileri açısından laktoz ve nişasta arasında belirgin bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Buna karşılık, bu yardımcı maddelerin formülasyonlara ilave edilen konsantrasyonlarının serbestleşme için önemli olduğu ve yardımcı madde konsantrasyonu arttıkça, metilprednisolonun serbestleşmesinin de arttığı gözlenmiştir. Diğer taraftan, lubrikantın konsantrasyon ve tipinin serbestleşmeyi etkilemediği görülmüştür.

Tablet hazırlama tekniklerinin, kitozan malat tabletlerinden metilprednisolonun serbestleşmesine etkisini incelemek için aynı formüller yaş granülasyon yöntemiyle tablet haline getirilmiş; tablet hazırlama tekniğinin serbestleşme özelliklerini etkilemediği gözlenmiştir. Ayrıca, matriks materyali olarak kitozan malat ile kitozan karşılaştırıldığında, kitozan matriks tabletlerinden daha hızlı dissolüsyon elde edilmiştir. Tablet formülasyonlarında kitozan malat ve kitozan karışımı kullanıldığında ise, metilprednisolonun serbestleşmesinde belirgin bir fark bulunmamıştır.

Kısaca, kitozan malat tabletlerinden ilaç serbestleşmesini kontrol eden parametrelerin ilaç konsantrasyonu, yardımcı madde tipi ve miktarı olduğu saptanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise, amilozun epiklorhidrin ile çapraz bağlanmasıyla hazırlanan, çapraz-bağlı amiloz (CLA), bir tablet matriksi olarak kullanılmış ve ilaç serbestleşme profilleri incelenmiştir. Direkt basım yöntemiyle hazırlanan çapraz-bağlı amiloz tabletlerinden, çapraz bağlanma derecesinin azalmasıyla, serbestleşme hızının azaldığı görülmüştür.

Sonuç olarak, tablet hazırlamada uygun deneysel şartlar ve uygun formül seçimiyle, model ilaç, metilprednisolonun serbestleşmesi ayarlanmış ve kitozan malat ile çapraz-bağlı amilozun bu tür ilaçların oral kontrollü serbestleştiren sistemlerinde kullanılabileceği görülmüştür.

84. N-Benzil-N-etilanilin ve N-Benzil-N-etil-P-toluidin bileşiklerinin *in vitro* mikrozomal metabolizmaları

Ecz. Ufuk ÖZER
Tez Dan. : Doç.Dr. Mert ÜLGEN
Kabul Tarihi : 1995
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmanın ilk bölümünde, ilaç metabolizma reaksiyonlarına ait genel bilgiler, *in vitro* ilaç metabolizma çalışmalarında kullanılan teknikler, aminlerin metabolizması hakkında literatür araştırmaları yapılmıştır.

Daha önceki çalışmalar, çeşitli N-benzil substitüe sekonder anilinlerin *in vitro* mikrozomal metabolizması sonucu karşılık gelen amid metabolitlerine dönüştüğünü göstermiştir. Bazı türevlerde ise amid metabolitleri saptanmamıştır.

Bu çalışmada, amid türevi metabolitleri tespit edilen iki sekonder amin olan N-benzilanilin (NBA) ve N-benzil-p-toluidin (NBPT) bileşiklerinin azot atomları üzerinde etil gruplarının ilavesiyle kazanılan iki ter-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

siyer amin N-benzil-N-etilanilin (NBNEA) ve N-benzil-N-etil-p-toluidin (NBNEPT) üzerinde **in vitro** mikrozomal metabolizma çalışmaları yaparak bu bileşiklerin her iki alkil grubu üzerinden amid metabolitlerini verip vermeyeceğini, dealkilasyon ve N-oksidasyon reaksiyonlarını araştırmayı amaçladık.

Substratlar ve olası metabolitleri sentez edilerek yapıları aydınlatıldıktan sonra, ITK ve HPLC kromatografik teknikleri ile ayırımları sağlandı. Inkübasyonlar, NADPH ilavesi ile sıçan hepatik mikrozomlarını kullanarak düzenlendi. Substrat ve metabolitleri diklorometan ilavesi ile ekstraksiyonları ve metabolik ekstraktların ITK ve HPLC ile analizleri yapıldı.

Deneylerden alınan sonuçlar her iki substratın da amid metabolitlerine dönüşmediğini, etil ve benzil grubundan dealkilasyon reaksiyonlarının cereyan ettiğini gösterdi. Her iki substratın metabolizması sonucu ITK ve HPLC analizleri ile görülen diğer metabolitlerin fenol ve alkol metabolitleri olduğu düşünülmektedir.

Elde edilen bu bulgular,

* aromatik aminlerden amid oluşumunda nitron metabolitlerinin (oksaziridin üzerinden amidlere kimyasal dönüşümle) rolü olduğu bulgusunu

* önceki çalışmalarda amidlerin tayin edilemeyişlerinin bir nedeni olan C-N bağlarının stabil olmadığı durumlarda karbinolamin ara ürünlerinin, amid fonksiyonuna okside olmaksızın dealkilasyon metabolitlerine parçalandığı hipotezini desteklemektedir.

85. Siprofloksazin Lipozom Formülasyonlarının Hazırlaması ve Özelliklerinin İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

N.Banu SENYÜCEL

Tez Dan. : Prof.Dr. Ayla GÜRSOY

Kabul Tarihi : 1995

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada doymuş ve doymamış fosfolipidlerle nötral, artı ve eksi yüklü lipozom formülasyonları hazırlandı. Siprofloksazinin lipozomlarda yüzde tutulması, formülasyonlar arası tutulma farkı ve ilaç serbestleşmesi incelendi. Artı yüklü ve nötral siprofloksazin lipozomlarının nötrofil içindeki S. aureus'a karşı antibakteriyel etkisi araştırıldı.

Nötral ve eksi yüklü lipozomlarda siprofloksazin hidroklorür miktar tayini türev spektrofotometrisi kullanılarak yapıldı. Artı yüklü lipozomlarda ise miktar tayininde spektrofotometrik yöntem kullanıldı. Türev spektrofotometrisi kolay ve güvenilir bir yöntem olarak siprofloksazin lipozomlarına ilk kez uygulandı.

Lipozomlarda en fazla siprofloksazin tutulması nötral lipozom formülasyonlarında görülürken başlangıç ilaç konsantrasyonunun yüzde tutulmayı etkilediği saptandı.

Siprofloksazin lipozomlarından ilaç serbestleşmesinde diyaliz torba ve şişe yöntemi olmak üzere iki farklı yöntem kullanıldı. Fosfolipidin doymuş veya doymamış özellikte olması serbetleşme üzerinde etkili bulundu. Doşmuş fosfolipidlerle hazırlanan lipozomlardan ilaç serbestleşmesinin doymamışlardan daha yavaş olduğu görüldü.

Lipozomun nötral, artı veya eksi yüklü olması da serbestleşmeyi önemli ölçüde etkiledi. Nötral lipozomların her iki yöntem ile daha yavaş bir salım gösterdiği saptandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Serbest ve lipozomlanmış siprofloksazinin MİK değerleri arasında anlamlı bir fark bulunmadı. Ayrıca nötrofil içindeki S.aureus'a antibakteriyel etki bakımından serbest ve lipozomlanmış ilaç arasında anlamlı bir fark saptanamadı.

86. N-Asetil-L-Sistein'in Ni(II), Cr(II), Co(II), Fe(II), Zn(II), Cd(II) Metalleriyle Oluşturduğu Komplekslerin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini

Şebnem GÜZELOĞLU
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Güler YALÇIN
Kabul Tarihi : 1995
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, N-asetil-L-sistein'in Çinko(II), Kadmiyum(II), Kobalt(II), Nikel(II), Demir(III) ile oluşturduğu Komplekslerin kararlılık sabitleri Calvin-Bjerrum ve Irwing-Rossotti yöntemleri kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edildi.

Protonlanma ve buna bağlı olark asit sabitleri I=0,12 de 25°C için $\log K_1 = pK_2 = 9,60$; $\log K_2 = pK_1 = 2,70$, 37°C için $\log K_1 = pK_2 = 9,30$; $\log K_2 = pK_1 = 2,70$ olarak bulundu. Oluşum sabitleri ise I=0,12 ve 25°C de Çinko(II) için $\log\beta_2=12,10$; Kadmiyum(II) için $\log\beta_2=12,92$; Kobalt(II) için $\log\beta_2=7,80$; Krom(II) için $\log\beta_2=15.00$; Nikel(II) için $\log\beta_2=9,34$; Demir(III) için $\log\beta_2=18,80$, 37°C de Çinko(II) için $\log\beta_2=11,66$; Kadmiyum(II) için $\log\beta_2=13,24$; Kobalt(II) için $\log\beta_2=7,94$; Krom(II) için $\log\beta_2=14,95$; Nikel(II) için $\log\beta_2=9,22$; Demir(III) için $\log\beta_2=17,42$; olarak bulundu. Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri hesaplandı ve buradan kompleksleşmenin ortaya çıktığı pH aralıkları bulundu. Koşullu oluşum basamakları gösterildi.

KÜTÜPHANE VE DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

87. 3,3'-Diaminobenzidin'in Kadmiyum(II) ve Civa(II) Metalleriyle Oluşturduğu Komplekslerin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle İncelenmesi

Dilek BİLGİÇ

Tez Dan. : Doç.Dr. Mürşit PEKİN

Kabul Tarihi : 1995

Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada 3-3' diaminobenzidin'in kadmiyum(II) ve civa(II) ile oluşturduğu komplekslerin kararlılık sabitleri CALVIN-BJERRUM ve IRWING-ROSSOTTI yöntemleri kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edildi. Protonlanma sabitleri ve buna bağlı olarak asit sabitleri

$\log K_1 = pK_4 = 5,92$; $\log K_2 = pK_3 = 4,30$

$\log K_3 = pK_2 = 3,62$

olarak bulundu. Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri hesaplandı ve buradan kompleksleşmenin ortaya çıktığı pH aralıkları bulundu. Civa için n değerinin 2,5'in altında kalması.

n = 0,5 için $\log K_1 = 5,65$; $K_1 = 4.47.10^5$ ve

n = 1,5 için $\log K_2 = 4,50$; $K_2 = 3,16.10^4$

olmak üzere, iki tane arabasamak oluşum sabitinin bulunması oluşan komplekslerin bileşiminin metal/ligand = 1/2 olduğunu; kadmiyum için,

n = 0,5 için $\log K_1 = 3,40$; $K_1 = 2,51.10^3$

olmak üzere, bir tane oluşum sabitinin bulunması da kadmiyum kompleksinin 1/1 bileşiminde olduğunu göstermektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

88. Siproheptadinin Sıçan Karaciğeri Glutatyon Düzeyine Etkisinin Araştırılması

Ecz. Meliha ALKAN
Tez Dan. : Prof.Dr. F. Ömer ERSOY
Kabul Tarihi : 1995
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Antihistaminik bir madde olan siproheptadin vücutta özellikle karaciğerde mikrozomal enzimlerin etkisi ile elektrofilik metabolitlerine dönüşebilir.

Bu çalışmada, siproheptadinin uygulanmasını takiben sıçan karaciğeri glutatyon seviyesinde bir azalma oluşturup oluşturmadığı incelenmiştir.

Bu amaçla siproheptadin deney hayvanlarına iki ayrı doz seviyesinde (düşük; 4 mg/kg, tek ve tekrarlanan; ve yüksek: 60mg/kg) uygulanmış ve takiben karaciğer glutatyon seviyesi Ellman belirteci yardımı ile spektrofotometrik olarak tayin edilmiştir.

Yapılan ölçümlerde deney hayvanlarının normal karaciğer glutatyon seviyeleri ortalama 214.48±14.60 mg glutatyon/100g karaciğer iken, bir defalık düşük doz çalışmasında ortalama 198.32 ± 5.64mg glutatyon/ 100g karaciğer, tekrarlanan düşük doz çalışmasında 185.9 ± 5.94mg glutatyon/100g karaciğer, yüksek doz çalışmasında 110.81 ± 14.84mg glutatyon/100g karaciğer olarak bulunmuştur.

Düşük ve yüksek doz siproheptadin uygulaması deney hayvanlarında karaciğer glutatyon seviyelerini düşürmüş ve bu düşüş ile normal seviye arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

89. Demir(III)-Etilendiamintetraasetikasit-Sülfosalisilikasit Üçlü Kompleksinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini

Serap KARADERİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Mürşit PEKİN
Kabul Tarihi : 1995
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada kuvvetli bir kompleks olan Fe-EDTA ve 5-Sülfosalisilik asit ile oluşturduğu üçlü kompleksin oluşumu için uygun koşullar incelenmiş ve bu üçlü kompleksin kararlılık sabiti Irwing-Rossotti yöntemi ile tayin edilmiştir. Protonlanma ve buna bağlı olarak asit sabiti I=0,11 ve 25°C de logK=pK=12,9 olarak bulundu. Ayrıca oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri pH'a bağlı olarak hesaplanmış, hesaplanan bu koşullu oluşum sabitlerinden yararlanarak karışık kompleksten türeyen çeşitli türlerin bağıl bollukları incelenmiştir.

90. Bazı Aromatik Amid Grubu Taşıyan Model Bileşiklerin In Vitro Mikrozomal Metabolizmaları

Ecz. Kemal ERÇAK
Tez Dan. : Doç.Dr. Mert ÜLGEN
Kabul Tarihi : 1995
Farmasotik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmanın ilk bölümünde, ksenobiyotiklerin metabolik yollarına ait bilgiler, *in vitro* ilaç metabolizma çalışmalarında kullanılan teknikler, amidlerin metabolizması ve organik moleküllerde aminlerden amid oluşumu hakkında literatür araştırmaları yapılmıştır.

Daha önceki çalışmalar, amidlerin, bazı aromatik aminlerin metabolitleri olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte bazı türevler, aynı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

şartlarda metabolize edildiklerinde karşılık gelen amidlerin oluşumu gözlenmemiştir.

Bu nedenle, amidlerin tespitini önleyen faktörleri tayin etmeyi amaçladık. Bu çalışmamızda, sekonder anilinlerden amidlerin metabolit olarak tespitinin, ilgili amidin hidrolize olma oranına dayanabileceğini düşündük. Önceki çalışmalarda sekonder anilinlerin metabolizması sonucu tayin edilen ve edilmeyen dört aromatik amid olan, N-(4-nitrobenzil) anilin (N4NBZA), N-benzoil-4-nitroanilin (NBZ4NA), N-benzoilanilin (NBZA) ve N-benzoil-2,4,6-trimetilanilin (NBZTMA) üzerinde *in vitro* hepatik mikrozomal metabolizmasını çalıştık.

Bu anilidlerin ve kendilerine karşılık gelen para pozisyonunda hidroksillenmiş olası metabolitlerin hazırlanması ve karakterizasyonu yapıldı. Substratlar ve olası metabolitler daha sonra ITK ve HPLC gibi kromatografik teknikler kullanarak ayrıldı. İnkübasyonlar, NADPH ilavesi ile tavşan hepatik mikrozomal preparatlarını kullanarak düzenlendi. Substratlar ve metabolitler, diklorometan ile ekstrakte edilip ITK ve HPLC ile analiz edildiler. İlgi duyulan metabolik reaksiyon bu amidlerin hidrolizleriydi.

Bu deneylerden alınan sonuçlar, hem sterik hem de elektronik faktörlerin amidlerin hidrolizlerini etkileyebileceğini gösterdi. N4NBZA, NBZ4NA ve NBZA hidrolitik metabolitler verdiği halde NBZTMA ile bu metabolitler tespit edilmedi. N4NBZA ve NBZA'in metabolizması sonucu, ayrıca para pozisyonunda hidroksillenmiş metabolitler de tespit edildi. Bu metabolitler, bir rapi-scan UV detektörü kullanmak suretiyle, HPLC analizleri sonrası elde edilen UV spektrumları ile de kanıtlandılar.

Elde edilen bulgular, NBZA'da olduğu gibi aromatik halkalarda

substituent olmayışı durumunda ve N4NBZA ve NBZ4NA'da olduğu gibi aromatik halkada nitro substituentinin varlığında C-N bağının destabilize olup hidrolitik reaksiyonun oluşmasını gösterebilir. Bu olayın aksine, çalışılan diğer anilid (NBZTMA) ise herhangi bir hidrolitik ürün vermemektedir. Amid azotuna metil grupları tarafından elektronların verilmesi veya aromatik halkadaki metil substituentlerinin oluşturduğu sterik etki amid hidrolizi için önleyici bir faktör olabilir.

Bu gözlemler, önceki çalışmalarda amidlerin tayin edilmeyişlerin nedeninin, bu amidlerin karşılık gelen primer aminlere hızla hidrolizi görüşünü kısmen desteklemektedir.

Sonuç olarak, arilamidlerin hidrolizlerinin bu bileşiklerin fizikokimyasal özellikleri tarafından etkilendiği ve hem kullanılan hayvan türlerinin ve kullanılan substratların bu metabolik reaksiyonu tayin edebileceği açıktır. Öne sürülen mekanizmanın operatif olduğunu tamamen kanıtlamak için farklı substitüsyona sahip substratlar üzerinde, farklı türler kullanarak metabolizma deneyleri yapmaya gereksinim vardır.

91. Hemodializ Tedavisi Gören Hastlarda Fosfat Bağlayıcı İlaçların ve Hasta Eğitiminin Değerlendirilmesi

Ecz. Serap TUNÇ
Tez Dan. : Prof.Dr. F.Vehbi İZZETTİN
Kabul Tarihi : 1995
Biokimya Anabilim Dalı
Klinik Farmasi

Bu çalışmada, Marmara Üniversitesi Hastanesi Hemodializ Ünitesi'nde tedavi gören hastalarda aşağıdaki üç konu incelenmiştir.

İlk aşamada, 20 hasta üzerinde kalsiyum karbonat, alüminyum

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hidroksit ve sukralfatın fosfat tutucu ilaçlar olarak serum ve idrar biyokimyasına etkisi-özellikle fosfat ve kalsiyum düzeyleri dikkate alınarak-izlendi. 46 günlük kullunım sonucu her üç ilaç da serum fosfat seviyesini düşürerek fosfat tutucu etkilerini gösterdi. İlaçlar, birbirileri ile karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir fark saptanmadı.

İkinci olarak, alüminyum içeren fosfat bağlayıcılar olan alüminyum hidroksit ve sukralfat kullanan aynı hastalarda serum ve idrar alüminyum düzeyleri izlendi. Her iki ilacında 46 günlük tedavi sonucu serum alüminyum düzeyini artırdığı görüldü fakat, sadece sukralfatın sebep olduğu artış, istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Alüminyum hidroksit tedavisi alüminyum atılımını etkilemezken, sukralfat tedavisi alüminyum atılımını da anlamlı olarak artırdı.

Son aşamada, bir klinik eczacının aktiviteleri sonucu hmodializ tedavisi gören 15 hastanın ilaç kullanımına uyumu, hastalık, diyet, ilaçlar, hemodializ tedavisi hakkında bilgi düzeyi, biyokimyasal ve terapötik cevabındaki gelişme değerlendirildi. Bilgi düzeyi ve ilaç kullanımına uyum artarken biyokimyasal ve terapötik cevapta değişiklik saptanmadı.

92. Halk Arasında Tedavi Amacıyla Kullanılan Bitkisel Çayların Mutajenik Aktivitelerinin Araştırılması

Nalan ÖZMENTEŞE

Tez Dan. : Doç.Dr. Buket ALPERTUNGA

Kabul Tarihi : 1995

Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada halk arasında tedavi amacıyla kullanılan bazı bitkisel çayların genotoksik (mutajenik) aktiviteleri umu-test sistemi ile incelendi.

Bitkisel çayların, umu C'-' lac Z segmentlerini içeren bir plazmid (pSK 1002) transfer edilmiş olan ve *Salmonella typhimurium* TA 1535/ pSK 1002 olarak bilinen yeni bir test suşundaki umu gen ifadesini indükleme yeteneğine bağlı olan b-galaktosidaz aktivitesi kolorimetrik bir yöntemle ölçüldü. Test hem metabolik aktivasyonsuz (-S9) hem de metabolik aktivasyon ilave edilerek (+S9) uygulandı.

Sonuç olarak; kullanılan 10 bitkisel çaydan iki tanesi zayıf mutajenik aktivite gösterdi.

93. Ambroksol Hidroklorürden N-Nitrozo Türevi Oluşumunun İn-Vitro İncelenmesi

S. Mehtap ÖZER
Tez Dan. : Doç.Dr. Buket ALPERTUNGA
Kabul Tarihi : 1996
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, ambroksol hidroklorür-nitrit etkileşmesi sonucu N-nitrozo türevi oluşumu kolorimetrik bir yöntem ile in-vitro incelenmiştir. N-nitrozo türevi ince tabaka kromatografik olarak teşhis edilmiştir. Mide şartlarında ambroksol hidroklorür-nitrit etkileşimi sonucu inkübasyon ortamındaki nitrit konsantrasyonu %50.3 oranında azalmıştır.

Ambroksol hidroklorür-nitrit etkileşiminde en yüksek N-nitrozo türevi verimi pH 3'te saptanmıştır.

Ambroksol hidroklorürün bir defalık maksima kullanım dozu midede bulabilecek konsantrasyonda nitrit varlığında 37°C'de 1 saat süre ile pH 3'de inkübe edildiğinde N-nitrozo türevi verimi %0.61 olarak bulunmuştur. Artan nitrit konsantrasyonlarına bağlı olarak N-nitrozo türevi oluşumu artmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Askorbik asit, ambroksol-nitrit etkileşimini mide koşullarında %74.4 oranında inhibe etmektedir. Aynı koşullarda tiyosiyanat iyonu N-nitrozo türevi oluşumunu %85.7 oranında arttırmaktadır.

94. Balıklarda Trimetilamin Miktarı Tayini

Emine Neslihan KARAL
Tez Dan. : Prof.Dr. F. Ömer ERSOY
Kabul Tarihi : 1996
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Balıklarda bozulmanın bir göstergesi olan Trimetilamin (TMA), vücutta TMAO'ya dönüştüğü gibi, potent bir karsinojen olan N-nitrosodimetilamin'e de dönüşebilmektedir.

Bu çalışmada, piyasadan temin edilen Hamsi, İstavrit, Mezgit, Sardalya cinsi balıklarda TMA miktar tayini yapılmış ve bu balıkların değişik şartlarda bekletilmesi ile, TMA seviyesinde artış olup olmadığı incelenmiştir.

Bu amaçla; temin edilen balıklar, buzdolabında (+4°C'de) ve oda sıcaklığında, temizlenmiş ve temizlenmemiş olarak 5 gün süre ile bekletilmiş ve hergün sonunda TMA seviyeleri, pikrik asit reaktifi yardımı ile spektrofotometrik olarak tayin edilmiştir.

Yapılan ölçümlerde, taze olarak temin edilen balıklardan Hamsi'nin, alındığı gündeki TMA seviyesi ortalama 0.633±0.104 mg TMA/100g balık iken, temizlenmeden buzdolabında bekletilen Hamsi'de 5. gün sonunda TMA seviyesi 25.652±2.072mg TMA/100g balık, temizlenmiş olarak buzdolabında bekletilen Hamsi'de ise 5. gün sonunda TMA seviyesi 56.157±0.756mg TMA/100g balık olarak bulunmuştur.

İstavritin temin edildiği gündeki TMA seviyesi ortalama

0.091±0.004mg TMA/100g balık iken, temizlenmeden buzdolabında bekletilen İstavritte 5. gün sonunda TMA seviyesi 10.257±0.282mg TMA/100g balık, temizlenmiş olarak buzdolabında bekletilen İstavritte ise 5. gün sonunda TMA seviyesi 21.038±0.339mg TMA/100g balık olarak bulunmuştur.

Mezgitin temin edildiği gündeki TMA seviyesi ortalama 0.783±0.035mg TMA/100g balık iken, temizlenmeden buzdolabında bekletilen mezgitte 5. gün sonunda TMA seviyesi 24.965±0.141mg TMA/100g balık, temizlenmiş olarak buzdolabında bekletilen mezgitte ise 5. gün sonunda TMA seviyesi 48.537±0.599mg TMA/100g balık olarak bulunmuştur.

Sardalyanın temin edildiği gündeki TMA seviyesi ortalama 0.690±0.052mg TMA/100g balık iken, temizlenmeden buzdolabında bekletilen sardalyada 5. gün sonunda TMA seviyesi 23.546±0.591mg TMA/100g balık, temizlenmiş olarak buzdolabında bekletilen sardalyada ise 5. gün sonunda TMA seviyesi 53.195±0.369mg TMA/100g balık olarak bulunmuştur.

Temizlenmiş olarak ve temizlenmeden bekletilen balıkların TMA seviyeleri, bekletmeye bağlı olarak artmış ve bu artış ile taze balıklardaki TMA seviyesi arasındaki farklılık, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Bununla beraber, bekletme esnasında, temizlenmiş balıkların TMA seviyelerindeki artış, temizlenmemiş balıkların TMA seviyelerindeki artışa oranla daha yüksek bulunmuştur. Bu fark, istatistiksel olarak anlamlıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

95. Dipiridamol Mikroküreleri ve Tabletleri

Filiz KALKAN

Tez Dan.: Prof.Dr. Ayla GÜRSOY
Kabul Tarihi : 1996
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada Monshipouri ve ark (58) tarafından uygulanan emülsiyon yöntemi geliştirilerek Dipiridamol-aljinat mikroküreleri hazırlandı. Mikrokürelerin şekli üzerine etkili bir çok parametre denenerek hazırlanan mikrokürelerde şekil, büyüklük, akış özelliği ve ilaç serbestleşmesi incelendi.

Mikrokürelerden HPMC'ün değişik viskozite tipleri ile iki ayrı basınç (98 MPa ve 147 MPa) uygulanarak hazırlanan tabletlerde ağırlık sapması, sertlik, çap ve yükseklik ve ilaç serbestleşme hızı incelendi.

Mikroküre tabletlerinden ilaç serbestleşmesi, uygulanan basınç, HPMC viskozite ve miktarına bağlıydı. Bu faktörlerde artış, mikroküre tabletlerinden ilaç serbestleşmesini azalttı.

Mikroküre tabletlerinden ilaç serbestleşme hızı, yaş granülasyon tabletlerine göre daha yavaş gerçekleşti. Uygulanan basıncın mikroküre-lerin yapıları üzerine önemli bir etkisi olmadı.

96. N-(2,4,6-Trimetilbenzil)-N,N-Dibenzilamin, N-(2,6-Diklorobenzil)-N,N-Dibenzilamin ve N-İsopropil-N,N-Dibenzilaminin *İn Vitro* mikrozomal Metabolizması

Feyza YILMAZ

Tez Dan.: Doç.Dr. Mert ÜLGEN
Kabul Tarihi : 1996
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada üç ayrı sübstitüent taşıyan benzilik tersiyer aminler

yani, N - (2, 4, 6 - trimetilbenzil) - N,N-dibenzilamin (MDBA), N - (2, 6-diklorobenzil) - N, N - dibenzilamin (CDBA) ve N-isopropil-N,N- dibenzilamin (PDBA) üzerinde *in vitro* karaciğer mikrozomal metabolizma çalışmaları yaparak bu bileşiklerin N-oksit oluşturup oluşturmayacağını ve/veya dealkilasyon reaksiyonlarını araştırdık.

Çalışmanın ilk bölümünde ilaç metabolizmasının farmasötik ve tıbbi önemi, metabolik reaksiyonlarla ilgili enzimler, metabolik reaksiyonlara ait genel bilgiler ve örnekler, *in vitro* ilaç metabolizmasında kullanılan teknikler, özellikle tersiyer aminler üzerinde durularak özetlendi.

Tersiyer aminler ve olası metabolitleri olan N-oksitler ve sekonder aminler sentezlenerek, İTK ve HPLC kromatografileri ile ayrımları sağlandı ve yapıları aydınlatıldı. İnkübasyon sonrası biyolojik ortamdan substrat ve metabolitlerini en iyi verimle alabilecek organik çözücünün belirlenmesi için ön ekstraksiyon denemeleri HPLC kromatografisi kullanılarak yapıldı. Organik çözücünün belirlenmesinden sonra çok saf olarak sentezlenmiş substratlar, sıçan karaciğer mikrozomlarıyla NADPH varlığında, 37C'de yarım saat inkübe edildi. İnkübasyondan sonra substrat ve metabolitlerinin ekstraksiyonu yapılarak organik çözücüye geçirildi. Organik fazların uçurulmasından sonra metabolik ekstraktlara İTK ve HPLC analizleri uygulandı.

Deneylerden alınan sonuçlar her üç aminin de, N-oksit metabolitine dönüşmediğini, fakat bu substratların N-dealkilasyonla sekonder amin ve aldehid metabolitlerini verdiğini gösterdi. Her üç substratın metabolizması sonucu İTK ve HPLC analizleriyle N-oksit metabolitlerinin bulunmaması bunların inkübasyon koşullarında bozulduğunu ya da N-oksitlerin dealkilasyon mekanizmasında bir ara ürün olduğunu göstermektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

97. Kitozan-Aljinat Mikrokapsüllerinin Oluşturulması ve Özelliklerinin İncelenmesi

Ali Demir SEZER

Tez Dan. : Doç.Dr. Jülide AKBUĞA

Kabul Tarihi : 1996

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, iyonotropik jelleşme yöntemi kullanılarak kitozanla kuvvetlendirilmiş aljinat boncukları hazırlanmıştır. Molekül ağırlıkları farklı olan iki etken madde, timolol maleat (molekül ağırlığı 432) ve dekstranın (molekül ağırlığı 70.000) boncuklardaki tutulma ve serbestleşme özellikleri çalışılmıştır.

Çalışmanın ilk kısmında, timolol maleat ve dekstran boncukları hazırlanmıştır.

Timolol maleat içeren boncukların büyüklüğü polimer, etken madde, kitozan konsantrasyonu, iç faz hacmi ve kurutma yöntemine bağlı olarak değişmektedir. Buna karşın kalsiyum klorür konsantrasyonu ve dış faz hacminin boncuk büyüklüğü üzerine bir etkisi yoktur. Diğer taraftan dekstran boncuklarının büyüklüğüne bütün faktörlerin etkili olduğu, dış faz hacminin ise etkili olmadığı görülmüştür.

Boncuk içersinde, dekstranın %89, timolol maleatin ise %66 gibi yüksek bir oranda tutulduğu görülmüştür.

Boncuklarda tutulan etken madde miktarı üzerine sodyum aljinat, etken madde, kalsiyum klorür ve kitozan konsantrasyonunun etkili olduğu, fakat iç, dış faz hacminin ve kurutma yönteminin ise belirgin bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Kitozanla kuvvetlendirilmiş aljinat boncuklarından etken maddelerin serbestleşmesi incelendiğinde, sodyum aljinat, kalsiyum klorür, ki-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tozan konsantrasyonunun ve kurutma yönteminin boncuklardan etken madde serbestleşmesinde etkili olduğu saptanmıştır. Kitozanla kuvvetlendirilmiş aljinat boncuklarından, serbestleşmenin suda çözünen ilaçların molekül ağırlığının artmasına bağlı olarak azaldığı görülmüştür.

Sonuç olarak, kitozanın aljinat matriksine ilavesi, matriks erozyonunu azaltmış ve suda çözünen ilaçların boncuklarla verilmesini sağlamıştır. İlacın molekül büyüklüğü boncuk özellikleri açısından önemli bir faktördür. Diğer taraftan kitozanla kuvvetlendirilmiş aljinat boncukların makromoleküler ilaçlar için oral kontrollü sistemler şeklinde kullanılabileceği görülmüştür. Boncuk hazırlanması sırasında uygun deneysel koşullar seçilerek ilaç serbestleşmesi istenildiği şekilde düzenlenebilmektedir.

98. Bukoadesif Pindolol Tabletlerin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi

Leyla ÖZER

Tez Dan.: Prof.Dr. Betül DORTUNÇ

Kabul Tarihi : 1996

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, bukkal mukozaya yapışabilen matriks tablet formülasyonları geliştirilmiş, Carbopol 934 ve Na-CMC biyoadesif polimer olarak, HPMC K4M, HPMC K15M ve HPC ise matriks oluşturan polimer olarak kullanılmıştır. Doğrudan basım yöntemi ile hazırlanan tabletlerin şişme özelliği, biyoadesif gücü ve ilaç serbestleştirme özellikleri incelenmiştir.

Tabletlerin pH=6.8 tampon çözeltide 6 saat boyunca ağırlık ve hacim olarak şişme değerleri ölçülmüştür. Bunun sonucu Na-CMC içeren formüllerde maksimum şişme görülmüş, bunu Carbopol 934 içeren formüller izlemiştir. %90 oranında Carbopol 934 içeren A ve HPC ile hazırlanan $AIII_{30}$, $AIII_{60}$, $BIII_{30}$, $BIII_{60}$, III_{90} formülasyonları 1. saat. sonun-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

da yayılmıştır ve tablet şeklini kaybetmiştir.

Hazırlanan tabletlerin mukozadan ayrılma kuvvetleri Tensilon aleti kullanılarak biyoadesif güçleri değerlendirilmiştir. Yapılan deneylerde en yüksek ayırma kuvveti %90 oranında Carbopol 934 içeren A formülasyonunda görülmüştür. Bunu AI_{30} ve AII_{30} izlemiştir. Belirlenen ayırma kuvveti Carbopol 934 oranının artışıyla paralellik göstermiştir.

Biyoadesif polimer olarak Na-CMC içeren B formülasyonlarından BI_{30} ve BII_{30}'un tablet yüzeyi deney esnasında koptuğu için ölçüm yapılamamıştır. BI_{60} ve BII_{60} tabletlerinin ayırma kuvveti düşük bulunmuştur.

Tabletlerden pindololün serbestleşme hızı çalışmalarında USP XXII sepet yöntemi kullanılmıştır. HPC içeren $AIII_{30}$, $AIII_{60}$, $BIII_{30}$, $BIII_{60}$, III_{90} formüllerinde amaçlanan salım hızı görülememiştir. AI, AII, BI, BII formüllerinde serbestleşme hızı HPMC K4M ve HPMC K15M'in artan konsantrasyonlarıyla azalmıştır. Bütün tabletlerden pindolol Fick difüzyonuna uymayan mekanizma ile serbestleşmiştir. AI ve AII formülasyonları öncelikle $\sqrt{t}$ kinetiğine uyum gösterirken, diğer formülasyonlarda sıfırıncı derece kinetiğine uyum daha fazladır.

Sonuç olarak; belirlenen tüm özellikler dikkate alındığında AI_{30} ve AII_{30} formülasyonlarının uygun olduğu görülmüştür.

99. Deneysel Diyabette Deri Proteinlerinin ve Antioksidan Sistem Elemanlarının İncelenmesi

Tuğba TUNALI

Tez Dan. : Doç.Dr. Ayşen YARAT

Kabul Tarihi : 1996

Biyokimya Bilim Dalı

Bu çalışmada 40 tane Swiss Albino dişi sıçan kullanıldı. 12 tanesi

kontrol, 9 tanesi kontrol+pazı, 8 tanesi diyabet, 11 tanesi diyabet+pazı grubu olarak ayrıldı. Diyabet grubu sıçanlarına deri altından 65 mg/kg STZ enjekte edilerek diyabet oluşturuldu. STZ enjeksiyonundan 14 gün sonra hergün 2 g/kg olacak şekilde gavaj yolu ile pazı ekstreleri KP ve DP gruplarına verildi. STZ enjeksiyonundan 42 gün sonra bütün sıçanlardan kuyruk kanları ve deri örnekleri alındı. Kan örneklerinde AKŞ tayini yapıldı. Deri örneklerinde NEG, LPO, GSH tayini yapıldı ve SDS-PAGE uygulandı. Ayrıca deri örnekleri 37°C, 4°C ve 44°C'da 1/2 saat uygun medium içinde tutularak stres proteinlerinin sentezi SDS-PAGE ile NEG tayini yapılarak incelenmeye çalışıldı.

STZ verilmeden önce K, KP, D, DP grubu sıçanların ağırlıkları sırası ile 172.66±10.25, 173.34±11.18, 177±21.86, 177.47±15.70 g idi (p=0.89). Açlık kan şekerleri ise 72.36±31.00, 81.44±16.00, 69.55±14.83, 82.36±18.63 mg/dl (p=0.52) idi. Gerek kilo gerekse AKŞ değerleri arasındaki farklar anlamsızdı.

STZ enjeksiyonundan 42 gün sonra K, KP, D, DP grubu sıçanların ağırlıkları; 166.12±20.12, 180.00±18.69, 146.17±33.76, 181.10±31.61 g idi (p=0.03). D grubu sıçanları zayıflarken DP grubu sıçanlarında zayıflama olmadı. Açlık kan şekerleri 58.00±18.82, 63.11±14.53, 135.86±82.74, %71.56±13.61 mg/dl idi (p=0.0001). D grubu sıçanlarının AKŞ'leri anlamlı derecede arttı, DP grubunda ise artma olmadı. KP grubunda ise kan şekeri azaldı. NEG değerleri 2.59±1.24, 4.26±3.90, 6.15±3.65, 4.53±3.47 nmolF/1 mg protein idi (p=0.11). LPO değerleri 0.30±1.69, 2.17±3.0, 0.81±0.77, 0.96±1.34 nmol MDA/1 mg protein idi (p=0.10). D grubu sıçanlarında NEG ve LPO değerleri K grubuna göre anlamlı derecede arttı, fakat DP grubunda ise bu değerler KP grubuna göre artmadı.

Deri homojenizatı SDS-PAGE'e tabi tutulduğunda 20 farklı protein bandı tespit edildi. MA'ları 381-43 kDa arasında değişmekteydi. Gruplar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

arasında anlamlı farklar bulunamadı. Isı süresi uygulandığında elektroforez sonuçlarına ve NEG değerlerinde belirgin bir değişme saptanamadı.

Sonuç olarak, deneysel diyabette AKŞ, NEG, LPO kontrol grubuna göre anlamlı derecede arttı. Pazı ekstresinin verilmesi bu farkı ortadan kaldırdı. Kontrol grubuna göre pazı verilen kontrol grubunda ise NEG, LPO değerleri arttı. Stres proteinlerinin sentezi SDS-PAGE ve NEG tayinleri ile saptanamadı.

100. STZ İle Diyabet Oluşturulmuş Sıçanlarda Maydanoz Ekstresinin Sıçan Lens Antioksidan Sistemi ve Lens Proteinleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Füsun ÖZÇELİK
Tez Dan. : Doç.Dr. Ayşen YARAT
Kabul Tarihi : 1996
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, 45 tane Swiss Albino türü erkek sıçan kullanıldı. 8 tanesi kontrol, 8 tanesi kontrol+maydanoz, 15 tanesi diyabet ve 14 tanesi diyabet+maydanoz grubu olarak ayrıldı. Diyabet grubu sıçanlarına intraperitonal 65 mg/kg STZ enjekte edilerek diyabet oluşturuldu. STZ enjeksiyonundan 14 gün sonra hergün 2 g/kg olacak şekilde gavaj yolu ile maydanoz ekstresi KM ve DM grubuna verildi. STZ enjeksiyonundan 42 gün sonra bütün hayvanlardan kuyruk kanları ve gözleri alındı. Kan örneklerinde AKŞ tayini yapıldı. İntrakapsüler olarak çıkarılan her sıçanın sağ ve sol lensi tek bir örnek olarak serum fizyolojik ile homojenize edildi. Lens homojenatında total protein (Lowry metodu). NEG (TBA metodu). LPO (Yagi TBA metodu). GSH (Ellman' reagent ile) tayini yapıldı ve SDS-PAGE (Laemmli) uygulandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ

STZ verilmeden önce K, KM, D, DM grubu sıçanlarının ağırlıkları sırası ile 269.44±25.27, 260.90±36.14, 259.27±31.18, 257.05±2.96 g idi (p=0.753). Açlık kan şekerleri ise 93.19±16.48, 85.20±28.78, 63.18±15.41, 67.13±18.19 mg/dl) (p=0.003) idi. Kiloları arasında fark yokken, AKŞ değerleri D ve DM grubunda anlamlı derecede düşüktü.

STZ enjeksiyonundan 42 gün sonra K, KM, D, DM grubu sıçanların ağırlıkları; 254.47±23.52, 250.39±33.91, 184.06±36.67, 193.12±31.71 g(p=0.0001) idi. D ve DM grubunun kilolarında gözlenen azalma, K ve KM grubunda görülmedi. AKŞ'leri 73.92±11.74, 63.25±6.37, 145.37±84.86, 113.06±46.79 mg/dl (p=0.005) idi. D grubu sıçanların AKŞ'leri anlamlı derecede arttı, DM grubunda ise D grubuna göre daha az bir artış vardı. Maydanoz verilmesi DM grubunda AKŞ'nin yükselmesine engel olmadı. KM grubunda AKŞ'ni az anlamlı olarak düşürdü.

NEG değerleri 1.32±0.275, 1.56±0.41, 4.58±1.39, 4.02±1.87 nmol F/mg protein (p=0.001) idi. GSH değerleri ise 3.25±1.05, 3.29±0.99, 1.49±0.7 1.83±1.02 nmol GSH/mg protein (p=0.001) idi. D ve DM grubunda NEG değerleri K ve KM değerlerine göre yaklaşık 3 katlık bir artış gösterdi. GSH değerlerinde ise D ve DM gruplarında K ve Km gruplarına göre önemli derecede yaklaşık yarı yarıya bir azalma görüldü. Maydanoz verilmesi NEG'deki yükselmeyi ve GSH'da azalmayı anlamlı olarak değiştirmedi. K, KM, D, DM gruplarında sırası ile total protein değerleri ise 24.75±5.54, 22.12±2.23, 31.2±6.61, 31.92±11.73 mg/lens (p=0.020) idi. D ve DM gruplarında kontrol gruplarına oranla anlamlı bir artış söz konusu idi (p=0.020). Maydanoz verilmesi bu artışı önlemeyedi. Yagi'nin TBA metodu ile lens LPO değerleri ölçülemedi.

SDS-PAGE sonucu molekül ağırlıkları 100 ile 13kDa arasında değişen çeşitli protein bandları elde edildi. Bu protein bandlarının yoğunlukları ve pozisyonları tüm gruplarda aynı idi. Diyabet gruplarında yük-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sek molekül ağırlıklı anlamlı olmayan bir artış vardı. Maydanoz ekstresi verilmesi elektroforez sonuçlarını değiştirmedi.

Yapılan korelasyon analizinde genelde lens GSH değerleri ile total protein değerleri arasında NEG ve GSH değerleri arasında negatif ilişki, NEG ve AKŞ arasında pozitif bir ilişki tespit edildi.

Sonuç olarak deneysel diyabette AKŞ, NEG ve total protein değerleri kontrol grubuna göre anlamlı drecede artarken, GSH değerleri anlamlı derecede düştü. Maydanoz ekstresinin verilmesi bu durumları anlamlı olarak düzeltmedi.

101. N,N,Dibenzilmetilamin, N,N-Dibenzil-4-nitro ve N,N-Dibenzil-2,4-Diklorobenzilamin'in *In Vitro* Mikrozomal Metabbolizması

Seda ÜNSALAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Mert ÜLGEN
Kabul Tarihi : 1996
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada substrat olarak, alifatik tersiyer amin model bileşiklerinden N-(4-nitro-benzil), N,N-dibenzilamin, N-(2,4-diklorobenzil)-N,N-dibenzilamin ve N-metildibenzilamin seçildi. Bu yapıların *in vitro* karaciğer mikrozomal metabolizma çalışması yapıldı.

Bu tip benzilik tersiyer aminlerde metabolik N-oksidasyon ve N-dealkilasyon reaksiyonlarının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini göstermek çalışmanın amacı idi.

Substrat ve olası metabolitleri uygun metodlarla sentez edildi. UV, IR, NMR ve kütle gibi analitik yöntemler ile yapıları aydınlatıldı. İ.T.K. ve HPLC kullanarak yapılar birbirinden ayrıldı. Substratlar sıçan karaciğerinden izole edilen mikrozomal preparatlarla inkübasyona tabi tutul-

du. Yapılar biyolojik sistemden uygun metodlarla ekstre edildi. Metabolik reaksiyon sonucu oluşan metabolitler standartlarla karşılaştırıldı ve genel metabolizma yolları açığa çıkarıldı.

4NBDBA ve 24DCBDBA ile yapılan metabolizma çalışmalarında İ.T.K analizi sonucu hiçbir metabolik saptanmadı. Ancak, MDBA'de İ.T.K.'de standart N-oksit ile aynı Rfx100 değerinde bir spot gözlendi. 4NBDBA, 24DCBDBA ve MDBA'nin HPLC analizi sonucunda sadece N-dealkilasyona uğradığı gözlendi.

Sonuç olarak 4NBDBA ve 24DCBDBA'nin N-oksidasyona uğramamasında benzil gruplarından ileri gelen elektronik faktörler, MDBA de ise metil grubundan dolayı azot bazikliğinin ve pKa'sının arttığı bu yüzden N-oksit metabolitinin gözlenebildiği düşünüldü.

102. Enterik Kaplı Preparatların Barsaktan Emilimi Üzerine Omeprazol'ün Olası Bir Etkisinin İncelenmesi

Zeynep F. NEFESOĞLU
Tez Dan. : Gül DÜLGER
Kabul Tarihi : 1996
Farmakoloji Anabilim Dalı

Omeprazol peptik ülser, reflux özofajit ve Zollinger- Ellison sendromunun tedavisinde kullanılan ve mide asit salgısını en etkin bir şekilde inhibe eden bir ilaçtır. Bu etkisi sonucunda mide pH'sı yükselir. Enterik kaplı tabletler midenin asit ortamına dayanıklıdırlar ve barsağın alkali ortamında açılırlar. Bu çalışmada mide pH'sının omeprazol tarafından yükseltilmesi sonucunda enterik kaplı preparatların absorpsiyonunda herhangi bir değişiklik olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla Latin square yöntemine göre 8 denekle çalışılmış ve denekler normal asetil salisilik asit tableti veya enterik kaplı sodyum salisilat tabletini tek başına

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

veya 3 gün omeprazol kullanımından sonra almışlardır. Salisilat serum düzeyleri modifiye edilmiş Brodie yöntemine göre tayin edilmiştir. Omeprazol normal tabletlerden biyoyararlarınımı değiştirmediği halde, enterik kaplı tabletlerin absorbsiyon hızını anlamlı derecede arttırmıştır. Bulgularımız, omeprazol kullanımına bağlı olarak mide pH'sında meydana gelen yükselme nedeni ile enterik kaplı tabletlerin erken çözündüğünü ve muhtemelen bunun sonucu olarak erken absorpsiyon görüldüğünü düşündürmektedir.

103. Kobay Safra Kesesinde Serotonin Reseptörlerinin Araştırılmasına Yönelik Çalışmalar

N. Eser ERÇİL
Tez Dan. : Gül AYANOĞLU-DÜLGER
Kabul Tarihi : 1996
Farmakoloji Anabilim Dalı

Serotoninin gastrointestinal sistemin fonksiyonlarının düzenlenmesinde önemli bir rolü olduğu bilinmektedir. Biz burada, safra kesesinin ganglionlu pleksusunda varlığı gösterilmiş olan serotoninin, safra kesesi şeritlerinde bir etkisi olup olmadığı, varsa, bu etkinin hangi reseptörler aracılığı ile oluştuğunu araştırmayı amaçladık.

Longitüdinal safra kesesi şeritleri 37°C'de ve %95 O_2 + %5 CO_2 ile gazlandırılan Krebs çözeltisi içeren organ banyolarına asıldı. İzometrik kasılmalar, izometrik transduser aracılığı ile (Grass FT 03) poligrafla kaydedildi. (Grass poligraf model 7E). Her çarşamba aynı safra kesesinden çıkarılan 2 şerit kullanıldı ve her şeride farklı maddeler uygulandı.

5-HT (10^{-6}-10^{-4} M) konsantrasyonla oranlı bir kasılma meydana getirdi. Fakat 5-HT'nin oluşturduğu bu kasılmalar Atropin ($3x10^{-8}$ M) varlığında ortadan kalktığı için kasılmaların Asetilkolin salıverilmesi aracı-

lığı ile oluşan dolaylı bir etki olduğunu düşündürmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu etkinin Tropisetron (10^{-8}-10^{-6} M) tarafından antagonize edilmesi nedeniyle 5-HT_3 ve/veya 5-HT_4 tipi reseptörler aracılığı ile meydana geldiği düşünülmüştür. Ayrıca Metizerjit'in de kasılmalar yapması ve bu etkinin Metiotepin tarafından antagonize olması, bize bu etkilerde 5-HT_1 tipi reseptörlerin de bir rolü olabileceğini düşündürmektedir. Ancak bu konuda daha fazla bir şey söylemek şu anda mümkün değildir.

104. Şile (İstanbul) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri

Ebru TOLON FENERCİOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Ertan TUZLACI
Kabul Tarihi : 1996
Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

Geleneksel halk ilacı olarak kullanılan tıbbi bitkileri ortaya çıkarmak amacıyla, Şile yöresinde etnobotanik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, Haziran 1995-Mayıs 1996 tarihleri arasında Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında, yaklaşık 34 gün süren arazi çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırma esnsında, metin içinde sunulan bütün yerleşim merkezlerine (2 bucak, 53 köy) gidilmiştir. Halk ilacı olarak kullanılan bitkilerin örnekleri toplanmış ve bu konuda çeşitli bilgiler (bitkilerin yöresel adları, tedavideki kullanılışları, yararlanılan kısımları; ilaçların hazırlanışları, uygulanış şekilleri, dozları, uygulama süreleri) derlenmiştir. Toplanan bitki örnekleri, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda (MARE) bulunmaktadır.

Sonuç olarak, 70 farklı yerden kaydedilen 42 tür bitki teşhis edilmiştir. Bunların arasında 35 tür yabani, 7 tür ise kültür bitkileridir. Bu bitkiler ve tedavideki yöresel kullanılışları metin içinde sunulmuştur.

Ayrıca listemizde yer alan türlere ait bitki örneklerinin teşhis edilebilmesi için, bir teşhis anahtarı hazırlanmıştır.

Şile yöresinde kaydedilen bitkiler en çok egzama, mide hastalıkları, nefes darlığı, öksürük, şeker hastalığı, böbrek hastalıkları ve yara tedavisinde kullanılmaktadır.

105. Amonyum Asetat Uygulanan Farelerin Beyin ve Karaciğer Dokularında Antioksidan Sistemin İncelenmesi

A. Murat DIĞIŞ
Tez Dan. : Prof.Dr. Meral KEYER-UYSAL
Kabul Tarihi : 1996
Farmakoloji Anabilim Dalı

Amonyağın santral sinir sistemi üzerine toksisitesiyle ilişkili olarak çeşitli hipotezleri ileri sürülmüş olmakla birlikte, etki mekanizması tam olarak aydınlatılamamıştır. Bu hipotezlerden biri amonyağın serbest radikal oluşumuna neden olabileceğidir. Gerçekten de daha önce yaptığımız bir çalışmada farelere kronik amonyak uygulamasının beyin lipid peroksit düzeylerinde ılımlı ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir artışa, glutatyon düzeylerinde ise azalmaya neden olduğunu saptadık.

Çalışmamızda bir radikal olan nitrik oksidin amonyak toksisitesinde rolü olup olmadığı araştırıldı. Ayrıca amonyak uygulamasından sonra farelerin beyin ve karaciğerlerinde E vitamini ve C vitamini düzeyleri incelendi. L-Nitroarjinin, amonyum asetat injeksiyonundan 15 dk. önce yapıldı. Faraler; akut uygulamada amonyum asetat injeksiyonundan 15 dk. kronik uygulamada ise 24 saat sonra dekapite edildiler.

Akut ve kronik amonyum asetat uygulamasının lipid peroksit düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde artırdığı, L-nitroarjinin'in bu artışı önlediği, E vitamini ve C vitamini düzeylerinin lipid peroksidasyonundaki artışa paralel olarak anlamlı bir biçimde azaldığı, buna karşılık L-nitroarjinin ile normal düzeye döndüğü saptandı.

Buna göre amonyak toksisitesinde nitrik oksidin rolü olabileceği düşünülmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

106. Sıçanlarda Renovasküler Hipertansiyonun ve Diltiazem İle Tedavisinin Bazı Doku ve Kan Parametrelerine Etkilerinin İncelenmesi

Göksel ŞENER
Tez Dan. : Doç.Dr. Şükran ŞİMŞEK
Kabul Tarihi : 1994
Farmakoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı renovasküler hipertansiyonun bazı doku ve kan parametrelerine ve iki haftalık diltiazem tedavisinin bu parametrelerde oluşabilecek değişikliklere etkilerini incelemektir.

Bu amaçla Wistar Albino türü 72 adet sıçan, kontrol (n=8), sham (n=16) ve hipertansiyon (n=48) olmak üzere üç gruba ayrıldı. Klip işleminden sonra hipertansiyon gelişmeyen 10 adet sıçan deney dışı bırakıldı. Sham ve hipertansiyon grupları akut ve kronik alt gruplara ayrıldı. Akut periyod cerrahi işlemden üç hafta, kronik periyod ise onbeş hafta sonrası olarak belirlendi. Sıçanlarda Goldblatt 1B1K (bir böbrek bir klip) yöntemi ile hipertansiyon geliştirildi. Diğerlerine sham operasyonu uygulandı.

Yüksek kan basıncı ve kalp hızının etkilerini araştırmak için aşağıdaki parametreler incelendi. Vücut ağırlığı, kalp ağırlığı, serum kreatinin, hematokrit, serum lipid peroksidasyonu, serum ve aort kolesterol ve fosfolipidleri, beyin Na^+, K^+-ATPaz.

Akut hipertansiyon ve akut sham gruplarına ait serum lipid peroksidasyonu, serum ve aort lipidleri ve beyin Na^+, K^+ -ATPaz değerleri arasında anlamlı farklılık bulunmadı. Kronik hipertansiyon ve kronik sham

gruplarına ait vücut ağırlığı, serum kreatinin değerleri, serum ve aort lipidleri arasında da anlamlı farklılık bulunmadı.

Akut ve kronik hipertansiyon gruplarında kan basıncı, kalp hızı ve hematokrit düzeyleri artmış bulundu. Serum kreatinin düzeyleri sadece akut hipertansiyon grubunda yüksek bulundu. Kronik hipertansiyon grubuna ait diğer sonuçlar ise, serum lipid peroksidasyonunda artış, beyin Na^+, K^+ -ATPaz'ında düşüş ve ventriküler hipertrofi göstergesi olarak bilinen kalp ağırlığında artış şeklindeydi.

Diltiazem uygulanan gruplarda beklenen antihipertansif etki görüldü. Diltiazem akut hipertansiyon grubunda kan basıncı, kalp hızı ve serum kreatinin düzeylerini düşürürken kronik hipertansiyon grubunda kan basıncı, kalp hızı ve serum lipid peroksidasyonunda düşüşe ve beyin Na^+, K^+ -ATPaz'ında artışa yol açtı. Diltiazemin ventriküler hipertrofiyi düzeltmedeki yetersizliği olasılıkla tedavi süresinin kısa olmasına bağlıdır.

Bu çalışmada ilginç olan bir bulgu da diltiazem uygulanan kronik hipertansiyon grubunda beyin Na^+, K^+ -ATPaz'ındaki artıştır. Diltiazemin santral etkilerine ilişkin bilgi oldukça azdır. Diltiazem kan-beyin engelini kolay aşamamasına rağmen bu ilacın beyindeki düşük konsantrasyonlarının bazı psikiyatrik bozukluklarda tedavi edici etkileri olduğu bilinmektedir.

Bu bulgular ışığında sonuçlarımız diltiazemin antihipertansif etkilerini oluşturmada periferik mekanizmalar yanında, beyin Na^+, K^+-ATPaz'ına etkisi nedeniyle santral mekanizmalarında rolü olduğunu düşündürmektedir.

107. Çeşitli Gıda Maddelerinin Glisemik ve İnsülinemik İndekslerinin Saptanması ve Biyokimyasal Yönden Değerlendirilmesi

Ş. Türcan GÜRCAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 1994
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, gıda maddelerinin içerdiği glukoz, fruktoz, sakkaroz, nişasta, protein, yağ, besinsel posa ve üronik asit miktarları saptanarak, meyvelerden armut, elma, karpuz, kavun, kayısı, kiraz, muz, şeftali ve üzümün baklagillerden fasulye, mercimek ve nohutun, sebze olarak patatesin, bir hububat ürünü olan makarnanın Glisemik ve İnsülinemik İndeks (GI ve II) değerleri belirlenmiştir. Gıdaların tokluk kan glukoz düzeyine etkilerini belirlemek amacıyla 14 değişik gıda maddesi diabet olmayan denek gruplarına yedirilmiştir. GI ve II değerlerinin belirlenmesi, 50g sindirilebilir karbonhidrat içeren gıdalarla, 50g glukozun aynı bireyde oluşturduğu glisemik ve insülinemik etkilerin birbiriyle karşılaştırılması sonucunda sağlanmıştır. 30'ar dakikalık aralıkla 3 saat süreyle alınan serum örneklerinde glukoz ve insülin düzeyleri saptanmıştır. Glisemi ve insülinemi değerlerinin zamana karşı grafiği çizildikten sonra, glisemi ve insülinemi eğrilerinin altındaki alanlar 2. ve 3. saatin sonunda belirlenmiştir.

Gıda maddesinin yenmesinden sonra oluşan glisemi alanının, OGTT (Oral Glukoz Tolerans Testi) sonucunda oluşan glisemi alanına yüzde oranından, o gıdanın GI değeri bulunmuştur. İnsülinemik indeks (II) değerleri de aynı şekilde saptanmıştır. Yapılan çalışmada 2 saatlik sürenin yeterli olduğu ve saptanan GI ve II değerlerindeki gıdalara göre farklılığın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir. En düşük GI değerini armut ve kiraz gösterirken, tokluk glisemisini en fazla arttıran

meyve muz olmuştur. Kayısı, kavun ve üzüm, muzdan sonra yüksek glisemik yanıt veren meyveler olarak görülmüştür. Elma, şeftali ve karpuz orta derecede GI değeri vermiştir. Kuru fasulye, mercimek ve nohut ile düşük glisemik yanıt alındığı, patatesin ise yüksek glisemik indeks değeri verdiği saptanmıştır. Bir hububat ürünü olan makarna ile orta düzeyde glisemik artış sağlanmıştır. II değerlerinin, GI değerleri ile aynı sırayı vermediği saptanmıştır. Gıda maddelerinin içerdiği yağ, protein, suda çözünen besinsel posa ve suda çözünmez posadaki üronik asit miktarı ile 2 saatin sonunda saptanan GI değerleri arasında anlamlı negatif ilişki gözlenmiştir. GI değerleri, gıdaların sakkaroz miktarı ve toplam basit şeker içeriğindeki glukoz oranı ile anlamlı pozitif ilişki vermiştir. II değerleri ise suda çözünür besinsel posadaki üronik asit miktarı ile negatif anlamlı ilişki vermiştir.

Diabet, ateriosklerоz ve hipoglisemi diyetlerinin yanısıra, glisemik indeksi düşük gıdaların sağlıklı beslenme prensipleri içerisinde yer almasının, hiperglisemi ve hiperinsülinemi kontrolu için gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

108. Bazı Analjezik İlaç Maddelerinin Analizleri

H. Neşe DOĞAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Ünal YARS
Kabul Tarihi : 1994
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, ikili ve üçlü madde karışımları içeren analjezik ilaçlarda herhangi bir ayırma uygulanmaksızın, absorbans oranları tekniği kullanılarak, doğrudan spektrofotometrik yöntemle miktar tayinleri yapılmıştır. Hazırlanan standart çözeltilerle maddelerin maksimum absorbans gösterdiği dalga boyunda ve isoabsorptif dalga boyunda çalışılmış ve elde edilen değerlerin birbirine oranı alınarak relatif konsantrasyonla-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ra karşı grafiğe geçirilmiştir. Çizilen lineer doğrular en küçük kareler yöntemine göre değerlendirilerek doğru denklemi çıkarılmıştır, eğim ve intersept değerleri ilgili formüllerde yerine konarak analizler gerçekleştirilmiştir. Her bir karışımdaki çalışma için standart sapmalar hesaplanmış ve yöntem tabletlerde tayin için uygulanmıştır. Piyasa örnekleri ile yapılan çalışmalarda tablet yapımında kullanılan diğer maddelerin yöntemi etkilemediği saptanmış ve elde edilen sonuçların farmakope sınırlarına girdiği görülmüştür. Ayrıca çeşitli analjezik karışımlar için de yöntem geliştirilmiştir. Çalışılan on adet karışımdan dört tanesi literatür yöntemiyle mukayese edilmiştir. Farmakope ve literatürlerde diğer karışımların beş tanesi için herhangi bir kantitatif analize rastlanmamıştır.

Aspirin-kafein karışımı için çalışma konsantrasyon aralığı, aspirin için 10-20 µg/ml, kafein için 1.5-10 µg/ml'dir. Yöntem %6.98-50 oranında kafein ve % 50-93.2 oranında aspirin içeren karışımlara uygulanabilmektedir.

Asetaminofen-kafein karışımında çalışma konsantrasyon aralığı asetaminofen için 1-18 µg/ml, kafein için 1-17 µg/ml'dir. Yöntemin %5.56-94.74 oranında asetaminofen ve %5.26-94.44 oranında kafein içeren karışımlar için uygun olduğu saptanmıştır.

Dipiron-kafein karışımında çalışma konsantrasyon aralığı dipiron için 2-24 µg/ml, kafein için 1-18 µg/ml'dir. Yöntem %10-96 oranında dipiron ve %4-90 oranında kafein içeren karışımlarda geçerlidir.

Asetaminofen-dipiron karışımında konsantrasyon aralığı asetaminofen için 2-8 µg/ml, dipiron için 2-16 µg/ml'dir. Yöntem %11-80 oranında asetaminofen ve %20-89 oranında dipiron içeren karışımlarda analiz için uygundur.

Asetaminofen-aspirin karışımında konsantrasyon aralığı asetaminofen ve aspirin her ikisi için 3-7.5 mg/ml'dir. Yöntem %71-28 oranında asetaminofen ve aspirin içeren karışımlara uygulanabilmektedir.

Aspirin-dipiron karışımında çalışma konsantrasyon aralığı aspirin için 10-16 µg/ml, dipiron için 6-26 µg/ml'dir. Yöntemin %28-73 oranında aspirin ve %27-72 oranında dipiron içeren karışımlar için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Asetaminofen-dipiron-kafein karışımında çalışma konsantrasyon aralığı dipiron için 4.5 µg/ml ile sabit olup, asetaminofen için 1-5.3 µg/ml, kafein için 0.3-4.6 µg/ml'dir. Yöntem %10-53 oranında asetaminofen, %3-46 oranında kafein ve %44 (sabit) dipiron içeren karışımlarda geçerlidir.

Asetaminofen-aspirin-kafein karışımında çalışma konsantrasyonu aspirin için 8 µg/ml ile sabit olup, asetaminofen için 3.5-6 µg/ml, kafein için 2-4.5 µg/ml'dir. Yöntem %22-37 oranında asetaminofen, %12-28 oranında kafein ve %50 aspirin (sabit) içeren karışımların analizi için uygundur.

Asetaminofen-aspirin-dipiron karışımında konsantrasyon aralığı aspirin için 3-9 µg/ml, dipiron için 8-14 µg/ml olup, asetaminofen için 3 µg/ml'de sabittir. Yöntem %15-45 oranında aspirin, %40-70 oranında dipiron ve %15 asetaminofen (sabit) içeren karışımların analizinde kullanılabilir.

Aspirin-dipiron-kafein karışımında kafein konsantrasyonu 2 µg/ml'de sabit tutulmuştur, aspirin ve dipiron konsantrasyonları 5.4-12.6 µg/ml'dir. Yöntem %27-63 oranında aspirin ve dipiron, %10 kafein içeren karışımlarda geçerlidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

109. Protrombin Kompleksinin Nonenzimatik Glikozilasyonunun Diyabetik ve Sağlıklı Kişilerde İncelenmesi

Sencan Nokay ÖZKAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ
Kabul Tarihi : 1994
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, 43'ü tip II diyabet ve 38'i tamamiyle sağlıklı olmak üzere toplam 81 kişinin kanından elde edilen protrombin kompleksi incelendi. Bu amaçla kontrol ve diyabet grubunu oluşturan bireyler yaşlarına göre 40-50, 50-60, 60-70 ve 70-80 yaş arasında olmak üzere 4 ayrı alt gruba ayrıldı. Her yaş grubunu meydana getiren bireylerden elde edilen plazma örnekleri birleştirilerek bir örnek olarak çalışıldı. Her alt grubun plazmasından protrombin kompleksi Seegers'in metoduna göre izole edilerek bu kompleksin two stage aktivitesi, nonenzimatik glikozilasyonu ölçüldü. Ayrıca kompleks elektroforetik olarak incelendi. Tüm bireylerin ise serumlarında açlık kan şekeri glikoz oksidaz yöntemi ile tayin edildi (Boehringer-Kat.No: 676543).

Kontrol grubunu oluşturan bireylerin açlık kan şekeri 89.45±14.77 mg/dl iken diyabet grubunda bu değer 124.05±35.50 mg/dl'ye yükselmişti. Aradaki fark istatistiki açıdan anlamlıydı (p=0.00001).

Protrombin kompleksinin total aktivitesi kontrol grubunda 17063±728.44 ünite, spesifik aktivitesi ise 74.25±22.78 ünite/mg'dı. Total aktivite diyabet grubunda 18075±512.35 üniteye yükselmişti. Bu artış istatistiki açıdan anlamlıydı (p=0.042). Diyabet grubu protrombin kompleksinin spesifik aktivitesi 73.73±23.06 ünite/mg dı ve kontrol grubu değeri ile aralarında anlamlı bir fark yoktu (p=0.978).

Protrombin kompleksinin nonenzimatik glikozilasyonu kontrol

grubunda 7.78±1.09 nmol fruktoz/1 mg protein iken diyabet grubunda bu değer 2 kat artmıştı (13.60±0.76 nmol fruktoz/1 mg protein). Aradaki fark çok anlamlı idi (p=0.0001).

Protrombin kompleksinin SDS-poliakrilamid jel elektroforezi sonucunda 14 farklı protein bandı elde edildi. Molekül ağırlıkları 66171 dalton ve 12088 dalton arasında değişmekteydi. Diyabet grubunda kontrol grubuna göre 2, 9, 10 ve 12 nolu protein bandlarında artma, 4, 6, 8, 11 ve 14 nolu protein bandlarında azalma vardı. 1, 3, 5, 7 ve 13 nolu protein bandlarında ise fark yoktu.

Sonuç olarak, diyabetlilerdeki hiperglisemiden protrombin kompleksi de etkilenmekte ve nonenzimatik glikozilasyonu da artmaktadır. Bunun sonucunda pıhtılaşma sisteminin önemli bir kısmını oluşturan protrombin kompleksinde meydana gelen bu değişimlerin diyabetde görülen hematolojik komplikasyonların sekonder nedeni olabileceği düşünülebilir.

110. Nikel(II), Kobalt(II) ve Bakır(II) Metallerinin L-Asparagin ve Adenin İle Oluşturduğu Karışık Komplekslerin İncelenmesi ve Kararlılık Sabitlerinin Tayini

Hülya DEMİRCAN DEMİR
Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN
Kabul Tarihi : 1995
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, DNA bazlarından Adenin'in, L-asparagin ile verdiği ikili ligand karışımlarının Ni(II), Co(II) ve Cu(II) ile oluşturduğu karışık komplekslerin kararlılık sabitleri Irwing-Rossotti yöntemi kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edilmiştir. Ayrıca oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri pH'a bağlı olarak hesaplanmış ve belirli bir pH

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bölgesinde koşullu oluşum sabitinin maksimum olduğu değerin deneysel olarak bulunan oluşum sabiti ile uyum içinde olduğu gözlenmiştir. Ayrıca hesaplanan koşullu oluşum sabitlerinden de yararlanılarak karışık kompleksten türeyen çeşitli türlerin bağıl bollukları incelenmiştir. Karışık komplekslerin kararlılık sabitleri I=0,20 ve 25°C de Nikel(II)-L-asparagin-Adenin$_2$ için $\log K_1$=4,70; $\log K_2$=3,75; Kobalt(II)-L-asparagin-Adenin için logK=5,25; Bakır(II)-L-asparagin-Adenin için logK=9,30 olarak bulunmuştur.

111. Bazı Aroiltiyosemikarbazidlerden Türeyen 1,2,4-Triazolin-3-Tiyonların ve Bazı Hidrazid Hidrazonlardan Türeyen 3-Asetil-1,3,4-Oksadiazolinlerin Sentezleri

Ecz. N.Nehir GÜLERMAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1995
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, 4-fluorobenzoik asid hidrazidinin n-propil-, allil-, siklohekzil-, fenetil-, fenil isotiyosiyanatlara katımı ile 1-(4- fluorobenzoil)-4-alkil/ariltiyosemikarbazidler [2a-e] hazırlanmıştır. Bu bileşiklerin 2N sodyum hidroksidli ortamda ısıtılmasıyla 5-(4-fluorofenil)-4-alkil/aril-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyonlar [3a-e] elde edilmiş ve bu bileşiklerden 3'e nin asetik anhidridle reaksiyonu sonucu 2-asetil-5-(4-fluorofenil)-4-fenil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon [3f]; yine 3e'nin alkali ortamda benzil klorür ile etkileştirilmesiyle ise 3-benziltiyo-5-(4-fluorofenil)-4-fenil-4H-1,2,4-triazol [3g] hazırlanmıştır.

Çalışmamızın diğer bir bölümünde 4-fluorobenzoik asid hidrazidinin 4-nitrobenzaldehit veya 5-nitrofurfural ile kondensasyonundan 4-fluoro-[(4-nitrofenil/5-nitro-2-furanil) metilen] benzoik asid hidrazidleri

[4a,b] elde edilmiştir. Bu bileşiklerin asetik anhidrid ile ısıtılmasından ise 3-asetil-5-4(4-fluorofenil)-2-(4-nitrofenil/5-nitro-2-furanil)-2,3-dihidro-1,3,4-oksadiazoller [5a,b] sentezlenmiştir.

Ayrıca triazolintiyon türevi bileşiklerden 3h'ın metabolitlerinden biri olacağını düşündüğümüz desülfürasyon ürünü 4-etil-5-(4-fluorofenil)-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-on [7], 4-etil-1-(4-fluorobenzoil) semikarbazidin [6] %10'luk sodyum hidroksidle siklizasyonundan kazanılmıştır.

Sentezleri yapılan bütün bu bileşiklerin yapıları elementel analiz yanında UV, IR, ^{1}H-NMR, ^{13}C-NMR [3d,5a] ve kütle [2e,3a,3g,4a,5b,7] spektroskopik bulguları ile aydınlatılmıştır.

UV bulgularının değerlendirilmesinde sentez ilkel maddelerinin de UV spektrumları alınarak bileşiklerin UV karakteristikleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

3a-e maddelerinde tiyon-tiyol tautomerik şekillerinden hangi yapının hakim olduğu araştırılmış, bu bileşiklerde katı, polar ve nonpolar çözücülerde triazolin-3-tiyon şeklinin hakim yapı olduğu saptanmıştır.

Oksadiazolinlerin yapıları [5a,b] diğer spektroskopik veriler yanında ^{13}C-NMR [5a] bulguları ile de kanıtlanmıştır.

4-Fluorobenzoik asid hidrazidi [1], 1-(4-fluorobenzoil)-4-sübstitüetiyosemikarbazidleri [2a-e] ve 5-(4-fluorofenil)-4-sübstitüe-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyonlarda [3a-e] yapılan ön antimikrobiyal aktivite araştırması, tüp dilüsyon yöntemi kullanılarak, P.aureginosa ATCC 1539, K.pneumoniae ATCC 4352, S. aureus ATCC 6538, C.albicans ATCC 10231, C. krusei KUEN 1001, C.pseudotropicalis KUEN 1012, C.utilis KUEN 1031 suşlarına karşı yapılmış, incelenen bi-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

leşiklerden birçoğunun C.krusei suşu hariç diğer suşlara karşı aktivite gösterdikleri bulunmuştur.

112. İnsan Trombosit Gamma-Glutamil Transferaz'ın Karakterizasyonu

Azize Yaman ŞENER
Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 1995
Biyokimya Anabilim Dalı

Gamma glutamil transferaz (GGT) glikoprotein yapısında bir membran proteinidir. GGT gamma-glutamil artıklarının amino asitlere, dipeptidlere ve suya transferinde, glutatyon metabolizmasında ve LTC_4'ün LTD_4'e dönüşümünde rol alır. Bu çalışmada GGT insan trombositlerinden Triton X-100 ile solubilize edilerek karakterize edildi. Kinetik çalışmalar için 7 normal kişiden alınan kanlardan elde edilen trombosit havuzu kullanıldı. Substrat gamma-glutamil p-nitroanilid için V_{max}:100 mU/10^9 Trombosit, Km: 2.08 mmol/L olarak, akseptör glisilglisin için V_{max}: 45.45 mU/10^9 Trombosit, Km: 15.87 mmol/L olarak saptandı. İnsan trombosit GGT'sinin optimum pH'sı 8.2, optimum temperatür 37°C olarak gözlendi. Enzimin 56°C'de termal stabilitesi ölçüldüğünde 30 dakika inkübasyonu takiben aktivitenin %36 oranında azaldığı tespit edildi. İnhibitör çalışmaları sonucunda borat varlığında L-serinin enzimin kompetetif inhibitörü olduğu ve 5 mmol/L L-serin konsantrasyonunda GGT aktivitesinin %93 inhibe olduğu görüldü. L-serin için inhibitör sabiti (K_i) 30 µmol/L olarak hesaplandı. Bromkresol yeşilinin ise enzimin nonkompetetif inhibitörü olduğu ve 0.1mmol/L konsantrasyonda GGT aktivitesini %34 inhibe ettiği gözlendi. Enzimin transfer reaksiyonu için ping pong mekanizmasını kullandığı saptandı.

Trombosit GGT'si, Triton X-100 ile solubilizasyon, gel filtrasyon, iyon değiştirici kromatografi, afinite kromatografi yöntemleri ile başlangıca oranla 10 kez saflaştırıldı. Poliakrilamid gel elektroforezi (PAGE) ile trombositlerde GGT'nin tek bir izoenziminin olduğu saptandı.

113. Nikel(II), Kobalt(II) ve Çinko(II) Metallerinin L-Sistein ve Adenin İle Oluşturduğu Karışık Komplekslerin İncelenmesi ve Kararlılık Sabitlerinin Tayini

Ayşen KURT CÜCÜ
Tez Dan. : Doç.Dr. Mürşit PEKİN
Kabul Tarihi : 1995
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, DNA bazlarından Adenin'in, L-sistein ile verdiği ikili ligand karışımlarının Ni(II), Co(II) ve Zn(II) ile oluşturduğu karışık komplekslerin kararlılık sabitleri Irwing-Rossotti yöntemi kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edilmiştir. Ayrıca oluşan komplekslerin koşullu sabitleri pH'a bağlı olarak hesaplanmış ve belirli bir pH bölgesinde koşullu oluşum sabitinin maksimum olduğu değerin deneysel olarak bulunan oluşum sabiti ile uyum içinde olduğu gözlenmiştir. Ayrıca hesaplanan koşullu oluşum sabitlerinden de yararlanılarak karışık kompleksden türeyen çeşitli türlerin bağıl bollukları incelenmiştir. Karışık komplekslerin kararlılık sabitleri I=0,22 ve 25°C de Nikel(II)-L-sistein-Adenin$_2$ için logK_1=6,70; logK_2=6,15; Kobalt(II)-L-sistein-Adenin için logK=9,50; Çinko(II)-L-sistein-Adenin$_2$ için logK_1=6,85; logK_2=6,00 olarak bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

114. Morfin Bağımlılığında N^{w}-Nitro-L-Arjinin'in Rolü

Ecz. Levent KABASAKAL
Tez Dan. : Prof.Dr. Meral KEYER-UYSAL
Kabul Tarihi : 1995
Farmakoloji Anabilim Dalı

Opioidler muhtelif beyin bölgelerindeki ve omurilikteki μ, δ ve κ olarak isimlendirilen üç temel reseptörleri aracılığıyla ağrı uyarısını önlerler. Tolerans ve bağımlılık oluşturmaları onların klinik kullanımını kısıtlamaktadır. Bazı çalışmalarda tolerans ve bağımlılıkta opioid reseptörlerinin sayı ve afinitesindeki değişikliklerin etkili olduğu ileri sürülmektdir. Öte yandan son zamanlarda Nitrik Oksit (NO)'in opioid toleransı ve bağımlılığında önemli rolü olduğu hipotezi desteklenmekte ve de akut morfin uygulamasının NO sentaz (NOS) aktivitesini stimüle ettiği ileri sürülmektedir. Son yıllarda NOS İnhibitörleri (NOSİ)'nin morfine tolerans ve bağımlılık gelişimini ve de morfin yoksunluk sendromunun temel bazı belirtilerini inhibe ettiği bildirilmiştir. Bunun yanısıra, NO pekçok proteinin S-nitrozilasyonunu uyarabilir. NO tarafından proteinlerin ve reseptörlerin nitrozilasyonları onları inhibe eder. Bu bulgular NO'nun morfine tolerans ve bağımlılık gelişiminde reseptör bağlanmasını modüle edebileceğini düşündürmektedir.

Çalışmamızda, sıçanlar 4 gruba ayrıldı. 11 gün boyunca 1. gruba serum fizyolojik, 2. gruba L-Nitro Arjinin (4 mg/kg/gün) (kontrol grupları), 3. gruba Morfin (gün aşırı artan dozlarda), 4. gruba da morfin + L-Nitro Arjinin uygulandı. Sıçanların beyin ve omurilik membranlarındaki μ, δ ve κ opioid reseptörlerinin sayı ve afinitelerini tespit etmek amacıyla saturasyon deneylerinde sırasıyla [^{3}H]-DAGO (1-30 nM), [^{3}H]-$Ile^{5,6}$üzerinde Deltorfin II (0.05-7.5 nM) veya [^{3}H]-EKC (1-40 nM) kullanıldı. Kompetisyon çalışmalarında, [^{3}H]-NX (1 nM) bağlanmasının M-HCl

(10^{-6}-10^{-12} M) ve L-NArj (10^{-3}-10^{-10} M) tarafından inhibisyonu test edildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kontrol grupları ile karşılaştırıldığında μ, δ ve κ opioid reseptörlerinin sayı ve afinitelerinde gruplar arasında istatistiksel farklılıklar olmadığı bulundu. Ayrıca, L-NArj (10^{-3}-10^{-10} M)'in [^{3}H]-NX (1 nM) bağlanmasını inhibe etmediği de tespit edildi. Çalışmamızda reseptör sayı ve afinitelerinde bir değişiklik olmaksızın kronik morfin uygulamasına bağımlılık geliştiği görüldü. Kronik Morfin + L-NArj uygulamasının bağımlılık gelişimini reseptör sayısında bir değişiklik oluşturmaksızın azalttığı tespit edildi. Sonuç olarak kronik morfin uygulaması hedef nöronlarda intraselüler ikinci haberci sistemi değiştirebilir ve NOSİ'leri L-Arjinin NO-cGMP yolağını inhibe ederek opioidler tolerans ve bağımlılık gelişimini azaltabilir.

115. Eser Hidrojen Peroksit Tayini İçin Yeni Bir Analiz Yöntemi Geliştirilmesi

Serdar SAYIN

Tez Dan. : Prof.Dr. Adnan AYDIN

Kabul Tarihi : 1996

Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, organik, anorganik, biyokimyasal, fotokimyasal ve sınai önemi olan hidrojen peroksidin eser miktarlarda analizi için 4-aminoantipirin'in kullanımı, değişik ortamlarda incelenmiş, enterferansları az olan bir spektrofotometrik duyarlı analiz yöntemi geliştirilmiştir. Yöntem, 4-Aminoantipirin'in zayıf asidik ortamda (2.80<pH<2.88) peroksid tarafından renkli bir oksidasyon ürünü vermesi esasına dayanmaktadır. Oluşan renkli ürünün molar ekstinksiyon katsayısı son analiz çözeltisindeki H_2O_2 konsantrasyonu esas alınarak 26034 ± 674'dır (n=8). Yöntemin tayin sınırı ölçülebilen 0.01 A birimi için (λ=530 nm) analiz çö-

zeltisinde 4 ppb' dir veya 0.010 µg H_2O_2'dir. Analiz reaksiyonunu bozan anyonik ve katyonik enterferansların önceden uzaklaştırılması veya anilizin standart katma yöntemiyle gerçekleştirilmesi önemlidir. Geliştirilen yöntem H_2O_2 analizlerinde kullanılmakta olan pahalı cihazlara gerek duyulmadan, basit bir spektrofotometre ile uygulanabilen bir yöntemdir.

116. Normal ve Aterosklerozlu Olguların Trombositlerinde Glukoz-6- Fosfat Dehidrojenaz (G-6-PD) Karekterizasyonu

Rabia OBA

Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI

Kabul Tarihi : 1996

Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmamızda normal ve aterosklerozlu olguların trombositlerinde pentoz fosfat yolunun önemli bir enzimi olan Glukoz-6-fosfat dehidrojenazın (G-6-PD) gidildi. Normal olguların trombositlerinde $(NH_4)_2SO_4$ presipitasyonu, Sephadex G-200 kolon kromatografisi ile G-6-PD başlangıca oranla 2.1 kere saflaştırıldı. Molekül ağırlığının SDS-PAGE ile 62.000 dalton, HPLC ile 79.000 dalton olduğu gözlendi. Glukoz-6-fosfat (G-6-P) için Km değeri 0.033 mmol/L, V_{max} değeri 77 mU/10^9 trombosit koenzim $NADP^+$ için Km değeri 0.009 mmol/L V_{max} değeri 65mU/10^9 trombosit olarak bulundu. Enzim mekanizmasının üçlü kompleks mekanizmasına uyduğu, optimum temperatürünün 25°C'de 25 dakikada da %73 olduğu saptandı. Trombosit G-6-PD'ın 0.5µg/ml adrenalin ile %37 sekresyona uğradığı gözlendi. G-6-PD aktivitesi 25°C'de pH=7.6'da 42 normal olguda 64.24±19.91 mU/10^9 trombosit iken koroner arter hastalığı anjiografi ile gösterilmiş olan 27 aterosklerozlu olguda 43.48±12 mU/10^9 trombosit olarak bulundu. Bu %32.32'lik eksikliğin istatistiksel bakımdan anlamlı olduğu saptandı. Aterosklerozlu olgularda G-6-P ve

$NAPD^+$ için Km değerleri normallerle aynı çıkmasına karşın V_{max} değerlerinde anlamlı bir azalma gözlendi. Aterosklerozlu olgularda G-6-P için Vmax değeri 48 $mU/10^9$ trombosit ve $NADP^+$ için değeri 40 $mU/10^9$ olarak saptandı. Aterosklerozlu olguların trombosilütlerinde G-6-PD aktivitesinin azalmasının nedeni trombositlerin hiperaktif bir şekilde bulunup dolaşımda sekresyona uğradığı görüşüne varıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

117. Cephalometric Evaluation of Relapse Following Mandıbular Set-Back Surgery of Class-III Cases

Sheraz Ahmad Khan BURKI
Tez Dan. : Doç.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 1996
İngilizce Ortodonti Anabilim Dalı

At the end of post-operative period mandible moved backward by 3.23° with a significant increase in witts appraisal due to set-back. At the end of follow-up period as a result of very slight anterior rotation of mandible, witts appraisal decreased and resulted in the mandibular relapse. Post-operatively occlusal plane showed a very slight counter-clockwise rotation due to the clockwise rotation of inferior border of mandible, resulting in an increase in occlusal plane-mandibular plane angle. After follow-up period the occlusal plane-mandibular plane angle relapsed to almost the pre-operative position. But the ANS-Xi-Pm angle remained stable throughout.

Maxillary incisors slightly proclined after removal of IMF, and continued to procline during the follow-up period. Mandibular incisors retroclined significantly after IMF period but returned to their original pre-operative position at the end of follow-up period.

Upper lip thickness decreased slightly while lower lip thickness increased non-significantly, thus resulting in the relaxation of the lower lip after IMF period. At the end of follow-up period upper lip thickness continued decreasing, and so did the lower lip thickness. This decrease in the mandibular lip thickness might be due to the mandibular relapse and mandibular incisor proclination.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

118. Monofluorofosfatlı Diş Macunu İle Fırçalama Sonrası Dental Plakta Fluorür Tutunması

A. Recai MENTEŞ
Tez Dan. : Prof. Dr. Cengiz OKTAY
Kabul Tarihi : 1990
Pedodonti Anabilim Dalı

Bir çok araştırmada yüzeyel fluorür uygulamaları sonucu plakta fluorür rezervuarı oluşturulabileceği gösterilmiştir. Toplumda en yaygın yüzeyel fluorür uygulaması diş macunları ile olduğuna göre, bu çalışmadaki amacımız bir defalık monofluorofosfat (MFP)'lı diş macunu uygulaması sonucu plakta ne düzeyde ve ne kadar süre ile fluorür tutunması olduğunu saptamaktadır.

İçme suyunda 1 ppm fluorür bulunan bir bölgede, 26'sı MFP'lı ve 22'si fluorürsüz diş macunu ile fırçalayan toplam 48 çocukta, fırçalamadan önce ve fırçaladıktan 10 dakika, 1 saat, 2 saat sonra plak toplanmış ve fluorür değerleri fluoror kombinasyon elektrodu ile saptanmıştır.

Kıyaslanan gruplar arasında, varians analizinde anlamlı bir farklılık bulunamazken aynı gruplara uygulanan student-t testinde ise, MFP'lı diş macunu ile fırçalama öncesine göre ilk 10 dakikada ($p<0.025$) ve 10 dakika ile 1 saat arasında ($p<0.005$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Plak ağırlığı ile fluorür miktarı arasında, fırçalama öncesi ($r=-0.31$) ve 2 saat sonrası ($r=-0.47$) değerlerinde negatif bir ilişki saptanmıştır.

Sonuç olarak, içme suyunda fluorür bulunan bölgelerde, fluorürsüz diş macununa göre MFP'lı diş macununun bir defalık kullanımı plakta görülebilir oranda bir fluorür birikimi yapmamaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

119. Çocuklarda Tükrük Proteinleri ve Çeşitli Tükrük İnorganik Elementlerinin İncelenmesi ve Çürük İndeksleri İle Karşılaştırılması

Betül KARGÜL
Tez Dan. : Prof. Dr. Cengiz OKTAY
Kabul Tarihi : 1993
Pedodonti Anabilim Dalı

Sağlıklı çocuklarda tükrük kompozisyonu ile ilgili çok az çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların çoğuda gerek yaş grubu gerek incelenen komponent açısından dar kapsamlıdır.

Çalışmamızda 3-13 yaşlar arasında 57 sağlıklı çocukta tükrük proteinleri ve tükrük Na, K, Ca, Cl, Mg, P değerlerini inceledik. Süt, karışık ve sürekli dişli gruplar olmak üzere ayrılan çocukların tükrük örnekleri kahvaltıdan 1 saat sonra stimüle edilmeden toplandı.

Tükrük Na ve K değerleri flame fotometre Ca, Mg, Cl, P değerleri ise özel kitler kullanılarak kolorimetrik olarak, tükrük total proteini Lowry metodu ile tayin edildi. Protein elektrolorezi için Laemli yöntemi uygulandı.

Dişlenmenin farklı dönemlerindeki değişiklikler, cinsiyete, çürüklü ve çürüksüz duruma göre olan farklılıklar istatistiksel olarak değerlendirildi.

Grupların arasında Mg, Na, total protein değerleri ve elektroforez sonucu elde edilen 1, 3, 4, 5, 9 ve 10 nolu protein bandları anlamlı farklılıklar gösterildi.

Sürekli dişli gruptaki çocukların çürüklü ve çürüksüz olarak karşılaştırılmasında Mg değeri çürüksüz grupta yüksek bulundu. Sürekli dişli

grupta 6 ve 10. protein bandlarında, süt dişli grupta 5. band proteininde anlamlı cinsiyet farklılıkları saptandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

120. Mandibular Headgear ve Chin-cap'in Ortodontik ve Ortopedik Etkilerinin Sefalometrik Olarak Karşılaştırılması

Dt. Tülin ARUN
Tez Dan. : Doç.Dr. Nejat ERVERDI
Kabul Tarihi : 1993
Ortodonti Anabilim Dalı

Çalışmamızda, CI III maloklüzyonların ortopedik yaklaşım ile tedavisinde etkili olan mandibular headgear ve chin-cap apareyleri klinik etkileri bakımından, hiç tedavi görmemiş CI III kontrol grubu ile ve birbirleri ile karşılaştırılmışlardır.

Araştırmamıza her gruptan 20'şer birey katılmıştır. Kontrol grubunu oluşturan 20 bireyin kontrol başındaki yaş ortalaması 8.24 yıl, mahdibular headgear grubunu oluşturan 20 bireyin tedavi başındaki yaş ortalaması 8.26 yıl ve chin-cap grubunu oluşturan 20 bireyin tedavi başındaki yaş ortalaması 8.19 yıldır. Kontrol ve tedavi gruplarında gözlem süresi ortalama 1 yıldır.

Ölçümler, tedavi başında ve sonunda elde edilen lateral sefalometrik filmler üzerinde yapılmıştır. Ayrıca, Condylion noktasının daha iyi belirlenebilmesi için, tüm bireylerden normal lateral sefalogramlara ilave olarak ağız açık konumda çekilen lateral sefalometrik filmler alınmıştır.

Çalışma sonunda, chin-cap ile mandibulanın geriye transtasyonunun sağlandığı, ayrıca etkin bir vertikal boyut kontrolünün söz konusu olduğu bulunmuş; buna karşın mandibular headgear'in mandibulanın

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

intramatriks büyümesini frenleyici etkisi olduğu ve vertikal boyutu artırdığı saptanmıştır. Dental yönden ise mandibular headgear ile etkin bir alt molar distalizasyonu sağlanırken, chin-cap ile üst molarların aktif mesializasyonu söz konusudur. Ayrıca, alt keser eğiminin artması da mandibular headgear'in ilave bir etkisi olarak görülmektedir.

121. Kaide Maddesi Olarak Kullanılan Bağlayıcı Ajanların ve Cam İyonomer Simanların Kenar Sızıntısını Önlemedeki Etkinlikleri ve Çekme Kuvvetlerine Dirençlerin Süt Dişlerinde İn Vivo ve İn Vitro Olarak Incelenmesi

Dt. Sezer PİNÇE
Tez Dan. : Prof. Dr. Cengiz OKTAY
Kabul Tarihi : 1993
Pedodonti Anabilim Dalı

İki bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde, 85 adet çürüksüz alt ve üst birinci süt azı dişinde açılan Black 1. sınıf kavitelerde, farklı şekilde polimerize olan iki bağlayıcı ajan ve cam iyonomer simanın kaide maddesi olarak uygulanmasının, amalgam dolgularda görülen kenar sızıntısını azaltmadaki etkinlikleri in vivo olarak araştırıldı.

Dolgular tamamlandıktan 4 hafta sonra dişler çekilerek, hazırlanan preparatlar fluoresan mikroskobunda ve Tarama Elektron Mikroskobunda (SEM) incelendi.

İkinci bölümde ise, 15'erli gruplar halinde hazırlanan 60 adet çekilmiş çürüksüz süt dişlerinin dentinine ve amalgama, biri kimyasal, diğeri ışıkla polimerize olan bağlayıcı ajan ve cam iyonomer kaide simanlarının tutunması, uygulanan çekme-koparma kuvvetlerine dirençleri ölçülerek araştırıldı. Ayrıca kopma yüzeyleri SEM'de incelenerek, kopma tipinin

adheziv ya da koheziv oluşu değerlendirildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Her iki bölüm bulguları da istatistiksel olarak değerlendirildi ve sonuç olarak, bağlayıcı ajan ve cam iyonomer kaide simanlarının, amalgam dolguların dentine tutunmasının sağlanması amacıyla süt dişlerinde kaide maddesi olarak kullanılabileceği görüşüne varıldı.

122. Ağız Mukozasının Değişik Bölgelerinde Topikal Kortikosteroid Uygulamasının Çeşitli Parametreler Açısından İncelenmesi

Dt. Tevfik Ufuk ERTAN
Tez Dan. : Prof. Dr. Kaya ENERGİN
Kabul Tarihi : 1994
Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

Çalışmamızda, Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı'na müracaat eden hastalar ve fakülte öğrencilerinden gönüllü olan kişilerden seçilen 60 sağlıklı bireyde, ağızın değişik bölgelerinden kortikosteroid emilimini, çeşitli parametreler açısından inceledik.

Labial, palatinal ve sublingual bölgelerde mukozaya topikal olarak Metil Prednizalon Hemisuksinat Sodyum uyguladığımız araştırmamızda, her olguda her bölgeye en az 24 saat aralarla 3'er kez uygulama yaptık.

Spektrofotometre ile emilim miktarlarının değerlendirmesini Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Farmakoloji bilim dalı'nda gerçekleştirdik.

İstatistiksel değerlendirmeleri, NCSS programı ile bilgisayarda

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

yaptık ve ağızda topikal kortikosteroid uygulanımında, emilim miktarının en fazla sublingual bölgeden daha az miktarda labial ve en az miktarda da palatinal bölgeden olduğu sonucuna vardık.

Ancak, yaş, cinsiyet, sigara kullanımı ve ağız hijyeni parametreleri açısından emilim değerleri arasında anlamlı bir fark bulamadık.

Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulara dayanarak, ağızdan topikal kortikosteroid uygulanımında, en etkili emilimin sublingual bölge olduğu kanaatindeyiz.

123. Manyetik Kuvvetler ve Ni-Ti Open Coil Spring'lerin üst 1. Molar distalizasyonundaki Etkinliklerinin karşılaştırılması

Ömer KOYUTÜRK
Tez Dan. : Doç.Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 1994
Ortodonti Anabilim Dalı

Molar distalizasyonu ortodontide oldukça fazla baş vurulan ve aynı oranda sorunlarla karşılaşılan konulardan birisidir. Bu kuvvetlerin elde edilmesi amacıyla kullanılan apareylerin, hasta tarafından kullanım zorlukları ve sosyal çevre tarafından zor kabul edilebilir olması, ortodontik tedavinin başarısında en önemli faktör olan hasta kooperasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum araştırıcıları, sınıf II anomalilerin tedavisinde yeni yöntemler aramaya sevketmiştir. 1970'li yıllardan başlayarak günümüze kadar, ağız dışı apareylere alternatif olarak ağız içi molar distalizasyonu yöntemleri üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ancak bu ağız içi yöntemlerin birbirlerine karşı avantaj ve dezavantajlarını ortaya koyan yeterli sayıda bir çalışma yapılmamıştır.

Bu araştırmanın amacı, iki farklı ağız içi molar distalizasyonu yönteminden hangisinin daha avantajlı olduğunu ortaya koymaktır.

Alt dental arkta herhangi bir sorunu olmayan, Angle sınıf 1 veya sınıf II olup molar ilişkisinin sınıf II olduğu toplam 15 olgunun üst sağ 1. molarları manyetik kuvvetlerle, üst sol 1. molarları ise Ni-Ti open coil springlerle 3 aylık tedavi periyodu süresince distalize edilmeye çalışıldı. Kullanılan samarium-cobalt mıknatısların molar dişe uyguladığı kuvvet 200-225 gr. olduğu için Ni-Ti open coil springin aktivasyonu da standardizasyon açısından aynı miktarda tutuldu. Tedavi öncesi ve sonrası ortaya çıkan veriler, elde edilen toplam 30 lateral sefalogram ve 30 model fotokopisi üzerinde açısal ve boyutsal olarak incelenerek, sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirildi.

Mıknatısların uygulandığı taraftaki yanak mukozasında ilk hafta bazı iritasyonlar ortaya çıktığı halde, tedavinin devamında bu rahatsızlıkların kaybolduğu gözlendi. Ni-Ti coil spring tarafında ise tedavinin başından sonuna kadar, yumuşak dokularda her hangi bir iritasyonla karşılaşılmasına rağmen, ilgili dişlerde diğer tarafa göre daha fazla hassasiyet kaydedildi. Ortonodtik tedavide çok zor yapılan üst 1. molar distalizasyonu, Ni-Ti open coil springlerle daha etkin olmak üzere her iki teknikte de daha kolay ve kısa süre içerisinde geçekleştiği tesbit edildi.

124. Farklı İki Tip İmplant Dizaynının İmplant ve Kemik Ara Yüzeyi Üzerindeki Stres Dağılımına Etkisinin Üç Boyutlu Sonlu Elemanlar Stres Analiz Yöntemi İle İncelenmesi

Dt. Bülent DEMİRBAŞ
Tez Dan. : Prof. Dr. Sungur GÜVENER
Kabul Tarihi : 1995
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Klasik protez tiplerine alternatif olarak geliştirilmiş olan osseointegre implantlar ile desteklenmiş protetik uygulamaların kullanımı her geçen gün daha fazla artmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dental implantların başarısını etkileyen birçok faktör arasında materyal seçimi ve biomekaniğin önemi oldukça büyüktür.

İmplantlara ve çevre kemik dokusuna aktarılan oklüzal kuvvetlerin yarattığı stresler belli limitleri aşarlarsa, stres odakları oluşturarak implant, protetik üst yapı ve çevre kemik dokusunda tahribata neden olurlar.

Araştırmamızda, farklı iki tür ve materyallerle yapılan değişik iki tip implant dizaynının, implant ve kemik ara yüzeyindeki stres dağılımına etkisi üç boyutlu sonlu elemanlar stres analiz yöntemi ile incelenmiş, implant tip ve materyali seçiminin implant başarısındaki önemi tartışılmıştır.

Bulguların sonuçlarına göre, seramik implantta maksimum stres değerlerini titanyum implanta nazaran daha düşük saptanmıştır. Deneysel kanatlı implant dizaynı stres dağılımı açısından uygun bulunmuştur. İmplantın boyun bölgesindeki marjinal kortikal kemikteki stres miktarı diğer bölgelere göre daha fazladır.

125. Periodontal Hastalıklarda Kemik Defektlerinin Yönlendirilmiş Doku Rejenerasyonu İle Tedavisinde Greft Materyallerinin Kullanıldığı ve Kullanılmadığı Vakaların Karşılaştırılması

Dt. Ali Rıza KILIÇ
Tez Dan. : Doç.Dr. Elvan EFEOĞLU
Kabul Tarihi : 1995
Periodontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, kombine kemik içi defektlere sahip interproksimal defektler ve *Class II* ve *Class III* furkasyon defektlerinin tedavisinde, (1)

ePTFE membran, (2) ePTFE membran-HA+tip I kollagen (HA+K) greft materyali, (3) HA+K greft materyali ve (4) klasik periodontal cerrahi işlem uygulamasını (kontrol) içeren dört tedavi metodunun etkinliği karşılaştırılmıştır.

Araştırma kapsamına, yaşları 35-60 arasında değişen, 16 kadın 26 erkek 42 erişkin periodontitisli hastada toplam 80 defekt alınmıştır. Tüm hastalarda başlangıç tedavisi tamamlandıktan sonra 40 interproksimal ve 40 furkasyon defekti, her biri 10 defekt içeren 4 ayrı tedavi grubuna ayrılmıştır.

Hastalarda, hem interproksimal hem de furkasyon defektlerinde cerrahi işlemler öncesi ve cerrahi işlemlerden 6 ay sonra, plak indeksi, dişeti oluğu kanama indeksi, keratinize dişeti dikey boyutu, oklüzal stent kullanılarak dişeti kenarı konum değişikliği, cep derinliği, rölatif ataşman seviyesi, kemik seviyesi değişim ölçümleri yapılmış ve paralel teknikle standart olarak çekilen gridli radyografiler alınmıştır. Periodontal cerrahi işlemlerden sonra hastalara, antibiyotik ve ağrı kesici ilaçlar ve klorheksidin diglukonat içeren ağız gargarası verilmiştir. Membran uygulanan tüm gruplarda membranlar 6 hafta sonra çıkarılmıştır.

Bulguların değerlendirilmesi sonucunda; hem interproksimal defektlerde hem de furkasyon defektlerinde, tüm gruplarda plak indeksinde artış ve dişeti oluğu kanama indeksinde anlamlı azalmalar saptanmış, ancak gruplar arası karşılaştırmalarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunamamıştır. Tüm gruplarda dişeti çekilmesi ve keratinize dişeti boyutunda azalma meydana gelmiş, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı saptanmıştır.

İnterproksimal defektlerde, defektin en derin noktasında, tüm

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

gruplarda sırası ile cep derinliğinde ortalama 5.83mm, 5.85mm, 3.80mm ve 3.17mm azalma bulunmuştur ($p<0.001$). En fazla cep derinliğinde azalma membran-greft materyali grubunda, en az cep derinliği azalması kontrol grubunda bulunmuştur. Gruplar arası karşılaştırmalarda en anlamlı fark membran-greft materyali grubu ile kontrol grubu arasında bulunmuştur ($p<0.001$). Ataşman kazancı gruplarda sırası ile, ortalama 3.72mm, 3.80mm, 2.60mm ve 2.1mm bulunmuştur. Her iki membran grubunda ataşman kazancı istatistiksel olarak çok ileri derecede anlamlı ($p<0.001$), greft materyali grubunda ve kontrol grubunda ileri derecede anlamlı bulunmuştur. ($p<0.01$). Gruplar birbirleri ile karşılaştırıldığında, özellikle membran grupları, greft materyali grubu ve kontrol gruplarına oranla önemli fark gösterilmiştir. ($p<0.05$). Tedavilerden sonra tüm gruplarda sırası ile, ortalama 1.60mm, 1.90mm, 1.0mm ve 0.65mm olmak üzere değişen miktarlarda yeni kemik oluşumu elde edilmiştir. Bu bulgulara göre en fazla kemik oluşumu membran-greft materyali grubunda bulunmuştur ($p<0.01$). Gruplar arası karşılaştırmalarda her iki membran grubu ile greft materyali grubu ve kontrol grubu arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Radyografik olarak yeni kemik oluşumu gruplarda sırası ile, ortalama 1.50mm, 1.55mm, 0.85mm ve 0.60mm bulunmuştur. Gruplar arasında her iki membran grubu ile kontrol grubu arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. ($p<0.05$). İnterproksimal defektlerdeki tüm bu bulgular alloplastik greft materyali uygulaması ve klasik cerrahi işlemine kıyasla, membran ve membran-greft materyali uygulamasının yeni ataşman oluşumunda daha etkili olduğunu ancak kombine tekniğin yalnızca membran uygulanımına oranla bir avantaj sağlamadığını göstermektedir.

Furkasyon defektlerinde (*Class II+Class III*), orta noktada yapılan değerlendirmelerde, tüm gruplarda cep derinliğinde azalma istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). tüm gruplarda sıra-

sı ile cep derinliğinde ortalama 3.55mm, 3.85mm, 2.05mm ve 1.95mm azalma bulunmuştur. Membran grubu ile greft materyali ve kontrol grubu arasındaki fark anlamlı ($p<0.05$), membran-greft grubu ile greft materyali ve kontrol grupları arasındaki fark ileri derecede anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$). Ataşman kazancı gruplarda sırasıyla, ortalama 2.75mm, 2.92mm, 1.25mm ve 0.75mm olarak bulunmuştur. Her iki membran grubunda ataşman kazancı istatistiksel olarak çok ileri derecede anlamlı ($p<0.001$), buna karşılık greft materyali grubunda ileri derecede anlamlı ($p<0.01$), ve kontrol grubunda anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Furkasyon defektlerinde gruplar arası karşılaştırmalarda ataşman kazancında en anlamlı fark membran-greft materyali grubu ile kontrol grubu arasında olmuştur ($p<0.01$). *ClassII + Class III* furkasyon defektlerinde gruplarda sırası ile ortalama 1.90mm, 2.62mm, 1.62mm ve 1.41 mm vertikal kemik dolumu meydana gelmiştir. Membran grubunda yeni kemik oluşumu anlamlı bulunurken ($p<0.05$), membran-greft grubunda ileri derecede anlamlı bulunmuştur ($p<0.01$). *Class II* furkasyon defektlerinde en fazla vertikal yeni kemik oluşumu membran-greft materyali grubunda meydana gelmiş ve gruplar arası karşılaştırmada kontrol grubu ile arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). *Class II* furkasyon defektlerinde 1.90m, 2.62mm, 1.62mm ve 1.41mm horizontal yeni kemik dolumu meydana gelmiştir. Horizontal yeni kemik oluşumunda da her iki membran grubunda daha iyi değerler elde edilmiştir. Ancak, hem vertikal hem de horizontal yeni kemik oluşumunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanamamıştır. Radyografik değerlendirmelerde, klinik bulgulara paralel olarak tüm gruplarda; ortalama 0.80mm, 0.90mm, 0.55mm ve 0.45mm yeni kemik oluşumu gözlenmiş, gruplar arası karşılaştırmalarda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır.

Çalışmamızın 6. ay değerlerine göre, greft materyali uygulaması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ve klasik cerrahi işleme kıyasla, membran ve membran-greft materyali (membran tekniği) uygulamasının özellikle interproksimal defektlerde, cep derinliğinde azalma, ataşman kazancı ve kemik oluşumunda daha iyi sonuçlar verdiği saptanmıştır. Furkasyon defektlerinde de membran grupları cep derinliğinde azalma ve ataşman kazancında greft materyali grubu ve kontrol grubuna oranla daha başarılı sonuçlar vermiştir. Ancak, class II ve Class III furkasyon defektleri birlikte değerlendirildiğinde kemik oluşumunda membran gruplarında ölçülebilir daha iyi değerler elde edilebilmesine rağmen, tüm gruplar arasında istatistiksel olarak farklılık olmadığı saptanmıştır. Her iki membran tekniği diğer uygulanan işlemlere oranla daha başarılı bulunurken, membranla birlikte greft materyali uygulamasının sadece membran uygulamasına göre bir avantaj sağlamadığı belirlenmiştir.

126. İskeletsel Sınıf II Olgularda Jasper Jumper Apareyinin Tedavi Etkinliğinin Sefalometrik Araştırılması

İ. Ata ORGUN
Tez Dan. : Doç.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 1995
Ortodonti Anabilim Dalı

Araştırmamızın amacı, sabit fonksiyonel bir aparey olan Jasper Jumber apareyinin Sınıf II olgulardaki tedavi etkinliğini sefalometrik ve istatistiksel olarak araştırmaktır.

Bu amaçla büyüme gelişim döneminde 23 kız, 22 erkek, toplam 45 hasta seçilmiş, bunlardan 25'ine Jasper Jumber apareyi uygulanmış, kalan 20 hasta ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Çalışma bu bireylerden tedavi ve kontrol öncesi, seviyeleme sonu, tedavi ve kontrol sonunda alınan sefalometrik filmler üzerinde yürütülmüştür.

Çalışmada sagital ve vertikal iskeletsel ve dişsel parametreler ile yumuşak doku parametreleri kullanılmıştır.

Grup içi değişiklikler Wilcoxon, gruplararası değişiklikler ise, Mann Whitney U testi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular konuyla ilgili literatürlerin ışığı altında değerlendirilmiş ve diğer araştırıcıların bulguları ile karşılaştırılmıştır.

127. Edgewise Tekniği Uygulanan Erişkin İskeletsel Sınıf II Maloklüzyonlu Olgularda Alt ve Üst Birinci Küçükazıların Çekimiyle Sadece Üst Birinci Küçükazıların Çekiminin Kafa Yüz İskeleti ve Profile Etkisinin Sefalometrik Olarak Karşılaştırılması

Dt. Tuğrul ÜNAL
Tez Dan. : Doç.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 1995
Ortodonti Anabilim Dalı

Araştırmamızın amacı sınıf II, bölüm I maloklüzyonların Edgewise tekniği ile tedavisinde, üst birinci küçükazıları ve alt, üst birinci küçükazıları çekilen tedavi gruplarında meydana gelen değişiklikleri incelemek ayrıca bu iki grubu birbirleriyle ve tedavi altına alınmayan, sadece gözlemlenen kontrol grubu ile karşılaştırmak idi.

Kliniğimize tedavi amacıyla başvuran olgulardan sınıf II, bölüm I maloklüzyona sahip toplam 43 adet yetişkin kız olgu seçildi. Seçilen olguların hepsinin sagital yönde; ANB açılarının 5 derece veya daha fazla, overjet miktarının 5mm veya daha fazla olmasına dikkat edildi. Vertikal yönde ise; ANS-Me/N-Me oranının %55'in toplam açının 396 derecenin üzerinde olmasına dikkat edildi.

Araştırma gruplarından, 13 adet olgudan oluşan kontrol grubu or-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

talama 1.56 yıl süreyle takip edildi. 15 adet olgudan oluşan üst çekim grubu ortalama 1.72 yıl, yine 15 adet olgudan oluşan alt, üst çekim grubu ortalama 2.01 yıl süreyle tedavi edildi. Kontrol grubunda, kontrol süresi öncesi ve sonrası, tedavi gruplarında da tedavi öncesi ve sonrası alınan sefalometrik profil radyografilerinden elde edilen bulgular istatistiksel olarak değerlendirildiğinde şu sonuçlar elde edildi.

1- Maksiller dental ve iskeletsel yapıdaki değişiklikler:

Her iki tedavi grubunda da SNA açısında ve A-RD 1 uzaklığında azalma, üst keserlerde dikleşme ve ekstrüzyon, üst birinci büyükazılarda öne hareket görülmüştür.

2- Mandibular dental ve iskeletsel yapıdaki değişiklikler:

Üst çekim grubunda, alt keserlerde öne hareket, alt, üst çekim grubunda ise geriye doğru hareket meydana gelmiştir. Alt birinci büyükazılar alt, üst çekim grubunda öne hareket etmişler, üst çekim grubunda ise değişmemişlerdir. Overjette her iki tedavi grubunda da azalma meydana gelmiştir. Vertikal yönde, üst çekim grubunda daha fazla olmak üzere her iki tedavi grubunda da artış meydana gelmiştir. Tedavi sonucunda üst çekim grubunda azı ilişkisi sınıf II'de, alt, üst çekim grubunda ise sınıf I'de bitirilmiştir.

3- Profildeki değişiklikler:

İskeletsel ve dental yapılardaki değişime bağlı olarak her iki tedavi grubunda da profilin oldukça iyi yönde etkilendiği, dudak gerilimin azalmasına bağlı olarak perioral dokuların daha stabil bir pozisyon kazandığı görülmüştür. Profil konveksitesindeki azalma belirgindir.

128. Gömük Yirmi Yaş Dişi Operasyonlarında Pre-Operatif ve Post-Operatif Olarak Kan Proteinlerinin İncelenmesi

Yaşar ÖZKAN
Tez Dan. : Prof. Dr. Övün GÜVENER
Kabul Tarihi : 1995
Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

Çalışmamızın amacı; gömük alt yirmi yaş dişi cerrahi çekimlerinin, akut faz proteinlerinden olan plazma fibrinojen, plazma fibronektin ve serum albumin üzerindeki etkilerini incelemekti. Çalışma Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi, Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalına gömük alt yirmi yaş dişi cerrahi çekimleri için başvuran 46 hasta üzerinde gerçekleştirildi.

Hastalardan operasyon öncesi, operasyondan 24 saat ve 1 hafta sonra kol içindeki ante-cubital venden kan örnekleri alındı. Deneysel çalışmalar Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Biyokimya Bilim Dalında gerçekleştirildi.

Plazma fibrinojen ve plazma fibronektin tayinleri Radialimmündifüzyon yöntemiyle tesbit edildi. Serum albumin tayininde; bromkresol yeşilinin asid pH'da albumin ile mavi-yeşil renk vermesi ve bunun spektofotometrede renk dansimetresinin ölçülmesi yöntemi olan direkt metod kullanıldı.

Operasyon öncesi ile operasyondan 24 saat ve 1 hafta sonraki değerlerin karşılaştırılması sonucu plazma fibrinojen, plazma fibronektin ve serum albumin seviyelerinde anlamlı bir değişiklik görülmedi. Cinsiyet, yaş, sigara kullanımı ve operasyon süresine göre yapılan karşılaştırılmalarda da anlamlı bir değişiklik tesbit edilemedi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak gömük yirmi yaş dişi cerrahi çekimleri akut faz proteinlerinden olan plazma fibrinojen, plazma fibronektin ve serum albumin seviyeleri üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Ancak oral cerrahi işlemlerin akut faz proteinleri üzerindeki etkisini incelemek için daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

129. Kök Formu İmplantların Klinik Uygulamaları ve Palatal Greftlerle Desteklenen Peri-İmplanter Dokuların İncelenmesi

Dt. Ruhi BALCI

Tez Dan. : Prof. Dr. Kaya ENERGİN

Kabul Tarihi : 1996

Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

İmplant abutmanı etrafında, yapışık keratinize mukozanın olması gereklidir. Alveoler kemik rezorbsiyonuna bağlı olarak vestibül derinliğinin azalması, dental implant uygulanması planlanan bölgedeki yapışık dişeti miktarının da azalmasına neden olur.

İmplant yerleştirilecek sahada, yapışık keratinize dişeti miktarının azalması, implantların enflamatuar değişikliklere uğramasına sebep olabilecek hareketli mukoza ile çevrelenmesine yol açar.

İmplant abutmanı etrafında yeterli yapışık keratinize dişeti sağlamak için, palatinal bölgeden alınan serbest dişeti otogrefti kullanılabilir.

Çalışmamız, Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ağız, Diş, Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalına implant tedavisi için başvuran 20 hasta üzerinde gerçekleştirildi.

Hastalar iki gruba ayrıldı. Keratinize dişeti dikey boyutu 2mm'den

az olup, önce vestibüloplasti daha sonra implant yapılması gereken hastalar 1. grup; keratinize dişeti dikey boyutu 2mm'den fazla olup, implant yapılacak hastalar ise 2. grubu oluşturdu.

1. gruptaki hastalara preoperatif, operasyon sırasında, post operatif 8. ve 20-24. haftalarda keratinize dişeti dikey boyut ölçümleri; protezin yapıldığı seansta ve 3 ay sonra cep ölçümleri yapıldı.

2. gruptaki hastalarda ise, implantların yerleştirildiği operasyonda ve 12-16. haftada keratinize dişeti dikey boyut ölçümleri; protezlerin yapıldığı seansta ve 3 ay sonra cep ölçümleri yapıldı. Heriki grubun, periodontal ve gingival indeks değerleri de son ölçümlerin yapıldığı seansta değerlendirildi.

Çalışmamızın sonucunda, palatal mukoza otogreftleriyle yetersiz keratinize dişeti dikey boyutunu yeterli seviyeye çıkarttık. İmplantların yeterli miktarda keratinize dişeti ile çevrelenmesinin, implantların uzun dönem fonksiyonel ve sağlıklı olarak ağızda kalabilmeleri açısından gerekli olduğuna inanmaktayız.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HEMŞİRELİK MESLEK YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A- YÜKSEK LİSANS TEZLERİ (1995-96)

130. Pediatrik Endoskopilerde İşlem Öncesi, İşlem Sırasında ve Sonrasında Vital Bulgular, 02 satürasyonunun İzlenmesi ve Bulgulardaki Değişikliklerin Birbiri İle İlişkisi

Mahiye ÖZOK
Tez Dan. : Prof. Dr. Ender PEHLİVANOĞLU
Kabul Tarihi : 1995
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Gastroenteroloji ve Endoskopi Hemşireliği

Çalışmamıza, 1 şubat 1994 - 28 şubat 1995 tarihleri arasında, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Endoskopi Ünitesine, endoskopik girişim yapılmak üzere baş vuran, 25 kız ve 25 erkek olmak üzere, 50 hasta dahil edilmiştir.

Hastalar, ASA fizik durum sınıflamasına göre ayrılmış ve klas 5'e ait bir hasta çalışma dışı kalmıştır. 23 hastaya üst GİS endoskopi, 36 hastaya alt GİS endoskopi uygulanmıştır. İşlem öncesine ayrıntılı formlara kayıtlar alındıktan sonra, uygun hazırlığı takiben hastalar, vital bulgular ve pO2 izlemi için monitörize edilmişlerdir.

Amacımız, işlem öncesinde, sırasında ve sonrasında, demografik özellikler, vital bulgular, pO2 gibi parametrelerin, birbirleriyle, sedasyon ve işlem ile olan ilişkilerini araştırmaktı.

Sonuçta, her yaş grubuna, uzman bir ekip ve iyi bir sedasyon ile başarılı ve emniyetli endoskopik girişimlerin uygulanabileceği ile ilgili bilgilerimiz bir kez daha desteklenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

131. Kadınların ve Erkeklerin Cerrahi Sterilizasyon Yöntemi Olan Tüp Ligasyonu-Vazektomi İşlemlerine İlişkin Duygu ve Düşüncelerinin İncelenmesi

Sevgi GİRAY

Tez Dan.: Doç.Dr. Hediye EKİZLER

Kabul Tarihi : 1995

Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı

Aile planlaması çalışmaları, doğum sağlığını geliştirmek, anne sağlığı ve bakımı üzerinde durmak, kötü koşullarda yapılan kürtajı ortadan kaldırmaya çalışmak ve sonuçta da aileyi toplumun mutlu ve sağlıklı bir birimi haline getirmek amacıyla sürdürülmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda konu ile ilgili üniteler, bireylerin en uygun, etkin doğum kontrol yöntemini seçmelerine yardımcı olmaktadırlar. Son yıllarda ülkemizde etkin yöntemlerden olan tüp ligasyonu ve vazektomi kullanımı giderek artan oranlarda yaygınlaşmaktadır.

Çalışmamız, cerrahi sterilizasyon yöntemleri olan tüp ligasyonu/vazektomi uygulanmamış/uygulanmış kadınların ve erkeklerin işlemlere ilişkin duygu ve düşüncelerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Çalışma grubumuzu Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Eskişehir Devlet Hastanesi, Eskişehir SSK Hastanesi ve İstanbul/Bakırköy SSK Doğumevinde tüp ligasyonu uygulanmış 50 kadın, Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, İstanbul/Bakırköy SSK Doğumevinde vazektomi uygulanmış 25 erkek, cerrahi sterilizasyon uygulanmamış 50 kadın ve 50 erkek olmak üzere toplam 175 vaka oluşturmuştur.

Tüp ligasyonu/vazektomi uygulanmamış/uygulanmış kadınların ve erkeklerin demografik özelliklerini, obstetik özelliklerini, işlemlere iliş-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

kin bilgilerini, duygu ve düşüncelerini belirlemek için anket formu uygulanmış ve elde edilen veriler bilgisayar aracılığı ile değerlendirilmiştir.

Tüp ligasyonu uygulanmamış kadınların genellikle 25-34 uygulanmış kadınların 30-34, vazektomi uygulanmamış erkeklerin 30-39, uygulanmış erkeklerin 40-45 ve üzeri yaş gruplarında ve tüp ligasyonu/ vazektomi uygulanmamış kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyinin çoğunlukla ortaokul-lise ve yüksekokul mezunu, uygulanmış kadınların ve erkeklerin ilkokul mezunu oldukları görülmüştür.

Tüp ligasyonu/vazektomi uygulanmamış-uygulanmış kadınların ve erkeklerin yöntemlere ilişkin bilgilerin fazla olmasına, uygulanmamış kadınların ve erkeklerin arzu edilen çocuk sayısının tamamlanmasına ve doğurgan yaşta olmalarına karşın yöntemleri zararlı olur düşüncesiyle yaptırmak istemedikleri belirlenmiştir.

Tüp ligasyonu kadınlara genellikle kendi isteklerine göre, genel anestezi ile ve laparoskopi yöntemiyle uygulanmış, vazektomi ise erkeklere kendi isteklerine göre, lokal anestezi ile ve bistürisiz (No-Scalpel) yöntemle uygulanmıştır.

Tüp ligasyonu sonrası kadınların %100'ü komplikasyon gelişmediğini, vazektomi uygulanan erkeklerin %36'sı kanama, testislerde ödem, enfeksiyon ve epididimit gibi komplikasyonların geliştiğini ifade etmişlerdir.

Tüp ligasyonunun menstrüasyona, tüp ligasyonunun ve vazektominin cinsel yaşama ve insan psikolojisine olumsuz etkileri olmadığı ve kullananların yöntemlerden memnun oldukları ve başkalarına önerdikleri belirlenmiştir.

132. İntraarterial Kateterizasyonda Uygulanan Hemşirelik Bakımının Enfeksiyon Riskini Azaltmadaki Etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sabiha MERT

Tez Dan. : Doç.Dr. Deniz ŞELİMEN

Kabul Tarihi : 1995

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Çalışmamız, arterial kateter bakımının bilgili ve deneyimli hemşireler tarafından cerrahi aseptik ilkeler doğrultusanda uygulanmasının, katetere bağlı enfeksiyona etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda, cerrahi aseptik koşullara uygun 48 saatte bir kateter bakımı verilip tüm uzatıcı ve transducer'ları değiştirilen kateterlerde kolonizasyona daha az rastlanıldığı ve dolayısıyla lokal kateter enfeksiyonu (LKE) ve katetere bağlı sepsis (KBS) görülme oranlarında azalma olduğu görülmüştür. Buna karşılık, 48 saatten daha uzun sürelerde kateter bakımı yapılması, kateter kalış süresinin uzaması ve kateterizasyon için femoral arterin seçilmesi, kolonizasyonda, dolayısıyla LKE ve KBS görülme oranlarının artmasında önemli bir etken olduğunu destekleyen sonuçlar elde edilmiştir.

Sonuçlardan da anlaşılacağı gibi kateter bakımının deneyimli hemşireler tarafından ilkelere uygun yapılması, katetere bağlı enfeksiyonun aşağılara çekilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

133. Prenatal Dönemde Amniosentez ve Koryon Villus Aspirasyonu Uygulanması Gereken Gebelerin Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi

Fisun ALTINDAĞ ŞELE
Tez Dan.: Yrd.Doç.Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 1995
Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, tüm sağlık ekibi ve toplumumuz için çok yeni olan amniosentez ve koryon villus biopsisi uygulamalarına karşı anne adaylarının ve eşlerinin yaklaşımlarını belirlemek, riskli gebelik nedeniyle tüm gebelik boyunca endişe ve korku içinde olacak gebelerin işlem öncesi kaygılarını saptamak ve bu konuda hemşirenin rollerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Çalışma İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitisü-Tıbbi Genetik Bilim Dalı Prenatal Tanı Uygulama ve Araştırma Merkezinde (PRETAM) gerçekleştirilmiştir. Kliniğin ultrason odasında 29 Temmuz 1994 - 3 Ocak 1995 tarihleri arasında Amniosentez ve Koryon Villus Aspirasyonu yaptırmaya gelen 100 gebe kadın araştırma kapsamına alınmıştır.

Amniosentez ve koryon villus aspirasyonu yapılması gereken gebelerin tanımlayıcı özelliklerini, anne adaylarının ve eşlerinin yaklaşımlarını belirlemek, bilgi düzeylerini saptamak amacı ile bir anket formu ve kaygılarını ölçmek için Durum-Sürekli Anksiyete Envanteri kullanılmıştır. Bu formlar olgulara araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır.

Anket sonuçlarından elde edilen veriler yüzdelik hesaplama, X^2

testi, t testi ve korelasyon kullanılarak değerlendirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışma sonunda, işlem öncesi anksiyete ile sürekli anksiyete ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç işlem öncesi dönemde %98 oranında eğitimin verilmesi, %42 oranında olguların yüksekokul/fakülte mezunu olması, %67'sinin işlemi gerekli görüyor olması, %41,8'inin 35 yaş ve üzeri olması, eşlerin %63'ünün serbest çalışıyor ve maddi desteklerinin olması ve genetik danışmanın uzman kadrodan veriliyor olmasına bağlı olduğu düşünülmüştür. Ayrıca birçok kadının sakat çocuğa sahip olmaktansa işleme ait komplikasyonları kabullenmesi amniosentez ve koryon villus aspirasyonuna ait korkuları-endişeleri azaltmakta olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara yönelik ilgili öneriler yapılmıştır.

134. Endoskopik Girişim Sonrası Bakteriyemi Sıklığı

Songül ÜLKER
Tez Dan.: Prof.Dr. Nurdan TÖZÜN
Kabul Tarihi : 1995
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Gastroenteroloji ve Endoskopi Hemşireliği

Gastrointestinal sisteme yönelik endoskopik girişimler sonrasında geçici bakteriyemi gözlenir. Bağışıklık sistemi normal olan bireylerde bu sorun olmazken, bağışıklık sistemi yeterli olmayan bireylerde klinik sorunlara yol açan ciddi enfeksiyonlar ortaya çıkabilir. Bu nedenle bu bakteriyemi sıklığının bilinmesinin bu enfeksiyonların önlenmesinde büyük önemi vardır.

Marmara Üniversitesi Gastroenteroloji Bilim Dalı Endoskopi üni-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tesinde çeşitli nedenlerle üst ve alt gastrointestinal sisteme yönelik endoskopik girişim uygulanan yaş ortalaması 51.30+,-18.15 olan 30 hastada bu bakteriyemi sıklığını araştırdık. Bu 30 hastanın 23 tanesine üst GIS endoskopisi, 7 tanesine ise alt GIS endoskopisi (kolonoskopi, sigmoidoskopi) uygulandı. Üst ve alt sindirim sistemi endoskopisi ayrı ayrı değerlendirildiğinde Gastroskopi sonrası bakteriyemi sıklığı 30. dakikada %4.3, 24. saatte %8.7 olarak bulundu. Sigmoidokolonoskopi sonrası bakteriyemi görülmedi. Tüm endoskopik girişim sonrası geçici bakteriyemi oranının ise % 3 olduğunu saptadık.

Sonuç olarak endoskopik girişimler sonrası geçici bakteriyemi özellikle üst sindirim sistemine uygulanan girişimsel endoskopiden sonra görülmekte olup literatürle uyumludur. Ancak genelleme yapabilmek için daha geniş vaka serilerine gereksinim vardır.

135. İnsanda Soğuk Sıvının Özofagus Motilitesi Üzerine Etkisi

Gülriz EMİRÖNAL

Tez Dan.: Prof.Dr. Nefise Barlas ULUSOY

Kabul Tarihi : 1995

İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Gastroenteroloji ve Endoskopi Hemşireliği

Çalışmamıza katılan 11 normal, gönüllü kişide soğuk (O°) ve oda (24-25°C) ısılarındaki suyun yutulması anında alt özofagus sfinkter motilitesi, 9 kişide ise özofagus korpus motilitesi incelendi. Gönüllülere soğuk ve oda ısısındaki sıvılar rastgele seçilip içirilerek özofagus lümen içi ısının değişmesi sağlandı. Hemen ardından aynı sayıdaki 10-12 adet 5ml.lik su yudumları 30-40sn. aralıklarla yutturuldu. Bu işlem esnasın-

da özofagus motilitesi incelendi. Özofagus alt sfinkterinin 3cm proksimaline yerleştirilen ısı probu ile lümen içi ısı sürekli kaydedildi. Soğuk ve oda ısısındaki çalışmalar arasında 15 dakika beklenerek lümen içi ısının bazal değere ulaşması sağlandı.

Bazal lümen ısısı 36.5+,-0.3°C olarak belirlendi. Alt özofagus sfinkter çalışmasında oda ısısındaki suyun yutulmasından sonra ısı 34.4+,-0.7°C, soğuktan sonra 30.9+,-1.5°C olarak belirlendi.

Alt özofagus sfinkter gevşeme süresi oda ısısında 8.06+,-1.8 saniye, soğukta 10.41+,-1.7 saniye bulundu. Soğukta gözlenen uzama çok anlamlı farklılık gösterdi ($p<0.0001$). Alt özofagus sfinkterinin istirahat basıncı, gevşeme miktarı ve rezidüel basınç değişik ısılarla farklılık göstermedi.

Özofagus korpusunda yutma ile meydana gelen peristaltik dalga göstergeleri incelendiğinde, alt sfinkterin 3cm. proksimalinde dalga amplitüdü oda ısısında 80.6+,-17.2 mmHg, soğukta 56.3+,-19.5 mmHg. bulundu. Soğukta dalga amplitüdünde saptanan basınç azalması anlamlı idi ($p<0.05$). Dalga süresi de soğukta belirgin uzama gösterdi ($p<0.05$). Oda ısısında dalga süresi 2.9+,-0.5sn. soğukta ise 3.7+,-1.1sn. bulundu. Peristaltik dalgalarda mmHg/sn olarak ölçülen en yüksek tepe noktasına varış ve bazal değere iniş hızı (maximum ve ortalama dp/dt up ve dp/dt down) soğukta belirgin yavaşlama gösterdi. Ayrıca soğuk ısıda 9 gönüllünün 5'inde simultane ve iletilmeyen dalgalar saptandı.

Sonuç olarak özofagus motilitesi özellikle soğuk ısıdan belirgin olarak etkilenmektedir. Soğukta motilitede yavaşlama, distal ileti hızlarında azalma, kontraksiyonlarda zayıflama ve peristaltik kontraksiyonlarda azalma meydana gelmektedir. Bu etkiler en belirgin olarak distal özofagusta gözlenmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

136. Göğüs Cerrahisi Vak'alarında Pre-operatif Dönemde Yapılan Solunum Egzersizlerinin Öğretilmesinin Post-operatif Solunum Kaybını Azaltmadaki Etkisi

Aylin Ergene GÜRSU
Tez Dan. : Doç.Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 1995
Cerrahi Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışmada; göğüs cerrahisi vakalarında preoperatif dönemde yapılacak solunum eğitimi ve egzersizleri ile solunum etkinliğini arttırarak respiratuar kasları güçlendirmeyi ve postoperatif dönemdeki solunum kaybının en aza indirilmesinde bu uygulamanın etkinliği incelendi.

Araştırma, 30 deney ve 30 kontrol olmak üzere 19'u kadın 41'i erkek toplam 60 hasta üzerinde deneysel olarak gerçekleştirildi.

Kontrol ve deney grubu hastaların preoperatif dönemde ve postoperatif dönemde ölçülen maksimum ekspiryum akım hızı (PEFR), arteryel parsiyel oksijen basıncı bulguları (PaO_2) ve akciğer grafileri bulguları karşılaştırıldı. Yalnızca deney grubu hastalarda (30 hasta) solunum eğitimi ve egzersizleri öğretildi ve uygulatıldı. Kontrol grubu hastalara ise, eğitim yapılmayarak rutin hemşirelik bakımı verildi.

Deney grubu hastalarda, maksimum ekspiryum akım hızı (PEFR) değerlerinin ve arteryel parsiyel oksijen basıncı (PaO_2) bulgularının arttığı ve solunum komplikasyonlarının kontrol grubuna göre daha az görüldüğü bulunmuştur.

Göğüs cerrahisi vakalarında preoperatif dönemde öğretilen solunum eğitimi ve egzersizlerinin postoperatif dönemdeki solunum kaybının en aza indirilmesinde etkili olduğu sonucuna varıldı.

137. Doğum Salonu ve Perinatolojide Çalışan Ebe/ Hemşirelerin Eklampsili Hasta Bakımına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Feride ENGİN

Tez Dan.: Yrd.Doç.Dr. Nuran KÖMÜRCÜ

Kabul Tarihi : 1996

Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma İstanbul ilinde farklı statülerde hizmet veren hastanelerin doğum salonu ve perinatoloji kliniklerinde çalışan ebe/hemşirelerin eklampsili hasta bakımına ilişkin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilindeki 8 hastanenin doğum salonu ve perinatoloji kliniklerinde çalışan ebe/hemşireler oluşturmuştur. Evreni oluşturan 136 ebe/hemşireden araştırmaya katılmaya gönüllü 80 ebe/hemşire örnekleme alınmıştır. Verilerin toplanmasında; ebe/hemşirelerin eklampsili hastalara uyguladıkları bakımı ve eklampsili hasta bakımına ait bilgi düzeylerini araştırmak amacıyla 2 adet form kullanılmıştır. Elde edilen veriler yüzdelik testi, ki-kare, t testi ve varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Yapılan değerlendirmelere göre: Ebe/hemşirelerin eklampsiyle ilgili genel bilgilerine ait bilgi puan ortalamalarının 51.19 ve eklampsili hasta bakımına ait bilgi puan ortalamalarının ise 42.75 olduğu belirlenmiştir. Eğitim düzeyleri ve çalıştıkları hastaneler ile bilgi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Elde edilen verilere yönelik uygun öneriler getirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

138. Hemodializ Hastalarında Subclavian ve Femoral Kateter Uygulamasında Hemşirenin Rolü

Nimet ŞAHİN
Tez Dan. : Prof. Dr. Emel AKOĞLU
Kabul Tarihi : 1996
Nefroloji Bilim Dalı

Bu çalışma hemodializ tedavisi için, femoral ve subclavien vene uygulanan kateterizasyonlarda komplikasyonları önlemede, eğitimli ve deneyimli kişilerin etkinliğini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Çalışmada sırasında hastalar iki gruba ayrılmıştır. Bir grup hastaya servis asistanı kateter bakımını verirken, diğer bir grup hastaya bu konuda eğitilmiş ve deneyimli tek bir hemşire kateter bakımını vermiştir. Kateterler sadece hemodializ tedavisi için kullanılmıştır.

Çalışma kapsamına alınan hastaların yaş ortalaması, kateterin kalış süresi, kateter takılırken karşılaşılan güçlükler açısından her iki grupta istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. İstatistiksel olarak en önemli sonuç enfeksiyon oluşumu açısından bulunmuştur. Hemşirenin takip ettiği 16 femoral, 6 subclavien ven kateterizasyonunun hiçbirinde enfeksiyon görülmezken, farklı asistanların takip ettiği 9 femoral ven kateterizasyonunun 4'ünde, 7 subclavien ven kateterizasyonunun da 5'inde enfeksiyonla karşılaşılmıştır.

Bu sonuçlar bize göstermektedir ki kateterizasyonlarda enfeksiyonları önlemek için, kesinlikle aseptik tekniklere uyulmalı; kateter bakımı ve takibi deneyimli ve eğitimli kişiler tarafından yapılmalıdır.

139. Kronik Böbrek Yetmezlikli Hemodiyaliz Hastalarında Demir Eksikliği Anemisinin İntravenöz Demir Dekstran İle Tedavisi ve Hemşirenin Rolü

Sezgi ÇINAR

Tez Dan. : Prof. Dr. Emel AKOĞLU

Kabul Tarihi : 1996

Nefroloji Bilim Dalı

Bu çalışma, kronik böbrek yetmezlikli hemodiyaliz hastalarında demir eksikliği anemisinin tedavisinde IV uygulanan demir dekstran (imferon)'ın etkinliğini, tedavi sırasında ortaya çıkabilecek komplikasyonları ve hemşirenin rolünü irdelemek amacıyla planlanmıştır.

Demir eksikliği anemisi olan 22 kadın, 30 erkek hemodiyaliz olgusuna demir dekstran 100mg, diyalizin son 2 saatinde %0,09 NaCl 200ml solüsyon içinde IV yavaş infüzyon şeklinde haftada 2 kez (total 1gr/5 hf) uygulanmıştır.

Hemoglobin düzeyleri ile BUN düzeyi, primer böbrek hastalığı, beslenme durumu, tedavi öncesi diyalizerle olan kan kayıpları ve egzersiz kapasitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$).

Demir dekstran tedavisi öncesi ile tedavi sonrası hemoglobin, hematokrit, eritrosit, MCV, MCHC, serum demiri ve ferritini düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.001$). Tedavi sonrası 1. ayda kan değerleri en yüksek düzeye ulaşırken, 3. ve 6. aylarda düşüş göstermişse de tedavi öncesi değerlerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. ($p<0.001$). Tedavi öncesi ile tedavi sonrası demir bağlama kapasitesi ve RDW değerleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.001$). RDW ve demir bağlama kapasitesi tedavi sonrası 1. ayda en düşük değere ulaşırken 3. ve 6. aylarda tekrar yükselme göstermişse de tedavi öncesi değer-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lerden anlamlı olarak düşük bulunmuştur ($p<0.001$).

Tedavi sonrası halsizlik-yorgunluk, dispne, angina, taşikardi, çarpıntı, baş ağrısı, solukluk, parestezi, iştahsızlık gibi anemi belirti ve bulgularında anlamlı azalma sağlanabilmiştir ($p<0.001$).

Hemşire sayısı yetersiz olduğu için eğitim verilen ve verilmeyen grup oluşturulamamış, tüm hemşirelere (n=5) IV demir dekstran tedavisinin komplikasyonları hakkında bilgi verilmiştir. Böylece meydana gelen komplikasyonlar erken teşhis edilerek tedavileri yapılabilmiştir.

IV demir uygulamasına bağlı olguların 1 (% 1.9)'inde anafilaktik reaksiyon, 1 (% 1.9)'inde orta derecede reaksiyon (kaşıntı, karın ağrısı, ishal, bulantı) gelişmiş ve bu 2 olgu çalışma dışı bırakılmıştır. 3 (% 5.8) olguda hafif reaksiyon (yüz kızarıklığı, hafif baş ağrısı) görülürken, 47 (% 90.4) olguda hiçbir reaksiyon görülmemiştir.

IV demir tedavisi komplikasyonları ile oral demir tedavisi komplikasyonları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Buna göre; kronik böbrek yetmezlikli hemodiyaliz hastalarında demir eksikliği anemisinin önlenmesi ve tedavisinde IV demir dekstran kullanılmasının yarar sağlayacağı, dikkatli gözlem ile reaksiyonların erken tanınabileceği ve uygun girişimlerin yapılabileceği inancındayız.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A- YÜKSEK LİSANS TEZLERİ (1990-96)

140. Atletizmde Yönetim ve Organizasyon

Ahmet KETEN
Tez Dan. : Prof.Dr. Sacid ADALI
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu tezin her bir bölümü veya atletizmin çeşitli dallarının "Yönetim ve Organizasyonu" nu ayrı ayrı tez konuları olmakta mümkündü. Bütün spor branşlarının anası kabul edilen "Atletizmin Yönetim ve Organizasyonu" nun, modern çağa uygun bir el kitabının olmayışı, tezimin konusu için "Genel ve Derin" bir araştırmaya yönelmeme sebep oldu. Sonucun bu boşluğu doldurabileceği inancını taşıyorum.

Bu tezde, koşu, atma, atlama ve yürüyüşün, kış ve yaz yarışmalarının organizasyonu ve yönetimi; sporcuları, hakemleri ve yöneticileri ile incelenmiştir.

Bu incelemede; planlar, programlar, organizasyonları ve spor malzemeleri, hataları, yanlışlıkları ve eksiklikleri ile en ince detaylarına kadar ele alınmış ve modern manada nasıl olması gerektiği gözler önüne serilmiştir.

Nizamlar, uygulamalar sahada yerleşen düzenleri bu anlayış içerisinde mahiyeti itibariyle "Atletizm" sporunun önemli bir el kitabı olan bu tez içerisinde yerlerini almışlardır.

Bu çalışma yönetim için kuralları, dikkate alan bir yönetmenlik olduğu kadar her türlü ihtimali göz önünde bulunduran yol gösterici bir organizasyon tezidir.

Ülkemizin atletizmde Balkan Şampiyonası ve Akdeniz Oyunlarının Organizasyonu talep olduğu şu günlerde bu araştırmanın, organizasyon komitelerinize ve hakemlerimize faydalar sağlayacağına inanıyorum.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

141. Amatör ve Profesyonel Futbolcuların Bazı Kişilik Özellikleri

Veysel KÜÇÜK
Tez Dan. : Doç.Dr. A. Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada amatör ve profesyonel sporcuların (futbolcuların) bazı davranış biçimleri açısından birbirleriyle olan ilişkilerinin araştırılmasına ve sporcu olmayanlarla karşılaştırılarak aradaki farklılığın ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Araştırmamızda İstanbul bölgesinde faaliyet gösteren futbol kulüplerinden tesadüfi yöntemle seçtiğimiz 70 amatör lisanslı sporcuya, 70 profesyonel sporcuya ve 50 sporcu olmayan kişiye FHT sorgu cetveli uygulanmıştır. Elde edilen amatör, profesyonel ve sporcu olmayanlara ait olan bu puanlar her davranış için ayrı ayrı bilgisayara işlenmiştir. Daha sonra gruplar arasındaki farklar ANOVA testi uygulanarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Çıkan sonuçlara göre;

- Aşağılık Duygusu- Benlik tasavvuruna ait davranış biçiminin en fazla profesyonel sporcularda yoğunlaştığı, sporcu olmayanlarda ve amatör sporcularda daha az olduğu tespit edilmiştir.

- Gruplar arasında heyacanlılık açısından da anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sonuçlarımıza göre; en az heyecan duygusuna amatör

sporcular, daha sonra sporcu olmayanlar, en son da profesyonel sporcuların sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Burada yarışma duygusunun profesyonel sporcular için heyecan duygusunu arttıran bir etken olduğunu söyleyebiliriz.

- Korku- Endişe duygusu açısından da amatör, profesyonel ve sporcu olmayanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu duygunun sporcularda daha yoğun olduğu gözlenmektedir. Buna, sportif faaliyetler içinde, maçı kazanıp kazanmama kaygısı, takıma girip girmeme korkusu gibi duygu ve düşüncelerin sebep olduğu söylenebilir.

- Suçluluk ve saldırganlık duyguları açısından gruplar arasında, gözle görünen bir farklılık bulunmasına rağmen, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Nörotitlik- Çevre ile uyumlu ilişki davranışları açısından gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Profesyonel sporcular bu duyguya en hakim sporcular, daha sonra; sporcu olmayanlar, en son da amatör sporcular olarak tespit edilmiştir.

142. Kürekçilerde Kendini Tanıma ve Bazı Psikolojik Özelliklerinin Araştırılması

Recep Selim AKICI
Tez Dan. : Doç.Dr. A. Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Türkiye'de faaliyette bulunan on kürek kulübüne mensup 100 kürekçi psikolojik yapıları, benlik tasavvurları ve şahsiyet özellikleri açısından incelenmişlerdir. Araştırma sonucunda müsabaka öncesinde ve içinde psikolojik yapının cinsiyete, deneyime ve başarı düzeyine bağlı olarak

bazı farklılıklar yaratabileceği tespit olunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Türkiye'de antrenörlerce pek ciddi şekilde antren edilmeyen kız kürekçilerin yarışma içinde yetersiz fizik gücünün getirdiği büyük bir fiziksel zorlanmayla karşı karşıya geldikleri eziyet halini alan yarışmanın bayan kürekçinin zihninde kötü bir iz bıraktığı ve bu kötü intibanın gelecek yarışlar öncesinde ve içinde onun psikolojik performansına olumsuz etkide bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Deneyimli, deneyimsiz başarılı, başarısız bütün kürekçilerin yarışma öncesinde başarı arzusu ile aynı oranda dolu oldukları ancak yarışma yaklaştıkça ve bilhassa yarışma anında gelişen olayların deneyimsiz ve daha önce başarısı bulunmayan kürekçileri daha fazla etkilediği ve bu etkinin olumsuzluğa sebep olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın diğer bir kısmında ise yapılan analizlerde kürekçilerin birkaç özellik dışında arkadaşları ve antrenörleri tarafından tanındıklarına inandıkları sonucuna varılmıştır. Ancak cevaplar tek tek incelendiğinde antrenör sporcu kısmında istatistiki açıdan anlamlı kabul edilmesede hemen hemen her cevapta az da olsa farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır. Sporcular genelde olmasa da bazı alanlarda antrenörleri tarafından çok iyi tanınmadıklarına inanmaktadırlar. Bunun sebebi olarak antrenör, sporcu yakınlığının ve diyaloğunun yetersizliği gözterilebilinir. Bir antrenör sporcu ile karşılaştığında sporcunun kişiliği zaten oldukça yerleşmiştir. Yine de antrenörün sporcu üzerindeki potansiyel etkisi hafife alınmamalıdır. Anlamlı ilişkilerin ve deneyimlerin kişilik üzerine önemli etkisi vardır. Spordaki katılım, tipik bir sporcunun hayatındaki en önemli deneyimlerden biridir. Antrenörün sporcunun spor yaşamı üzerinde önemli bir etkisi bulunması ve onunla uzun bir süre beraber olması sporcunun kişiliği üzerinde önemli bir rol oynamasına olanak sağlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Antrenörün etkisi, tıpkı bir öğretmen gibi, olumlu veya olumsuz olabilir. Ancak çoğu öğrenci öğretmen ilişkilerinin tersine antrenörle sporcu arasındaki ilişki yakın ve yoğundur. Spor için önemli bir zaman ve enerji sarfedilir. Durum böyle olunca sporcunun öğretmenlerde bile fazla davranışlarına etki eden kişinin antrenör olduğuna şaşmamak gerekir. İki kişi arasında ilişki ne kadar yakın olursa, birinin diğerini gerçekten etkileme olasılığı o denli artar.

Kötü bir antrenör yetersiz bir örnek olarak takım üyeleri üzerinde kötü etkiler yaratabilir. Antrenörden gelecek duygusal tutarsızlıklar ve mantıksız davranışlar sporcunun kişilik gelişmesi için tehdit oluşturur. Takım üyelerinin duygularını gözardı ederek her ne pahasına olursa olsun kazanmaya önem veren bir davranış biçimi etkilenmeye yatkın sporcularda da benzer tutumların gelişmesine sebep olabilir.

Genç insanlar takdir edip saygı duydukları kişileri örnek alırlar. Bir sporcu iyi kişilik özellikleri olan bir antrenörden pek çok şey kazanabilir. Duyarlı bir antrenör ona yardımcı olabilir. Böylece antrenör bir çeşit rehber-danışman haline gelebilir. Yeterki antrenör sporcusuna yaklaşsın onu tam anlamıyla tanımaya çalışsın.

Şahsiyet özellikleri ve benlik tasavvurları bölümünde rastlanan farklılıklar yine cinsiyet, deneyim, başarı derecesi ile bağlantılı olduğu fikrine varılmıştır. Takım içinde veya sporda eski olma veya başarı kazanmış bulunma sporcunun takım içindeki sosyal statülerinde değişikliklere sebebiyet verdiği ve bunun neticesinde, başarılı ve deneyimlilerin diğerlerine karşı daha yüksek statünün avantajlarını kullandıkları bununda yenilerin ve başarısı bulunmayanların benlik tasavvurları ile ilgi cevaplarında etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

143. Isınmanın Anaerobik Ölçümler Üzerine Etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tayyar Murad KUTER
Tez Dan. : Doç.Dr. Emin ERGEN
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Isınmanın anaerobik güç üzerine etkilerini incelemek amacıyla 10 elit voleybolcunun (yaş x=24 (23.9), boy x=184.4 cm. vücut ağırlığı x=77.6 kg) ısınmadan, % 50 ve % 70 yüklenme şiddeti ile ısındıktan sonraki Wingate test sonuçları değerlendirildi.

Önce rektal sıcaklık ile oral sıcaklık arasındaki ilişki incelendi. Bulunan r=0.94'lük korelasyon sayısı ile sıcaklık izlenmesinin oral yoldan yapılmasına karar verilmiştir. Max VO2 indirek olarak (Astrand-Rhyming metoduyla) belirlendikten sonra, max VO2'nin % 50 ve % 70'leri belirlenmiş ve bu şiddetlerde deneklere 30'ar dakikalık çalışma yaptırılmıştır. Bu süre içinde vücut sıcaklık değişimleri izlenmiş ve 10'ar dakikalık sürelere ait değişimler varyans analizleri ile karşılaştırılmıştır. Sonuçta en büyük sıcaklık değişikliğinin olduğu ilk 10 dakikalık sürenin yeterli ısınma yarattığı kabul edilmiştir.

Daha sonra deneklerin anaerobik güçleri ısınmadan, % 50 ve % 70 şiddetlerde 10 dakika ısınıp, 3 dakika dinlendirildikten sonra "Wingate testi" ile belirlenmiştir.

Bisiklet ergometresi (Monark) ile yapılan 30 saniyelik supramaksimal yüklenmenin ilk 5 saniyesinde harcanan güç alaktik anaerobik ve tüm test boyunca harcanan güç total anaerobik güç olarak değerlendirmelere alınmıştır.

Sonuçta, total anaerobik güç ve alaktik anaerobik güç sonuçları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

her üç koşulda da varyans analizleri ile incelenmiştir. Deneklerin total anaerobik güçleri % 70 şiddette ısınarak yapılan çalışmada, ısınmadan yapılan çalışmaya oranla % 15.3, % 50 şiddette ısınarak yapılan çalışmada, ısınmadan yapılan çalışmaya oranla % 10.1 ve % 70 şiddette ısınarak yapılan çalışmada, % 50 şiddetle yapılan çalışma sonuçlarına göre % 5.5 performans iyileşmesi göstermiştir. Testin ilk beş saniyesini değerlendirilerek bulunan anaerobik alaktik güç ise, % 70 şiddette ısınarak yapılan çalışmada, ısınmadan yapılan çalışmaya oranla % 31.5, % 50 şiddette ısınarak yapılan çalışmada ısınmadan yapılan çalışmaya oranla % 16.2 ve % 70 şiddetle ısınarak yapılan çalışmada, % 50 şiddette ısınarak yapılan çalışmaya oranla % 13.1'lik performans iyileşmesi göstermiştir.

Sonuç olarak, anaerobik bir çalışma öncesi ısınma yapılmasının performansı olumlu yönde etkileyebileceği görüşüne varılmıştır.

144. Tenis Oyuncularının Omuz Ekleminde Meydana Gelen Deformiteler

Yusuf UZUNBAŞ
Tez Dan. : Prof.Dr. Kut SARPYENER
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Metrik ve röntgen grafilerinin ölçümü ile yapılan araştırmada yüksek derecedeki tenis oyuncularında omuz düşüklüğü deformitesi saptandı.

Bu ölçümler, oyunculara uygulanan bir anketle elde edilen spor yaşamları ile ilgili özellikleri ile karşılaştırılarak arada bir bağlantı araştırıldı.

Oyuncuların omuz düşüklükleri ile tenise başlama yaşları, oyun

süreleri ve antreman saatleri arasında bir ilişki olmadığı görüldü. Yalnız, oyun öncesi ısınma yapmanın, servis atış stilinin ve ilk servis isabet ortalamasının bu deformitede etkili olduğu kanaatine varıldı. Ayrıca servis atış hareketi pozisyonunda çekilen röntgen grafisinde scapulanın hareket etmesi ile subacromial kanalın içinden ve acromio-corocoid bağ altından geçen M.Supraspinatusun sıkışması görülmektedir.

Bunun nedeni omuzun elevasyonuna yardım eden kasların M.Supraspinatus'un içinden geçtiği acromion ve acromio-clavicular eklemi yeterince yukarı kaldıramaması nedeniyle acromionun humerus başına doğru, hareket esnasında yaklaşmasıdır.

Halbuki normal, önden-arkaya pozisyonda çekilen grafilerde sağlam tarafa nazaran düşük tarafta acromion ile humerus başı arasındaki subacromial kanal veya (subdeltoid eklem) genişlemiş görülmektedir. Zamanla hareket anında, bilhassa burgulu serviste M.Supraspinatus kanalı (ve acromio-coracoid bağ arasında) sıkışmakta ve ağrının nedeni olarak "İnpingement" sendromu söz konusu olmaktadır.

Oyuncuların kondisyon çalışması yapmamaları sonucunda yeterince gelişmeyen kaslarının da bu deformiteye ortam sağladığı görüldü.

Literatür araştırmasında da omuz düşüklüğü deformitesinin en büyük etkeninin baş üzeri vuruşlar (servis ve küt) olduğu görüldü.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

145. Üniversiteli Sporcu ve Sporcu Olmayan Öğrencilerin Dikkat Seviyelerinin Araştırılması

M. Yavuz ÖZDEMİR
Tez Dan. : Doç.Dr. A. Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Günlük yaşantımızda ve sportif müsabakalarda önemli olan dikkat, gayri iradi ve iradi olmak üzere karşımıza çıkar.

Gayri iradi dikkat bizden bağımsız faktörler tarafından sevk ve idare edilir.

İradi dikkat ise bizzat kendimiz tarafından yönlendirilip kontrol edilir.

İradi dikkat, ilginin olmadığı ve bizim bilinçli çabalarımızla dikkatimizi önümüzde duran problemlere ve amaçlara uygun şekilde yönlendiremediğimiz yerde gereklidir. Bir işle meşgul olduğumuz ölçüde iradi dikkat gayri iradi dikkate dönüşür.

Spor da sporcuların başarıları için, dikkatin bu özelliğinden yararlanılır.

Bekleme tepkisi sırasında, kişinin içinde bir hazır olma ve yönelme vardır. Burada, organizmanın kişiye gelen birçok uyarıcı arasından bir tanesini kesin ve net olarak algılaması amaçlanmıştır.

Bekleme tepkisini oluşturan bileşenler; alıcıların uyumu, duruş uyumu, kas tonusu artışı ve merkezi sinir sistemi uyumudur.

Dikkat, beyin korteksindeki ket vurucu alanların seçimli ve tercihli çalışmasına bağlıdır.

Spor yapan ve yapmayan 17-23 yaş arası üniversite öğrencilerinin dikkat seviyeleri araştırılmıştır.

Test'teki sonuçlar istatistiksel işlemlere tabi tutulduktan sonra, spor yapan öğrenciler, spor yapmayan öğrencilere göre daha dikkatli oldukları görülmüştür.

Spor yapmayan öğrenciler ile spor yapanlar arasındaki anlamlılık; tablo t değeri 1,658, bizim bulduğumuz t değeri ise 3,146 dır.

Spor yapma yılı ile dikkat derecesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Burada elde edilen r değeri 0,290 dır. Bu değer t testine tabi tutulmuştur. Bulunan t=2,33, tablo t değeri ise 1,671 dir.

Araştırma, sporun dikkati geliştirici bir özelliği olduğunu ortaya koymaktadır.

146. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikası Edirne Uygulaması

Hasan Ali TEKİN
Tez Dan. : Prof.Dr. Sacid ADALI
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Eldeki tezde Edirne'de kitle sporunun teşvik edilmesi için yapılan ve yapılması gereken faaliyetler ve tesislerin neler olduğunun araştırılması konusanda ilk olarak ilin sosyo-ekonomik yapısı anlatılmaya çalışılmıştır. İkinci olarak il'deki spor tesislerinin ve organizasyonların durumu, yeterliliği, dağılımı, spor faaliyetleri ve yatırımları incelenmiştir. Üçüncü olarak Edirne'deki her spor dalına ait eğilim ve ilişkilerin değer-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lendirilmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme eğitim seviyesi, cinsiyet durum yaş katagorileri, işçi ve memur durumu, yerli olan ve olmayan halk gibi sosyolojik verilerle anket uygulama sonuçları ve değerleri ortaya konulmuştur. Dördüncü kısım sonuca ayrılmış olup burada, spor yapanların tesislerle olan organik bağlantıları anket bulgularıyla istatistiki rakamlara göre ortaya konmaya çalışılmıştır.

Elde edilen verilere dayanak olması için araştırmada temel kuramsal kaynakların yanısıra araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır.

147. Yüzme Sporu Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Korku Düzeyleri ve Türlerinin Karşılaştırılması

M. Haluk ÇEREZ
Tez Dan. : Doç.Dr. A. Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamızda, Wolpe ve Lang'ın hazırladıkları "korku ölçeği" testi kullanılarak, yüzme sporu yapan ve yapmayan öğrencilerin genel korku düzeyleri, yüzme ile ilgili korku düzeyleri ile spor yapma süresinin korku düzeylerine etkisi tesbit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca yüzücülerde, branşlarıyla ilgili korku türleri Tablolarla belirtilmiştir.

Bu araştırmada, yüzücü olan 11, 12, 13, 14 yaş grubu, genç ve büyük yaş grubu kategorilerinde 120 sporcu ile, aynı yaşlarda spor yapmayan 120 öğrenciye test uygulanmıştır.

Sonuçlar önce tablolar haline getirilip sonra bilgisayara yüklenmiştir. Verilerin, Macintosh (Apple) marka PC bilgisayarda, stat-view 512 istatistik paket programı kullanılarak varyasns analizi yapılmıştır. Karşılaştırmalar; aritmetik ortalamalar farklarına, tek taraflı t testi uy-

gulanması ile % 95 anlamlılık seviyesine göre yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Elde edilen bulgulara göre;

Korkunun kaçınılmaz bir duygu olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat kızların korku düzeyleri erkeklere oranla daha yüksektir. Spor yapanların genel korku düzeyleri ise, beklenenin aksine spor yapmayanlara oranla yüksek bulunmuştur.

Spor yapma süresinin, yüzme ile ilgili korku düzeylerine etkisi, ilk üç yıldan sonra iniş gösterip, sonra tekrar yükselmektedir. Böyle olmasını korku türlerindeki benzerliklere bağlayabiliriz. Bunu da, yaşlara ve cinslere göre korku türleri tablolarında görebiliriz.

Eğitim süreçleri içinde, her yaşta, korku konusuna gereken önemin verilmesi; hem aileler hem de antrenör ve eğiticiler açısından dikkat edilmesi gereken bir konudur. Sporcusunun korkularını bilen antrenörler, ona daha farklı davranır.

Sporda ve eğitimde iyi performans için bu şarttır.

148. 12-14 Yaş Elit Kız ve Erkek Tenis Oyuncularının Morfolojik Özellikleri ile Motor Performansları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Billur YAVUZ
Tez Dan. : Prof.Dr. Kut SARPYENER
Kabul Tarihi : 1990
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

İstanbul bölgesinin çeşitli klüplerinde oynayan 12-14 yaş ($\bar{x}$=14.2) olan 9 elit kız tenisçi ile 12-14 yaş ($\bar{x}$=12.6) olan 21 elit erkek tenisçi, toplam 30 sporcu ile 12-14 yaş ($\bar{x}$=13.0) olan 10 kişilik kontrol kız grubu ile

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

12-14 yaş (x=12.7) olan 12 kişilik kontrol grubu, toplam 22 kişiden oluşan kontrol gruplarının morfolojik yapıları ile motor performansları ölçüldü. Morfolojik yapıları için antropometrik ölçümler ile vücut kompozisyonları saptandı. Motor performans için Eurofit test bataryasından toplam 5 test (durarak uzun atlama, mekik, esneklik, pençe kuvveti, mekik koşusu) testleri tüm gruplara uygulandı.

Yapılan tüm ölçümler ve kurulan ilişkilerin sonucunda:

Boy: Tüm sporcu ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadı ($P<0.05$).

Elit-kontrol kız gruplarının yaş ile boy değerleri arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($P<0.05$).

Elit-kontrol erkek gruplarının yaş ile boy değerleri arasında anlamlı ilişki bulundu ($P<0.05$).

Vücut Ağırlığı: Tüm sporcu ve kontrol grupları arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($P<0.05$).

Elit kız tenisçilerin ağırlık ile yaş-boy arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($P<0.05$).

Kontrol kız grubunun ağırlık ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmadı ancak ağırlık ile boy arasında anlamlı ilişki bulundu ($P<0.05$).

Elit erkek tenisçilerin ağırlık ile yaş-boy arasında anlamlı ilişkiler bulundu ($P<0.05$).

Kontrol erkek grubunun ağırlık ile boy arasında anlamlı ilişki bulundu ($P<0.05$).

Çevre Ölçümleri: Elit-kontrol kız gruplarının çevre değerlerinde

ön kol, biceps, uyluk çevre değerleri arasında ki farklar istatistiki açıdan anlamlı bulundu (P<0.05).

Elit-kontrol erkek grupları arasında çevre değerleri bakımından fark olmasına rağmen bu farklar istatistiki olarak anlamlı bulunmadı (P<0.05).

Vücut Kompozisyonu: Tüm sporcu ve kontrol grupları arasındaki farklar istatistiki açıdan anlamlı bulunmadı (P<0.05).

Motor Performans Testleri; Elit ve kontrol kız gruplarının durarak uzun atlama, mekik koşusu, pençe kuvveti testlerinde istatistiki açıdan anlamlı farklar bulundu (P<0.05).

Elit-kontrol erkek gruplarının motor performans testlerinde farklar olmasına rağmen istatistiki açıdan bu farklar anlamsız bulundu (P<0.05).

Morfolojik yapı bileşenleri ile motor test sonuçlarını istatistiki açıdan değerlendirdiğimizde;

Boy ile elit-kontrol kız gruplarının motor testleri arasında anlamlı ilişki bulunmadı (P<0.05).

Elit erkek grubunda boy ile durarak uzun atlama, mekik koşusu ve pençe kuvveti arasında anlamlı ilişkiler bulundu (P<0.05).

Kontrol erkek grubunda boy ile pençe kuvveti arasında anlamlı ilişki bulundu (P<0.05).

Ağırlık ile elit kız grubunun dışında tüm grupların pençe kuvveti arasında anlamlı ilişki bulundu (P<0.05).

Çevre ölçümlerinde elit kız grubunun dışında tüm grupların ön kol

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ve biceps çevresi ile pençe kuvveti arasında anlamlı ilişkiler bulundu ($P<0.05$).

Sonuç olarak, elit ve kontrol grubundaki çocukların aynı yaş ve aynı gelişim süreci içinde olmalarından ve elit tenisçilerinin antrenman saatlerinin yaşlara göre ayarlanmamış ve az olması, yine oynadıkları turnuva sayısının yetersiz olması, antrenmanlarında yalnızca oyun ve tatkik üzerinde durulması tenise özgü özel ve genel kondisyon çalışmalarının yeterli miktarda yapılmaması ve de en önemlisi elit tenis oyuncularının bulundukları seviyeye hiçbir seçim kriterinden geçmeden ulaşmış olmaları neticesinde, yaptığımız bu çalışmada elit ile kontrol gruplarının gerek morfolojik yapıları ve gerekse motor performansları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

149. Yetenek Arama Açısından Karakucak Güreş Projesinin İncelenmesi

Hamdi SANCAKLI
Tez Dan. : Doç.Dr. Kâmil ÖZER
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırma, Türkiye Güreş Federasyonu'nun 1988 yılında uygulamaya koyduğu "Karakucak Güreş Projesi" çerçevesinde seçmeye tabi tutulan ve güreş okullarına alınan 127 erkek çocuk üzerinde yapıldı.

Güreş okullarına alınan (11 yaş n=24, 12 yaş n=33, 13 yaş n=70) çocukların motor performansı belirlemek için URS'nin güreş yetenek seçim programında belirlenen testlerden 9 test bataryasını gruplara uyguladık. Bu testler sırasıyla; 30 mt koşu, 60 mt, mekik koşu, barda kol çekme, şınav, dikey sıçrama, durarak uzun atlama, sağlık topunu öne

fırlatma, sağlık topunu geriye fırlatma.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırma grubumuzun motorik test birinci ölçümleri ile ikinci ölçümleri arasında bir yıllık süre içinde gelişme olduğu ($p<0.05$) bulunmuştur.

Araştırma grubumuzun motorik test birinci ölçümleri ile URS'nin güreş okullarına almada esas alınan normları arasında anlamlı fark ($p<0.05$) bulunmuştur. 11 yaşındaki çocuklada; barda kol çekme, şınav ve durarak uzun atlama testinde araştırma grubumuzun daha iyi olduğu, 30 mt, 60 mt koşu, mekik koşu, dikey sıçraka ve sağlık topunu öne fırlatma testinde URS sporcularının daha iyi olduğu, sağlık topunu geriye fırlatma testinde fark olmadığı bulunmuştur. 12 yaşındaki çocuklarda; durarak uzun atlama testinde araştırma grubumuzun, diğer parametrelerde URS sporcularının daha iyi olduğu bulunmuştur. 13 yaşında tüm parametrelerde URS sporcularının daha iyi olduğu bulunmuştur.

Araştırma grubumuz, ikinci ölçümleri ile birlikte fiziki yapıları için antropometrik ölçümler ile somatotip ve vücut kompozisyonları saptandı.

Grubumuzun somatotip değerleri tüm yaşlarda endo-mezomorf olarak bulunda.

Boy ve vücut ağırlığında grubumuzun Türk toplumunun ortalamasının alt biriminde yer aldığı görülmüştür.

Araştırma grubumuz 12 ve 13 yaşlarda orta gövdeli, 14 yaşta kısa gövdeli oldukları, genelde kulaç uzunlukları boy uzunluklarından fazla bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

150. Hetbolde Kontrlateral Çalışmanın Atış Sertliğine Etkisi

Hasan ERCAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Sedat MURATLI
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada orta dereceli okullarda okuyan 13-14 yaş gruplarındaki 10'ar kişilik 4 erkek grubu üzerinde yapıldı. Gruplardan üçü denek grubu, biride kontrol grubu olarak seçildi. Denek gruplarından birincisi normal eli (dominant), ikincisi ters ile ile (kontrlateral), üçüncüsü de her iki eli ile (bilateral) çalıştırıldı. Çalışmalar günde 1.5 saat olmak üzere haftada 3 gün yapıldı ve 8 hafta sürdürüldü. Atış ölçümleri ise tüm grupların dominant elleri ile yaptırıldı.

Atış kuvveti test ölçümleri sonunda elde edilen verilen istatistiki analizlerle yorumlandı ($P<0.05$).

Sonuçta antropometrik ölçümlerle atış kuvveti test sonuçları arasında yorumlamaya değer bir ilişki bulunmadı. Uygulanan çalışmalar sonunda tüm denek gruplarında anlamlı bir kuvvet artışının her iki eli ile çalışan grupta en fazla olduğu diğer iki grupta ise daha az ve aynı düzeyde olduğu bulundu.

151. Hentbolde Kontrlateral Çalışmanın Atış İsabetliliği Üzerine Etkisi

Mustafa ASLAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Sedat MURATLI
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ortaokul öğrencilerinden (13-15 yaş grubu) 45 kişilik denek grubu

ile 19 kişilik kontrol grubu oluşturduk. Fiziki yapıları için, antropometrik ölçümlerinin ve atışta isabetlilik için de, atış testlerini yaparak, elde ettiğimiz verileri istatistiki analizlerle yorumladık.

Yapılan antropometrik ölçümler ile atış isabetli puanı arasında yapılan korelasyon analizleri sonucunda, normal el ile çalışan grubun birinci ölçümü ile boyu, kilosu ve kol uzunluğu arasında negatif anlamlı bir ilişki; iki ölçüm farkı ile boyu arasında da pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer grupların test sonuçları ile antropometrik ölçümleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p < 0.05$).

Atış isabet testi puan artışları çift taraflı çalışma yapan grupta, normal el grubu dışındaki gruplardan, anlamlı derecede fazla olmuştur.

Grupların atış isabet test sonuçları üzerinde yaptığımız tüm analizler sonunda, çift taraflı çalışma yapan grubun, uygulanan çalışma programına en fazla olumlu cevap verdiği görülmüştür.

Sonuç olarak: Erken yaşlarda başlanması gereken teknik eğitimdeki, beceri ve koordinasyon çalışmalarının çift yönlü (bilateral) yapılmasının yararlı olacağını söyleyebiliriz.

152. Standart Hızda Farklı Koşu Şekillerine Metabolik Cevap Farklılıkları

Neşe GÜNDOĞAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Emin ERGEN
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Standart hızda farklı koşu şekillerine metabolik cevap farklılıklarını incelemek amacıyla 12 atletin (yaş x 20,0 ± 1,8. Boy 175,5 ± 4,9 vücut

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ağırlığı x 68,4 ± 7,2) mekik koşusu, koşu bandı ve pist koşusunda kan laktat ve kalb atım sayısı değerleri karşılaştırıldı.

Bu araştırmada mekik koşusu için Eurofit 20 m test protokolü uygulandı. Denekler bu testte spor salonunda işaret noktalarıyla belirlenen 20 m'lik alanda, ikinci testte koşu bandında (Woodway), üçüncü testte her 20 m'de işaret noktaları bulunan 400 metrelik tartan pistte koşturuldular. Testin 8 km/saat hızla başlayıp 16 km/saat'e ulaşan koşu hızı teyp kasetinden gelen sinyal sesleriyle sağlandı. Üç testte sporcuların dinlenik, 10.12.14 ve 16 km/saat hızlar sonunda kan LA değerlerini belirlemek amacıyla parmaktan kan alındı. Dinlenme araları birer dakika ile sınırlıydı. Kalb atım sayıları telemetre ile (Cordless Digital Pulse Monitor Pu-801) belirlendi.

Mekik koşusunda kan LA ve kalb atım sayısı değerleri, koşu bandı ve pist koşusu değerlerine oranla daha yüksek bulundu. Mekik koşusu ile koşu bandı ve mekik koşusu ile pist koşusu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($P<0.05$), koşu bandı ile pist koşusu arasında anlamlı fark bulunmadı ($P>0.05$). Mekik koşusu; koşu bandı ve pist koşusuna oranla daha yüksek metabolik cevaplar doğurmaktadır.

153. Marmara Üniversitesi Okul Takımlarında Yer Alan Kız-Erkek Öğrencilerin Sonuçlarının İncelenmesi

Ekrem ALBAYRAK
Tez Dan. : Doç.Dr. Kâmil ÖZER
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Marmara Üniversitesi Okul Basketbol (kız-erkek), voleybol (kız-erkek), hentbol (kız-erkek) judo (kız-erkek) futbol ve güreş takımlarında yer alan 29 kız 75 erkek öğrencinin antropometrik yapıları ve motorsal

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

test ölçümlerinin incelenmesi yapılmıştır.

Araştırma kapsamına giren kız öğrencilerin yaş aritmetik ortalamaları $\bar{x}$ = 20, 069 ± 1,361, erkeklerin yaş aritmetik ortalamaları $\bar{x}$ = 22,12 ± 1,74'tür.

Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümüne girebilmek için adaylara uygulanan beş motorsal test bu araştırmada kullanılan testlerdir. Bu testler, çeviklik koşusu, dikey sıçrama (Sargent testi), şınav (Push-ups), mekik (Sit-ups) ve sürat-beceri-çabukluk testleridir.

Araştırma kapsamına giren toplam 104 kişilik denek grubunun, antropometrik çalışmalarda kullanılan bazı yapı indeksleri, vücut kompozisyonu (% yağ) ve somatotip özellikleri bulundu.

Bayanlar, dikey sıçrama testinde, salon sporları, (basketbol, voleybol, hentbol) sınav testinde mücadele sporu olan judo, çeviklik koşusu ve mekik testinde atletimz, sürat-beceri-çabukluk testinde hentbol ve atletizm branşları daha başarılı bulunmuştur ($P<0.05$).

Bayanlar somatotip yapılarına göre ise dengeli ektomorflar dikey sıçrama testinde, endomorf/mezomorflar şınav testinde daha başarılı bulunmuştur ($P<0.05$). Ancak, vücut yapısı ile mekik, çeviklik koşusu ve sürat-beceri-çabukluk testleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($P>0.05$).

Erkekler, dikey sıçrama testinde salon sporları (Basketbol, voleybol, hentbol), şınav ve mekik testlerinde mücadele sporları (güreş, judo), sürat-beceri-çabukluk testinde futbol ve judo, çeviklik koşusu testinde ise hentbolcular diğer branşlara göre daha başarılı bulunmuştur ($P<0.05$).

Erkekler, somatotip yapılarına göre, dengeli ektomorflar dikey sıçrama testinde, dengeli mezomorflar şınav testinde, endomorfik mezo-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

morflar mekik testinde ektomorfik mezomorf ve ektomorf mezomorflar sürat-beceri-çabukluk testinde bazı branşlara göre daha başarılı bulunmuştur ($P<0.05$). Ancak, vücut yapısı ve çeviklik koşusu arasında istatiksel anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($P>0.05$).

154. 14-16 Yaş Grubu Erkek Çocuklarında Devamlı Yüklenme ve Yaygın İnteryal Yüklenme Yöntemleriyle Yapılan Çalışmaların Aerobik Kapasitelerine Etkilerinin İncelenmesi

Metin GEZGİN

Tez Dan. : Doç.Dr. Sedat MURATLI

Kabul Tarihi : 1991

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamızın kısaca amacı 14-16 yaş grubu erkek öğrencilerden oluşan ortak özelliklere sahip iki ayrı denek grubunun, uygulanan devamlı yüklenme ve yaygın interval yüklenme antrenman yöntemlerine belirli periodlarda verdikleri reaksiyonun ölçülmesi ve yorumlanmasıdır.

İki denek grubunun başlangıç tahmini Max.VO2 düzeyleri ile 4,8 ve 12. hafta sonundaki Max.VO2 düzeyleri Endurance Shuttle Ruh testi ile tespit edilmiş ve aralarındaki ilişkiler "t" testi ve anova ile analiz edilmiştir, ayrıca çoklu regrasyon yöntemi kullanılmıştır. İstatistik analizlerde micro-statistics paket programı kullanılmıştır.

Araştırmamızın sonunda, % 95 olasılıkla her iki grubun başlangıç Max.VO2 ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

% 95 olasılıkla yaygın interval yöntemiyle antrene edilen deneklerin Max. VO2 ortalamalır 4. hafta sonunda, devamlı yüklenme yöntemi ile antrene edilen öğrencilerden anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

% 95 olasılıkla her iki grubun 8. hafta Max. VO2 ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

% 95 olasılıkla 12. hafta Max. VO2 ortalamalarında devamlı yüklenme yöntemi lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Puberte dönemi sonu denekler için yaşın Max. VO2 ortalamaları üzerinde etkin olmadığı görülmüştür.

Deneklerin Max. VO2 ortalamalarının üzerinde kalıtımsal faktörlerin etkili olabileceği çıkarımına varılmıştır.

155. Türk Judo Federasyonunun Yeniden Yapılanması

Ali DEMİR
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Kâmil USLU
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Eldeki çalışmada önce Judo sporunun tarihi gelişimi incelenmiş ve Ju-Jitsu dediğimiz silah ve sopalarla yapılan döğüş sporundan arındırılarak pratik zekaya, süratli intikale, muhakeme kudretine bütün vücut gücünün değerli bir şekilrde hedef alınan noktaya yansıtılması şeklinde orta asya kökenli bir bozkır medeniyetinin karakteristik özelliğini yansıtan bir mücadele sporu olarak ortaya çıktığını Jiggaro Kano isimli Japon profesörü dünyadaki bütün güreşleri inceleyerek sistematize etmiştir.

Türkiye'de Spor Federasyonları 3530 sayılı spor kanunu öncesinde "Futbol birlikleri" ve "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı" içerisinde Encümenler şeklinde teşkilatlandığı bilinmektedir.

T.İ.C.İ. döneminde giderek merkezileşen genel idari mekanizma, sporuda etkilemiş, bilahare Türk spor kurumu kurularak federasyonla-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

rında bu kuruma bağlanmasıyla tek parti dönemine has bir yönetim tarzına geçilmiştir. Bilahare sporun yönetimin sağlık ve eğitim gibi tamamen devletin üstlenmesi, o zamanın şartları içinde federasyonlarında spor teşkilatına bağlanmasına sebep olmuştur.

Judo Federasyonu da 1938 yılında çıkarılan 3530 sayılı kanun hükümlerine göre 1964 yılında Güreş Federasyonu bünyesinde kurulmuş ve 1966 yılında müstakil Federasyon olmuştur. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ndeki merkeziyetçi yapı içerisinde izlenen "yanlış politikalar" Judo Federasyonunun gerektiği gibi teşkilatlanmasına, gelişmesine ve yaygınlaşmasına engel olmuştur.

Şu andaki uygulamada; Judo Federasyonu özerk bir yapıya sahip değildir. Yeni modelimizde ise idari ve mali özerkliğe kavuşmasıyla plan ve programlarını, organizasyonlarını, seri ve çağa uygun yapma imkanlarına sahip olacaklardır. Teşkilatlanmalarında ise federasyonların başarısı mutlak suretle işin ehli kişilerini görevlendirmede ve bunun kıskaslarını belirtmede yatmakta ve alt birimleri olan bölge temsilciliklerini kurmadadır.

Neticede bu spor dalının ülkemizde daha başarılı olabilmesi için ülke düzeyinde yeniden yapılanması gereği ortaya çıkarıldı. Eğitim faaliyetlerinde ise üniversitelerle işbirliği içinde daha bilimsel olarak koordineli bir biçimde çalışılması idari ve mali açıdan özerk bir Federasyon olarak çalışmalarını sürdürmesi gerekliliği ortaya çıkarıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

156. Atletizm Federasyonunun İdari ve Mali Yapısı

Turgay KANAT
Tez Dan. : Doç.Dr. Fehim ÜÇIŞIK
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

1922 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile İstanbul'la sınırlı kalan bir bölgede teşkilatlanmaya başlayan Türk sporu; daha sonra çeşitli isimler altında yeniden teşkilatlanmış; mevcut sınırları genişleterek ve teşkilata yeni birimler ilave edilerek gelişmeye başlamış böylece günümüz spor teşkilatlanması olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilatlanmasına gelişmiştir.

Günümüzde sporun yönetimi devletin elindedir. Spor merkezde Başkanlığı bağlı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatı ile onun taşra uzantıları olan Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri ile yürütülmektedir. Sporun icra birimleri ise merkezde spor federasyonları ile taşrada il spor dalı temsilcilikleridir.

Spor Federasyonları 14.3.1991 tarih ve 3703 sayılı kanunun 4'ncü maddesindeki hükme göre Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilatı bünyesinde ana hizmet birimleri içinde yer almaktadır.

Federasyon başkam görevden alınınca veya istifa edilince; Federasyon kurullarında görevleri otomatik olarak sona erer. Federasyonların taşradaki faaliyetlerini yürüten İl Spor Dalı Temsilciliği görevinde fahridir. İl Spor Temsilcileride göreve seçimle gelirler, görev süreleri dört yıldır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı Katma taşra teşkilatı ise özel bütçelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

157. Teniste El Önü ve El Arkası Vurup Becerilerinin Kazandırılmasında Farklı Netice Bildirimlerinin İncelenmesi

İrfan GÜLMEZ
Tez Dan. : Doç.Dr. Kâmil ÖZER
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ikinci sınıf seçmeli spor dalını tenis olarak seçen, yaş ortalamaları 20.81 olan 42 erkek öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Yapılan araştırmada 28 öğrenciye hareket öncesi NB. 14 öğrenciye hareket sonrası NB verilmiştir. Üç aylık çalışma süreci içerisinde 2 duvar, 2 saha testi (Hewitt) uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, duvar ve saha testleri kendi aralarında karşılaştırılmıştır. Total değerlendirme için (EA+EÖ) iki netice bildirimi arasındaki farka baktığımızda bulduğumuz sonuç anlamlı değildir ($p>0.05$). O halde iki grubun gelişim seviyeleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Ancak netice bildirimlerinin (Hareket öncesi veya hareket sonrası) öğrenmede pozitif etkili olduğu bulunmuştur.

158. Kondisyon Antrenmanlarının Sakatlıkları Önlemedeki Rolü

İlhami TEK
Tez Dan. : Prof.Dr. Kut SARPYENER
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamız, Marmara bölgesinde profesyonel ikinci lig'de yer alan takımlardan 2 tanesinin I. müsabaka döneminde yapılmış olan antrenmanlar ile bu antrenmanlarda meydana gelen sakatlanmaların kon-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

disyon antrenmanları ile ilişkisi incelenmiştir.

Takımlar denek ve kontrol grubu olarak iki kategoride yer almıştır. Denek grubunda düzenli olarak kondisyon antrenmanı, kuvvet, sürat, dayanıklılık, ayrıca teknik, taktik antrenmanı şeklinde haftada 10 saat süreyle çalışmışlardır. Sürenin 4.5 saatini kondisyon antrenmanları kapsamıştır. Kontrol grubunda ise haftada 8 saat süreyle antrenman yapılmış ve bu antrenmanların 1.5 saatini kondisyon antrenmanları kapsamıştır. Araştırmamızda toplam 48 futbolcu yer almıştır. Bu sayılı 22 futbolcu ile denek grubu, 26 futbolcu ile kontrol grubu teşkil etmiştir.

Son yıllarda ülkemizde futbolculardaki sakatlık sayısının artış göstermesi dikkati çekmektedir. Sakatlanmalardaki bu artışta kondisyon antrenmanlarının yapılmasının rolü olduğu ve takımlarımızında yeterli kondisyon antrenmanı uygulamadığından sakatlanmalardaki bu yükselişin meydana geldiği düşünülmektedir. Bu düşünce çalışmamızın ana noktasını teşkil etmiştir.

Araştırmamızın sonucuna göre, sakatlanmaların çoğu iç risk faktörlerinden meydana gelmektedir. Bunun da sebebi yeterli kondisyonu geliştirici antrenmanların yapılmamasından kaynaklanmaktadır.

Her iki grupta meydana gelen sakatlık insidansı arasındaki fark bizim bu düşüncemiz doğrultusundadır. Denek grubunda 12 sakatlık lezyonu, kontrol grubunda 22 sakatlık lezyonu tespit edilmiştir. buna göre denek grubunda futbolcu başına (0.5) sakatlık düşerken, kontrol grubunda bu rakam yaklaşık (1) dir.

Meydana gelen sakatlık türü, sakatlıkların sezona dağılımı bize yarışmalar ile sakatlıklar arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırmamızda elde ettiğimiz donelere göre, sakatlanmaların en önemli kategorisi kondisyondur. Fonksiyonel kuvvet, statik kuvvet sakatlanmaların önlenmesi için çok önemli bir kriterdir. Bu verilere göre kas, eklem, bağ ve ligament zayıflığı veya gevşekliği olan futbolcular sakatlıklara maruz kalmaktadır.

Sonuç olarak, etkili ve yeterli kuvvete, dayanıklılığa, esnekliğe, beceriye ve koordinasyona sahip olmayan futbolcuların sakatlanma riski ve ihtimali yüksek bulunmuştur. Buna göre kondisyon antrenmanlarının sakatlanmaları önlemede birincil rolü olduğunu söyleyebiliriz.

159. 110 Metre Engellide Kuvvet ve Süratin Performansa Etkisi

Gazanfer Kemal GÜL
Tez Dan. : Doç.Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 1991
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada 110 metre engellide performansı etkileyen nedenlerden kuvvet ve sûratin etkisi incelendi.

Kuleli Askeri Lisesi'nde okuyan 14-15 yaşlarında daha evvel spor yapmamış öğrenciler tesadüfi yöntemle seçilerek sürat, kuvvet, kuvvet-sürat ve kontrol grubu oluşturuldu. Guruplar haftada üç günden oluşan 21 haftalık antrenmana tabi tutulmuş, kontrol gurubu hiçbir çalışma yapmamıştır.

Guruplar antrenman öncesi 110 metre engelli koşmuş ve 21 haftalık antrenman sonunda ölçümleri tekrar alınmıştır.

Guruplara uygulanan antrenman programları:

Sürat Gurubu: Takozdan çıkışla 5m.-10 m.-30 m.-50 m.-100 m. - 200 m., yüksek çıkışla 10 m.-30 m.-50 m.-100 m.-200 m., durarak üçadım atlama, 30 m. sol-sağ-normal kangru, 7-10 engel sıçraması, kasa-engel sıçraması yapmıştır.

Kuvvet Gurubu: Tam oturma, yarım oturma, koparma, leg extantion, leg pres, sınav, skip, tam sıçrama, komando sıçraması yapmıştır.

Kuvvet-Sürat Grubu: Takozdan 10m.-50 m.--100 m., 30 m. normal kangru, 10 engel sıçrama, şınav, mekik, tam sıçrama, yarım oturma, koparma ve leg ekstantion çalışması yapmıştır.

Kontrol Gurubu: Çalışma yapmamıştır.

Çalışmalar dört dönem üzerinden yapılmış ve 1. dönemde yüklenme şiddeti az, tekrar sayısı çok olan antrenman uygulanırken, 2. ve 3. dönemde şiddet arttırılıp tekrar azaltılmıştır. 4. dönemde şiddet azaltılıp optimum seviye tutularak yarışa hazırlanılmıştır.

Sonuç:

Sürat çalışmasına tabi tutulan gurup antrenmanlar sonucunda 2.09 saniye ile finişte en iyi dereceyi elde ederken bunu sırasıyla 2.08 saniye ile kuvvet, 1.00 saniye ile kuvvet-sürat gurubu 0.11 saniye ile de kontrol gurubu elde etmiştir. Patlama gücüne yönelik olan takozla 1. engelden iniş arasında en iyi gelişmeyi sürat ve kuvvet-sürat gurubu 0.11 saniye ile elde etmiş, bunu sırasıyla 0.08 saniye ile kuvvet, -0.01 saniye ile kontrol grubu takip etmiştir.

Engeller arası geçişte en iyi gelişmeyi 0.20 saniye ile sürat ve kuvvet gurubu elde etmiş, bunu sırasıyla 0.07 saniye ile kuvvet-sürat gurubu, 0.02 saniye ile kontrol gurubu takip etmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

10. engelden finişe kadar olan bölümde en iyi gelişmeyi kuvvet gurubu 0.23 saniye ile elde etmiş, bunu sırasıyla 0.17 saniye ile kuvvet-sürat, 0.12 saniye ile sürat, 0.02 saniye ile kontrol gurubu elde etmiştir.

Deney guruplarına uygulanan farklı antreman programları sonunda performansı en fazla arttıran çalışmanın sanıldığı gibi karma çalışma yapan kuvvet-sürat gurubunda olmadığı, tek tip çalışma yapan sürat gurubunun en fazla geliştiği, bunu sırasıyla kuvvet, kuvvet-sürat ve kontrol gurubunun izlediği saptanmıştır.

160. Kahramanmaraş Bölgesinde Öncelikli Spor Branşları ve Spor Politikası

Enver DÖŞYILMAZ
Tez Dan. : Doç.Dr. M. Fikret GEZGİN
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Gelişmiş ülkeler açısından spor, bir boş zamanı geçirme aracı olmaktan çıkıp günlük hayatın bir parçası haline gelmiştir.

Sporu kitle boyutunda düşünürsek, hem buna sebep olan hem de bundan kaynaklanan pekçok faktör bulunmaktadır. Bu iç içe geçmiş ve karmaşık faktörler giderek kamu yönetimlerinin daha çok ilgisini çekmektedir. Türkiye'de spor tesis politikalarının değerlendirilmesinde planlı dönem öncesi ve planlı dönem biçiminde ikili bir tasnif yapılabilir. Bu çerçevede planlı dönem yani 1963 sonrası ülkede spor yatırımlarının politik ve ekonomik faktörlerin etkisinde olmasıyla beraber yine de bir istikrar kazanmış olduğu dönemdir.

Ülkemizde spor yatırımları açısından kamu kurumları ve büyük ölçekli sanayi kuruluşları göz önünde tutulursa, 1986 yılında çıkartılan

3289 sayılı kanun önemli bir dönüm noktası gibi görülebilir. Ancak sosyo-ekonomik ve politik realite iyi niyetli hukuki çabaların önünü kesmekte ve bir dizi olumsuz faktör, diğer yasalar gibi bu yasanın da hayata geçirilmesine mani olmaktadır. Eğitim kurumlarının durumunu da aynı biçimde değerlendirmek mümkündür.

Her şeye rağmen Kahramanmaraş'ın spora ilgiyi olumlu yönde teşvik edici sosyo-kültürel yapı özelliklerine sahip olduğunu görüyoruz. Genel alanda ebeveynlerin hem de gençlerin spora bakış açısı bu istikamettedir. Ancak ekonomik realiteler, ideallerin realizasyonunda halâ en önemli engel kategorisini oluşturmaktadır.

161. Özel Spor Salonlarını Zaman ve Mekan Olarak Daha Verimli Kullanma Yolları

Zafer ALKURT
Tez Dan. : Prof.Dr. Sacid ADALI
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Eldeki bu çalışmada Türkiye'deki özel spor salonlarının önce tarihi gelişimi incelemiştir. Açılmaya başlamasından günümüze kadar geçen süre içerisinde özel spor salonlarının giderek artan bir gelişim gösterdiği görülmüştür. Bu gelişmelerde en önemli etkenin özel spor salonları hakkında çıkartılan sırasıyla 3530 sayılı kanun, 5 Ekim 1974 tarih, 15027 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan gerçek ve tüzel kişiler tarafından Beden Eğitimi ve spor çalışmaları yapmak amacıyla açılacak okul, salon ve enstitüleri hakkında Yönetmelik ve 26 Ağustos 1989 tarih ve 20264 sayılı Resmi Gazete'te yayınlanan Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliğidir. Bu yönetmelikler salon sahibi ve kullanıcılarının salondan en iyi şekilde yararlanılmasını amaç edinmiş ve salonların teknik

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

donanım ve fonksiyonlarının uyması gerekli şartları belirlemiştir. Fakat günümüz özel spor salonu sahiplerinin yönetmeliklerdeki esnekliklerden faydalanarak görünüşte basit fakat işleyiş açısından çok önemli sayılabilecek özellikleri göz ardı ettikleri bir gerçektir. Yapılan anketler sonunda salon sahibi ve faydalananlarının özel spor salonlarından yeteri kadar verimli istifaade edemedikleri ortaya çıkmış, verimli düzeyde faydalınabilmesi için sonuç ve öneriler de bulunulmuştur.

162. Futbolda 12-14 Yaş Grubunda Şut Etkinliğinin Antrenman Yöntemleri ve Bazı Morfolojik Parametrelerle İlişkileri

Kamuran BOZAN
Tez Dan. : Dr. Ali KIZILET
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan iki profesyonel futbol klübü ve bir ortaokuldan 12-14 yaş grubunda, 12'şer kişilik gruplardan oluşmak üzere toplam 36 genç sporcu üzerinde araştırma yapılmıştır. 36 genç sporcunun 12'si Denek grubunu oluşturmuş ve bilimsel kriterlere dayalı, sistemli bir şut çalışması ağırlıklı 12 haftalık antrenman programı uygulanmıştır. İkinci grup kontrol grubu ise 12 haftalık çift kale maç ağırlıklı bir antrenman programına tabi tutulmuştur. Üçüncü grup antrenman yapmayan grubu oluşturmuşlar ve bunlar hiç antrenman yapmamışlardır. Antrenmanlar haftada 3 gün ve 60 dk. olarak yapılmıştır.

Tüm gruplara 1. haftanın başında ve 6 ile 12. haftanın sonunda şutun isabetliliği ve sertliği testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; denek grubu, kontrol grubu ve antrenman yapmayan gruba göre daha başarılı olmuştur ($P<0.05$).

Extrimite farklılıklarının şutun isabetine ve sertliğine etkisi araştırılmış, boy, bacak ve alt bacak uzunluklarından oluşan morfolojik parametreler açısından şöyle bir ilişki ortaya çıkmıştır;

Uzun olanlar, kısa ve orta boylulara oranla şutun sertliği (uzaklığı) testinde daha başarılı bulunmuşlardır (P<0.05). Şutun isabetliliği testinde ise elde edilen sonuçlar itibariyle uzun, orta ve kısa boylular arasında ya da başka bir ifadeyle extrimite farklılıkları ile isabetlilik arasında 95 % güvenirlilikte istatistiksel anlamda bir ilişki bulunmamıştır (P<0.05).

163. 11-15 Yaş Grubu Kız ve Erkeklerde El Tercihinin Motor Beceri Öğrenme İle İlişkisi

Derya Deniz AKSU
Tez Dan. : Doç.Dr. Sedat MURATLI
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada, insanlardaki el tercihinin oluşum nedenlerini araştırmak amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Araştırmacılar arasındaki farklı yaklaşım biçimleri, konunun henüz tartışma aşamasında olduğunu düşündürmektedir.

11-15 yaş grubu kız ve erkeklerden oluşan 1002 ortadereceli okul öğrencisine "Lateralizasyon Anketi" uygulanarak el tercih dağılımları tespit edilmiştir.

El tercihi dağılımlarına göre 97 kız ve erkek denek seçilerek iki basit el motorbeceri testi uygulanmış, sonuçlar değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, deneklerin el tercihi dağılımları uluslararası literatürle uyum içerisindedir. Bazı solakların, eğitimdeki yazı öğretimi ve dü-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

zeneğinden kaynaklanan sorunlarının var olduğu düşünülmektedir. Uygulanan el motor beceri testlerinde, el tercihi grupları aralarında bir ilişki bulunamamıştır. Ancak spordaki kognitif özellikleri açısından el tercihi dağılımlarının önemi unutulmamalıdır.

164. 10-12 Yaş Grubu Futbolcularda Video-Teyp Aracılığıyla Futbol Teknilerinin Öğretimi Sözel Öğretim Yöntemiyle Eğitim Görenlerle Kıyaslanması

Kamil ERDEM
Tez Dan. : Dr. Ali KIZILET
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada, Pendikapor Minik Takımından 24 genç sporcu adayı seçilmiştir. Bunlardan 12'si video-teyp aracılığıyla eğitime tabi tutulmuştur. Bu çalışmada daha çok vuruş teknikleri üzerinde durulmuştur. Her tekniğin gösteriminden hemen sonra uygulama yapılmıştır. Her antrenman öncesinde tiknik tekrardan izletilerek futbolculardan, hatalarını kendileri tarafından bulunması ve tartışılması istenmiştir.

Diğer 12 genç futbolcuya teknikler sözel öğretim yöntemiyle anlatılmış ve sonrası ugulanmaya geçilmiştir. Hatalar uygulama sırasında düzeltilmiş ve gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Bu çalışmalar haftada iki kez olmak üzere 12 hafta sürmüştür. Çalışmaların başlangıcında, 6. haftasında ve sonunda olmak üzere 3 test yapılmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

165. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Kırıkkale Uygulaması

Turan ÖZTİMURCULAR
Tez Dan. : Doç.Dr. M. Fikret GEZGİN
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Günümüz gelişmiş toplumlarında kitle sporu teşvik edilmekte, sporun kitlelere yayılması ve herkesin spora katılımının sağlanması hedeflenmektedir.

Kitle sporu ve spor tesis politikaları bir çok gelişmiş toplumda olduğu gibi ülkemizinde spor politikası durumundadır.

Kırıkkale araştırmamızda spor tesisleri politikaları ve yatırımlar ülkemiz bütünüde göz önüne alınarak değerlendirilmektedir. Ülkemizin spor tesis politikaları ve öncelikli spor branşları tespit edilmiş daha sonra Kırıkkale İli örnek alınarak yörenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleri araştırılmış spor yatırımları ve spor faaliyetleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Tezimizin ikinci bölümünde Kırıkkale'de spora ve spor branşlarına eğilimler öncelikle spor branşları ve bu branşlar ile çeşitli eğilim parametreleri arasında anlamlı ilişkiler kurulmaya çalışılmaktadır.

Kırıkkale halkının yaş, cinsiyet, eğitim, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapı özellikleri gibi unsurlar bakımından spora ilgisi ortaya konulmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

166. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılabilmesi Açısından Tesis Politikası Çanakkale İli Uygulaması

A. Muammer BAYGELDİ
Tez Dan. : Dr. Güner EKENCİ
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çanakkale'de sporun kitlelere yaygınlaştırılabilmesi için mevcut durumun tesbiti, yapılması gerekli görülen tesisler ve faaliyetlerin neler olabileceği konusuna açıklık kazandırabilmek üzere eldeki çalışma yapılmıştır.

Bu maksatla önce ilin Tarihi, Coğrafi durumu ve sosyo-ekonomik yapısı ile mevcut spor tesislerinin ve işletmelerinin durumu, yeterliliği, dağılımı, spor faaliyetleri ve yatırımlar incelenmiş, sporun kitlelere yaygınlaştırılabilmesi hakkında teori ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın uygulama kısmında ise yapılan anketle Çanakkale halkının spora ve spor branşlarına karşı alâkası, eğitim, cinsiyet, yaş ve gelir durumları gibi sosyolojik parametlereke dayanılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Elde edilen veriler, istatistiki analize tabi tutularak, sonuçları gözlem ve görüşmeler sonucu ortaya çıkan bulgularla desteklenmiş, spor yapmada tesisin önemi ve sporu yaygınlaştırabilmek için gerekli olduğu kanısını uyandıran tesis ve yatırımlardaki öncelikler ortaya konmaya çalışılmıştır.

167. Osmanlı İmparatorluğu'nda Okçuluk Sporu ve Temel Teknikleri

Mehmet İNAN

Tez Dan. : Prof.Dr. Coşkun ALPTEKİN

Kabul Tarihi : 1992

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

İlk çağlarda hayatın bir parçası olan ok, Osmanlılar'da da çok geniş uygulama alanı bulmuş ve örgütlü bir şekilde "Kemankeşlik" adıyla yapılmıştır.

Üç ana bölümde mütalâa ettiğimiz "Osmanlı İmparatorluğu'nda Okçuluk Sporu ve Temel Teknikleri" isimli bu çalışmada Osmanlı dönemi okçuluk sporu genel olarak ele alınmış ve o dönemdeki okçuluğun temel teknikleri üzerinde ağırlıklı olarak çalışılmıştır.

Osmanlılar'da spor olarak yapılan okçuluk aynı zamanda islâm dininin etkisiyle geniş kitleler tarafından kabul görmüş, bu sporu yapmak sevap kabul edilmiştir.

Okmeydanları'nda sadece atışlar ile sabitleşmeyen okçuluk, ok ve yay esnaf kuruluşlarının oluşturulmasıyla bütünlük kazanmıştır. Bu esnaf kuruluşlarının ok ve yayları çeşitlere ayırarak imâl etmeleri incelenmiştir.

Okçuluk sporunu yönlendiren bir nevi federasyon tipi "Tekkeler" idareci personeli ile bütünleşmiş bir yapıda çalışmalarını sürdürmüştür. Okmeydanları'nın içinde yer alan Tekkeler'den İstanbul Okmeydnı'ndaki Okçular Tekkesi, dönem okçuluğunun yölendiricisi hüviyetini kazanmıştır.

Osmanlılar'da okçuluk yarışlarının Puta (hedef), menzil (rekor), Menzil (uzun mesafe) atışları olmak üzere üç sınıfta yer aldığı bilinmek-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

tedir. Bu atışlar için gerekli olan beslenme "Tekkelerce" karşılanmış, mizaca uygun kahvaltı ve yemelredne sonra idmanlara geçildiği görülmüştür. Acemiler ile ustaların idman uygulamaları farklılık göstermekle beraber temelde aynı ilkelerin geçerli olduğu da bir gerçektir.

Duruş, tutuş ve atış teknikleri için parmaklarda, iki kolda, gövde-de uzuvların sert, yumuşak ve vasat olması gerektiği açıklanmıştır. Yayda kabza tutuş tekniklerinin okçuların parmaklarına göre ayrı ayrı olduğu üstadlarca ifade edilmiş, parmakları orta, uzun, kısa olanlar ile uzağa ok atışlardaki kabza tutuş tekniği belirtilmiştir. Atışlarda sert ve yumuşak yaylar ile puta'ya isabet teknikleri açıklanmış, menzil atışlarının tekniği de ayrıca anlatılmıştır. Burada okçuluk sporunun ferdi farklara ne kadar önem verildiği açıkça görülür.

Osmanlı İmparatorluğu'nda okçuluk, tesisleri, idareci-personeli, yarışma çeşitleri, kuralları, esnafı ve tekniklerdeki ilmi mantıktan dolayı döneminde diğer milletlerin ulaşamadığı bir tarih yaşamıştır.

Netice olarak Osmanlılar'daki okçuluğu geri getirebilmek mümkün olmasa bile, yapılan bu çalışma ve yapılacak başka çalışmalar sonucunda Türk Okçularının hedefe atışlardaki maharetlerini yükseltmek mümkün olabilecektir.

168. Deniz Pentotlonunda Parkurlarda Yarışan Sporcuların Fizyolojik Parametrelerinin Zaman Faktörü İle İlişkisi

Meten EROKAY
Tez Dan. : Dr. Fikri ERALP
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma toplam 20 denek üzerinde uygulandı. Bu deneklerin 10

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

adedi deniz pentation sporu ile uğraşan üst faaliyette sporculardan, diğer 10 adedi ise bu spor ile uğraşmayan sporculardan seçildi.

Tüm deneklerimiz üzerinde aerobik güç, anaerobik güç ve vital kapasite ölçümleri yapıldı.

Aerobik gücü belirlemek için saha testlerinden shuttle-run, anaerobik gücü belirlemek 30"lik, Wingate Test, Vital kapasiteye belirlemek için spirometre kullanıldı.

Tüm denekleri deniz pentatlonundaki parkurlara sokularak (çeviklik kurtarma, gemicilik yararlı ve amfibik kros) dereceleri alındı.

İstatistiki analizler ilk olarak 5 parametrede (anaerobik güç, aerobik güç % yorgunluk, peak, vital kapasite) deneysel ve kontrol grubu arasındaki değerlerin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanarak, student-t testine tabi tutuldular. Ayrıca grupların Max VO_2, anaerobik güç, vital kapasite değerleri ile parkur dereceleri arasında korelasyon analizleri yapılarak karşılaştırıldı ve fizyolojik özellikler çerçevesinde yorumlar yapıldı. Denek ve kontrol grubu arasında aerobik güç, anaerobik güç ve vital kapasiteleri arasında farklılıklar gözlendi.

Çeviklik faydalı yüzme ve kurtarma parkurunun anaerobik ortamda yapıldığı gözlendi.

Gemicilik ve Amfibik parkurlarının ise aerobik ortamda yapıldığı saptandı.

Gemicilik parkuru dışında diğer parkurların vital kapasiteye dayalı olduğu saptandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

169. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Zonguldak İli Uygulaması

Kubilay ÇİMEN
Tez Dan. : Doç.Dr. M. Fikret GEZGİN
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Spor, çağımızın önemli bir toplumsal olgusudur. Bu olguyu etkileyen pekçok faktör bulunmaktadır. Spor kitle boyutunda düşünüldüğünde, etkileyen faktörler hem çoğalmakta, hem de kamu makamlarını daha çok ilgilendiren bir boyut kazanmaktadır.

Ülkemizde spor tesisi politikaları temel olarak planlı kalkınma öncesi ve planlı kalkınma dönemi sonrası olarak, ikiye ayrılarak incelenir. Planlı dönem kendi içerisinde beşer yıllık dönemler çerçevesinde olduğu kadar, Yıllık Programlar çerçevesinde de incelenebilir. Bu bakımdan; ülkemizde planlı kalkınma prensibi ile birlikte spor konusundaki yatırımların da az yada çok bir düzen altına alındığı söylenebilir. Zonguldak ili tarihi, coğrafi, sosyal, ekonomik ve kültürel açılardan spor yönünden değişik etkilerde bulunan özellikler taşımaktadır.

İl'de bazı önemli kamu kurumlarının, sanayi kurluşlarının bulunması, 3289 sayılı kanunda dikkate alındığında 1986 yılında bu ildeki spor faaliyetlerinin değerlendirilmesi açısından önemli bir yıl olarak kabul edilmesini gerektirmektedir. Sözkonusu ilde spor tesisleri yapımında mahalli idareler herhangi bir varlık gösterememişlerdir.

Eğitim kurumlarının da yeterlice yatırım yapmadığı anlaşılmaktadır. Merkezi idarenin taşra kuruluşu olarak Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nün ve Sanayi Müesseseleri'nin (Ereğli ve Karabük'te) yaptıkları yatırımlar önem taşımaktadır.

Zonguldak'ta yaş, cinsiyet, eğitim durumu sosyo-ekonomik yapı özellikleri gibi unsurlar Spor'a olan ilgiyi etkilemektedir. Genel olarak hem genç kuşağın hem de ebeveynlerin Spor'a bakış açıları oldukça yumuşaktır, hoşgörülüdür, teşvik edici mahiyettedir.

170. Spor Ahlâkı Beden Eğitimi Dersinde Ahlâki Eğitim

Hakan Tevfik YAPAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Ali Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi,: 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Sporda yaşanan ahlâki problemlerin çözümlenebilmesi için spor ahlâkının bir ilim dalı olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Araştırmamızda öncelikle sporun karşılaştığı ahlâki problemler ve bu problemlerin nasıl ortadan kaldırılabileceği hususunda çözüm yolları aranmıştır.

Geleceğin sporcuları, antrenörleri, hakemleri, yöneticileri ve seyircileri ve taraftarları olarak gördüğümüz öğrencilerin özellikle beden eğitimi derslerinde ahlâki açıdan eğitilmeleri Türk sporu ve Türk spor ahlâki bakımdan oldukça önemli bir hadisedir.

Bu konuda okullarımızda uygulanan beden eğitimi ve bu dersin öğretmenlerine büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Bulgularımıza göre, sporda karşılaşılan sorunların kaynağı, öğrenci sporcuların ahlâki açıdan iyi yetiştirilememiş olmasıdır. Dolayısıyla, eğitim sistemimiz içerisinde spor ahlâkı konusuna önem verilmelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

171. Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri

Hüseyin BOZTEPE

Tez Dan. : Doç.Dr. Fehim ÜÇIŞIK

Kabul Tarihi : 1992

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesislerini ele alan bu çalışmada, türkiye'de özel sektöre ait ticari gaye ile kurulmuş özel spor tesisleri ile kanun kapsamında olup personel sayısı 500'den fazla olan özel sektör kuruluşlarının yapmakla mükellef oldukları spor tesislerinin Türk spor mevzuatı doğrultusunda nasıl işlediğini ve Türk sporuna ne kazandırdığının hakkında bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

Konu ele alınırken öncelikle, özel beden eğitimi ve spor tesislerine tarihi gelişim seyri içinde neden ihtiyaç duyulduğu ve nasıl geliştiği, daha sonra da bu çerçeve içinde mevzuatın nasıl yürütüldüğü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Mevzuatta görülen aksaklıklar genel gaye ve politikaya uygun genel tesis politikası çerçevesinde giderilmeye ve etkin spor olgusu içinde tesis sorunu çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Sonuçta genel tesis politikası çerçevesinde özel sektör katkısı ortaya konularak özel sektörün Türk sporunun gelişmesindeki rolü ele alınmıştır.

Bu çalışmada öne sürülen görüş ve tetkikler, 1982 T.C. Anayasasında yer alan, Devletin sporu kitlelere yaymasını teşvik eden hükmü doğrultusunda yürürlükteki ilgili kanun ve yönetmeliklerin sınırlandırılmaları çerçevesinde konuya çözüm yolları aranmıştır.

172. Ayak Bileği Kaslarının Futbol Üst Vuruş Tekniğinin Geliştirilmesine Etkileri

Metin Köksal TERZİ
Tez Dan. : Dr. Ali KIZILET
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan bir profesyonel futbol kulübü ile Avrupa yakasında yer alan bir ortaokuldan 12-14 yaş grubunda, 15'er kişilik gruplardan oluşmak üzere toplam 30 genç sporcu üzerinde araştırma yapılmıştır. Bu 30 sporcunun 15'i Denek grubunu oluşturmuş ve bilimsel kriterlere uygun, sistematik bir üst vuruş ile ayak bileği extantion açısını geliştirici 12 haftalık antrenman programı uygulanmıştır. İkinci grup olan Kontrol grubu ise 12 haftalık çift kale maç ağırlıklı bir antrenman programına tâbi tutulmuştur. Antrenmanlar haftada 3 gün ve 60 dk. olarak yapılmıştır.

Her iki gruba 1. haftanın başında ve 6 ile 12. haftanın sonunda şutun isabetliliği, şutun sertliği ve ayak bileği extantion açısını ölçen testler uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; denek grubu, kontrol grubuna göre ($P<0.05$) anlamlılık derecesine göre daha başarılı bulunmuştur.

Ayak bileği extantion farklarının şutun isabetine ve sertliğine etkisi araştırılmış, şöyle bir ilişki ortaya çıkarılmıştır.

Ayak bileği extantionu fazla olanlar, az olanlara şutun sertliği testinde ($P<0.05$) önem derecesinde daha başarılı bulunmuşlardır. Şutun isabetliliği testinde yine extantion açısı fazla olanlar, az olanlara ya da başka bir ifadeyle extantion farklılıkları ile isabetlilik arasında %95 güvenimlilikle istatistiksel anlamda bir ilişki bulunmuştur ($P<0.05$).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

173. Türkiye'de Kış Sporlarının Gelişimi ve Bugünkü Durumu

Coşkun ÇANKAYA
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Kâmil USLU
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tarihinin eski dönemlerinde başlayarak, evre evre gelişimler gösteren kış sporları, günümüzde popüler hale gelmiştir. Kış sporlarında meydana gelen değişimlere paralel olarak kış turizminde de önemli gelişmeler görülmektedir.

Kış sporları ve kış turizm potansiyellerini en iyi şekilde değerlendiren ülkeler, bu alanda Dünya'da söz sahibi olmuştur. Kış sporları ve kış turizmi sayesinde ülkelerine büyük ekonomik katkılar sağlamışlardır. Her türlü teknik ve mekanik sistemlere sahip olan bu ülkeler, kış sporlarında, ülkelerini en iyi derecelerde temsil etmektedirler.

Türkiye'nin coğrafi şartları, kış turizmi ve kış sporları için oldukça elverişlidir. Fakat, alt ve üst apı yatırımlarının eksikliği nedeni ile Türkiye kış sporları ve turizminde istenen noktaya gelememiştir. Coğrafi şartların uygun olmasına rağmen, çok az sayıda tesis bulunmaktadır. Bu tesisler'de yeterli teknik ve mekanik imkanlara sahip değildir.

Türkiye'nin kış sporlarında ve kış turizminde, söz sahibi olmuş ülkelerin standardına ulaşabilmesi için, elinde bulunan kış sporları ve kış turizmi potansiyeleni çok iyi bilmesi için bu alanda güçlü yatırımlar yapması gerekmektedir.

174. Spor Kulüplerinin Basketbol Şubelerinin Sporcu Kaynakları (İstanbul İli Uygulaması)

Nedim EĞİN

Tez Dan. : Dr. Müslim BAKIR

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada öncelikle İstanbul'da bulunan spor kulüpleri basketbol şubelerinin sporcu bulma ve temin etme konusunda, sporcu kaynakları sporcu temin etme yöntemleri ve sporcu temini ile ilgili karşılaşılan problemler ağırlıklı olarak ele alınmış; sporcu temin etme kaynak ve yöntemleri ile özel ve resmi kuruluş ve işletmelerin personel temininde kullandıkları kaynakları ve yöntemleri açıklanmak suretiyle karşılaştırma yapılabilmesi sağlanmış, bu konuda benzer veya farklı yönler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Böylece spor kulüplerinin, sporcu temin ederken kullandıkları kaynak ve yöntemleri incelenerek uygun düştüğü takdirde bunlar dışında değişik ve çeşitli kaynak ve yöntemlere ulaşabilmesi hedef alınmıştır.

Bu amaçla, İstanbul Bölgesine bağlı 14 kulübün sporcu temin edilmesinde görevli bulunan personeline, sporcu kaynakları, sporcu temin etme yöntemleri ve sporcu temini ile ilgili karşılaşılan problemleri belirlemek için anket uygulanmış ve gözlemler yapılmıştır.

Anket çalışmaları ile öncelikle bu kulüplerin sporcu temini ile ilgili görevlilerinden alınan bilgiler, nisbi olarak değerlendirilmiş, sporcu bulma ve temin etme konusunda karşılaşılan problemler tesbit edilmiştir.

Sonuç olarak, İstanbul'da bulunan spor kulüplerinin basketbol şubelerinin sporcu bulma ve temin etme konusunda sporcu kaynakları, sporcu temin etme yöntemleri ortaya çıkarılmış ve bu konu ile ilgili problemlerin çözümü yönünde önerilerde bulunulmuştur.

175. Ritmik Sportif Cimnastikte Motorik ve Morfolojik Özelliklerin Performansa Etkileri

Ani AGOPYAN

Tez Dan. : Doç.Dr. Kamil ÖZER

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada; minikler (x=9.3±0.73 yaş), gençler (x=11.91±0.89 yaş) ve büyükler (x=14.35±1.06 yaş) kategorilerinde yer alan toplam 58 ritmik aportif cimnastikçinin motorik ve morfolojik özellikleri belirlenerek, bu özelliklerinin performans etkileri araştırıldı.

1990 yılında ritmik cimnastik yarışmalarında alınan toplam not ortalamaları, performans kriteri olarak kabul edildi. Bu bağlamda; herbir kategori için performansı yani yarışma skorunu kestirebilmek amacıyla, motorik ve morfolojik özelliklere ilişkin regresyon formülleri geliştirildi. Ayrıca, dereceye giren (ilk altı) cimnastikçilerle, diğer sporcuların morfolojik parametreleriyle performansları arasındaki ilişkiler incelenerek, aradaki farklılıklar araştırıldı. Bunun yanı sıra araştırmaya alınan Türk R.S.G.'lerin yabancı cimnastikçilerle karşılaştırmaları da yapıldı.

Minikler kategorisindeki ritmik cimnastikçilerin esneklik, kuvvet, sürat, çabukluk, denge ve el/göz koordinasyonuna ilişkin tüm parametreleriyle performansları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulundu ($p<0.05$). Fakat bu ilişkilerin gençler ve büyükler kategorilerinde daha az parametrelerle sınırlandığı gözlendi.

Minikler kategorisinde olduğu gibi, gençler kategorisinde de performansla en yüksek ilişkinin esneklik parametreleriyle olduğu saptandı ($p<0.05$).

Büyükler kategorisinde ise, performansla en yüksek ilişkinin el/göz koordinasyonu ve sürat-çabukluk parametreleri arasında olduğu tespit edildi ($p<0.05$).

Büyükler ve gençler kategorilerinde morfolojik parametrelerle performans arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamadı ($p>0.05$). Minikler kategorisinde ise, morfolojik parametrelerden % yağ, endomorfi, cormique index ve boy-kulaç uzunluğu ile performans arasında anlamlı ilişkiler bulundu ($p<0.05$).

Araştırmadan şu sonuç çıkarılabilir:

a) R.S.G.'de miniklenr ve gençler kategorilerinde esneklik performansı etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Ayrıca, minikler kategorisinde tüm motor parametreler performansla ilişkili iken, büyükler kategorisinde el-göz kordinasyonu ve çabukluk-sürat parametrelerinin performansa daha etkili olduğu gözlenmektedir. Bu doğrultuda, alet tekniğindeki ustalık yaş ilerledikçe ön plana çıkmaktadır.

b) Ritmik cimnastikçilere özgü fiziksel yapı içerisindeki sporcular, başarıya daha eğilimli olmakta, ancak yaş ilerledikçe morfolojik özellikler performansı etkilememektedir.

c) Türk ritmik cimnastikçilerinin, yabancı cimnastikçilere oranla özellikle esneklik ve kuvvet parametrelerine ilişkin gelişimleri yetersizdir. Ayrıca, fiziksel yapıları daha kitlevi olup, ritmik cimnastikçilere özgü estetik bir yapı içerisinde değildir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

176. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Balıkesir İli Uygulaması

Ersin KOPARAN

Tez Dan. : Doç.Dr. M. Fikret GEZGİN

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çağımızda spor yerel, milli ve milletlerarası alanda önemli bir toplumsal olgudur. Bu olguyu etkileyen pek çok etki bulunmaktadır.

Ülkemizde spor tesisi politikası 1963 öncesi ve sonrası diye ikiye ayrılır. Öncesinde spor tesisi yapımlarına pek önem verilmemiştir. 1963 sonrasında ise planlı kalkınma dönemi 5'er yıllık kesitlere ayrılmıştır. Bilindiği gibi planlar kalkınma dönemine geçildiğinden itibaren tesis yatırımlarının az yada çok bir düzen altına alındığı ve kitle sporunda da büyük ilerlemeler sağlandığı gözlenmiştir.

Balıkesir'de Belediye son yıllarda büyük bir tesis yapma atağına geçmiştir. Buna karşın Eğitim kurumlarının yeterince yatırım yaptığı söylenemez. Kamu kesiminde yatırımlar ise hiç yok denecek kadar azdır.

Balıkesir'de halkın spora bakış açısı genelde genç kuşakta olumludur. Yaşlı kesim ise genelde spora ılımlı bakmaktadır.

İl'de kitle sporu kavramı halka tanıtılmaya başlanmıştır. Gençlik spor il müdürlüğü ve belediyenin katkılarıyla bisiklet yarışları ve yol koşuları düzenlenmektedir.

177. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesi Trabzon İl Örneği

Fehmi ÇALIK

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Erdal ZORBA

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma 1992 yılı Şubat ayında başlamak üzere 699 bireye rastge örnekleme yöntemiyle anket uygulanarak gerçekleştirildi. Bireylerin 450'si (%64.4) erkek 249'u (% 35.4) bayandır.

Çalışmada ortaya çıkan veriler test edilerek saptandı. Kullanılan testler, aritmetik ortalama, yüzdelik oranlar, sınıf aralığı ve ki-kare (X^2) testleri şeklindeydi. Anketlerin değerlendirilmesiyle bireylerin spor hakkındaki düşünceleri ve spora olan ihtiyaçları belirlendi. Trabzon ilinde bireylerin büyük çoğunluğunu (%86) sportif branşlar arasında futbolu tercih ettiği ortaya çıkartıldı. Futbolu en fazla erkekler tercih ediyordu. Futboldan sonra yüzme, atletizm, tenis gibi bireylerin her yaşta kolaylıkla yapabilecekleri branşlar özellikle bayanlar tarafından tercih edildi.

Trabzon ilinde kitle sporunun teşvik edilmesi için neler yapılabileceğini belirlemek ve öncelikli spor branşlarını saptamak bu çalışmanın en önemli amacıdır. Bu çalışmanın diğer bir amacıda ildeki spor tesislerini ihtiyaca cevap verip veremediğini saptamaktı. Bu noktadan hareket ederek ildeki spor tesislerinin ihtiyaca yeterince cevap veremediği saptandı.

Bu nedenle bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun spor tesislerinin yapılması gerekmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

178. Deniz Harp Okulu Tenis Takımının Vuruş Antrenman Tekniği Pratik Sınırlarının; Teorik Hesaplamalarla Kıyaslanması

Emin BÜLBÜL

Tez Dan. : Dr. Fikri ERALP

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada, $Y=B\ (E+N)^R$ şeklinde ifade edilen Norman Lane'nin formülü ile elde edilmiş sporcu performansı sonuçları, gerçek test değerleri ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Testler, Deniz Harp Okulu öğrencileri arasından rastgele seçilen 12 öğrenciye uygulanmış ve Norman Lane formülü ile hesaplanan tahmini performans değerlerine oldukça yakın sonuçlar bulunmuştur.

Öğrenci sporculara 12 hafta süre ile tenis temel teknik vuruşlarından olan, el önü ve el arkasına bırakılan, karşıdan atılan ve karşıdan vurulan toplarla çalışmalar, haftada 2500 vuruş olmak üzere yaptırılmış, üç ay sonunda tamamlanan 30000 vuruş ile Norman Lane'nin tahmini performans değerine ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlarla student-t testi ve pearson korelasyon katsayısı kullanılarak; El önü için r=0.8276, P=0-0363, el arkası için de r=0.8372, P=0.0139 olarak tespit edilmiştir. Nitekim, çalışma grubundaki iki sporcunun 1993 senesindeki lig periodu ve Harp Okulları arası müsabakalara iştirak edebilecek düzeye geldiği gözlenmiştir. Grubun gerçek test değerleri ile Norman Lane tahmini performans değerleri arasında en fazla % 3'lük bir fark göze çarpmıştır. Bu da; uygulanan test tekniklerinin sporcuyu teorik olarak belirlenen performans düzeyine ulaştıracağını göstermiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

179. Voleybol ve Futbolcularda Bacak Adale Kuvvetlerinin İzokinetik Sistemle Değerlendirilerek Vertikal Sıçrama Mesafeleriyle Mukayese Edilmesi

Önder ATAHAN
Tez Dan. : Dr. Fikri ERALP
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmanın amacı voleybol ve futbolcularda bacak adale kuvvetlerinin izokinetik sistemle değerlendirilerek vertikal sıçrama mesafeleriyle mukayese edilmesidir.

Yirmi voleybol ve yirmi futbol olmak üzere toplam 40 sporcunun önce vertikal sıçrama mesafeleri tespit edilmiş, daha sonra Cybex II adlı izokinetik dinamometre'siyle kalça ve diz fleksör, ekstansörlerinin kuvvetleri ölçülerek toplam bacak kuvvetleri sayısal olarak belirlenmiştir.

Araştırma içerisinde voleybol ve futbolcuların ayrı ayrı olmak üzere sağ ve sol bacak kuvvetleri, vertikal sıçrama mesafeleriyle boy ve kilo bağıntıları, yine vertikal sıçrama mesafeleriyle toplam bacak kuvvetleri arasındaki ilişki araştırılmış, ayrıca voleybol ve futbolcuların toplam bacak kuvvetleri ve vertikal sıçrama mesafeleri mukayese edilmiştir.

Araştırma neticeleri Minitop orjinal paket programıyla regresyon analizine tabi tutulmuş ancak tüm modellerin denenmesine rağmen değişkenler arasında geçerli olabilecek bir regrasyon denklemi elde edilememiştir.

Voleybol ve futbolcularda tüm kuvvet parametrelerinin yakın olmasına rağmen, voleybolcuların futbolculara oranla daha iyi bir dikey sıçrama gerçekleştirdikleri görülmüş, sol bacak kuvvetinin dikey sıçramayı etkilemediği tespit edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

180. Spor Yapan ve Yapmayan Ebeveynlerin Çocuklarının Fiziksel ve Motorsal Performans Farklılıklarının İncelenmesi

Gülnar METİNER

Tez Dan. : Dr. İlhan ULUĞ

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmaya 12, 13, 14, 15 yaş grubunda olan toplam 60 erkek Güreş sporu yapan çocuklar katılmıştır. Bunlardan 30 çocuğun Ebeveynleri spor yapan diğer 30'u Ebeveynleri spor yapmayan grupta yer almışlardır. Fiziksel ve motorik performans ölçümleri yapılmıştır.

Araştırma kapsamına giren Denek grubunun boy aritmetik ortalamaları (x=160.26) standart sapması (SD± 11.37) Kontrol grubunun boy aritmetik ortalaması (x̄= 152.38) standart sapması (SD± 12.94). Denek grubunun Ağırlık aritmetik ortalaması (51.16). Standart sapması (SD± 12.28) Kontrol grubunun Ağırlık aritmetik ortalaması (x̄= 49.06) Standart sapması (SD± 15.71) olarak bulunmuştur.

Motorik testlerden, Flamingo dengesi, Disklere dokunma, Otururak uzanma, Durarak uzun atlama, Mekik, Bükülü kolla asılma, Mekik koşusu testleri yapılmıştır.

Bu parametreler istatistiki olarak değerlendirilmiştir. Buna göre, spor yapan Ebeveynlerin çocuklarının Ektomezomorfik yapıda, uzun boylu, uzun bacaklı % yağlarının daha az olduğu, aynı zamanda, denge esneklik, patlayıcı kuvvet, statik kas dayanıklılığı, koşu sürati gibi motorik özelliklerinin, kontrol grubuna göre daha iyi olduğu bulunmuştur.

Spor yapmayan Ebeveynlerin çocuklarının Endo-mezomorfik, daha kısa boylu, yağlı ve ağır oldukları, denek grubuna göre motorik özelliklerinin daha zayıf olduğu bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

181. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Kırklereli İli Uygulaması

Mehmet GÖRAL

Tez Dan. : Doç.Dr. Mehmet Fikret GEZGİN

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Spor her çağda olduğu gibi çağımızda da önemli olgulardan biridir. Spor insana yapılan bir yatırım olduğundan ülkeler spora büyük önem vermişlerdir. Ruhen ve bedenen sağlıklı nesiller yetiştirmeyi anayasa ile teminat altına alarak, kalkınma planlarında, hükümet programlarında spora yer ayırmışlardır.

Sporu etkileyen kitlevi faktörlerin yanında bölgesel faktörler de vardır. Kırklareli ilinin coğrafi, kültürel, ekonomik ve demokratik yapısı bu ilde revaçta olan spor dallarının ortaya çıkmasına sebep olduğu kadar, kitle iletişim vasıtaları sebebiyle kültürümüzden kaynaklanmayan bir çok spor dallarının yayılmasına sebep olmuştur.

Kırklareli ilinde 3289 Sayılı Kanunun 1986 yılında yürürlüğe konmasıyla tesis yapımında teşvik edici bir hüviyet alınmıştır. Lüleburgaz ilçesi 0-1 yolu üzerinde oluşu sebebiyle her geçen gün artan bir hızla sanayi yatırımlarının odak noktası olmuştur. Bu sebeple yörede göçler sonucunda boş araziler hızla dolmaktadır. Buralarda yerel yönetimler tarafından halkın nefes alabileceği parklar, dinlenme ve oyun alanları, spor sahaları yapılmalıdır.

Kırklareli ilinde mevcut spor tesisleri yetersizdir. Mahalli idarenin sporu teşvik edici fonksiyonları yoktur. Halk seyirci durumunda olup spora aktif olarak katılım oranı düşüktür. Türkiye genelinde olduğu gibi bu ilde de yaygın spor dalı futboldur. Halbuki bu ilin tarihinde güreş ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

atıcılık önemli bir yer tutar. Ekonomik ve kültürel yapısıyla bu branşlara yatkınlık gösteren yöre halkının bu özellikleri göz önüne alınarak takip edilerek politikalarda yer alması halinde sporun kitlelere yayılmasında önemli bir adım atılmış olacaktır.

182. Amatör Sporda Başarılı Sporcuların Ödüllendirilmeleri

Tennur YERLİSU
Tez Dan. : Dr. Güner EKENCİ
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ülkemizde sporcuların beklentilerinin karşılığı olarak ödüllendirme sistemi bulunmaktadır. Ödülendirme, sporcunun elde ettiği başarının karşılığı ve bundan sonraki yarışmalarda daha üstün başarı elde etmesi amacıyla uygulanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları, Akdeniz ve İslam Ülkeleri Spor Oyunları ve Dünya Üniversite Oyunlarında ülkemize derece getiren sporcuların, bu başarılarından dolayı ödüllendirilmeleri ile ilgili bir anket çalışmasıyla değerlendirmek, görüşlerini almak ve bununla ilgili mevzuatdaki olumlu ve olumsuz yönlerin ortaya konmaya çalışılmasıdır.

Bu düşünceyle, eldeki çalışmada sporcuların maddi durumları, ödülün doyuruculuğu, sporcuların beklentileri gibi anabaşlıklarla sorular düzenlenmiş, sporcuların başarıları ve bunu uzun süre devam ettirebilmelerini sağlamak gayesiyle bireysel spor dallarından bir kısmı üzerinde ödüllendirmenin etkileri araştırılarak; ödül alanların, aldıkları ödüllerin doyuruculuğu ve biçimlerinin geçerliliği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma neticesinde, sporcuların maddi beklentileri yanında sosyal

güvence altına da alınmak istendikleri, gösterdikleri başarılar karşısında ödüllerin yetersiz kaldığı ve devletin uygulamış olduğu spor politikasını beğenmedikleri ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular ile ödül yönetmeliklerinin değerlendirilmesi doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

183. Hentbolcularda İçeceklerle Glikoz Dinamiğinin Belirlenmesi

Osman KALYONCU

Tez Dan. : Dr. Hasan KASAP

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Epeyce zamandır sportif etkinlikler sürecinde sporcunun uygun enerji depolarının dolu tutulabilmesi konusu antrenör ve spor bilimadamlarının ilgisini çekmektedir. Ancak araştırmacılar bu alanda birbirinden farklı sonuçlar rapor etmektedirler.

Bilindiği gibi 30 ile 90 dakikalık oyun sporlarını kapsayan aralıklı olarak yüksek yoğunluktaki etkinlikler büyük ölçüde karbonhidrat stoklarına bağımlı bulunmaktadır. Özellikle hentbol gibi aerobik vme anaerobik yüklemelerin aralıklı olarak etkin olduğu sportif oyunlardaki yükleme dinleme protokolünde glikoz dinamiğinin tespiti önem kazanmıştır.

Bizim problemimiz, gerek bu alandaki teoriye ve araştırma bulgularında belirtilen, "Yarışma öncesinde verilen şekerli içeceklerin kan şekerini düşürerek hipoglisemiye sebebiyet verebileceği"nin tam tersine, kan glikoz düzeyini yüksek tutmanın ve bu düzeyin korunmasının mümkün olup olmayacağı idi.

Araştırmamız, 12-14 yaş grubundan, altı aylık maç tecrübesine sahip 12 sağlıklı, hentbol sporcusu üzerinde gerçekleştirildi. Araştırmada

deneklere % 7 yoğunlukta sakkaroz eriğinden oluşan içeceğin intermittent yüklemeler başlangıcında kg başına 6 mililitre gram verildi. sonuçta bunun kan glikoz düzeyinde nabız ve performans aynı kalmasına rağmen yüksek derecede anlamlı bir farklılık meydana getirdiği görüldü.

Araştırmamız, şeker eriğinin yüklenme öncesi ve arasında uygun dozaj ve düzende sporcuya verildiğinde hipoglisemiye meydan vermediğini, hatta içeceksiz kan değerlerinden yüksek tutulabildiğini ve seyrini sürdürebildiğini göstermiştir.

184. 12-13 Yaş Gruplarındaki Çocukların Analitik Zeka Test Sonuçlarıyla Motor Beceri Test Sonuçları Arasındaki İlişkinin Araştırılması

Ülkü İLHAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırma bir ortaokulda 12-13 yaş grubu kız ve erkek spor yapan ve yapmayan öğrenci grubuna uygulanmıştır. Bu araştırmada öğrencilere, analitik zekâ testleri ve motor beceri testleri uygulanarak aralarındaki ilişki saptanmaya çalışıldı. Yapılan bu çalışmayla spor yapan ve yapmayan grupların özellikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak şu ortaya çıkmıştır. Motorik özellikler spor yapan ve yapmayanlarda farklıdır. Yani bu yaş grubunda motorik özellikler sportif performansı etkilemektedir, ama zekâ biçimi ve zekâ seviyesi spor yapıp yapmamalarına veya kız-erkek olmalarına göre bir değişme göstermemektedir.

185. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Öncelikli Spor Dallarının Tesbiti ve Tesis Politikası Burdur İli Uygulaması

Ali Naci ARIKAN
Tez Dan. : Dr. M. Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Toplumların hayatında önemli bir yere sahip olan spor kitlelere teşvik edilmekte, herkesin spora katılımının sağlanması hedeflenmektedir.

Burdur ili araştırmamızda: Türkiye'de spor tesisi politikaları, öncelikli spor dalları ve spor talebine etki eden faktörler ele alınmaktadır.

Ardından ilin tarihi, coğrafi durumu, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleri araştırılmış, mevcut spor yatırımları, spor faaliyetleri incelenmiştir. Sporcu, spor kulüpleri ve teknik elemanların özellikleri ortaya konulmaktadır.

Uygulama kısmında ise yapılan anketler sonucunda Burdur halkının spora ve spor branşlarına karşı ilgisi, eğitim, cinsiyet, yaş ve gelir durumları, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleriyle, ülke ve il düzeyinde tesislerin yeterliliği ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Yen faktörler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmamız sırasında bütün bu bilgi ve verilerin elde edilmesinden birden fazla metod ve tekniklerden yararlanılmıştır. Özellikle tarihi metod kullanılmıştır. Bu amaçla gerek merkezi, gerekse merkezi idarenin ilde bulunan kurum ve kuruluşlarında yapılmış çalışmalar ve kayıtlar ile yerel yönetimlerin yayınları ve kayıtlarından yararlanılmaya çalışılmıştır. Öbür yandan ankete gözlem, örnek olayı dinleme gibi tekniklerden yararlanılmaya çalışılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamız, çok farklı yöntem ve tekniklerle elde edilmeye çalışılan her üç bölümdeki bilgi ve verilerin bir genel değerlendirilmesi niteliği taşıyan "Genel Değerlendirme ve Sonuç" bölümüyle bitirilmiştir.

186. Kadınların Spor Yapmalarını Etkileyen Sosyo-kültürel Faktörler (Samsun İli Uygulaması)

Gülten HERGÜNER

Tez Dan. : Dr. Zahit SERARSLAN

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Kadınların spora katılmalarını etkileyen faktörlerin çok boyutlu olduğu görülmektedir. Kadınların spor yapması üzerinde etkisi olan çevre şartları üç grupta toplanmaktadır.

Bunlardan birincisi; aile, birincil gruplar, referans grupları, sosyal tabaka, alt kültür ve kültürden oluşan sosyo-kültürel faktörlerdir.

İkincisi; eğitim, gelir, fiziki ve coğrafi çevre, cinsiyetten oluşan faktörlerdir.

Üçüncüsü ise ekonomik çevre faktörleridir. Ekonomik çevre faktörleri de ekonomik ve teknolojik durum boş zaman faaliyetlerine imkan verecek ortamın varlığı ve fırsat eşitliğidir.

Bunlara ilave olarak kadının kendi fizyolojik ve psikolojik kişiliğini oluşturan güdüleyici faktörlerin de spor faaliyetlerine katılmada etkili olduğu bilinmektedir.

Kadınlarda, erkeklere oranla, sportif faaliyetlere katılma daha düşüktür. Bütün dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de durum aynıdır. Kadınlardaki katılım düşüklüğü fizyolojik özelliklerinden, kültürel baskılardan, erkeklik ve dişilik kavram ve rollerinden kaynaklanmakta-

dır. Kadının aile içindeki görev ve zaman faktörü de spora katılımında önemli rol oynamaktadır.

Sanayi toplumunda erkeklerin hakimiyeti söz konusudur. Dolayısıyla kadınlar çalışma hayatında, sosyal etkinliklerde ve hatta spor gibi bir çok alanda pasif durumdadırlar. Ancak çağımız bilgi çağına, bilgi toplumuna ulaşmıştır. Bilgi toplumunda kadınların da aktif olacağını, dolayısıyla çalışma hayatında, sosyal etkinliklerde ve spor aktivitelerinde eskiye oranla daha fazla yer alacağını söylemek mümkündür.

Ülkemiz açısından konuyu değerlendirdiğimizde; Türkiye son yıllarda sosyal, ekonomik, kültürel ve diğer bir çok alanda gelişme göstermiş ve göstermeğe devam etmektedir. Bu durum ülkemiz insanının sosyal gelişimi ve boş zamanını sportif faaliyetlerle değerlendirecek ortamın hazırlanmasını kolaşlaştırmıştır. Doğal olarak kadınlar için de aynı durum söz konusudur. Nitekim ekonomik durumun, mesleki statünün, eğitim durumunun yükselmesi kadınların boş zaman faaliyeti olarak sportif faaliyetleri daha çok tercih etmelerini sağlamıştır. Bunun yanında çekici spor programlarının hazırlanması, spor tesisleri, uygun çalışma ortamı ve spora teşvik edici reklamlar da kadının spora yönelmesinde rol oynayabilir.

Kadınların spor konusunda bilinçlendirilerek sporun içine çekilmesi ile sporun topluma yaygınlaştırılmasında önemli gelişmelerin sağlanacağı düşünülebilir. Zira aile, çocuklar ve özellikle kız çocukları üzerinde annenin etkisi inkar edilemez. Sporun toplumda yaygınlaşması, o toplumdaki insanların çoğunluğu tarafından spora katılmanın ihtiyaç olarak benimsenmesine bağlıdır. Türk insanı kadını-erkeği ile artık bu konuda bilinçlenme süreci içine girmiştir.

187. Motor Becerilerin Öğretiminde Dominant veya Resesif Elle Öğretime Başlamanın Bilateral Transfere Etkisinin İncelenmesi

Tahir KILIÇ

Tez Dan. : Dr. Hasan KASAP
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada Dominant (tercih edilen) ve Resesif (tercih edilmeyen) beceriler ve Bilateral Transfer konusunda literatür taraması yapılmış, öğreticilerin transfer konusunu eğitimin ve öğretimin içinde nasıl yorumladıkları araştırılmış, Spor becerilerine yönelik olarak Transferin kullanım yönleri incelenmiştir.

12-14 (±3) yaş grubu kız ve erkeklerden oluşan 500 ortaokul öğrencisine lateralizasyon anketi uygulanmış ve testler için toplam 84 öğrenci seçilmiştir.

Üç ayrı grupta toplanan deneklere, masatenisine dayalı motor kalıptan oluşan test uygulanmış, Dominant ve Resesif ellerdeki bilateral transferin zamana bağlı durumu incelenmiştir.

Sonuç olarak, beynin yapılanması asimetrik olmasına sağ ve soldaki hemisferlerin farklı görevler üstlenmesine ve "ekstremitelerden birinin hareketi diğeri tarafından taklit edilemez" bulgularına rağmen eller arasında "kavram" ve "motor program" yönünden oluştuğu düşünülen bir "bilateral transfer" gerçekleşmektedir.

"Resesif tarafla öğretime başlama", motivasyonel faktörlere ve "basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene" ilkelerine rağmen eller arasındaki öğrenme farkını azaltmaktadır. Özellikle bilateral becerilere sahip spor dallarında önemli olabilir.

Bilateral transfer, öğrenme ve gelişme süreçleri içinde farklı zamanlarda farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Öğrenme setlerinin dizaynında bu dikkate alınmalıdır, iyi bir zamanlama ile yapılacak ekstremite değişmeleri öğrenmede zaman kazanma ve pekiştirmede etkili olabilir.

188. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Öncelikli Spor Dallarının Tesbiti ve Tesis Politikası Antalya Uygulaması

Şaban ŞAYIK
Tez Dan. : Dr. Güner EKENCİ
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yapılan çalışmada, öncelikli spor dallarıyla, eğitim seviyesi, cinsiyet durumu, yaş kategorileri, işçi-memur durumu, yerli olan ve olmayan halk, gelir düzeyleri gibi sosyolojik parametreler arasındaki ilişkiler ile Antalya Bölgesi'ne yapılan ve yapılmakta olan spor tesisleriyle, bu tesislerdeki spor organizasyonları incelemeye çalışılmıştır.

Sonuç olarak, öncelikli spor dallarında Türkiye'nin genelinde olduğu gibi futbol ilk sırayı almıştır. Antalya Bölgesi'ne yapılan ve yapılmakta olan spor tesisleri yatırımlarının yetersiz olduğu görülmüştür.

189. Surnâmelerde Spor

Mustafa KAVLU
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Güner EKİNCİ
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Osmanlı sûr şenliklerini anlatan sûrnameler, Türk kültür hayatının en mühim eserlerindendir. Ancak bu eserler sayesinde birçok soruya

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

cevap bulabilmenin mümkün olacağı kanaatindeyiz.

Bu çalışmamızda sûrnâmelerin, sadece edebiyat ve edebiyat tarihi açısından değil, her saha tarihçileri açısından da eşsiz bir kaynak olduğu anlaşılmıştır. Bu araştırma ile Türk sporu ve Türk sporunun toplumdaki yeri ve işlevi tarih sayfasından çıkarılarak, ortaya konmağa çalışılmıştır. İncelememizde dönemin sevilen sporlarını ve yaygınlığını da imkânlar ölçüsünde ele alarak yorumlamayı amaç edindik.

Osmanlı sûr şenliklerinde spor; bugün olduğu gibi o dönende de sadece bedeni yeteneklerin arttırılması olarak değil, hem sosyal, hem de politik açıdan ele alınmıştır.

Sûr şenliklerinde spor, sadece fertlerin veya grupların çeşitli şekillerde birbirleri ile yarışarak, yeteneklerindeki üstünlüğü rakiplerine kabul ettirmeleri olarak görülmemiştir. Bunun yanında sporun yarışma maksadının dışında, eğlenmek ve eğlendirmek maksadı ile de icra edildiği anlaşılmıştır.

Şenliklerde sportif faaliyetlere katılan her kişi padişahın ihsanı ile onure edilmiştir. Başarılı olanlar yanında, sportmence yarışıp başarısız olanlarda mükâfatlandırılmıştır. Böylece sportmenlik ruhu ön planda tutulmuş ve sporcu teşvik edilmiştir.

Sporun vakıflar sayesinde güçlendirilerek kurumsal hale getirildiği Osmanlı'da, kitle sporunun varlığından bahsetmek güç değildir.

Osmanlı'da bizzat sporcu olan devlet adamları sayesinde sporun en üst düzeyde desteklendiği anlaşılmıştır. Böylece de diğer devletlere karşı sporcu ile ve diğer müesseseleri ile de propaganda yapma imkanı gözetilmiştir.

190. Judoda Psikolojik Antrenmanın Performans Üzerine Etkileri

Tarbın GÜN
Tez Dan. : Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Psikoloji metodlarının sporda kullanılması tüm dünyada oldukça yeni bir uygulamadır. Ülkemizde ise bu tip uygulamalar yok denecek kadar az olduğu gibi bildiğimiz kadarıyla judo disiplininde hiç uygulanmamıştır.

Bu araştırmada yeni başlayan judocular üzerinde bir psikolojik uygulama denenmiştir. Araştırma kapsamına alınan kırk denekten yirmisi yüksek okul, yirmisi lise öğrencisidir. Denekler iki araştırma, iki kontrol gurubuna ayrılmıştır. Deneklere iki ay süreyle haftada üç gün her seansı bir saat olan judo antrenmanı yaptırılarak iki judo tekniği öğretilmiştir. Bu antrenmanların ikisi aynı gündedir. Psikolojik antrenmanın yaptırıldığı seans araştırma gurubu için ayrı güne alınmıştır. Öğretilen tekniklerden biri majör atış tekniği olan "seol-nage" diğeri bir minör atış tekniği olan "de ashi barai" dir. İki ay sonunda kontrol ve araştırma guruplarındaki her denek için otuz saniyelik uchi-komi testi uygulanmıştır. Bu süre içinde doğru formda yapılan uygulama sayısı kaydedilmiştir.

Sonuçta istatistiksel metodlarla elde edilen değerler her iki gurup ve her iki teknik için psikolojik uygulamayla performans arasında olumlu yönde güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Bu tip araştırmaların sürdürülmesi kuşkusuz yararlı olacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

191. Ortaöğretimde Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı Sorunları ve Yeni Yaklaşımlar

İsmail TOPKAYA
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ortaöğretim kurumlarımızda, Beden Eğitimi dersi ve Spor uygulama ve çalışmaları mevcut öğretim programları çerçevesinde yürütülmektedir. 1990 yılından bu yana Spor kavramı ve uygulamaları da ders olarak yürütülmeye başlanmıştır.

Kesinlikle vurgulanması gereken, ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor öğretim programının yeniden gözden geçirilmesi gereğidir.

Gerek Beden Eğitimi, gerekse Spor dersi açısından olsun, öğretim programı konu, planlama, uygulama ve sonuç alma gibi kriterler açısından sorunlu bir durum arzetmektedir.

Öğretim programının yeniden düzenlenmesi yada reforme edilmesi ihtiyacı mutlaktır. Ancak bunun yolu, ortaöğretimi genel anlamda kapsayacak bir model oluşturmaktan geçmektedir.

Ders uygulaması olarak ve ders dışı uygulamalar olarak Spor, ortaöğretimin tüm bireylerini kapsayacak bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Beden Eğitimi öğretmenlerinin de, araştırmamızdan da anlaşılacağı üzere, istekleri bu yöndedir. Gelişen Spor bilimine, gelişen Spor entellektüelizmine uyacak bir Spor eğitimi, (okul sporu) Türk Milli Eğitimi öğretim programlarında yerini almalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

192. Spor Yöneticilerinin Yeterlikleri İstanbul Örneği

Cengiz KARAGÖZOĞLU
Tez Dan. : Doç.Dr. Ali Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada, spor yöneticilerinin ihtiyaç duyduğu bazı yeterlik alanlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. İlk aşamada spor ve yönetim literatür taranarak, spor yöneticilerinin göstermesi gereken yeterlikler belirlenmiştir. Bu yeterliklerden 200 soruluk bir liste hazırlanmış, hazırlanan bu liste spor yönetimi alanında master ve doktora çalışması yapan kişilere uygulanarak, istatistiksel çözümlemeler yapılmıştır. Bu analizde t puanları hesaplanarak, en yüksek "t" puanına sahip 82 yeterlik belirlenmiş, bunlar da bu alanda çalışmış uzmanların görüşüne sunularak üzerinde görüş birliği olmayan 7 ifade daha anketten çıkarılarak, 75 yeterlik ifadesinden oluşan bir anket hazırlanmıştır.

Ankette yer alan yeterlik alt boyutları Karar, Planlama, Örgütleme, Örgütsel İletişim, Değerlendirme, Halkla İlişkiler, Kişisel Yeterlikler, Meslek Alanlarına İlişkin Yeterlikler, Problem Çözme ve Spor Teknolojisi'dir.

Hazırlanan anketi İstanbul il sınırları içinde görev yapan resmi ve özel kuruluşlarda çalışan spor yöneticilerine uygulanmıştır.

Elde edilen veriler "varyans analizi" ve "Student-Newman-Keuls" testi vasıtasıyla değerlendirilmiştir.

Tazin birinci bölümünde, yönetim bilimi ve spor yöneticiliği çeşitli yönleriyle incelenmiştir. İkinci bölümde, yöneticilik ve spor yöneticiliği incelenmiştir. Spor yöneticilerinin göstermesi gereken özellikler üzerinde

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

durularak spor yöneticilerinin görevleri, eğitimi, kademeleri ve benzeri konular üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde problem ortaya konmuş, yeterlik alt boyutlarıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde araştırmanın yöntemi, araştırma aracının geliştirilmesi, verilerin çözümlenmesi üzerinde durulmuştur.

Beşinci bölümde de elde edilen verilerin analiz sonuçları ve bunların yorumlanması üzerinde durulmuştur.

Altıncı bölümde özet, sonuçlar ve öneriler yer almıştır.

193. Kitle Sporu Teşviki ve Tesis Politikası Kayseri İli Uygulaması

Vedat GENÇ
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Yusuf CAN
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma 1993 Şubat ayında başlamak üzere 500 kişiye tesadüfi örnekleme yöntemiyle anket uygulanarak gerçekleştirildi. Bireylerin 363'ü (% 73) erkek, 173'ü (% 27) bayandır.

Çalışmada ortaya çıkan veriler, kurulan hipotezler doğrultusunda test edilerek bireylerin spora bakışları ve spor tesisi ihtiyaçları arasındaki ilişkiler aranmıştır.

Keysire'de ilgi duyulan spor branşları; % 38.2 ile Futbol, % 15.6 ile Basketbol, % 13.8 ile Güreş olarak çıkmıştır.

Yörede sporu teşvik ve tanıtım açısından okullar, spor teşkilatı, belediyeler ve spor kulüpleri bazında istikrar çerçevesinde bilinçli bir spor

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

politikasının oluşturulmadığı, bunun da halkın spor yapma alışkanlığının sadece belirli dallarda yoğunlaşmasına neden olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ildeki spor tesislerinin sayıca yetersizliği yanında mevcut spor tesislerinin verimli işletilemediği, bunun nedenleri arasında bakım ve onarımın gerekli şekilde yapılamadığı ve halkın ihtiyaçlarına uygun programların bulunmadığı görülmüştür.

Kayseri spora karşı ilgi duyan bir il olmasına rağmen % 64.5 oranında sporu izleyici bir durum arzetmektedir. Spora seyirci olmaktan yöre halkını kurtarmak için kullanışlı, düşük maliyetli salonlar, spor tesisleri, spor sahaları yapılmalı, nitelikli antrenörler ve spor adamları yetiştirilip alt yapı hazırlanmalıdır. Yörenin ilgi alanında olan güreş, voleybol ve teakwando sporu teşvik edilmelidir.

194. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Spor Tesisi Politikası Uşak İli Örneği

İsmail Hakkı HARMANDAR
Tez Dan. : Prof.Dr. Güzin ÜÇIŞIK
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma; 1993 yılı şubat ayında başlamak üzere 350 denekte rastgele örnekleme yöntemiyle anket uygulanarak gerçekleştirildi. Deneklerin 186'sı (% 53.1) erkek, 164'ü (% 46.9) bayandır.

Çalışmada ortaya çıkan veriler, kurulan hipotezler doğrultusunda test edilerek bireylerin spora bakışları ve spor tesisi ihtiyaçları arasında ilişkiler aranmıştır.

Yöre halkı tarafından ilgi duyulan spor branşları; % 45.3 ile futbol, % 15.2 ile basketbol, % 10.0 ile voleybol olarak çıkmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İlde sporu teşvik ve tanıtım açısından okullar, spor teşkilatı, belediyeler ve spor külepleri bazında planlı ve bilinçli bir spor politikasının bulunmadığı bunun da halkın spor yapma alışkanlığının sadece belirli branşlarda odaklaşmasına sebep olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ildeki spor tesislerinin sayıca yetersizliği yanında mevcut spor tesislerinin verimli kullanılamadığı, bunun sebepleri arasında bakım ve onarımın gerekli şekilde yapılamadığı ve halkın ihtiyaçlarına uygun spor programlarının bulunmadığı da tesbit edilmiştir.

Neticede yöre insanlarının spor konusundaki ihtiyaçları belirlenmiş ve buna uygun spor tesisi ve politikalarının uygulanması hususunda hem anket, hem gözlem hem de mülakatlardan elde edilen görüşlere göre öneriler belirlenmiştir.

Uşak ilindeki insanlar spor yapma yerine, spora seyirci durumundadır. İl halkını bu durumdan kurtarmak için; spor yapma alışkanlığının küçük yaşlarda kazandırılması, düşük maliyetli spor salonlarının yapılması, mevcut futbol sahalarının daha sağlıklı hale getirilmesi, atletizm ve atlı cirit sporunun teşvik edilmesi, nitelikli çalıştırıcı ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir.

195. Spor Hizmetinin Sunulmasında Halkla İlişkilerin Fonksiyonu

M. Lale GÜLER
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ürün, mal ve hizmet olarak ikiye ayrılıp açıklandıktan sonra spor ürünü ayrıntılı olarak incelenmiştir. Spor hizmetinin pazarlama açısından önemli so-

yut olma, ayrılmazlık, heterojen olma, bozulma, üretildiği anda tüketilme ve birleşik ürün olma özelliklerinin yanısıra, ekonomik özellikleri de (dışsallık üretme, kıymetli mal olma, kamu malı olma) anlatılmıştır.

İkinci bölümde pazarlama ve pazarlama karması açıklanmıştır. Endüstri ürünlerinde pazarlama karmasında bilinen dört bileşene (ürün, fiyat, dağıtım kanalları, tutundurma) hizmet sektöründe halkla ilişkiler bileşeni eklenmiştir. Halkla ilişkiler tanımlandıktan sonra halkla ilişkiler ile iletişim, reklam ve pazarlama ilişkileri incelenmiş ve pazar karması açısından spor ürünü ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde halkla ilişkiler ilke ve araçları anlatıldıktan sonra, halkla ilişkiler kampanyası planlama süreci üzerinde durulmuştur. Ayrıca spor ürünün özel nitelikleri açısından halkla ilişkiler ele alınmıştır.

Son bölümde ise Fenerbahçe Spor Kulübü için örnek bir halkla ilişkiler planı geliştirilmiştir. Bu planın geliştirilmesinde Fenerbahçe Kulübü tüzüğü, bilanço analizi, denetleme kurulu raporu ve bütçesinden yararlanılmıştır. Ayrıca kulüp dış ilişkiler bölümünden alınan bilgi doğrultusunda hedef kitle saptanmıştır.

196. PNF ve Dinamik Stretching Tekniklerinin Hareket Genişliklerindeki Artışı ile Reaksiyon, Hareket ve Tepki Zamanlarına Etkisinin İncelenmesi

Ufuk ALPKAYA

Tez Dan. : Doç.Dr. Hasan KASAP

Kabul Tarihi : 1994

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada, yaşları 17-19 (x=17.88 0.84) arasında olan 50 spor-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

cuda PNF stretching ve dinamik stretching tekniklerinin akut eklem hareket genişlikleri ile reaksiyon, hareket ve tepki zamanlarına etkileri araştırıldı.

Ölçümler;

a) Isınma öncesi

b) PNF stretching sonrası

c) Dinamik stretching sonrası yapıldı.

PNF stretching ve dinamik stretching tekniklerindeki akut eklem hareket genişlikleri ile reaksiyon, hareket ve tepki zamanlarının, ısınma öncesi ölçümlerle karşılaştırıldığında "önemli farklılıklar bulundu ($p<0.05$).

Akut eklem hareket genişliği artığında, PNF stretching tekniğinin dinamik stretching tekniğinden daha etkili olduğu saptandı ($p<0.05$).

PNF stretching ve dinamik stretching sonrası reaksiyon zamanı ve hareket zamanında "önemli bir farklılık bulunamadı ($p>0.05$). Bununla birlikte dinamik stretching sonrası tepki zamanının daha kısa olduğu saptandı ($p<0.05$).

197. Yorgunluk Meydana Getirilmiş Adelede Mesajın Yorgunluk ve ağrı Üzerine Teröpatik Etkisi

Nedret OĞUS

Tez Dan. : Doç.Dr. Turgut GÖKSOY

Kabul Tarihi : 1994

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma amaçlarına uygun bir şekilde sonuçlanmıştır.

a) Tüm spor grupları ve daha önce spor yapmış deneklerde ağrı eşiği ortalamaları belirgin bir farklılık göstermemiştir.

b) Deneysel yorgunluk sonrası tüm gruplarda ölçüm yapılan her iki adelede yorgunluğa bağlı ağrı meydna gelmektedir.

c) Yorgunluğu gidermek için yapılan masaj ile ağrı belirgin bir şekilde azalmaktadır.

d) Submaximal ağırlıkla yapılan tekrar adedi, masaj yapılan guruplarda belirgin bir şekilde artmaktadır.

Burada atletizm grubunda ön ve arka bacak adelelerinin daha güçlü olmasından dolayı tekrar adedi daha fazla olmuştur.

e) Masaj yapılmayanlarda masaj yapılanlara kıyasla ağrı eşiği daha düşük ve tekrar adedi daha az olmuştur.

Sonuç olarak adelede yorgunluk masajla masaj yapılmayanlara oranla anlamlı bir şekilde azaltılmaktadır. Buna bağlı olarak ağrısız adele daha fazla sayıda hareket etmektedir.

Böylece sporcularda antrenman ve müsabaka öncesi, müsabaka arası ve müsabaka sonrası her evrede masaj yapılması faydalı olduğu, literatüre paralel bir şekilde bu çalışmamızda gösterilmiştir.

198. Sporda Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Ceza

Serap MUNGAN
Tez Dan. : Prof.Dr. A.Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1995
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

"Sporda motivasyon faktörü olarak ödül ve ceza" konusundaki bu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

araştırma teorik ve uygulamalı olarak iki bölümden oluşmaktadır. Teorik bölümde spor ve motivasyon kavramı ele alınmış, spor konusu tartışıldıktan sonra motivasyon bölümün de tanımlar ve teoriler incelenmiş, spor ve motivasyon ilişkisi hukuki, ahlaki, ekonomik, psikolojik, eğitim ve başarı motivasyonu açılarından ödül ve ceza değişkeni dikkate alınarak incelenmiştir. Uygulamalı bölümde de araştırma problemi hazırlanan anketteki değişkenler dikkate alınarak konuya açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

199. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesinde Malatya İli Uygulama Örneği

Mehmet BAYANSALDUZ
Tez Dan. : Can İKİZLER
Kabul Tarihi : 1995
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Sporun kitlelere yaygınlaştırılması açısından tesis politikalarının belirlenmesi ve Malatya ili uygulama örneği olarak ele alınan bu çalışmada, ülkemizde şimdiye kadar uygulanan politikaların realiteye uygunluğuna ilişkin değerlendirmelere ve bu politikaların Malatya iline yansımaları belirlenip diğer il örnekleri ile gösterdiği benzerlikler ve farklılıklara yer verilmiştir.

Çalışmada bölge halkının sportif eğilim ve beklentileri uygulanan anket yöntemi ile belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalar, Malatya'da spora yoğun bir ilginin olduğunu ancak tercihlerini daha çok izleyici olarak belirttiğini, az da olsa bölge halkının bir kısmının sağlık için spor yapma eğiliminde bulunduğunu ortaya koymuştur.

En çok ilgi duyulan spor branşların başta futbol olmak üzere sırasıyla basketbol, voleybol, atletizm, tekvando ve yüzme olduğu görülmüştür.

Yapımına öncelik verilmesi istenilen tesislerin ise yine başta futbol sahası olmak üzere sırasıyla basketbol salonu, yüzme havuzu, voleybol, tenis, atletizm sahası ve güreş salonu olduğu tespit edilmiştir.

İl halkının bu konudaki beklentileri ise çevresinde yeterli sayıda vasıflı spor tesislerinin bulunması ve bu tesislerde yaygın spor programlarının yapılmasıdır.

Spor tesislerinin yapımında bölgenin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve demoğrafik özellikleri ile yöre insanının eğilim ve beklentileri tespit edildikten sonra uygulamaya geçilmesi temel ilke olarak ele alınmalıdır. Ayrıca spor tesislerinin işletilmesinin merkezi yönetim yerine yerinden yönetim esasına dayalı olması fikri diğer il uygulamaları ile ortak görüş olarak benimsenmiştir.

200. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesinde Niğde İli Uygulaması

Şenol YANAR
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. M. Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 1995
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Niğde İli halkının, sportif eğilim ve beklentilerini belirlemek amacı ile 398 kişiye anket uygulanmıştır. Bu anket rastgele örneklem yöntemiyle seçilen kişilerle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada elde edilen anket verileri, aritmetik ortalama, yüzdelik

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

oranlar ve khi kare yöntemleriyle test edildi. Testler sonunda ortaya çıkan sonuçlara göre, araştırma grubuna alınanların, spora ilgi düzeyleri, hangi spor branşlarında ilginin yoğunlaştığı, spor tesislerinin yeterliliği ve bunun gibi eğilim ve beklentiler saptanmaya çalışıldı. Cinsiyetlerine göre spora ilgi durumlarını incelediğimizde erkeklerin %91.7'si spora ilgi duyarken, kadınların %79.4'ü spora ilgi duymaktadır. 9-23 yaş grubunda olanların, diğer yaş grubunda olanlara göre spora ilgi daha yüksek görülmüştür. Eğitim seviyesi arttıkça spora da ilgi artmaktadır. Öğrencilerin spora ilgisinin daha yüksek olduğu, ev hanımlarının spora ilgisinin daha az olduğu saptanmıştır. Düşük gelir grubunda olanların spora ilgisi de düşük oranda çıkmaktadır. Deneklerin spor yapmama nedenlerini araştırdığımızda zamanlarının kısıtlı olmasını belirtmektedirler. Deneklerin büyük bir bölümü tesislerin yetersizliğinden yakınmaktadırlar.

Bu çalışmada sonuç olarak bölge halkının sportif eğilim ve beklentileri doğrultusunda, Niğde'de yapılacak olan, spor yatırımlarının hangi kriterlere göre gerçekleştirilmesi gerektiğine ilişkin önerilere yer verilmiştir.

201. Bayan Futbolcuların Motorik ve Morfolojik Özelliklerinin Performansa Etkileri

Fatma ACAR

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Ali KIZILET

Kabul Tarihi : 1995

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda İstanbul Acarlar bayan futbol takımı, Mersin Cam Spor bayan futbol takımı ve İzmir Altay bayan futbol takımının toplam 45 futbolcusunun Motorik ve Morfolojik özellikleri belirlenerek, bu özelliklerin performansa etkileri araştırılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu konuda yaptığımız araştırmaya destek sağlaması amacıyla, bayanlarda spor ve bayan-futbol konularında literatür taraması yapılarak, konu ile ilgili bulunan kaynaklara, araştırmamızın ikinci kısmında yer verilmiştir. Araştırmaya ilgi duyanların konuyla ilgili başvuru kaynağı olarak kullanabilecekleri; bayanların özellikleri ve sportif yönleri detaylı olarak ele alınarak incelenmiştir. Bazı kısımlarda erkek futbolcularla mukayese edilerek farklı ve ilgili konularına değinilmiştir.

Performanslarının belirlenebilmesi için, derneklere çalışmalar öncesi ve sonrası antropemetrik ve motorik testleri uygulanmıştır. Takımların ligdeki sıralamaları performans kriteri olarak kabul edilmiştir. Bunun yanısıra araştırmaya alınan Türk Bayan Futbolcuların yabancı bayan futbolcularla karşılaştırmaları da yapılmıştır.

Araştırmamıza aldığımız bayan futbolcuların kuvvet ve sürate ilişkin parametreleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p<0.05$).

Morfolojik özelliklere ilişkin parametrelerden % Yağ, Somatotip, K.K.A. ve yaş arasındada istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p<0.05$).

Araştırmamıza aldığımız takımlar içerisinde en iyi sonucu İstanbul Acarlar takımı elde etmiştir. Fakat, bayan futbolcularımızın çoğunun antrenman durumunun yetersiz olması, beslenme durumunun bozuk olması ve bu sporun ülkemizde yeni yeni başlamış olmasından dolayı, istenilen performas düzeyine ulaşmadıkları saptanmıştır.

Futbolda motorik özelliklerinden olan kuvvet, sûrat ve dayanıklılık parametrelerinin, performansı büyük ölçüde etkilediği bir gerçektir. Bu yüzden bayan futbolcuların antrenmanlarında, kuvvet çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Sürat çalışmalarına erken yaştan itibaren başlatıl-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

malıdır ve özellikle aerob dayanıklığın önemli olduğu futbolda dayanıklılık çalışmalarına yer verilmelidir.

202. Alt Özel, Normal, Üstün Zekalı 10-12 Yaş Grubu Çocukların Fiziksel ve Motorsal Özelliklerinin Karşılaştırılması

Menşure AYDIN

Tez Dan. : Dr. İlhan ODABAŞ ULUĞ

Kabul Tarihi : 1995

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmada 10-12 yaş grubu çocukların zeka seviyeleri, fiziksel yapı ve motor özellikler arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Çalışmaya 30 kız, 30 erkek olmak üzere toplam 60 denek katılmıştır. Gruplamalar zeka seviyeleri dikkate alınarak, şu şekilde yapılmıştır.

Alt özel gruplar, 10 kız-10 erkek, toplam 20 denek

Normal zekalı gruplar, 10 kız-10 erkek, toplam 20 denek

Üstün zekalı gruplar, 10 kız-10 erkek, toplam 20 denek

Zeka gruplamaları uzman kişiler tarafından yapılan Wisc-R St. Binet zeka testleri ve çocukların derslerinde gösterdikleri performansa bakılarak yapılmıştır. Fiziksel yapı ölçümleri Behnke ve Wilmore, motor özellikleri ölçümleri Eurofit Test Bataryası dikkate alınarak yapılmıştır.

Zeka seviyeleri, motor özellikler ve fiziksel yapı özellikleri arasındaki farkları belirlemek üzere tüm gruplar dikkate alınarak istatistiksel analize tabi tutulmuştur. İstatistiklerde; aritmetik ortalama, standart sapma, student T testi ve korolasyon kat sayılarına bakılmıştır.

Sonuç olarak, alt özel gruplar ve üstün zekalı gruplar arasında motor testlerden flamingo dengesi, durarak uzun atlama, disklere dokun-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ma, mekik koşusu ortalamalarında anlamlı farklar bulunmuştur. Erkek grupların motor testlerinde flamingo dengesi, disklere dokunma, mekik mekik koşusu ortalamalarında anlamlı farklar bulunmuştur (P<0.05).

Alt özel ve normal zekalı gruplar arasındaki kızların motor testlerden flamingo dengesi, disklere dokunma, mekik koşusunda anlamlı farklar bulunmuştur. Erkeklerin motor testlerinden flamingo dengesi, disklere dokunma ortalamalarında anlamlı farklara rastlanmıştır (P<0.05).

Normal ve üstün zekalı gruplar arasındaki kızların motor testlerinde anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Erkeklerde motor testlerden sadece mekik koşusunda anlamlı farka rastlanmıştır (P<0.05).

Alt özel ve üstün zekalı kız grupların fiziksel ölçümlerinde boy, ağırlık, BMI, KKA, baş uzunluğu, baş çevresi, LBW ortalamalarında anlamlı farklar bulunmuştur. Erkek grupların fiziksel ölçümlerinden ağırlık, yüzde yağ, vital kapasite, göğüs çevresi, baş uzunluğu, baş çevresi, LBW, ortalamalarında anlamlı farklar bulunmuştur (P<0.05).

Alt özel ve normal zekalı kız grupların fiziksel ölçümlerinden baş genişliğinde anlamlı fark bulunmuştur. Erkek grupların fiziksel ölçümlerinden boy, baş uzunluğu, baş çevresi ortalamalarında anlamlı farklar bulunmuştur.

Normal ve üstün zekalı kız grupların fiziksel ölçümlerinden boy, ağırlık, KKA, göğüs genişliği, baş uzunluğu, baş çevresi ortalamalarında anlamlı farklar bulunmuştur. Erkek grupların fiziksel ölçümlerinde sadece göğüs genişliği ortalamasında anlamlı fark bulunmuştur (P<0.05).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

203. Kitle Sporunun Yaygınlaştırılması Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesi

Cengiz BAYRAKTAR
Tez Dan. : Dr. Erol ÖZATA
Kabul Tarihi : 1995
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada Artvin ilinin coğrafi ve sosyal yapısı, mevcut spor tesislerinin envanteri, halkın spora ilgi düzeyi, spor kurum ve kuruluşlarının özellikleri ve halkın sporla ilgili istek ve ihtiyaçları belirlenmeye çalışıldı.

Çalışmanın amacı, elde edilen bu veriler doğrultusunda Artvin ilinde "Kitle sporunun yaygınlaştırılması açısından" uygulanacak spor politikalarını belirleyerek bu konuda öneriler getirmektir.

Yöre halkını spor yönünden harekete geçirmek için her yaştaki bireylerin katılabileceği spor organizasyonları düzenlenmelidir. Yörenin sosyal ve coğrafi yapıları iyi analiz edilerek onlara uygun spor dalının üzerinde çalışılma ve spor dallarına katılım için özendirici çalışmalara gidilmelidir.

Çocukların ve gençlerin boş zamanlarında gidebileceği ve aktif spor yapma olanaklarına sahip spor kulüpleri ve yaz okulları açılmalı. Yörede spor yönetimi ilçelere ve bucaklara kadar teşkilatlandırılarak yeterli düzeye getirilmelidir. Yörenin coğrafi konumundan faydalanılarak ülkelerarası bazı spid yarışmalarının bu yörede yapılması için gerekli çalışmalara gidilmelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

204. Esneklik ve Kuvvet Çalışmalarının Sıçrama Performansına Olan Etkilerinin Karşılaştırılması

Utkuer YAŞAR

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Adnan TURGUT

Kabul Tarihi : 1995

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamızda, 13 yaşında spor yapmayan (N=80) erkeklerden meydana gelen dört ayrı çalışma grubu oluşturuldu.

1- Kuvvet grubu (N=20)

2- Esneklik grubu (N=20)

3- Kuvvet + Esneklik (N=20)

4- Kontrol (N=20)

Bu grupların;

1- Ayak bileği, diz, kalça hareket genişliği,

2- Bacak kasları kuvveti,

3- Vücut ağırlığı, boy uzunluğu, bacak uzunluğu,

4- Dikey sıçrama, durarak uzun atlama ve sabit üç adım atlama mesafeleri ölçüldü.

Daha sonra her gruba kendi gruplarıyla ilgili alıştırmaları içeren, haftada 3 gün çalışılmak üzere 8 haftalık bir antreman programı uygulandı. Çalışmalardan sonra aynı ölçümler tetkarlandı ve sonuçlar yorumlandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak;

1- Yapılan çalışmaların motorik özellikleri geliştirildiği ve motor performansı arttırdığı görüldü.

2- Sıçrama performansı açısından kuvvetin, esneklikten daha etkili bir motorik özellik olduğu anlaşıldı.

3- Yapılan kuvvet çalışmalarının, eklem hareket genişliğini azaltmadığı ve bir miktar arttırdığı, ayrıca sporcu olmayanlarda yapılan esneklik çalışmalarının az da olsa kuvvet gelişimi sağladığı tespit edildi.

4- Son olarak sıçrama performansının antropometrik yapı ve motorik özelliklerle ilgili olduğu bulundu.

205. Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı Sorunları ve Yeni Yaklaşımlar

İsmail TOPKAYA
Tez Dan. : Doç.Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 1995
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ortaöğretim kurumlarımızda (lise ve dengi okullarda) beden eğitimi dersleri, ders dışı spor çalışmaları ve spor dersleri şu an mevcut olan uygulamalardır.

Beden eğitim dersleri, 04.12.1987 tarih ve 232 sayılı kararla uygulamaya koyulan "İlköğretim Okulları, Lise ve dengi Okullar Beden Eğitim Dersi Öğretim Programı" ile yürütülmektedir.

Ders dışı spor çalışmaları, 1981 yılı, 17509 sayılı resmi gazete de ve 2099 sayılı tebliğler dergisinde yer alan "Okul Spor Kolları Yönetmeliği" ne göre yürütülmektedir. Ders dışı çalışma programları za-

man zaman yayınlanarak okullara gönderilmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Spor dersleri ise 01.10.1987 tarih, 167 sayılı karar ile, spor liseleri için hazırlanmış "Spor Meslek Liseleri Basketbol, Futbol, Voleybol, Atletizm, Güreş, Hentbol ve Yüzme" müfretadı ile yürütülmektedir.

Beden eğitim derslerinin, spor çalışmalarının ve spor derslerinin müfredattan ve düzenlemeden kaynaklanan bazı sorunları şu şekilde sıralamak mümkündür.

- Ders süresi ve yapısıyla ilgili sorunlar
- Dersin konu ve öğretmen merkezli olması sorunu
- Ölçme ve değerlendirme ile ilgili sorunlar
- Psiko-sosyal, toplumsal ve pedegojik sorunlar

Gözlem ve incelemelerimizin yanısıra, yaptığımız alan araştırması da göstermektedir ki: Ortaöğretimde yaygın ve yoğun olarak spor eğitimine geçilmelidir.

Ancak bunun için bazı düzenlemelere ihtiyaç vardır. Spor eğitimine geçiş için, en önemli düzenleme müfretadın yeniden düzenlenmesi olarak belirmektedir.

206. Cimnastik Federasyonun İdari ve Mali Yapısı, Sporcu, Antrenör, Hakem, Malzeme Yönünden İncelenmesi (Bolu İli Örneği)

Hülya KOÇ
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Kamil USLU
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda Türkiye Cimnastik Federasyonunun mevcut idari ve mali yapısının bir analizi yapılmış ve çıkan sonuç doğrultusunda yeni-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

den yapılanma modeli oluşturulmaya çalışılmıştır.

Cimnastiğin dünyada ve Türkiye'deki tarihi gelişimi üzerinde durulduktan sonra, mevcut federasyonun çalışma şekli ve teşkilatlanma modeli incelenmiştir.

Bolu ili cimnastik sporunda bir uygulama olarak getirilmiştir. Bu uygulamanın başarılı olmasından dolayı diğer illerde de pilot uygulamalar yapılabilir.

Çalışmamızın son aşaması olarak, Türkiye Cimnastik Federasyonunun mevcut yapısı ve bir neticesi olarak yeni bir yapılanma modelinin, nasıl olabileceği üzerine görüş ve tekliflerimiz olmuştur.

207. Liseli Genç Erkeklerde Çeşitli Kuvvet Antrenmanlarının, Bacak Kas çevresiyle Sıçrama Yüksekliği Üzerine Etkisi

Seyhun UÇAR

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Abdullah PAŞAOĞLU

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamızda; 17-18 yaşında, önceden sporla uğraşmamış N(60) erkekten oluşan 4 grup kullanılmıştır.

1. Kontrol Grubu (N=15)
2. Sıçrama Grubu (N=15)
3. Maksimal Kuvvet Grubu (N=15)
4. Karma Çalışma Grubu (N=15)

Bu gruplara; antropometrik ölçümler, motorik ve kuvvet testleri

uygulanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

- Antropometrik Ölçümler;

  1. Boş, vücut ağırlığı,
  2. Uyluk, baldır deri kıvrımı,
  3. Uyluk, baldır çevre,
  4. Uyluk, baldır yağsız kas kitlesi,

Motorik ve Kuvvet Testleri;

1. Dikey sıçrama,
2. Bacak kuvveti,
3. Anaerobik güç,

ölçümleri yapılmıştır.

Gerekli ölçüm ve testlerden sonra her gruba kendi grubuyla ilgili alıştırmaları kapsayan çalışma programı; haftada 3 gün çalışacak şekilde, 8 hafta boyunca uygulandı. Son olarak çalışmanın 8. haftasında son ölçümler alınarak bulgular istatistiksel açıdan yorumlandı.

Sonuç olarak;

1. Yapılan çalışma yöntemleri sonucunda, grupların motorik özelliklerinde gelişmeler olduğu ve motor performanslarında artış olduğu görüldü.

2. Sıçrama performansının, maksimal kuvvet ve karma çalışmalarla da geliştirilebileceği görüldü.

3. Bacak kuvvetinin, sıçrama ve karma çalışmalarıyla da geliştirilebileceği, fakat enbüyük artışın maksimal kuvvet çalışmaları ile elde

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

edileceği görüldü.

4. Kaslarda hipertrofitin oluşması, dolayısıyla kuvvette artış meydana gelmesi için maksimal kuvvet çalışmalarının en etkili çalışma olduğu görüldü.

5. Sıçrama performansının, motorik özelliklerle ilişkili olduğu görüldü.

208. Spor Malzemelerinde Standardizasyon ve kalite

Mehmet AYBENİZ
Tez Dan. : Prof.Dr. Nazım EKREN
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda "Türkiye'de spor endüstrisinin oluşumu açısından" spor malzemesi üreten firmalar spor malzemeleri standardizasyonu yönünden incelenmiştir.

Ülkemizde standardizasyon ve kalitenin, dünya standartları, ölçüsünden uygulanması ile standardizasyon ve kalitenin, üretici, tüketici, ekonomik ve dış ticaret yönünden yarar ve sakıncaları, amaç ve hedefleri ile hazırlanması konusunda aydınlatıcı bilgiler verilmiştir.

Ülkemizde spor malzemesi üreten firmaların kaliteye ve standardizasyona önem verip vermedikleri, spor malzemesi tüketicilerinin ürünler hakkındaki düşüncelerini anlayabilmek için iki ayrı anket uygulanmıştır.

Çalışmamızın son aşamasında spor malzemesi üreten firmaların standardizasyona önem vermelerinin firmalara ne gibi yararlar sağlayacağı üzerinde görüş ve teklifilerimiz olmuştur.

209. Bir Uyaran Olan Kafeinin Egzersiz Performansı ve Metabolik Profile Etkisi

Zekiye GÖREN
Tez Dan. : Doç.Dr. İsmail PEKER
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada 5 mg/kg kafeinin, 20 m.lik mesafede şiddeti gittikçe artan Shuttle run testi boyunca maksimal güç artışına etkisi araştırıldı.

Denekler 19-30 yaşları arasında kulüplerde koşan milli standartlarda 10 erkek uzun mesafe koşucularından seçildi. Deneklerden hem plasebo hemde kafein çalışmasında testten 24 saat önce kafein içeren yiyecek ve içeceklerden kaçınmaları istendi. Testler, öğleden sonra sporcuların en az 12 saat kafein perhizine sahip oldukları süreç içerisinde yapıldı. 4 gr kafeini alınmış kahvenin plasebo olarak kullanıldığı çalışmada 5 mg/kg kafein plaseboya karıştırılarak deneklere verildi. Her iki çalışmada solüsyonlar teste başlamadan 1 saat önce tek kör test protokolu ile deneklere verildi. Test bir hafta ara ile günün aynı saatinde tekrar edildi.

Deneklerin maksimal oksijen alım değerleri Shuttle run testinde yapılan basamaklara göre tespit edildi. Venöz kan örnekleri teste başlamadan önce ve testin bitiminden 6 dakika sonra alındı. Bu örneklerinde kan serbest yağ asit ve laktik asit değerlerine bakıldı. Dinlenme anındaki kan basıncı değerleri oturma pozisyonunda alındı. İstatistiksel analizler Student t testi kullanılarak yapıldı.

Kafein çalışmasındaki maximal oksijen alım değerleri plasebo çalışması ile karşılaştırıldığında, aralarında istatistiksel açıdan ($p>0.197$) anlamlı fark bulunmazken, kafein test boyunca kalp atım sayılarında ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sistolik kan basıncı değerlerinde ($p<0.0073$) anlamlı artışlar meydana getirdi. Diastolik kan basıncında ise anlamlı farklılık yoktu ($p>0.749$). FFA seviyesinde kafein çalışmasında da plaseboya göre anlamlı artış bulunmazken, ($p>0.43$), kan laktat değerinde ise plasebo çalışmasında anlamlı artış elde edildi ($p<0.0065$).

Sonuç olarak bu çalışmada 5 mg/kg kafeinin maksimal aerobik güce etkisinin olmadığını bulduk.

210. 2,5 Aylık Yaz Okulu Spor Etkinliklerinin 8-10 Yaş Grubu Kız ve Erkek Çocukların Vücut Yağ Kitlesi ve Yağsız Vücut Ağırlığı Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması

C. Banu DERGİN

Tez Dan. : Prof.Dr. Kut SARPYENER

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamıza, Yeşilyurt spor kulübü yaz okulunda yüzme ve basketbol branşlarında egzersize başlayan 8-10 yaş grubu 50'si erkek 50'si kız toplam 100 çocuk katıldı.

Her iki branşta da 10 hafta süre ile haftada 5 gün, 1'er saat egzersiz yaptılar. Egzersiz öncesi ve sonrası deneklerde yaş, boy, kilo ve vücut yağ kitleleri ölçüldü (vücut yağ kitlesi, Holtain marka kaliper ile 7 ayrı bölgeden alınan deri kıvrımı kalınlığı Jackson and Pollock yöntemi ile hesaplandı) ve bunların % Yağ, Yağ ağırlığı (Y.A.), Yağsız Vücut Ağırlığı (Y.V.A.) ve Vücut Dansitesi (V.D.) tayini yapıldı.

Araştırmamızda, 8-10 yaş grubu erkek ve kız çocuklarında basketbol ve yüzme egzersizleri sonucu meydana gelecek ağırlık ve yağ dokusu değişimlerinde cinslere göre ortaya çıkacak farklılıkları incelemeyi amaç-

ladık.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamızın sonunda, yüzme ve baskelbol egzersizlerine katılan bütün çocukların boy ortalamalarında artma gözlenmedi. Kilo ortalamalarında ise gözle görülür azalma olmasına rağmen istatistiksel olarak fark anlamsız bulundu (P>0.05).

Yüzme egzersizlerine katılan erkek ve kız çocuklarda % Yağ ve Y.A. ortalamalarında istatistiksel olarak çok ileri derecede anlamlı (P<0.001) azalma gözlenirken; Y.V.A. ortalamalarında azalma olmasına rağmen fark anlamlı bulunamadı (P>0.05).

V.D. ortalamalarında görülen azalma erkeklerde istatistiksel olarak çok ileri derecede anlamlı (P<0.001) iken, kızlarda ileri derecede anlamlı (P<0.01) bulundu.

7 bölgeden aldığımız deri kıvrım kalınlığı ölçümlerinin 5 bölgesinde (Triceps, subscapular, midaxillar, chest, thigh) egzersizler sonrası görülen azalma erkeklerde istatistiksel olarak çok ileri derecede (P<0.001) kızlarda ise ileri derecede (P<0.01) anlamlı bulundu.

Basketbol çalışmalarına katılan erkek ve kız çocuklarda Y.V.A. ve V.D. ortalamalarında görülen azalma istatistiksel olarak anlamsız (P>0.05); %Yağ ve Y.A. ortalamalarındaki azalma ise erkeklerde istatistiksel olarak anlamsız (P>0.05), kızlarda ise anlamlı (P<0.05) bulundu.

7 bölgeden alınan deri kıvrım kalınlığı ölçümlerindeki azalma her iki cinste de ileri derecede (P<0.01) anlamlı bulundu. Basketbol egzersizleri yapan çocuklarda abdominal ve suprailiak bölgelerde deri kıvrım kalınlığındaki azalmanın nedeni; yüzmeden farklı olarak basketbol branşında bu iki bölgenin de çalıştırılmış olmasına bağlamaktayız.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

211. "İstanbul Güreş İhtisas Klübünde Güreş Sporunun Psiko-Sosyal Yönü Üzerine Araştırmalar"

Y. Seçkin SARUHAN

Tez Dan. : Prof.Dr. Kemal ÇAKMAKLI

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yaptığımız bu çalışmada, güreş sporunun psiko-sosyal yönü ve gelişiminden yola çıkarak, spor branşlarının temel taşları saydığımız kulüplerimizi ele aldık. Günümüzde müsabık spor branşlarında, kulüpçülüğün yararları ve zorunluluğu ortadadır. Mensuplarına iyi imkanlar sunabilen bir kulüp ortamı, istikbaldeki başarıya ve elde edilen başarıların devamını davet etmektedir. Çalışmamızın ana kaynağı İstanbul Güreş İhtisas Kulübü'dür. Amatör bir "Güreş Kulübü" diye nitelendirdiğimiz bu kurumun; kuruluşu, yönetimi ve başarılarıyla örnek bir kuruluş olduğu görülmektedir. Elde edilen başarıların, özellikle Greko-romen stilde yurt içi ve yurt dışında alınan derecelerin çokluğu ve devamı, bu kulübü değerli bir hale getirmektedir.

Araştırmamızda; İstanbul Güreş İhtisas Kulübü için kullandığımız "Amatör" kelimesini inceledik. Amatör irdelendikçe profesyonel ve profesyonellik kavramı önümüze çıktı. Gördük ki amatör de, profesyonel de çıkış noktasını sevgiden, uğraş verilen spor dalını sevmeden alıyor. Ancak amatörlükte sevginin, başka bir deyişle "Gönül bağı" kavramının daha ağır bastığını fark ettik. Araştırmamızda amatör ve profesyonel kavramlarının aralarındaki farkın yalnızca; amatörün az bir ücret alması veya hiç alamaması, profesyonelin de ekonomik nisbeten daha fazla ön planda tutması olmadığı ortaya çıkmıştır. Amatör-Profosyonel diye ayırım başladığında, spordaki başarıya veya psiko-sosyal sonuçlara dair bir takım etkileşimler görülmektedir. Profesyonelin ekonomik imkanları

spordaki başarısına her zaman olumlu yönde etki etmemektedir. Kimi durumlarda, milli hisleri, ailesi, kulübü vb. için mücadele eden amatör sporcu, profesyonel meslektaşına göre daha başarılı olabilmektedir. Bunun yanında amatörün teşvik edilmesinde yukarıda sayılan unsurlarda her zaman yeterli olamamakta, sporcuların yaşamlarını sürdürebilmesi için gerekli olan ekonomik ihtiyaçların daha ağır bastığı anlarla karşılaşılmaktadır. Bu yüzden "Amatör Spor Kulübü" nün ne demek olduğunu açıkladık, gelişen dünyamızda "Amatör Kulüp"lerin imkanlarını zenginleştirmenin yollarını aradık. Bu da bizi İstanbul Güreş İhtisas Kulübü'ndeki "Vakıf" gerçeğine götürdü. Şöyleki:

Çalışmamızda güreş sporuna psiko-sosyal açıdan değerlendirirken; güreş gibi uzun mesafe koşuları, boks v.b. branşların da ekonomik olarak orta veya ortanın altında diye sınıflandırdığımız toplumlarda rağbet gördüğü gerçeğini vurguladık. Durum böyle olunca; zaten ekonomik olarak sıkıntıları olan toplumlarda ortaya çıkan güreş kulüplerinin, herşeyden önce sporcularına güven veren bir ortam sağlama zorunluluğu ortaya çıktı. İşte burada "Vakıf" konusu gündeme geldi. Vakfın koruyuculuğunda bulunan bir kulübün imkanları ve sürekliliği anlatıldı. Ayrıca yapılan bu çalışmada, her hangi bir spor kulübünde birden fazla spor branşı olduğunda, kulüp idaresince branşlara ilginin eşit verilmediği gözlemlenmiştir. Bu durum, toplumumuzda ve basında gördüğü rağbet zaten çok az olan güreş branşı için tehlike arz etmektedir. Uğraş verilen spor branşının bir tek olması veya yeni bir kulüp kurma aşamasında, tek branşa yönelik teşkilatlanma, özellikle güreş branşı için en makbul durumdur. Bu konuya bağlı olarak; güreş kulübünün veya bir müessesenin güreş sorumlularının, yine güreş sporunun içinden gelen yöneticiler olması gerekmektedir. Çünkü günümüzde futbol, basketbol gibi branşlar popülaritelerini korudukları için, yönetici kesimden yeterli ilgiyi zaten görmektedirler. Güreş sporunun ise kendi içinden yetişmiş, sorunlarını

yaşamış, başka bir deyişle, "Mindere Basmış Yöneticiler"e ihtiyacı vardır. Böyle bir yapılanma güreş sporunun istikbali için daha faydalıdır.

Sonuçta araştırmamız bizi güreş kulüpleri için, "Vakıf" kuruluşunun zaruriyetine götürmüştür. Ancak böyle bir yapılanmanın gerçekleşmesi elbetteki kolay bir iş değildir. Maddi imkansızlıklar, bu yapılanmaya engel teşkil eden sorunların başında gelmektedir. Ancak kulüp sayısının çokluğu yerini; mevcut kulüplerin belli çıkarlar doğrultusunda birleşerek daha az, ama daha kapsamlı ve verimli kuruluşlara dönüştürülmesi fikri, bir çözüm yolu olabilecektir.

Eğer güreş sporunun özlenilen başarıları yeniden yakalamak istiyorsak; güreşçi kaynağı kulüplerimizin süratle böyle bir yapılanmaya ihtiyacı vardır.

212. Su Üzerinde ve Kürek Ergometresinde Egzersiz Öncesi ve Sonrası Performans ve Kan Parametrelerinin Araştırılması

Nuri TOPSAKAL
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Abdullah PAŞAOĞLU
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamıza yaş ortalamaları 15.66 ± 0.48 olan daha önce ergometre ve suda yarışmış erkek sporcular alındı. Deneklerin ergometre ve su üzerindeki performansları karşılaştırıldı.

Deneklere ergometrede 2500 m.lik test (yarışma) uygulandı. Yapılan testte tempo, nabız, güç (watt) ve bitiriş sürelerine bakıldı. Deneklerin MaxVO2'leri hesaplandı.

Deneklerin diğer testi (yarışma) ise su üzerinde 1x'lerle (tek çifte)

yapıldı. Testte tempo ve bitiriş sürelerine bakıldı. Yarıştan önce kanları alınan deneklerin yarıştan sonra da kanları alındı. Alınan kanlarda laktat, LDH, CK aktivitelerine bakıldı. CK aktivitelerine ise 18 saat sonra ve 40 saat sonra kan alınarak bir daha bakıldı.

Elde edilen bulgular önce su üzerinde ve ergometrede kendi aralarında karşılaştırıldı. Sonra su ve ergometrede elde edilen bulgular birbirleriyle karşılaştırıldı.

Kürek ergometresinde elde edilen verilerin kürek sporu için fiziksel ve fizyolojik performans belirlemede en sağlıklı yöntem olduğu bulunmuştur ve kürekçi seçimi ya da performansının belirlenmesinde %50-60 oranında etkili olduğu saptanmıştır. Ergometrede elde edilen verilerin yanında sporcunun antrenman yılı ve yarış tecrübesi, teknik kapasitesi, su üzerinde daha önce elde ettiği dereceleri ve antrenörünün sporcu hakkındaki görüşleri kürekçi seçiminde ya da performans belirlemede dikkate alınması gerektiği saptanmıştır.

213. Hentbol'da Esneklik ve Yaralanma İlişkisinin Bir Sezonluk Süreç İçinde İncelenmesi

Çetin TİRYAKİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Hasan KASAP
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı hentbol 1. liginde oynayan sporcularda esnekliğin yaralanmalara etkisini araştırmaktır.

Bilindiği gibi vücudun esneklik durumu, ısınma ve diğer dış etkenler sporda yaralanmayı etkilemektedir.

Ancak esnekliğin yaralanmayı önleyip-önleyemediği ya da hangi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

düzeyde önleyebildiği konusundaki araştırmaların sayısı yeterli olmadığı gibi, hentbolcular üzerinde yapılmış bir çalışmaya da rastlanmamıştır.

Çalışmaya, Türkiye Hentbol 1. liginde oynayan, yaş ortalaması 24.59 olan 32'si erkek ve 22.14 olan 35'i bayan 67 hentbolcu katılmıştır.

Hentbol sporunun esneklik-yaralanma ilişkisin incelemek üzere, sporcuların eklem hareket genişlikleri spor salonunda, 18-20 C de 20 dakikalık ısınma sonrasında ölçüldü. Sporculara verilen bir anketle, bir sezon boyunca ısınma, esneklik alıştırmalarının süresi, dozajı, oyun tecrübeleri ve yaralanma durumları saptandı.

Bulgularımız, bayan sporcuların eklem hareket genişliklerinin literatürle paralellik göstererek erkeklerden daha fazla olduğunu, Hentbolcularda maç tecrübesi arttıkça ısınmaya verilen önemin arttığını (>20), Esneklik alıştırmalarının daha fazla kullanıldığını ve buna bağlı olarak eklem hareket genişliklerindeki artışın daha fazla olduğu ortaya koydu.

Çalışmamız, üst düzey hentbol sporcularının yaralanmalarının daha çok tranmaya bağlı olduğunu (%67), eklem hareket genişliğine bağlı yaralanmaların istatistiksel olarak anlamlı olmadığını, bunun sporcularının optimal eklem hareket genişliklerine sahip olmalarından kaynaklanabileceğini ortay koymuştur.

214. Atletizmdeki Sportif Yaralanmalar, Uygulanan Tedavi Yöntemleri ve Sonuçları

Zeki SARP
Tez Dan. : Prof.Dr. Bilge AYKURT
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Atletizmdeki sportif yaralanmaları, uygulanan tedavi yöntemleri-

nin sonuçlarını saptamak için Temmuz 1994, Eylül 1994 tarihlerinde İzmir Bursa ve Ankara'da yapılan atletizm müsabakalarında 260 atletle yüzyüze görüşüldü ve anket uygulandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

260 atletin 210'unun çeşitli bölgelerinden yararlandıkları 50'sinin ise hiç yaralanmadığı görüldü.

Yaralanma nedenlerinin başında 34.28'lik oranla kötü zeminin geldiği, bunu 28.57 oran ile iyi beslenememe, yorgunluk, 15.70 oran ile teknik yetersizlik, 12.37 oran ile malzeme ve 9.04'lük oranla da diğer nedenlerinin izlediği belirlendi.

En fazla yaralanan bölgelerin alt ekstremite olduğu bunu üst ekstremite, baş, boyun ve gövdenin izlediği görüldü. En çok yaralanan eklemlerin ise ayak bileği ve diz eklemleri olduğu görüldü.

Çalışmamızdaki 184 erkek sporcudan 152'sinin (% 82.60) yaralandığı, 32'sinin (% 17.40) yaralanmadığı; 76 kadın sporcunun ise 58'inin (% 76.31) yaralandığı, 18'inin (% 23.69) yaralanmadığı görüldü. Kadın ve erkek atletlerin yaralanma oranları arasında anlamlı bir fark bulunamadı ($P>0.05$).

Yaralanmaların daha çok antrenmanlarda meydana geldiği ve ilk yardımın antrenörler tarafından yapıldığı belirlendi.

Yaralanma sonrası tedavisine hemen başlayan atletlerde iyileşmenin daha çabuk olduğu ve kalıcı hasarın oluşmadığı görüldü. Tedavi olarak konservatif yönteminin daha çok kullanıldığı, zorunlu kalmadıkça cerrahi yönteme baş vurulmadığı görüldü.

Spora başlama yaşı büyük olan sporcuların daha fazla yaralandıkları, spora dönüş sürelerinin 20 yaş altı sporculara oranla daha uzun olduğu belirlendi.

Çalışmamızdaki sporcuların tedavisinde (% 93.81'inde) kalıcı hasar olmadığı, (% 6.91'inde) kalıcı hasarın oluştuğu ve sporcuların eski derecelerine ulaştıkları veya yaklaştıkları görüldü.

Sonuç olarak, uygun zemin, iyi beslenme ve iyi dinlenme, uygun malzemenin kullanılması iyi ısınma ve soğuma egzersizlerinin yapılması ile, oluşabilecek yaralanmalar en aza inecektir.

Oluşan yaralanmalarda ivedi ve doğru tedavi yöntemlerinin uygulanmasının, sporcuda kalıcı hasarı engelleyeceği gibi performansının da düşmesini önleyecektir.

215. Spor Eğitimi Kurumlarında İletişim Sistemi

Canan TELLİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Türkiye'de yüksek spor eğitimi veren Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları, Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri ile Spor Bilemleri ve teknolojisi Yüksekokulu hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Daha sonra, araştırma konumuz olan İstanbul'da tek yüksek spor eğitimi veren Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nun, formal yapısı içinde hiyerarşik basamaklarda yer alan bireyler, bölümler ve bölümlere bağlı anabilim dalları ile bu anabilim dallarının içerdikleri dersler açıklanmıştır.

İkinci bölümde, genel olarak iletişimle ilgili çeşitli tanımlamalar yapıldıktan sonra, iletişim öneminden bahsedilmiş, iletişim sürecinin un-

surları, kurum içi formal ve informal iletişim biçimleri, etkin bir iletişim için gerekli dinleme, konuşma, yazma ve sözsüz iletişim becerileri ve spor eğitiminde öne çıkan iletişim becerileri üzerinde durulmuştur.

Son bölümde, anket yöntemi kullanarak yapılan araştırmanın kapsamına, M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndaki yöneticiler, öğretim elemanları ve öğrenciler alınmıştır. Grupların (yöneticiler, öğretim elemanları ve öğrencilerin) iletişim becerilerini yeterli düzeyde kullanıp kullanmadıkları, bağlı bulundukları bölümler ile diğer bölümler arasındaki iletişimlerinin biçimleri, konuları, frekans dağılımları ve varyans analizleri tabloları yapılarak açıklanmıştır.

Çalışma araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi ile bitirilmiştir.

216. Yüzme Hazırlık Periyodunda Kara Kuvvet ve Dayanıklılık Antrenmanlarının Performansa Etkisi

Ali ÖZÜAK
Tez Dan. : Dr. İlhan ULUĞ ODABAŞ
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamızda kontrol ve gözlem grupları 7'si erkek, 8'i bayan 14-16 yaş grubu deneyimli yüzücülerden oluşturuldu.

Bu gruplardan gözlem grubuna azaltılmış yüzme antremanları ve kara ağırlıklı çalışmalar düzenlenmiştir. Kontrol grubu yüzücülerin ise hazırlık dönemi yüzme antremanları ile çalışırdık. Antremanların tümü 6 hafta, haftada 4 gün olarak sürdürülmüştür. Her iki gruba da antreman öncesi ilk ölçüm, 6 haftalık antreman sonrası ikinci ölçüm yapıldı.

Çalışmalar sonunda her iki grupta performans artışı tesbit edildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak, kara çalışması ağırlıklı çalışan gurubun yağsız vücut kitlesi, vital kapasite gelişimi, yüzme ağırlıklı çalışan gurubun gelişiminden daha büyük olduğu saptandı.

217. Türkiye Hentbol Federasyonunun İdari ve Mali Yapısının İncelenmesi ve Yeniden Yapılanma Önerileri

Fahri ERKUT

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Kamil USLU

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda Türkiye Hentbol Federasyonu'nun mevcut idari ve mali yapısının bir analizi yapılmış ve çıkan sonuç doğrultusunda yeniden yapılanma modeli oluşturulmaya çalışılmıştır.

Hentbolun dünyadaki ve Türkiye'deki tarihi gelişimi üzerinde durulduktan sonra mevcut federasyonun çalışma şekli ve teşkilatlanma modeli incelenmiştir. Yapılan teşkilatlanma ve çalışmalardaki başarının bir göstergesi olan istatistiki bilgiler derlenmeye çalışılmıştır. Haliyle bu istatistiki verilerden çıkan sonuç yeniden yapılanma önerilerinde etkili olmuştur.

Çalışmamızın daha sonraki safhalarında örnek ülke olarak aldığımız Almanya ve Fransa'da hentbolün yapısı ve işleyişinin bu ülkelerin başarılarına olan etkisi incelenmiştir. Buradan ortaya çıkan tablo ile Türkiye Hentbol Federasyonu'nun mukayesesi yapılmıştır.

Çalışmamızın son aşaması olarak; Türkiye Hentbol Federasyonu'nun mevcut yapısı ve örnek ülkelerdeki teşkilat yapısının incelenmesinin bir neticesi olarak yeni bir yapılanma modelinin nasıl olabileceği üzerine görüş ve tekliflerimiz olmuştur.

218. Öncelikli Spor Dallarının Tesbiti ve Tesis Politikası (Şanlıurfa Uygulaması)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ali GÜREŞ

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Güner EKENCİ
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Spor her çağda olduğu gibi çağımızın da en önemli olgulardan biridir. Spor insana yapılan bir yatırım olduğundan ülkeler spora büyük önem vermişlerdir. Ruhen ve bedenen sağlıklı nesiller yetiştirmeyi anayasa ile teminat altına alarak kalkınma planlarında hükümet programlarında spora yer ayırmışlardır.

Sporun kitlelere götürülmesinde toplumun spora bakış açısı, bu konudaki düşünce yapısı ve sporla ilgili değer yargılarını göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Başarının sağlanması ve geliştirilmesi için ayrıca iklim, bedeni yetenek ve maharetler, tesis hizmet kolaylıklarında dikkate alınarak, yörelere uygun öncelikli spor dallarının seçilmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Şanlıurfa bölgesinde halkın spora yatkınlığı ve öncelikli spor branşları tesbit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan çalışmada; öncelikli spor branşlarıyla, eğitim seviyesi, cinsiyet durumu, yaş kategorileri, işçi-memur durumu, yerli olan ve yerli olan ve yerli olmayan halk gibi sosyolojik parametreler arasındaki ilişki incelenmektedir. Hızla gelişen Şanlıurfa bölgesinde spora eğilim oldukça yüksektir. Bunun yanında lisanslı olarak spor faaliyetine katılım çok düşük olmamakla birlikte yetkisizdir. Genelde en fazla eğilimin futbol branşına olup, eğitim seviyesi yükseldikçe salon sporlarına olan ilginin arttığı tesbit edilmiştir.

Bunun sonucu olarak bölgede öncelikle futbol, basketbol, voleybol, güreş, atletizm vb. spor dallarında yetenekli sporcuların yetişebilmeleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

için, yeterli potansiyelin mevcut olduğu tesbit edilmiştir.

Ancak bölgede kapalı Spor Salonları, Yüzme havuzlarının yetersizliği, futbol sahalarının sayısal fazlalığı, salon sporlarına karşı ilgiyi düşürmekte, olumsuz yönde etkilemektedir.

219. Düzenli Spor Yapan Çocuklarla Spor Yapmayanların Oyun Öncesi ve Sonrası Kan Parametlerinin Değişimi

İnci KARADENİZLİ

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Abdullah PAŞAOĞLU

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda, 12-14 yaşlarında spor yapan (nehtbol) ve yapmayan kız çocuklarında kan parametrelerinin oyundaki değişimleri ve bu değişimlerin deneklerin fiziksel özellikleri, max oksijen tüketim kapasiteleri, kalp-kan dolaşımı fonksiyonları il ilgili olup olmadığı araştırılmıştır.

Bu hedef doğrultusunda, her iki gruba da kendi aralarında 2 x 20 dk. = 40 dakikalık hentbol maçı yaptırılmıştır. 10 dakika (ara) dinlenme süresi verilmiştir. Gruplar 11 kişiden oluşmaktadır.

* Fiziksel özellikler için; yaş, boy, ağırlık standartlara uygun olarak ölçülmüştür.
* Kan parametrelerini ölçmek için; deneklerden oyun öncesi ve sonrasında yaklaşık (5 dakika içinde) 9-10 ml. venöz kan örneği alınmıştır.
* Max oksijen tüketim kapasitelerini ölçmek için; Shuttle Run testi uygulanmıştır. Bu test, aerobik güç ve aynı zamanda da kardiyovasküler dayanıklılık testi olup, hentbolcular için de ideal bir testtir.

* Kalp-kan dolaşımı fonksiyonlarını ölçmek için; kalp-kan dolaşımı fonksiyon testi uygulanmıştır.

Bütün ölçülen değerler birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Çıkan sonuçlar literatürler ve araştırmalar ile desteklenmiştir.

Tüm bu çalışmaların sonunda; eritrosit-hemoglobin, hematokrit-transferin, lökosit-laktat, max VO_2-kalp/kan dolaşımı fonksiyonlarının hem kendi içlerinde hem de tüm parametreler içinde birbirlerine bağlı olarak genel bir sonuç ortaya çıkardıkları görülmüştür. Spor yapan ve spor yapmayan çocuklar arasında ölçülen tüm parametreler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmamızdaki sporcu grubun, spor yapmayan grupla, oyunda karşılaştırıldıklarında kan parametrelerindeki değişikliklerin daha sonraki yılları ortay çıkacağı düşünülmektedir.

220. Çankırı Bölgesinin Spora Olan Yatkınlığı ve Öncelikli Spor Branşları

Adnan DURSUN
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Ayşe ATALAY
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada önce Çankırı'nın sosyo-ekonomik durumu ve kültürel yapısı gözönüne alınmıştır. Daha sonra çankırı halkının spor yapma alışkanlıkları, sportif başarıları ve öncelikli spor branşlarının tespitine çalışılmıştır.

Araştırma yapılırken Çankırı iline yapılan spor yatırımları ve bunlara ayrılan ödeneklerle birlikte eğitim konuları, İl Özel İdareleri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mahalli İdarelerin spora bakış açıları incelenmiştir. Bu incelemede spor yapan kitlenin cinsiyet ve eğitim durumu ile ekonomik durumunun yapılan spor branşına etkisi ortaya konulmuştur.

Yöre halkı ve kulüplerle yapılan anketlerin sonucunda Çankırı ilinde halkın daha çok, seyirlik sporlara (Futbol, voleybol, basketbol...) eğiliminin olduğu tespit edilmiştir.

Son yıllarda açılan spor okulları sayesinde güreş ve atletizm branşlarında da önemli oranda katılımın sağlandığı gözlemlenmiştir.

221. Kitle Sporu Teşviki ve Tesis Politikaları Muğla İli Uygulaması

Cafer VELİOĞLU
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Ahmet TERZİOĞLU
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Sporun ülke genelinde yaygınlaştırılması bir gayedir. Ancak temel gaye, sosyal kalkınmaya katkı sağlayan kalitenin yükseltilmesidir. Sporda bu gayelere ulaşmak için herşeyden önce sporun önemini iyi bilmek ve onu benimsemek gerekir. Spor bugün gerçekden bir bilim ve endüstri dalıdır. Sporda uluslararası alanda kazanılan başarılar o ülke insanlarının ortak sevinç ve moral kaynağıdır.

Kitle sporu teşviki ve sporun kitlelere yaygınlaştırılması açısından tesis politikalarının belirlenmesi Muğla ili uygulaması olan çalışmamızda, ülkemizde bugüne kadar bu hususta uygulanan politikaların gerçeğe uygunluğuna ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir. Çalışmamız, 1995 yılı Kasım ve Aralık aylarında 400 kişiye tesadüfi ve sistematik örnekleme yöntemiyle anket uygulanarak gerçekleştirildi. İlde spora ilgi yüksek-

tir. Ülke genelinde olduğu gibi Muğla'da da en çok ilgi futboladır. Bunu basketbol ve yüzme takip etmektedir. Geleneksel sporlardan yağlı güreşin de halen yapıldığı Muğla'da güreş potansiyeli de bir hayli yüksektir. Güreş Federasyonu'nun henüz el uzatmadığı Milas'ta Milas Güreş İhtisas Kulübü, güreş eğitim merkezi açmış ve devletin şefkatli ilgisini beklemektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

222. Modern Motor Öğrenim Kavramlarına Dayanarak Tenis Öğretimi

Osman KERMEN
Tez Dan. : Prof.Dr. Çetin DERGİN
Kabul Tarihi : 1992
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Giderek popüler bir spor olan tenis öğretimini ne kulüpler ne de tenis öğretmenlerinin karşılayamaması gerçeği yanında kalabalık fakülte sınıflarında öğrencilere deneysel psikoloji ilkeleriyle tenis becerilerini edindirmek ve adil bir imtihan sistemi bulmak amaçlanmıştır.

1986'lardan sonra yeni bir disipline sokulan ve özellikle sportif etkinliklere ışık tutan çağdaş motor öğrenim kavramlarından tenis öğretimine uyarlamalar sağlamak.

Sonuç olarak aşağıdaki hedeflere ulaşmayı amaçladık.

1. Fakülte koşullarında etkin ve verimli bir öğretim ve eğitimi sağlamak.
2. Antrenman süreçlerini Y=B(N+E)R formülü ve 2x2 Gentile beceri sınıflaması ilkelerinin tenise uyarlanabilirliğini saptamak.
3. Öğrenmenin ölçümü, dikkat, bellek, motivation, transfer, zihinsel antrenman faktörlerin tenise uyarlanması ve antrenmanların içine bu özelliklerin niteliğinin geliştirici öğeleri yerleştirmek.
4. Sonuç bildirileri verme, modelleme, antrenman sıklık ve sürelerini beceriler sınıflarına göre testleme yöntemleri ve optimal

vuruş adetleri hesabıyle gerçekleşen sonuçların kıyaslanması, her yaş ve cins gruplarına yüksek standartta tenis öğretme yöntemlerini geliştirmek.

5. Tez çalışmasının içeriğinde görüleceği üzere bu hedeflere saptadığımız çağdaş beceri sınıflaması ve öğretim gereçlerinin kullanılışı için oluşturduğumuz testler olumlu sonuç vermiştir.

223. Erkek Voleybolcularda Müsabaka Öncesi-Sonrası İle Toparlanma Süreçlerinde Laktik Asit ve Myoglobin Düzeylerindeki Değişim

Abdullah PAŞAOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Çetin DERGİN
Kabul Tarihi : 1993
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yaş ortalaması 20,5 yıl, antrenman yılları $\bar{x} \pm 6$ yıl olan 12 erkek voleybol oyuncusu üzerinde müsabaka öncesi ve sonrası ile toparlanmada laktik asit ve myoglobin ilişkisi araştırılmıştır.

Dinlenik idrar ve kan örnekleri, maç öncesi idrar ve kan örnekleri, maçtan 0,5 saat sonra, 1 saat, 2 saat sonrasındaki kan örnekleri alındı. Maç öncesi ve sonrası idrar myoglobin değerleri antrenmanlı (7 kişi) ve antrenmansız (5 kişi) sporcularda karşılaştırıldı. Antrenmanlı grupta müsabaka öncesi inisial idrar myoglobin değerleri, antrenmansızlara göre yüksek bulunmuştur. Müsabaka sonrası idrar myoglobin değerleri antrenmanlı grupta azalma gösterirken, antrenmansız grupta artış göstermiştir.

Antrenmanlı ve antrenmansız grupta maç öncesi kan myoglobin değerleri ortalaması düşük iken, müsabakadan hemen sonra 30'-60' son-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ra alınan kan myoglobin değerlerinde anlamlı artışlar olduğu gözlenmiş, 120' sonrasındaki kan myoglobin değerlerinde ise her iki grupta düşüşler gözlenmiştir.

Laktik asit başlangıç değerleri antrenmanlı grupta antrenmansız gruba göre daha yüksek olmasına karşılık, maç sonunda antrenmanlı grup laktik asit değerlerinin inisial değerlerinin pek farklı olmadığı, ayrıca maç sonrası inisial değerlerinin altına indiği gözlenmiştir. Antrenmansız grupta ise maç sonrası laktik asit değerleri anlamlı bir şekilde yükselmiş 30' sonra değerlerin düşmesine rağmen inisial seviyesinin altına inmediği gözlenmiştir.

224. Basketbolcularda Yüklenme Süresince Alınan Karbonhidratlı İçeceklerin Kan Şekeri, İnsulin Düzeyi İle Aerobik Performansa Etkisi

Tayyar Murad KUTER

Tez Dan. : Doç.Dr. Sedat MURATLI

Kabul Tarihi : 1993

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada yüklenme sırasında karbonhidratlı sıvı alımının kan şeker, insülin düzeyleri ile aerobik performansa etkisi araştırıldı.

Araştırma 10 genç basketbolcu üzerinde yapıldı. (Yaş ort: 17.5 ± 1 yıl; boy ort: 190.8 ± 3.57 cm; vüc.ağr.ort: 78.6 ± 8.8 kg). Laboratuarda bisiklet ergometresi üzerinde basketbola benzer koşullar yaratıldı. Deneklere her testten 2.5 saat önce standart bir kahvaltı verildi. Denekler 24 saat ara ile plasebolu ve % 8'lik glikozlu sıvı ile test edildiler. Kilogram başına 6 ml'lik sıvı gerek plasebolu, gerekse glikozlu koşulda verildi. Sıvı verimlerinde çift kör ve test sıralarında ise random yön-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

temleri uygulandı. Çalışma sonunda yüklenme sırasında karbonhidratlı sıvı alımının hipoglisemiye yol açmadığı belirlendi. Kan şeker ve insülin düzeyindeki farklılıklar istatistiksel olarak anlamsızdı.

Aerobik performansı ise glikozlu sıvı alımının iyileştirdiği belirlendi.

225. Elit Haltercilerin Antropometrik Özellikleri, Biyomotor Yetenekleri, Fizyolojik Özellikleri ve Başarıları Arasındaki İlişkilerin Araştırılması

Hasan AKKUŞ
Tez Dan. : Doç.Dr. Kamil ÖZER
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, haltercilerde antropometrik özellikler, biyomotor yetenekler ve başarı arasındaki ilişkileri araştırmaktı.

Bu çalışmanın amacı için, 1992 yılında milli takım aday kampında bulunan 26 ve aynı yıl sikletlerinde ilk sıralarda yer alan 24 sporcu olmak üzere toplam 50 halterci bu çalışmaya denek olarak katıldı. Bu sporcuların antropometrik özellikleri, kardiyo-pummoner parametreleri ve biyomotor yeteneklerini içeren toplam 59 değişkenin ölçüm ve testi yapıldı. Bu değişkenlerden yararlanarak antropometrik özelliklere ve biyomotor yeteneklere ilişkin 23 değişken hesaplandı.

Halterde başarıyı belirleyen koparma ve silkme ile ölçülen ve test edilen değişkenler arasında korelasyon katsayıları hesaplandı. Ağırlık gruplarının değişkenler açısından farklılığının tesbit edilmesi için varyans analizi yapıldı. Regresyon analizi sonunda tüm halterciler ve ağırlık gruplarına göre regresyon katsayıları bulundu. Koparma ve silkme

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

için regresyona giren değişkenlerden yararlanılarak formüller çıkarıldı.

Sonuçlar başarıyı belirleyen koparma ve silkme ile antropometrik özellikler ve biyomotor yetenekler arasında ilişkinin olduğunu gösterdi. Ağırlık gruplarının birbirlerinden yapısal ve fonksiyonel açıdan farklı olduğu görüldü.

Regresyon analizi sonunda, tüm halterciler göz önüne alındığında koparma ve silkmeyi tahmin etmede büst ve boy uzunluğu ile sağ el pençe kuvveti ve dikey sıçrama mesafesinin dominant olduğu sonucuna varıldı. 1. grup haltercilerde vücut ağırlığı, sırt kuvveti, dikey sıçrama mesafesi ve acromi-iliacus değerinin 3. grup haltercilerde endomorfi değeri ve sağ el pençe kuvvetinin ve 4. grup haltercilerde vücut yağ yüzdesi (VYY), dikey sıçrama mesafesinin ve elin ışık uyaranına tepkisinin koparma ve silkmeyi daha yüksek oranda kestirebildikleri sonucuna varıldı.

226. Türkiye'deki 11-15 Yaş Grubu Güreşçilerde Yetenek Seçimi

Seydi Ahmet AĞAOĞLU
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Gazanfer DOĞU
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı güreş eğitim merkezlerine 1990-91 eğitim yılında seçilerek girmiş ve bu merkezlerde 1 eğitim yılını geride bırakmış güreşçi adaylarının güreş başarısıyla antropometrik, fizyolojik ve zeka durumları arasındaki ilişkiyi araştırmak ve bu güreşçi adayların seçiminde kullanılacak bir denklem geliştirmektedir. Önce yaşları 11-15 (ortalama:13.3) arasında değişen 135 deneğin antropometrik, fizyolojik ölçümleri yapıldı. Sonra orta öğretim 1.ci sınıf sonundaki karnelerindeki notlara bakılarak okul başarıları (zeka durumları) değerlendirildi. Daha sonra 135 denek güreş başarılarını ölçmek için bu araştırma için düzen-

lenen bir şampiyonada kendi sıkletlerinde güreştirilerek sıkletlerinde başarı sıralamaları yapıldı. Antropometrik, fizyolojik ve zeka dereceleri ile güreş başarı dereceleri arasındaki ilişkiyi araştırmak için Spearman derece korelasyonu yapıldı. Sonuçta sıkletlere göre 0.05 anlamlılık seviyesinde güreş başarı sıralamalarıyla şu değişkenlerin sıralaması arasında: 31 kg'la: Mekik, sağ el pençe kuvveti: 33 kg'la: Şınav, anaerobik güç, göğüs çevresi (şişmiş); 35 kg'la: Barfiks, anaerobik güç; 37 kg'la: 30 m koşu, ayak bileği çapı; 39 kg'la: Şınav, mekik barfiks, bel çevresi, pazu çevresi (şişmiş), alt vücut boyu; 41 kg'la: mekik, anaerobik güç, 30 m koşu, bitrochanteric çap, pazu çevresi (şişmiş); 43 kg'la: Göğüs çevresi (normal), kol boyu; 45 kg'la: Anaerobik güç, boyun çevresi, göğüs çevresi (normal), göğüs çevresi (şişmiş); 49 kg'la: Yok; 53 kg'la: Mekik; 61 kg'la: Yaş, aerobik güç arasında ilişki bulunmuştur. Ayrıca her sıkletin en az altısında güreş derecesiyle 40'ın üzerinde korelasyona sahip olduğu görülen 6 değişken: Şınav, mekik, aerobik güç, anaerobik güç, göğüs çevresi (şişmiş), pazu çevresi (şişmiş) tespit edilerek regrasyon analizine tabi tutuldu. Bu analiz sonucu yetenekli güreşçilerin seçiminde kullanılacak aşağıdaki denklem bulunmuştur. Y=-18.02+0.2524 (1 dk'da yapılan mekik sayısı)+0.1246 (1 dk'da yapılan şınav sayısı) + 0.1528 (aerobik güç ml/kg/dk).

227. Sprint Koşusunda Anaerobik Gücün Bazı Antropometrik, Motorik ve Fizyolojik Parametrelerle İlişkisinin İncelenmesi

Mehmet ÖZTÜRK

Tez Dan. : Doç.Dr. Kamil ÖZER

Kabul Tarihi : 1994

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

"Sprint Koşusunda Anaerobik Gücün Bazı Antropometrik, Motorik ve Fizyolojik Parametrelerle İlişkisinin İncelenmesi" adlı araştırmamız

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

I.T.Ü.'inde beden eğitimi dersi alan 111 erkek öğrenci üzerinde yapıldı. Denek olarak alınan öğrencilerin yaş ortalaması 19.6 ± 1.22, ağırlıkları 68.21 ± 8.57 kg., boyları 173.39 ±/ -6.84 santimetre idi. Tüm ölçümler için gerekli alet ve malzemeler, testler için gerekli mekanlar I.T.Ü. Ayazağa Spor Merkezinden sağlandı.

Anaerobik gücü ölçmek için Margaria-Kalaman'ın Güç Testi (MeGu, n=24) ve 65 Yarda Koşu Testi (50Gu, n=69) ile Wingate Anaerobik Güç Testi uygulandı. Wingate Anaerobik Güç Testinden Wingate Gücü (WiGu, n=25) ve Wingate Peak Gücü (WiPiGu, n=25) bulundu ve toplam dört değişik anaerobik güç bulundu.

Antropometrik ölçümlerle (n=111) bacak uzunluğu (BaUz), somototip değerleri, ponderal indeks (PI), beden kitlesi indeksi (BMI), ideal beden ağırlığı (IdAg), beden yağ yüzdesi (Yag%), yağsız beden ağırlığı (YVA), uyluk enine kesit alanı (UEKA, n=56) ve uyluk kas kitlesi (UKK, n=56) bulundu.

Fizyolojik ölçümlerle dinlenik kan basıncı (DİBTa ve DİKTa, n=106), Wintage Testi'nden sonraki toparlanmada kan laktik asiti (La, 13) ve nabız (Na, n=13) bulundu. Solunum ölçümleri ile vital kapasite (VC, n=72) maksimal istemli solunum (MVV, n=71) zorlamalı vital kapasite (FVC, n=70) ve zorlamalı nefes verme (FEV, n=70) kapasiteleri bulundu.

Motorik özellik ölçümleri ile gövde ekstansiyonu (GEK, n=81), kol çekme (KCK, n=83), parmak kavrama (PK, n=83) ve uyluk itme (UIK, n=83) kuvvetleri ile gövde ekstansiyonu (GEE), gövde fleksiyonu (GFE), kalça ekstansiyonu (KEE), kalça fleksiyonu (KFE), diz ekstansiyonu (DEE) ve diz fleksiyonu (DFE) esneklikleri (n=86) bulundu.

Bütün bu ölçümler, ölçüm grupları içinde istatistiki analizlerle ir-

delendi. benzerlik ve farklılıklar hesaplandı ve anaerobik güç ve koşu performansları ile antropometrik, fizyolojik ve motorik özellikler arasındaki anlamlı ($P<0.05$) ilişkiler belirlendi. Anaerobik güç ve koşu performansı ile yüksek düzeyde anlamlı çıkan antropometrik, fizyoloji ve motorik parametreler alınarak regresyon eşitlikleri geliştirildi. Ayrıca, dört değişik anaerobik gücün kendi aralarında dönüşümlerinin yapılabilmesi için regresyon eşitlikleri geliştirildi.

Anaerobik güç ve koşu performansı ile beden ağırlığı, IdAg, YYA, BMI, UEKA, UKK, GEK arasında yüksek düzeyde anlamlı bulunan ilişkilerle regresyon eşitlikleri geliştirildi.

228. Türk Spor Yönetiminde Ademimerkezileşme Eğilimleri

Yahya DOĞAR
Tez Dan. : Prof.Dr. Fehim ÜÇIŞIK
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada, cumhuriyetin kuruluşundan 1993 yılına kadar geçen süre içinde, türk spor yönetiminde meydana gelen ademimerkeziyetçi eğilimlerin tesbiti yapılmaya çalışılmıştır.

Bu maksatla konu, Türkiye'de spor alanında çıkarılmış bulunan mevzuat (Anayasa, kanun, tüzük, yönetmelikler) ve bunun fiili durumu, dünyada oluşan gelişmelerle birlikte ele alınarak incelemeye tabi tutulmuştur.

Esas itibariyle, mahalli güç ve kaynakların insanların hizmetine sunulmasıyla merkeziyetçi yapıdan ademimerkeziyetçi yapıya geçişin yol, yöntem ve konuları belirlenmeye, Türkiye'de spor alanında meydana gelen kıt, iktisadi kaynaklrın en verimli ve müessir şekilde kullanılma-

sının, bilhassa tutarlı ve istikrarlı kararlar alınmasının temel mekanizmaları ortaya çıkarılmaya gayret edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kriter olarak insan unsuru ve onun saadeti, bedenen ve ruhen sıhhati temel alınmış, bunun tesisinde sporun bir amaç olmaktan öte, araç olması gereği üzerinde durulmuş ve bunun için nasıl bir spor yönetimi anlayışı ve teşkilâtlanma modelinin geçerli olabileceği tesbitleri yapılmıştır.

229. Futbolda Öğrenme ve Öğretme (Teori ve Modeller)

Yakup Akif AFYON
Tez Dan. : Doç.Dr. A. Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmanın başlangıcında futbol ile ilgili araştırmalar kaynak taraması yapılarak belirlenmiş, özellikle öğrenme ile ilgili araştırmalarının olmadığı görüldükten sonra bu alanda araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Araştırmada futbol eğitim ve öğretiminde kullanılan öğrenme yaklaşımları deneysel metodla test edilerek hangi metodların futbol öğretiminde daha etkili olarak kullanılacağı, hangilerinin kullanılamayacağı bulunmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evreni ve örneklemi Konya il merkezindeki 28 ortaokulun içinden tesadüfi olarak seçilen 8 ortaokuldur. Her ortaokulun 1. sınıfında okuyan daha önce düzenli futbol eğitimi almamış ve yaşları 13 olan erkek öğrencilerden seçilen 30'ar kişilik guruplardan bir kontrol, 7 deney gurubu olmak üzere toplam 8 deney gurubu oluşturulmuştur. Araştırmada deneklere 7 değişik öğrenme metodu futbol tekniklerinden iç vuruş atışları esnasında uygulanmıştır.

Araştırma öncesi yapılan öntest atışları sonuçlarına göre guruplar eşitlenmiştir. Bu guruplardan kontrol gurubuna 7 gün süre ile hiçbir öğrenme metodu uygulamadan atış puanları kaydedilmiştir. Diğer 7 deney gurubuna 7 gün süre ile farklı öğrenmemetodları uygulanarak deneklerin futbol tekniklerinden iç vuruş başarılarında artışın olup olmadığı araştırılmıştır.

Gurupların öntest vuruş puanları varyans analizi ile test edilmiş ve farklılaşma olmadığı görülmüştür. Gurupların sontest puanları için varyans analizi uygulanmış, farklılaşma görüldüğünden farklılaşmanın kaynağı "t" testi ile ölçülmüştür. Deneklerin öntest ve sontest puanları karşılaştırılarak guruplarda öğrenme artışları araştırılmıştır. 7 günlük atış puanlarında günlere göre farklılaşma olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış, 7 gün sonunda sontest sonuçlarına göre guruplar arasında farklılaşma görüldüğünden, farkın önem kontrolü "t" testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmanın bulguları aşağıda özetlenmiştir.

1. Futbolda iç vuruş tekniğinin öğretiminde atışlar öncesi sözlü teşvik yapma ve hataların anında düzeltilmesinin öğrenmede başarıya en üst düzeye çıkaran metod olduğu görülmüştür.

2. Futbolda iç vuruş tekniğinin öğretiminde atışlar öncesi ısınma ve alıştırma yapma yöntemi başlangıçta etkili olmasına rağmen etkileri gittikçe azaldığından başarıyı arttırmada ikinci derecede etkili yöntem olduğu görülmüştür.

3. Futbolda iç vuruş tekniğinin öğretiminde video izlettirilerek yapılan öğrenme de başarıyı arttırmada 2. derecede etkili yöntemdir. İlk günlerdeki performans artışı daha sonra durakladığı, artışın az olduğu ve etkisini kaybettiği gözlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4. Zihni antrenman ile öğrenme futbol öğretiminde 2. derecede etkili ancak etkileri kalıcı ve sınırlıdır.

5. Futbol öğretiminde ceza yöntemi öğrenmeyi olumlu yönde etkilememektedir. Şınav cezası verilen gurupta öğrenme artışının olmadığı görülmüştür.

6. Futbol öğretiminde 5 isabetli atışın ödüllenmesi öğrenmeyi arttırmakta ancak etkisi büyük ve sürekli olmamaktadır.

7. Talimat verilmeden ödüllenen gurubun öğrenmelerinde artış meydana gelmekte fakat bu metodla öğrenme çok yavaş ilerlediğinden, zaman, emek, para bakımından verimli olmayan bir metod olduğu, ancak uzun vadeli çalışmalarda yararlı olabileceği görülmüştür.

8. Futbol öğretiminde ısınma ve alıştırma yoluyla öğrenmenin en etkili öğretim metodu olduğu şeklindeki hipotezimiz reddedilmiş, futbolda en etkili öğretim metodunun deney sonuçlarına göre, sözlü teşvik yapılan ve hataları anında düzeltilen öğrenme gurubunda olduğu görülmüştür.

230. Sakatlık Geçiren Bireysel Mücadele Sporcularında Depresyon Faktörünün Araştırılması

C. Kani TORUN
Tez Dan. : Doç.Dr. İbrahim BALCIOĞLU
Kabul Tarihi : 1994
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda sakatlık geçiren bireysel mücadele sporcularında depresyon faktörü araştırıldı. Bu amaçla Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencisi olan ve 20'si sakatlık geçirmiş 40 sporcuyla çalışıldı. Bu sporculara Rorschach testi uygulandı. Sakatlık geçiren sporcuların depresyon skorları, sebep sonuç ilişkisine bakılmaksızın, sakatlık geçirmeyenlere oranla anlamlı olarak yüksek bulundu.

231. Yıldız ve Genç Güreşçilerin Psiko-Sosyal Problemleri ve Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yusuf ARIKAN

Tez Dan. : Prof.Dr. A.Osman ÖZCAN

Kabul Tarihi : 1995

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada, yıldız ve genç güreşçilerin problem alanları, ruh sağlığı düzeyleri ve depresyon seviyeleri incelenmiştir.

Araştırma örneklemi, ülkemizde milli olmuş veya en az milli takım aday kadrolarına çağrılmış yıldız ve genç serbest ve greko-romen güreşçilerle sınırlıdır. Arştırmaya katılan güreşçi sayısı 160 tanedir. Bunlardan 40 tanesi 17-18 yaş serbest, 40 tanesi 15-16 yaş serbest, 40 tanesi 17-18 yaş greko-romen, 40 tanesi 15-16 yaş greko-romen, 49 tanesi milli, 111 tanesi aday kadroya çağrılmış, 25 greko-romen milli, 24 tane serbest milli güreşçiden oluşmuştur.

Araştırmamızın temel problemi, yıldız ve genç güreşçilerin psiko-sosyal problemleri ve depresyon seviyelerinin incelenmesidir.

Yıldız ve genç güreşçilerin, en yüksek ortalamaya sahip problem alanları, istikbal-meslek-tahsil ve mali durum, yaşam durumudur. En az problemli oldukları, beden sağlık gelişimi ve sosyal boş zaman faaliyetleri olarak tesbit edilmiştir. Diğer problem alanları, stil, yaş ve millilik durumuna göre, küçük değişikliklerle ortalarda seyretmektedir.

Yine, yapılan testler sonucu güreşçi gruplarının, ruh sağlığı boyutlarıyla ilgili en çok problemleri yetsizlik duygusundan kurtuluş ve duygusal istikrarsızlıktan kurtuluş olarak bulunmuştur. En az problemli oldukları ruh sağlığı boyutları ise, insanlara katılış, yaşam görüşü ve

amaçlara uygunluğu olarak tesbit edilmiştir.

Yıldız ve genç güreşçilerin, depresyon seviyeleri normal düzeylerde bulunmuştur. Grupların en yüksek depresyon seviyesi (12,625), en düşük depresyon seviyesi (12,000) olarak tesbit edilmiştir.

Güreşçi grupları arasında yapılan problem durumlarına ait -t testi sonuçlarında, stil, yaş ve millilik durumana göre, küçük değişiklikler görülmüştür. Yine, ruh sağlığı karşılaştırılmalarında da, küçük değişiklikler elde edilmiştir.

Serbest ve greko-romen güreşçilerin, problem alanları, ruh sağlığı düzeyleri arası ilişkilerde, ruh sağlığı olumsuzluklar boyutları problemlerinin biri azaldıkça, diğerlerinin azaldığı görülmüştür. En önemli ilişki ise, istikbal-meslek-tahsil ve mali durum problemleri azaldıkça, diğer bütün ruh sağlığı, depresyon ve problem alanlarındaki zorluklarının da azaldığı görülmüştür.

Bu bağlamda, güreşçiler için en önemli problemler, istikbal-meslek-tahsil, mali durum ve yetersizlik duygusundan kurtuluş olarak ortaya çıkmıştır.

232. Başarı Sporu'nda Ödüllendirme ve Almanya, avusturya'da Başarılı Sporcuların Ödüllendirilmeleri İle Türkiye'deki Uygulamanın Mukayesesi

Namık Kemal ÜNLÜ

Tez Dan. : Doç.Dr. M.Fikret GEZGİN

Kabul Tarihi : 1995

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

"Başarı Sporun'da ödüllendirme ve Almanya, Avusturya'da başarılı

sporcuların ödüllendirilmeleri ile Türkiye'deki uygulamanın mukayesesi" adlı bu çalışmada; türkiye, Almanya ve Avusturya'daki Spor organizasyonları, sistemleri mukayeseli olarak ele alınmış ve yeni bir model ortaya konmaya çalışılmıştır.

Kalkınmış, ileri ülkeler seviyesine gelmiş milletlerin spor meselesine baktığımız zaman, bizi düşündüren bir durum ile karşılaşırız. Çünkü kalkınma planlarının içindeki spor bölümleri yerine, bağımsız spor kalkınma planları, bunlarla ilgili planlama stratejileri de yapılmıştır. Hatta ana spor kalkınma planlarında ve yıllık planlarında ilgili bütün ekonomik değerler bile hesap edilmiştir. Bu ülkelerdeki sporla ilgili uzmanlar araştırmacılar ve sporla ilgili ilim adamları arasında da kuvvetli bir işbirliği görmekteyiz. Gerek ilmi, gerekse teknik bakımdan örnek aldığımız bu ülkelerin spordaki ileri seviyesinin yurdumuz için de olmasını dilerim.

Günümüzün bilimsel ve teknolojik çalışmaları içinde gelişmelere paralel olarak "Başarı Sporun'da Ödüllendirme, Almanya, Avusturya ve Türkiye'deki Uygulamanın Karşılaştırılması" adlı çalışmamızda Almanya ve Avusturya'nın Spor Organizasyonları, Spor Yardım Kurumları, başarılı sporcularına verdikleri ödül kriterleri incelenmeye çalışılmıştır.

Ülkemiz sosyo-ekonomik sistem bakımından olduğu kadar sosyo-kültürel sistem bakımındanda Batıya yönelmiştir. Bu yöneliş gözde spor branşları açısından da belirgindir. Ekonomik, sosyal ve kültürel sistemlerin benzerliği, spor branşları kadar bu branşların hepsini içine alacak ve geçerli olabilecek ödüllendirme sistemleri içinde benzeşebilecektir. Bu bakımdan ülkemiz spor ödüllendirme sistemleride benzeşebilme açısından, Almanya, Avusturya'daki başarılı sporcuların ödüllendirilmeleri ile mukayeseye elverişli özellikler taşımaktadır. Çok yoğun, sosyal, kültürel

ve ekonomik ilişkiler içinde bulunduğunuz bu ülkenin (ki her ikiside aynı kültür ve medeniyet yapısına sahiptir) ödüllendirme sistemlerinin tasviri ve analitik bir çerçevede ortaya konulmalarının sonucunda ülkemiz için yeni bir model ortaya konulması zarureti hasıl olmaktadır. Gerek ilmi gerekse teknik bakımdan örnek aldığımız bu ülkelerin başarılı sporcularını ödüllendirilmeleri, Spor Yardım Kurumlarının çalışmaları, Devletin dışında başarılı sporculara destek veren kurumlar ve Sponsor firmaların maddi-manevi desteğinin ülkemizde yeniden düzenlenmesi, genişletilmesi gereken Ödül Yönetmeliği meselesine ışık tutması ve örnek olması en büyük arzumuzdur.

Her meselenin çözümünü devletten bekleyen bir yapımız var. Fakat Avusturya'daki başarılı sporcuların ödüllendirilmesi durumunu incelerken özel firma ve devlet dışındaki kurumların ön planda olduğunu, avusturya'da devlet olarak başarılı sporcuların ödüllendirilmesi ve desteklenmesinin ülkemizdeki kadar olmadığını, avusturya'da Dünyaca ünlü sponsor firmaların ülke çapında devletten daha ziyade söz sahibi olduklarını görmekteyiz.

Keza, Almanya'da Spor politikasının mülki ve idari yapı içinde dağıldığını, Sporla ilgili uzmanların ve bilim adamları arasında kuvvetli bir iş birliği olduğunu, devlet olarak sporcusunun sosyal güvenlik meselesine çözüm bulduğunu görmekteyiz. Almanya'da danışmanlık ve menecer sisteminin spor kamuoyunun bir parçası olduğunu belirtmek de yerinde olacaktır.

Türk Spor Teşkilatı için örnek olması bakımından Almanya'da mevcut "Alman Spor Anayasası" da ülkemizde acilen yapılması gerekli "Spor Kanunu" için bir model olarak tavsiye edilebilir.

Devlet ve özel sektör iş adamları, ilim adamları spor kulüpleri,

spor federasyonları ve üniversiteler arasında dayanışma ve işbirliği ile istikrarlı bir spor sistemi ortaya konularak işletilmelidir.

Başarılı sporcuların korunması, desteklenmesi konulu temizimi savunurken, meseleyi sırf bu manâda ele almak tabiatıyla yetersiz olacaktır. Ülkemizi Dünya, Olimpiyat ve Avrupa şampiyonalarında temsil edecek sporcularımızı yetiştirmek, korumak ödüllendirmek başlı başına devlet spor politikamız içersinde ayrı bir öneme sahiptir. Kaldı ki diğer sahalarda olduğu gibi bir anda ödül gelmez. Bir anda başarılı sporcu yetişmez, şartların, planlamaların koordineli çalışmanın bir sonucu olarak hedefe ulaşılır.

Türkiye'de bu alanda ve bu muhtevada ilk defa yapılan bu çalışmada, Türkiye, Almanya avusturya Spor organizasyonları üzerine saha araştırması, kütüphane çalışması ve kaynak taraması yapılmıştır.

Ayrıca Almanya ve Avusturya'daki Spor Kurumları, Kuruluşları ve yüksek öğretim kurumlarıyla yazışmalar yapılmış ve kaynaklar Almanca ve İngilizce'den tercüme edilerek aktarılmıştır.

Yine Türkiye'deki bazı kütüphaneler gezilerek kaynak taraması yapılmış ve sporla ilgili kurum ve kuruluş yetkilileriyle doğrudan görüşme yapılarak konu hakkında fikir ve teklifler belirtilmiştir.

Daha sonra Türkiye'deki mevcut durum ele alınmış ve Türk Spor Organizasyonunda yeni bir model ortaya konularak, uygulamadaki farklılıklar çeşitli yönlerden incelenmiştir.

Diğer yandan günümüzün ilmi ve teknolojik bakışı arasındaki değişmelere ve gelişmelere paralel olarak, Türkiye'de sporla ilgili kurum ve kuruluşların mevzuat bazındaki (hukuk yönden) yeniden düzenlenmesi çalışmalarının yanında özellikle zihniyet ve uygulama alanındaki çelişki-

nin giderilmesi mecburiyetine işaret edilmiştir.

Bu çalışmanın diğer bir amacı da bundan sonra bu alanda ilmi araştırma yapacak olan araştırmacılara uygulayıcılara ışık tutmaktadır.

233. Hipnotik Telkinin Genel Yorgunluk ve Kan Glukoz-Laktat Metabolizması Üzerine Etkisi

Yalçın KAYA

Tez Dan. : Prof.Dr. Neyhan ERGENE

Kabul Tarihi : 1995

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada "rastgele" "örnekleme yöntemi" ile seçilen 10 denek, iki kere submaksimal egzersize tabi tutulmuştur. Her iki egzersizin aynı standartta olup olmadığını belirleyebilmek için deneklerin istirahat nabız değerleri, maksimal nabızları, istirahat sistolik basınçları, istirahat diastolik basınçları, VO_2 maksimal değerleri mukayese edilmiş ve istatistiksel olarak farkların hepsinin anlamsız olduğu tespit edilmiştir. Her iki egzersiz sonunda da, deneklerden intravenöz kan alınmış laktat, LDH-L ve glukoz değerleri belirlenmiş daha sonra denekler her iki egzersiz sonunda da 30'ar dakikalık dinlenmeye alınmış, dinlenme süreleri içinde her 5 dakikada vücut sıcaklığı ve nabız sayıları belirlenmiş ve her iki dinlenme dönemindeki değerler mukayese edilmiştir. Vücut sıcaklığı ortalamalarınında 5. 10. 15. 25. ve 30. dakikalarda her iki dinlenme şekli arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmazken ($P>0.05$) 20. dakika da anlamlı bir farkın olduğu ($P<0.05$), belirlenmiştir. Sıcak telkinlerin yapıldığı 15. dakika ve soğuk telkinlerin yapıldığı 10. dakikalar arasındaki fark ($p<0.01$) iken 15. ve 20. dakikalar arasındaki fark anlamlı ($P<0.05$) bulunmuştur. Nabız sayıları arasında ise 5. 10. 15. ve 20. dakikalarda anlamlı farka rastlanmazken 25. ve 30. dakikalarda fark anlam-

lı bulunmuştur (P<0.05). Dinlenme sonundaysa tekrar kan alınmış ve değişimlerle değişim farkları mukayese edilmiştir. Sonuçlar mukayese edildiğinden laktik asit düzeyinde hipnotik telkin öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir düşüş (P<0.05) pasif dinlenme öncesi-sonrası ile her iki dinlenme dönemindeki düşüş farkları ise anlamsız bulunmuştur. LDH-L sonuçları istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Glukoz düzey sonuçları da hipnotik telkin altında dinlenme öncesi-sonrası anlamlı (P<0.001) her iki dinlenmedeki düşüş farkları ise yine anlamlı (P<0.05) bulunmuştur. Dinlenmeler sonrası yapılan ankette ise pasif dinlenme sonunda deneklerin kendilerini yorgun bitkin ve halsiz hissettikleri halde (% 100) hipnotik telkin altındaki dinlenme sonunda denekler kendilerini sağlıklı, zinde ve güçlü hissettiklerini belirtmektedirler (% 100).

234. Sporun Yaygınlaştırılmasında Semt Sahalarının Etkileri

M.Yalçın TAŞMEKTEPLİGİL
Tez Dan. : Prof.Dr. Fehim ÜÇIŞIK
Kabul Tarihi : 1995
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Türkiye'de 1982 Anayasası'nın 59 maddesi ile sporun kitlelere yaygınlaştırılması bir hedef olarak belirlenmiş olmasına rağmen henüz istenilen netice alınamamıştır.

Bu sebeple çalışmamızda sporun kitlelere yaygınlaşmasını etkileyen faktörlerden olan semt sahaları geniş bir biçimde incelenmiş, muhtevası, ölçü ve standartları, gereklilikleri ve sporun yaygınlaştırılmasındaki rol ve fonksiyonları ile yapım ve işletilmesinde uyulması gereken esaslar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın uygulama kısmında ise ilk bölümde elde edilen bilgilerin Samsun il ölçeğinde gerçekleşme durumu incelenmiş ve semt sahaları ile ilgili halkın, belediye yöneticilerinin, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının, spor kulübü yöneticileri ve sporcularının görüşleri, beklentileri ve sorumlulukları genel hatları ile ortaya çıkarılmıştır.

Bu maksatla değerlendirilen anketlerden elde edilen veriler neticesinde ildeki semt sahalarının gerek nicelik ve gerekse nitelik yönünden yetersiz olması münasebetiyle her yaş ve cinsten herkese hitap eden, içerisinde çocuk oyun alanı, spor branşı özel alanı ve rekreasyon alanı bulunduran bölümlerle buralara uygun donanımlara sahip semt sahalarına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir.

235. "UEFA'ya Üye Ülkelerdeki Futbol Antrenör Eğitimlerinin Mukayeseli Olarak İncelenmesi"

Ali Niyazi İNAL

Tez Dan.: Doç.Dr.S.Savaş BÜYÜKKARAGÖZ

Kabul Tarihi : 1995

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmayla, Avrupa Futbol Birliği'nin kuruluşu, kuruluş statüsü ve bu kuruluşa üye olan ülkelerdeki spor teşkilatlamasının yapısı ve futbol antrenör eğitimleri incelenerek, mukayeseli olarak değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmış, Türk Futbol Federasyonu tarafından yürütülen Teknik Direktör Lisans kurslarının tarihi gelişimi ve günümüzdeki durumu araştırılmış,Türk futbol antrenör eğitiminin sorunları tesbit edilerek, TFF'nun yürüttüğü Teknik Direktör Lisans kursları için program geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde, sporun önemi, futbol ve futbol antrenörlüğü, ikinci, üçüncü ve dördüncü bölümlerinde, avrupa Futbol Birliği, birliğin teşkilat yapısı ve bu Birliğe üye olan ülkelerdeki spor teşkilatlanması ile futbol antrenör eğitimi programları incelenmiştir.

Beşinci bölümde, Türk Futbol Federasyonunun teşkilat yapısı ve Türk futbol antrenör eğitimini durumu incelenmiştir.

Altıncı bölümde ise, günümüzde TFF'nun yürüttüğü Teknik Direktör Lisans kurslarında verilen antrenör eğitiminin durumunu belirlemek amacıyla TDL sahibi antrenörler için, bilgi toplama aracı geliştirilerek alan araştırması yapılmış, derneklerin bilgi toplama aracına verdiği cevaplar istatistiksel işleme tabi tutulmuş, frekans ve yüzdeleri hesaplanarak tablolar oluşturulmuş ve her tablo için ağırlıklı ortalamalar bulunarak, yorumları yapılmıştır.

Araştırmayla elde edilen bulgular, aşağıda özetlenerek verilmiştir.

UEFA'nın, Avrupa'da futbol alanındaki tek ve en etkili kuruluşu olduğu kuruluş amacı doğrultusunda faaliyetlerini ülkeler üstü bir statü ile sürdürdüğü.

UEFA üyesi ülkelerin spor teşkilatlanmalarının büyük bir benzerlik taşıdığı, tamamına yakınında hükümetlerin spor teşkilatlanmasına doğrudan katıldığı, bu ülkelerden bazılarında antrenör eğitimlerinin antrenör okulları tarafından yürütülmesine rağmen, büyük bir bölümünde futbol federasyonları tarafından yürütüldüğü,

TFF'nun özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip özerk bir yapılanma ile, türk futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yönettiği,

Türk futbol antrenör eğitiminde, belirlediği hedeflere ulaşabilmek

amacıyla kendi hocaları yanında, üniversitelerin akademik kadrolarından da faydalanarak, eğitimi Avrupa'da ki bir çok ülkeden daha üst seviyede sürdürdüğü,

TDL kurslarına katılacak adayların, 30 yaş üzerinde, en az lise mezunu ve bir yabancı dil bilmeleri, spor yaşamları boyunca altı ay ve üzeri ceza almamış ve dört yıl kulüplerde sözleşmeli olarak çalışmış olmaları şartlarını taşımaları gerektiği,

TFF tarafından düzenlenen TDL kurslarında, belirlenen hedeflere kısmen ulaşıldığı, derslerin içeriğinin eğitimin amacına ulaşılabilmesi için kısmen yeterli olduğu, öğretim tekniklerinin tamamen kullanıldığı ve değerlendirmenin son derece sağlıklı yapıldığı, ancak teorik dersleri veren üniversite öğretim elemanları ile kursiyerlerin gerekli iletişimi sağlayamadıkları ve uygulamalı eğitimler yanında spor tıbbi, spor fizyoterapisi ile spor psikolojisi ve kaleci eğitimi ile ilgili olarak verilen derslerin, mesleki yaşamlarında ihtiyaçlarını gidermelerine yönelik olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tüm bu elde edilen sonuçlar doğrultusunda, örnek bir TDL kurs Programı geliştirilmeye çalışılmıştır.

236. 7-14 Yaş Grubu Çocuklarının Spora Yönlendirilmesine Etki Eden Faktörler

Ali DEMİR

Tez Dan. : Prof.Dr. Kemal ÇAKMAKLI

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çocuk açısından spor, fiziksel gelişimin yanında, sosyal açıdan da önemlidir. Spor yardımıyla çocuğun çevresini tanıması ve iletişim kura-

bilmesi daha kolay gerçekleşmektedir. Bu alanlarda olumlu gelişmeler, çocuğun duygusal olarak da daha iyi gelişmesine yardımcı olabilmektedir. Bu nedenle çocukları spora yönlendiren faktörler araştırılmıştır.

Bu çalışma, çocukları spora yönlendiren faktörlerin neler olduğunu araştırmıştır. 481 çocuk ve ailesi üzerinde yapılan bu çalışmada çocukların motorik ve antropometrik yapılarının uygunluğu saptanarak istekleri ve onları spora neyin teşvik ettiği araştırılmıştır. Destekleyici olarak da ailesinin isteklerini, sosyo-ekonomik durumlarını, okul ve çevrenin bazı faktörlerinin spora yönlendirmedeki etkileri incelenmiştir.

Çalışma sonucunda katılan çocukların yüzdesi itibariyle motorik ve morfolojik özelliklerinin spora yönlendirmede etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Anne ve babalarının morfolojik özellikleri itibariyle (boy ve ağırlık) çocukları spora yönlendirmede etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Anne ve babanın eğitim seviyeleri çocukları spora yönlendirmede olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Ailenin sosyo-ekonomik durumunun spora yönlendirmede etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Çocukları spora yönlendirmede en önemli teşviğin aile, televizyon ve gazete olduğu saptanmıştır.

Fakat çocukların istediği branşlarla ailenin çocuğa yaptırmak istediği branş arasında oldukça fark saptanmıştır.

Çocukları spora yönlendirmede en etkin ortamın okul olması gerekirken okuldaki ders sayılarının yetersizliğinden dolayı çocuklara spor kültürünün bile aşılanmadığı tesbit edilmiştir. Eğer spora katılımı arttır-

mak istiyorsak okullarımızda uygulanan beden eğitimi derslerinin süresi ve içeriği değiştirilerek oldukça geniş kapsamlı hale getirilmelidir. Eğer bununla bile başa çıkamıyorsak veya spor salonlarımızın yetersizliğinden bahsediyorsak beden eğitimi derslerinde farklı spor kültürlerini tanıtmaya ve bunları oyun formlarında çocuklara vermeye çalışmalı veya kulüplerimizi devreye sokmalıyız.

237. Yoğun ve Yaygın Tenis Antrenmanlarının Motor Beceri Öğrenimi ve Performansı İle Kan Glukoz-Serbest Yağ Asitleri Mobilizasyonu Üzerine Etkileri

Billur YAVUZ
Tez Dan.: Prof.Dr. Kut SARPYENER
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bilindiği gibi tenis hem performans sporu hemde reaktif olarak uygulanan spor disiplinlerinden biridir. Tenis becerisinin öğretiminde belli bir metodolojisinin takip edilmediği diğer disiplinlerde olduğu gibi bu konuda bazı eksiklikler ve çelişkilerin olduğu göze çarpmaktadır. Bu nedenle, araştırmamızın amacı, tenis becerileri öğretiminde yoğun ve yaygın antrenman yöntemlerinden hangisinin daha etkili olacağını performans ve metabolik değerlendirmelerden elde edilen sonuçları karşılaştırarak ortaya koymaktadır. Bunun için iki değişik antrenman yöntemini etkileri kaçara vuruşlarda (*) uygulayarak, ortaya çıkan farkları kıyasladık.

Araştırmaya katılan grup daha önce tenis oynamamış olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 1. sınıfta okuyan 16 erkek öğrenciden oluşmaktadır. Grubun yaş ortalaması 20,2 + -0,66, boy ortalaması 180,6 + -4,75, ağırlık ortalaması 71,1 + -6,71 ve Max.VO2 ortalaması 51,1 + -6,17

dir. Araştırmaya katılan tüm grup ikiye ayrılarak yoğun antrenman uygulaması yapan grup (8 kişi) yoğun antrenman yöntem ile, yaygın antrenman uygulaması yapan grup (8 kişi) yaygın antrenman yöntemi ile çalıştırılmışlardır.

Motor beceri öğretiminde Gentile ve arkadaşlarının geliştirdiği beceri sınıflaması tablosundan faydalanılarak tenise özgü yeni bir çalışma şekli oluşturulmuştur. Bu model ile her iki gruba çalışmalar önce duvarda daha sonra kortta yaptırılmıştır. Çalışmalarda yoğun antrenman uygulaması yapan gruba saptanmış vuruş miktarının (500 vuruş) tümü bir defada yaptırılırken; yaygın antrenman grubuna aynı miktar vuruş üç kez ara verdirilerek yaptırılmıştır.

Araştırma iki sene içinde, dörder aylık sürelerde, ayrı gruplarda bulunan her deneğe 26000 vuruş (yoğun ve yaygın antrenman egzersizleri) şeklinde yaptırılarak tamamlandı. Deneklere Hewitt testi beceri performansının ölçümü için iki kez, metabolik farkların belirlenmesi için de bir kez uygulandı.

(*) Vücudun sağ ve sol tarafından yerden sekerek gelen toplara yapılan vuruşlardır.

Metabolik farkların belirlenmesinde test esnasında deneklerin kollarına anjiokat takılarak egzersiz öncesi ve her 5 dakikada bir olmak üzere 20 dakikalık performans boyunca 4 kez, toplam olarak 5 kez kan alımı yapıldı. Her iki gruptan alınan kan örneklerinde GL ve FFA miktarlarına bakıldı.

Sonuç olarak, yaygın antrenman yöntemi ile çalıştırılan grubun Hewitt testlerinde almış oldukları puanların yüksek olması nedeni ile yoğun antrenman grubuna nazaran daha üstün olduğu gözlenmiştir ($P<0,05$). Metabolik açıdan değerlendirildiğinde ise egzersizin 10. dakika-

sında FFA değerlerinde iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu gözlenmiştir (P<0,05).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

238. Türkiye Birinci Profesyonel Futbol Liginde Yeralan Kulüplerin Yönetim Politikalarının Sporcu Güdülenmesi Üzerine Etkisi

M.Serdar TEREKLİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Atila ARTAM
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Birinci Profesyonel Futbol Liginde yer alan kulüplerin yönetim politikalarının futbolcuların güdülenmesi üzerindeki etkisini araştırmaktır.

Çalışmaya Türkiye Birinci Profesyonel Futbol Liginde yer alan 18 kulüpten 16'sına ulaşılarak 192 futbolcuya araştırmacı tarafından düzenlenen 50 soruluk bilgi alma anketi kulüp ortamı ve sosyo-demagrafik özellikleri ele alacak şekilde iki ayrı form şeklinde verilmiştir.

Bu çalışma, futbolcuların kulüp yönetim politikalarına bakış açıları, kulüplerdeki para politikalarına ilişkin görüşleri, transfer ücretlerinin veriliş biçimine ilişkin düşünceleri, kulüp yönetimlerine ilişkin istek ve beklentileri, futbolcuların güdülenme özellikleri, Katılmalı Yönetim politikasının futbolcuların güdülenmesine etkisi, Katılmalı Yönetim politikasının kulüplerdeki para politikasına etkisi, Katılmalı Yönetim politikasının futbolcuların istek ve beklentilerine etkisi, futbolcuların istek ve beklentilerinin güdülenme özelliklerine etkisi, kulüplerdeki para politikasının futbolcuların güdülenmesine etkisi, gibi konular elde edilen verilen değerlendirilmesi ile yapıldı.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizi yüzde ve Chi kare teknikleri ile değerlendirilerek, tablolar halinde gösterildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu sonuçlara göre, araştırmaya katılan futbolcuların % 40'nın 20-24 yaş gruplarında yoğunlaştığı, % 56,25'nin bekar, % 43,75'nin evli, % 67,3 gibi büyük bir yoğunluğun lise ve dengi okul mezunu olduğu ve % 48'nin futbolculuğu geleceklerini garanti altına almak amacıyla yaptıkları tepsit edilmiştir.

Araştırma grubuna katılan futbolcuların kulüplerinde uygulanacak yönetim politikası olarak, günümüzde her alanda verimliliğin ve üretkenliğin artmasını önleyen Klasik Yönetim politikasını değil, kendilerinin de yönetimde olduğu, kararların birlikte alındığı, uygulandığı ve yöneticiler ile futbolcuların birlikte hareket etmesine dayalı olan katılmalı Yönetim politikasını istemektedirler. Yönetim politikalarının futbolcuların güdülenmesine etkisi karşılaştırıldığında ise, $P>0.01$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Araştırma grubuna katılan futbolcular kulüplerinin para politikasına ilişkin olarak müsabaka için verilecek primin önceden açıklanmasının ve adil bir şekilde dağıtılmasını istemektedirler. Yine futbolcular transfer ücretlerinin ödenmesinde de ilk önceliği Döviz olarak benimsemiş kulüplerin yönetim politikalarıyla, para politikaları karşılaştırıldığında ise, $P>0.01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Araştırma grubuna katılan Üç Büyük Kulüp ile Anadolu kulüplerinde oynayan futbolcuların istek ve beklentilerine ilişkin olarak verdikleri cevaplarda benzerlik içinde oldukları tespit edilmiştir. Kulüp yönetim politikalarının futbolcuların istek ve beklentisine etkisi karşılaştırıldığında ise, $P<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Ancak futbolcuların fazladan antrenmanla yeteneğini geliştirmeyi istemesi ile benzer yeteneklerle mücadelede kaybetme arasında

P>0.01 düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırma grubuna katılan futbolcuların güdülenme özellikleri açısından değerlendirildiğinde ise, kulüplerdeki para politikasının futbolcuların güdülenmesi arasında P>0.01 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak elde edilen verilerin ışığı altında Türkiye Birinci Profesyonel Futbol kulüplerinde uygulanacak olan yönetim politikalarının futbolcuların güdülenmesinde önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

239. Türk Turizm Ekonomisine Katkıları Doğrultusunda Rafting Sporu ve Turizminin Başarı ve Geleceğinin Değerlendirilmesi

Coşkun ÇANKAYA
Tez Dan. : Prof.Dr. Vildan SERİN
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Turizm, ekonomik ve sosyal yönleri yanında, daha birçok yönleriyle sadece gelişmiş değil, az gelişmiş ülkelerin de ekonomik ve sosyal kalkınmalarında önemli bir sektördür.

Turizm, bir döviz kaynağı olarak gelir artırıcı, yeni üretim kollarına imkân verici ve istihdam yaratıcılığı ile siyasi, sosyal, kültürel, ulusal ve uluslararası ilişkilerde kolaylıklar sağlamaktadır. Turizm, çok yönlü fonksiyonlarını açıkça ortaya koymuş ve modern ekonominin bir unsuru olmuştur. Modern turizm, sanayileşmenin bir sonucu, çok yönlü bir olay olarak, çeşitli faaliyetleri kapsayan bir hizmet endüstrisi niteliği kazanmıştır. Bu endüstrinin günümüze yaygınlaşması ile geniş halk kitlelerinin turizme katılmsı imkanı sağlanmıştır.

Turizm, yüzyılımızın bir gerçeğidir, gelişmektedir, önemlidir ve karmaşıktır. Bu nedenle planlamanın gerektirdiği araçları kullanarak araştırmalı, yönlendirilmeli, yönetilmeli, denetlenmeli ve desteklenmelidir. Turizm planlaması, turizm sisteminin daha iyi anlaşılabilmesini sağlamak ve turizm faaliyetleri ile etkilerini daha iyi sonuç verir hale getirmek için yapılmalıdır. Turizm planlaması yapılırken, en son bilgi ve teknolojileri alarak değerlendirmek suretiyle, mevcut doğal ve kültürel kaynaklar geliştirilmelidir. turizm planlaması, turizm kesiminde ulaşılmak istenilen hedefleri ve bu hedeflere varabilmek için kullanılacak araçları, işleri, zamanlamayı ve sorumlulukları gösteren düzenlemedir.

Türkiye'de 1963 yılında, planlı döneme geçişle birlikte turizm sektörü, Beş Yıllık kalkınma Planı kapsamına alınmış, sektörel faaliyetlerin düzenlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde otuz yılı aşan planlı kalkınma döneminde, Beş Yıllık Kalkınma Planı yıllık program ve planlarında yer alan yatırım ve tedbirlerin yetersiz olduğu görülmektedir. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde ilk defa, planlanan hedeflere ulaşılmıştır. Bu gelişmenin gerçekleştirilmesinde, turizm yatırımlarına devletçe sağlanan teşviklerin rolü büyük olmuştur.

Günümüz insanının, sağlıklı yaşamı benimsemesi ve doğaya duyarlılık göstermesi, aktif tatil anlayışını tercih etmesi, doğa turizmine olan ilginin artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle ülkeler, doğal kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirme çabası içine girmişlerdir.

Turizmin çeşitlendirilmesi ve ülke sathına yaygınlaştırılması politikası çerçevesinde akarsu turizmi, ülkemiz turizmi için önemli bir kaynaktır. Akarsu turizmi denildiğinde ilk akla gelen rafting; doğaya hiç zarar vermeden, yapılaşmaya ve kirlenmeye yol açmadan yapılan, doğa dostu bir spor dalıdır. Ülkemiz rafting sporu için oldukça elverişli nehirlere sahiptir. Karadeniz bölgesi'nde; Çoruh Nehri, Altıparmak (Barhal)

Çayı, Fırtına Deresi ve Büyük Melen Çayı, Akdeniz bölgesi'nde ise Köprüçay, Manavgat Çayı, Anamur (Dragon) Çayı, Göksu Nehri ve Dalaman Çayı ilk etapta rafting sporu için belirlenen uygun nehirlerdir.

Ülkemiz, akarsu turizmi ve rafting ile yeni tanışmasına rağmen, hızlı bir gelişim göstermektedir. Akarsu turizmi ve sporları için ülkemize gelen yabancı sayısının her geçen gün artması, Türk turizmi açısından oldukça önemli bir gelişmedir. Mevcut potansiyel kaynakların tam anlamıyla değerlendirilmesi, gerekli altyapı ve üstyapı desteğinin sağlanması, yurtiçi ve yurtdışı tanıtımların en iyi şekilde yapılması, akursu turizminin, dolayısıyla rafting'in Türk ekonomisine katkısını, her geçen gün hızlı bir şekilde artırdığı görülecektir.

240. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Cimnastik Federasyonunun İdari ve Mali Yapısı

Belgin GÖKYÜREK
Tez Dan. : Prof.Dr. Fehim ÜÇIŞIK
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Spor ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel boyutları olan bir kavramdır. İnsanların birbirleriyle iletişim kurabildikleri ortak bir dildir. Farklı ırk gözetmeksizin ortak bir ten, din ayrılığı gözetmeksizin ortak bir inançtır.

Cimnastik çalışmaları, herkesin yapabileceği, her spor dalında başarılı olabilmek için spor branşlarının alt yapısında önemli bir yer tutmaktadır. Bu denli önemli olan cimnastiğin elit düzeyde, insan ruhundaki mücadele ve başarma azminin sistemli ve adil, belirli kurallar içerisinde yarışmaya dönük şekliyle yapılması ise sportif cimnastiktir.

Sportif Cimnastiğin etkinliklerinin, yoğun başarılarının, gözle gö-

rülür ve ülke genelindeki yaygınlığının boyutları, önemli ölçüde bu spor branşı ile ilgili faaliyetleri yürüten Cimnastik Federasyonuna bağlıdır.

Cimnastik Federasyonunun görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmesi için, federasyonun yapı taşları olan federasyon başkanı, genel sekreter, asbaşkanlar, yürütme organı, danışma organlarının oluşturulması ve düzenli olarak çalışması, faaliyetlerin planlanması, koordinasyonu ve denetlenmesi, cimnastiğe ayrılacak olan bütçe, bu branşın ülke genelinde yayılması ve katılımın artması yönünden önem taşımaktadır.

Bu çalışma Türkiye Cimnastik Federasyonu'nun İdari ve Mali Yapısı ele alınmış eksik ve aksayan yönler tespit edilmeye çalışılarak bunların çözümü için öneriler sunulmuştur.

241. Artistik Cimnastikte Bilişsel (Cognitive) Değerlendirmeler, Duygu Durumundaki Değişmeler ve Beden Yapısının Performansa Etkileri

Leyla TAVACIOĞLU

Tez Dan. : Prof.dr. Olcay YAZICI
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bilindiği gibi, artistik cimnastikte başarı iyi bir performansın sonucudur. İyi bir performans ise, kondisyon, teknik, taktik ve daha da önemlisi, psikolojik etmenlerin bileşkesi ile mümkün olabilir. Bu nedenle, psikolojik etmenlerin etkinlik değerlerini ortaya çıkarabilmek ve daha sonrasında eğitimcilere performans konusunda önerilerde bulunmak amacıyla 1994 yılında ülkemizde gerçekleştirilen Balkan Artistik Şampiyonası'na katılan 83 Türk ve Balkan elit sporcunun bilişsel, duygusal değerlendirmeleri, beden ölçümleri alınmış ve tüm değerlerin yarışma sonucuna etkileri araştırılmıştır.

Bu çalışmada, bilişsel değerlendirme taramaları Borg-Bandura ve Rejeski'nin önerdikleri skalama yöntemi ile yapılmış, duygu değerlendirme taramaları için İ.Ü.İ.T.F. Psikiyatri Anabilim Dalı'nda kullanılan yöntem spora uyarlanarak kullanılmıştır. Somatotiplerin belirlenmesi için Heath-Carter ölçme tekniği kullanılmış ve tüm veriler sporcunun performansını gösteren başarıları ile ilişkilendirilmiştir. Veriler "SPSS/PC+" ve MICROSTA paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmanın temel sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Türk sporcularının cinsiyetleri ile başarıları birbiriyle ilişkili iken, Balkan sporcuları için ilişkili değildir. Antrenörlerin ise cinsiyeti ile başarıları arasında ilişki yoktur.
- Balkan sporcuların kişisel etkinlik algılarının ve duygu durumlarının Türk sporculardan iyi olduğu gözlenmiş, ancak antrenörlerin kestirim güçlerinin yetersiz olduğu saptanmıştır.
- Ödülün gerekli olduğu, ancak, biçiminin önemli olduğu saptanmış, maddi ödül yerine manevi olanların tercih edilmeleri gerektiği sonucuna varılmıştır.
- Antrenmana başlama yaşı Türk sporcularda başarı ile ilişkili iken, Balkan sporcularda ilişki yoktur.

Araştırmamız kapsamında yer alan elit artistik cimnastikçilerinin klinik anlamda duygu durumu içinde olmadıkları, normal, sağlıklı duygusal tepkiler gösterdikleri ve sporcularımızın beden yapılarının artistik cimnastik sporuna uygunluğu saptanmıştır.

242. Türkiye Yüzme-Atlama ve Sutopu Federasyonu'nun İdari ve Mali Yapısı

M. Haluk ÇEREZ

Tez Dan.: Prof.Dr. Fehim ÜÇIŞIK

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda, Türkiye Yüzme, Atlama ve Sutopu Federasyonu'nun idari ve mali yapısı incelenmiştir. Süregelen yapı içindeki aksaklıklar belirtilerek öneriler sunulmuştur.

Ayrıca, federasyon bünyesinde yer alan ve havuz sporları olarak anılan yüzme, atlama ve sutapo branşlarının ülkemizdeki gelişimi ve başarıları ele alınmıştır. Bu branşlardaki sorunlar ve çözüm yolları ortaya konulmuştur.

Havuz sporlarındaki gelişmeyi ve başarıyı etkileyen faktörler, tesisler, Milli Eğitim sistemi ve eğiticiler, kulüplerle ilgili olmak üzere üç ana gurupta toplanabilir.

Özellikle tesisler bakımından ülkemizde çok büyük eksiklik olduğu anlaşılmaktadır. Milli Eğitim sistemimiz spor ortamını engelleyici bir görüntü çizmektedir. Spor konusundaki uzman eğitici azlığı ile birlikte bu branşlarda faaliyet gösteren spor kulüplerinin de son yıllarda denetimden uzak olmaları, havuz sporlarında gelişmeyi ve başarıyı tesadüflere bırakmıştır.

243. Hemoglobin A_2'nin Spor Türü, Yükseklik Yeri ve Antrenman Yaşı İle İlişkisinin İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Salih PINAR

Tez Dan. : Doç.Dr. Sami MENGÜTAY

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Aerobik spor dallarında performansı etkileyen önemli yapı taşlarından biriside Hemoglobindir. Gelişmiş insan eritrosit hücrelerinde Hemoglobin sentezi çoklu yapıdaki genlerle sağlanır. Uzun mesafe koşucularının oksijen tüketimi kısa mesafe koşucularına oranla daha yüksektir. Hemoglobin sentezinin uzun mesafecilerde arttığı uzun yıllardan bu yana bilinmektedir. Yüksekliğe uyum sağlıyan insanların eritroprotein üretimlerinin artmasıyla Hb konsantrasyonlarıda artar. Son zamanlarda yapılan buna benzer çalışmalar genelde Hemoglobinin nitelik ve niceliklerinin değişikliği üzerine odaklanmıştır. Hemoglobinin oluşumundaki farklı Hb tiplerinin miktarlarındaki değişimler çeşitli hastalıkların belirtileri olarak ele alınmakla birlikte bu hemoglobin tiplerinin kabul edilebilir değerlerinin üst sınırlarını belirleyen nedenler bilinmemektedir.

Bu çalışmada daha önceki gözlemlerimize dayanarak Hemoglobin A_2 zincirinin yükselen oksijen tüketimi ile relatif olarak arttığı hipotezimizi oksijen ihtiyacını belirleyen parametreleri (yükselti, antrenman yaşı, spor dalı, doğum yeri yüksekliği) karşılaştırarak inceledik.

Sonuç olarak çalışmamızda oksijen ihtiyacına bağlı Hemoglobin A_2 artışı gösterilebildi.

244. Futbolda Ayak ve Ayak Bileği Problemleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hindal GÜNDÜZ

Tez Dan. : Prof.Dr. Önder KAYHAN

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmanın amacı, 1993-94 futbol sezonunda Türkiye birinci liğinde yer alan 5 İstanbul kulübü; Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray, Sarıyer ve Zeytinburnuspor kulüplerinde oynayan 50 perfesyonel futbolcunun yak ve ayak bileği problemleri hakkındaki bilgi düzeylerini tespit etmek, futbolcuların ayakkabı seçimi ile ayak problemleri arasında ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak, futbol ayakkabısı hakkındaki bilgileri derlemek, futbol ayakkabısı üreten firmaların ayakkabı yapımında futbolcunun ayak ve ayak bileğine yönelik bilgi düzeylerini tespit etmek ve futbolculara pratik olarak ayak bakımı konusunda önerilerde bulunmaktır.

Bu çalışma, oyuncuların ayakkabı numaraları, kullandıkları futbol ayakkabısı markası, normal ayakkabısı ile futbol ayakkabısı arasında fark olup olmadığı, şimdiye kadar ayak ve ayak bileği ile ilgili geçirdikleri sakatlıklar, futbol ayakkabısının kimin tarafından seçildiği, tırnak ve ayak bakımının ne kadar sıklıkla yapıldığı, antrenmanda ve maçta giyilen ayakkabının farklı olup olmadığı, futbol ayakkabısının bakımının kimin tarafından yapıldığı, futbol ayakkabısında tercih edilen krampon türleri, şimdiye kadar futbol ayakkabısı ile ilgili şikayetler, futbolcuların bir doktor tarafından ayak kontrolünden geçip geçmedikleri, futbolcuların ayak yapılarından dolayı ayakkabı desteği veya kalıplar kullanıp kullanmadıkları ve futbolcuların antrenmandan veya maçtan önce ayak adalelerine yönelik özel ısınma ve stretching uygulayıp uygulamadıkları gibi konular, oyuncularla tek tek yapılan mülakatlar ve mülakatlar so-

nucunda elde edilen verilerin kulüp antrenörleri ve kulüp doktorları ile değerlendirilmesi ile yapıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Elde edilen veriler, tablolar ve grafikler halinde ve bilgisayar ile yapılan değişkenler arasında çapraz tablolar ile gösterildi.

Bu sonuçlara göre, araştırmaya katılan oyuncular arasında en fazla kullanılan ayakkabı numarasının 42 numara, en fazla kullanılan futbol ayakkabısı markasının Adidas, ayak ve ayak bileği ile ilgili geçirilen en fazla sakatlığın burkulma ve ayak bileği şişliği olduğu, futbol ayakkabılarını bizzat oyuncuların kendilerinin seçtiği, ancak ayakkabıyı seçerken nelere dikkat etmeleri konusunda bilgi sahibi olmadıkları, oyuncuların tırnak ve ayak bakımını genelde ayda bir kez yaptıkları, oyuncuların antrenmanda ve maçta giydikleri ayakkabının farklı olduğu, futbol ayakkabılarının hakimini kulüp malzemecilerine yaptırdıkları, % 72'sinin futbol ayakkabısından kaynaklanan şikayeti bulunmadığı, % 64'ünün bir doktor tarafından ayak kontrolünden geçtiği tespit edilmiştir.

Ayak ve ayak bileği ile ilgili geçirilen sakatlıklar değişkenine göre oyuncuların oynadıkları mevkiler için yapılan çapraz tablo analizinde, $P<0.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çapraz tablo analizinde, defans oyuncularının en fazla karşılaştıkları sakatlığın burkulma, orta saha oyuncularının ise ayak bileği şişliği olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak elde edilen verilerin ve oyuncularla yapılan görüşmelerin ışığı altında, oyuncuların ayak ve ayak bileği problemleri, futbol ayakkabısının seçimi ve ayak sağlığına verdikleri önem konusunda yeterli bilgi ve bilinç düzeyine sahip oldukları söylenemez.

Çalışmamızın sonuçlarına göre diyebiliriz ki, ideal bir futbol ayak-

kabısının özellikleri şöyle olmalıdır;

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Oyuncuların ayak yapısına ve ölçülerine tam uygun olan, derisi yumuşak ve ayağı tam olarak sarabilen, böylece de sürtünmeyi en aza indirebilecek düzeyde, tabanı baskılara dayanıklı ve zemin şartlarına göre ayrı krampon türlerinde yapılmış özelliklerde olmalıdır.

Konunun futbol ayakkabısı üreten firmalar yönüne baktığımızda, bu konu ile ilgili olarak büyük teknolojik araştırmalar yapan firmaların, futbolcuları doğru ayakkabı seçiminde yeterince bilgilendirdiklerini söylemek pek mümkün değildir.

245. Türklerde Geleneksel Atlı Sporların Yapılışı, Kaynağı ve Bilinmeyen Yeni Boyutları

Mehmet TÜRKMEN
Tez Dan. : Doç.Dr. Müslüm BAKIR
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Türkler tarafından evcilleştirilen at, kısa zamanda Türk kültür bütünü içinde baş değeri kazanarak sosyal yapı ve yaşayışın her safhasında yer almıştır. Binicilik rolüyle Türk kültüründe bir aksiyon olan at, bir çok spor olayında ve özellikle askeri amaçlı uygulananlarda ana unsur olmuştur.

Bunun tabii bir sonucu olarak binicilik sporları Türkler arasında çok erken devirlerden itibaren yapılmaya başlanmıştır. Orta Asya'nın coğrafi şartlarına ve yaşam tarzına uygun oluşan atlı kültür, binicilik sporlarının şekillenmesini ve gelişmesini sağlamıştır.

Türk kültüründe atın yeri ve önemi oldukça geniş, aynı genişlikte

de geleneksel atlı sporun mevcut olduğu muhakkaktır. Türkler, tarihi süreç içerisinde Türk ve dünya spor tarihine yansıyan 39 adet geleneksel atlı spor yapmışlardır.

Bu sporlardan 11'i çeşitli sebeplerden ötürü unutulmuş, 9'u unutulmaya yöz tutmuştur. Bunlardan bazılarına başka milletler sahip çıkarak kendi kültürlerinin ürünleriymiş gibi uluslararası spor halkasına eklenmiştir. yine bu sporlardan 19'u günümüzde yapılmaya devam edilmektedir.

Geleneksel atlı sporlar, Türklerde maddi ve manevi bir çok fonksiyonları icra etmekte; en önemlisi millet idealinin tabii ifadesi olan geleneksel kültür unsurlarını halâ bünyesinde barındırabilmektedir. Ancak, bu sporlar gerek milli bünyede, gerekse milletlerarası platformda hak ettiği yeri alamamıştır.

246. 6-12 Yaş Grubu Normal Çocukların 'Lincolin Oseretzky Motor Gelişim Testi'ne Göre Psikomotor Yeteneklerinin Araştırılması

Mehmet İNAN
Tez Dan. : Prof.Dr. A.Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada kullanılan test, Oseretzky'nin 1929 ve 1931 yıllarında motorik gelişimin anlaşılması konusunda geliştirdiği ve en son revizyonunun 1971 yılında Eggert tarafından yapılan "Lincoln Oseretzky Motor Gelişim Testi Hamburg Versiyonu" isimle testtir.

6-12 yaş çocukların genel motor gelişimlerini belirleyebilme amacıyla Lincoln Oseretzky Motor Gelişim Testi Hamburg Versiyonu (LOS

KF 18) ele alınmış ve uygulanmıştır. Uygulamada, testin ülkemizde geçerli ve güvenilir olup olmadığı araştırılmış ve İstanbul ili için norm çalışması yapılmıştır.

Testin geçerlik-güvenirlik çalışması için örneklem grubunu; 6-12 yaşlarındaki her yaştan öğrenciler oluşturmuştur (n=354). LOS KF 18'de bulunan itemlerden çoğu klinik çalışmalarda kullanıldığı için, test bir kaç nöroloji uzmanının görüşüne sunulmuştur. Böylece içerik geçerliklerinden yüzeysel geçerlik uzman görüşü alınması yoluyla sağlanmıştır.

LOS KF 18 itemlerinin ayırdediciliğinin sınanması için yapılan t-testi işleminden sonra LOS KF 18'in 11 iteminin 0.01, 7 iteminin ise 0.05 seviyesinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Norm çalışması kapsamında araştırmanın örneklemini ise; Avcılar, Beşiktaş, Beykoz, Kadıköy, Maltepe, kartal, üsküdar ilçelerinde bulunan okullardaki 6-12 yaşlarındaki öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem belirlenirken, normal sınıflardaki bedensel, zihinsel ve öğrenme özrü olmayan çocuklar random olarak seçilmiştir (h=1199).

LOS KF 18'in güvenirlik çalışması için; test-tekrar test yöntemi ile test, aynı deneklere farklı zaman aralıklarında (3 hafta ara ile) uygulanmıştır. Her iki uygulama arasında alınan sonuçlarla korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Testin iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasında ise Cronbach Alpha formülü kullanılmıştır.

Test-tekrar test yöntemiyle pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı (r=0.87), istatistiksel olarak anlamlı (P<0.01) bulunmuştur.

LOS KF 18'in İstanbul standardizasyonu için deneklerin standart puanları hesaplanmıştır. "Z" standart puanının dönüştürülmesiyle elde edilen "T" standart puanı, kişinin normal dağılım eğrisi içindeki yerinin belirlenmesinde kullanılmıştır.

Norm çalışması kapsamında Lincoln Oseretzky Motor Gelişim Testinin aritmetik ortalaması 10.759, standart sapması 3.563 olarak bulunmuştur. LOS KF 18'den alınabilecek en yüksek puan 18, en düşük puan ise 0 (sıfır) dır.

Hipotezlerin sınanmasında tek yönlü varyans analizi, Student Newman Keuls ve chi-square teknikleri kullanılmıştır.

Hipotez 3'de gelir seviyesinin motor gelişimi üzerinde olumlu bir etki yapması beklenilmiştir. Elde edilen veriler hepotezi desteklemiştir ($F(2, 249.7)=20.3$ $P<0.01$). Student Newman Keuls analizde ise alt ve yüksek sosyo-ekonomik düzey ile alt orta sosyo-ekonomik düzey arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma olduğu, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeyde ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Elde edilen verilere göre testten en yüksek puanı üst sosyo-ekonomik düzeye mensup çocuklar alırken ($\bar{x} = 11.19$), en düşük skoru ise beklenildiği gibi alt sosyo-ekonomik düzeydeki çocuklar ($\bar{x} = 9.77$) almışlardır.

Hipotez 4'te cinsiyete bağlı olarak LOS KF 18 test skorlarında bir farklılaşma beklenilmekteydi. Uygulanan varyans analizi testi sonuçlarına göre hipotez desteklenmiştir. ($F(1, 51.58) = 4.07$ $P < 0.04$). Kızların ($\bar{x} = 10.97$) erkeklere ($\bar{x} = 10.55$) göre daha yüksek puan almışlardır. Bu durum yaş gruplarında da benzer sonuçlar vermiştir.

5. hipotezi test etmek amacıyla okul öncesi eğitim almış olmakla LOS KF 18 arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Okul öncesinde eğitim almış olmakla bireyin motor gelişiminin olumlu yönde ilişki içerisinde olacağı beklenilmekteydi. Yapılan chi-spuare testi sonuçlarına göre hipotez desteklenmemiştir ($P<0.34$).

Hipotez 6a'da annenin, hipotez 6b'de de babanın üniversite mezunu olmasına bağlı olarak test skorlarında bir farklılaşma beklenilmek-

teydi, Elde edilen verilere uygulanan varyans analizi testi sonuçlarına göre her iki hipotez de desteklenmemiştir (F (18, 1.83) = 1.16 P > 0.05), (F (18, 2.02) = 1.27 P>0.05).

Hipotez 7'de çocukların doğum yerlerine bağlı olarak test skorlarında bir farklılaşma beklenilmekteydi. Elde edilen verilere uygulanan varyans analizi testi sonuçlarına göre hipotez desteklenmemiştir (F (18, 290.36) = (1,14 P>0.05).

Hipotez 8'de hiç kardeşi olmayan çocukların test skorlarında kardeşi olanlara göre bir farklılaşma beklenilmekteydi. Yapılan varyans analizi testi sonuçlarına göre hipotez desteklenmemiştir (F (18, 1.4) = 0.78 P>0.05).

Hipotez 9'da yaşa bağlı olarak motor gelişiminin artması beklenilmiştir. Hipotezi test etmek amacıyla elde edilen verilere tek yönlü varyans analizi kullanılmış olup elde edilen veriler hipotezi desteklemiştir (F (18, 85.3064) = 50.9787 P<0.01). Student Newman Keuls analizde ise; 7 yaşla 6 yaş, 8 yaşla 6 ve 7 yaş, 7 yaşla 6, 7, 8 yaş 10 yaşla 6, 7, 8, 9 yaş, 11 yaşla 12 hariç diğer yaş grupları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Elde edilen veriler sonucunda, yaş arttıkça testten alınan skorlarda bir artış gözlenmiştir.

247. Turizm-Spor İlişkisi ve Sporun Etkisi İle Turizmde Değişimler

Hüseyin BOZTEPE

Tez Dan. : Prof.Dr. M.Fikret GEZGİN

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Günümüzde hızla gelişen teknoloji, insan gücüne duyulan ihtiyacı giderek azaltmış ve bunun sonucu olarak insanın doğal yapısına uymu-

yan bir yaşam biçimi ortaya çıkmıştır. Bu yeni yaşam biçimi ile birlikte iş ve sosyal çevreden gelen baskılar ve stresler insanların yeni sosyal çevreler oluşturmasına sebep teşkil edecek boyutlara ulaşmıştır. Öyleki, insanlar teknolojinin getirdiği bunalımlardan kurtulmak için yine teknolojik bazı imkanlardan da yararlanarak sürekli yaşadıkları yerlerden geçici sürelerle ayrılarak başka bölgelere, farklı mekanlara gitmekte gezip-görme, dinlenme, eğlenme ve öğrenme gibi psikolojik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Ekonomik ve sosyal anlamda geniş etkiler doğuran ve turizm olarak isimlendirilen bu olgu, günümüz uygarlığının temel bir özelliğini de oluşturmaktadır. Yine insanların teknolojinin hızlı gelişiminden kaynaklanan olumsuz etkilerinden kurtulmak ve fiziki, sosyal, psikolojik, zihni ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunmak için ikinci bir temel aracın da beden eğitimi ve spor olduğunu vurgulamak gerekmektedir.

Sanayileşme ve teknolojinin hızlı gelişimi ile artan serbest zamanlar ve gelir düzeyi, kişilerin bulunduğu ortamda daha rahat ve müreffeh yaşamalarını temin ederken, işyerlerinde ve evlerde bedensel hareketlerin azlığı, doğal yaşantı ortamının şehirlerde kısıtlanmış olması, kişilerin oturdukları yerlerin dışındaki yerlerde aktivite yapmalarına neden olmuştur. Anılan nedenler, insan yaşantısında ihtiyaç karşılamaya yönelik gelişen iki temel olgunun meydana çıkması sağlanmış ve tarihi süreç içinde bu olgular gelişerek birbirinden de etkilenerek insanların her an ihtiyaç duyacakları bir hal almışlardır.

Turizm ve Spor olarak isimlendirdiğimiz bu iki olgu gelişim süreçleri içinde de pek çok bakımdan birbirleriyle karşılıklı ilişki içerisinde faydalanmış ve bir anlamda fonksiyonları itibarı ile insan yaşantısında ihtiyaç karşılamaya yönelik yine birbirleriyle bir çok yönden benzeşme göstermişlerdir. Dolayısıyla konumuz itibarı ile ilişkileri ortaya konulan ve turizmi bağımlı, sporu bağımsız değişken kabul ederek, sporun tu-

rizmdeki değişimleri etkileme süreci irdelenen tezimizde; Turizm-Spor ilişkisi değişik yönleriyle anlatılmış, anılan ilişkilere farklı boyutlarda yaklaşılmış ve genel anlamda dar, özel anlamda ise geniş perspektifler kazandırılmaya çalışılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ TARİHİ

rizm-Spor ilişkisi tek yönlü bir ilişki değildir. Karşılıklı bir etkileşim sözkonusudur. Ancak, bilhassa sporun turizm üzerindeki etkisinin zamanımızda daha yoğun olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle turizm talebindeki dönüşüm ve turizmin beşeri unsurlarından olan turistlerin yapısal nitelikleri bu farklılaşmayı yansıtmaktadır. Talepteki değişme arzda da zorunlu değişimlere yol açmaktadır. Anılan gelişmeler ise orta ve uzun vadeli yatırımlar kapsayan spor tesislerinin planlanması açısından da turizm olgusunun dikkate alınmasını gerektirmektedir. Gerçekten bir yandan turizmden bağımsız olarak spor tesislerinin planlanmasında bazı hususların dikkate alınması gerekirken turizm bölgelerinde sözkonusu planlamaların yapılmasında ve hayata geçirilmesinde daha çok değişken (turizm orijinli değişkenler) devreye girmektedir. Konunun en hassas noktasını spora özel turizm bölgeleri oluşturulması hususu teşkil etmektedir. Anılan faktörlerin birlikte dikkate alınması halinde hem uzun vadeli amaçlar hayata geçirilmiş olacak hemde kıt kaynaklarla azami verim yani maksimum etkinlik sağlanmış olacaktır.

248. Türkiye'de Judo Antrenmanının İdari ve Teknik Organizasyonu

Cengiz GÜLER

Tez Dan. : Prof.Dr. Fehim ÜÇIŞIK

Kabul Tarihi : 1996

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

"Türkiye'de Judo Antrenmanının İdari ve teknik Organizasyonu-

Ergonomik Açıdan" adlı çalışmada; judoda gelişmiş ülkelerin federasyonlarının ve kulüplerinin yapısı, kuruluşu ve işleyişi, judo antrenmanının idari ve teknik yönü, antrenmanın verimliliğini yükseltmek amacıyla incelenmiş ve yeni bir model ortaya konmaya çalışılmıştır.

Ülkemizde bu alanda ve bu kapsamda ilk defa yapılan bu araştırmada, judo branşında gelişmiş ülkelerin antrenman sistemleri ve idari yapı; yerinde gözlem ve antrenör, sporcu ve idarecilerle doğrudan görüşme yoluyla araştırılmıştır. Ayrıca, yoğun antrenman yapan, milli takım seviyesine gelmiş ve uluslararası organizasyonlara iştirak etmiş 108 jdocuya 93 sorudan oluşanbir anket uygulanmıştır. Bu anket ve incelemelerimiz sonucunda; yönetim, teşkilatlanma, eğitim, planlama ve organizasyon alanlarında bilimsel metodlarla çalışma ortamı yaratılmadığı, antrenman veriminin düşmesine neden olan hususlar, sağlık sorunları ve judocuların beslenmesine ilişkin problemler ve antrenmanı olumsuz yönde etkileyen psikolojik problemler tespit edilmiştir. tespit edilen ve antrenmanın verimini olumsuz yönde etkileyen hususlar, yeni sistemlerle ve planlamalarla (teknik, taktik, idari ve psikolojik) giderilmeye veya en aza idirilmeye çalışılmıştır.

Judoya özgü teknik çalışmaların, ayakta ve yerde yapılan tekniklerin ergonomik esasları; kumikata, uchikomi, randori, müsabaka, yokusokugeiko, sutogeiko, kata çalışmaları, vücut hareketleri, temel duruşlar, kuvvetin doğru kullanılması, boğuş, kilitleme-kırış, tutma tekniklerindeki esaslar ve temel noktalar açıklığa kavuşturulmuştur.

Judo antrenmanındaki bilisel değişmelere ve gelişmelere paralel olarak, Türyiye'de judo antrenmanı ile ilgili çalışmalara daha ciddi yaklaşılmasının yanı sıra, halen uygulanmakta olan antrenmanlarda eski sistemlerin uygulanması sonucu oluşan çelişkilerin giderilmesi ve yanlışlıkların düzeltilmesi hususuna işaret edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmanın diğer bir amacı da; bundan sonra bu alanda bilimsel araştırma yapacak olan araştırmacılara, özellikle üniversitelerin judo bilim dallarında eğitim gören öğrencilere ışık tutmak, antrenör ve sporcuların genel antrenman bilgisini judo antrenmanına uyarlamadaki yanlışlıklarını gidermek ve idarecilerin antrenmanın verimi bakımından ne kadar rol oynadığına dikkat çekmektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TIP FAKÜLTESİ

1. Bazı Uçucu Yağların Antibakteriyel ve Antifungal Etkileri Üzerinde Araştırmalar 3
2. Ciprofloxacin'in Klebsiella Pneumonliae Suşları Üzerindeki Post Antibiyotik Etkisinin (PAE) Değişik In Vitro Koşullarda, Çeşitli Yöntemlerle Araştırılması 4
3. Ciprofloxacin Ve Diğer Antitüberküloz Ilaçların M. Tuberculosis Suşlarına Karşı In-vitro Etkisinin Araştırılması 5
4. Gantamisin Ile Tedavi Edilen Hastalarda Serum Düzeylerinin Mikrobiyolojik ve Diğer Yöntemlerle Tayini 7
5. Kuduz Profilaksisinde HDCV Ve Semple Tipi Aşıların Etkinliklerinin Karşılaştırılması 7
6. Hepatit B Virüsünün Rekombinant DNA Teknikleri Ile Saptanması 8
7. K562 ve MEL Hücre Modelinde G Proteinlerinin Farklılaşma Üzerindeki Rolünün İncelenmesi 9
8. Global İskemide Kortikal Nöronların Farklı Hiskokimyasal Yöntemlerle Araştırılması 10
9. Romatizmal Hastalıklarda Antikeratin Antikorlar 11
10. İstanbul Çevresindeki Colchicum Türleri Üzerinde Dış Morfolojik, Palinolojik ve Moleküler Düzeyde Çalışmalar 12
11. Virüs İle İndüklenen Astım'da İn-Vitro Virüs Enfeksiyonu'nun Histamin Salgılama Düzeyine Etkisi 13
12. Terkos Gölü'nde Baktreriyolojik ve Kimyasal Kirlilik Parametrelerin Tesbiti 14
13. Klinik Örneklerden Ayrılan Difteroid Çomakların Tanımlanması ve Etken Olanların Görülme Sıklığı 15
14. DNA Parmakizi Tekniğine Farklı Bir Yaklaşım 16
15. G Proteinlerinin Çeşitli Dokulardaki Dağılımı 17
16. G Proteinlerinin Çeşitli Dokulardaki Dağılımının Hibritleme Yöntemiye İncelenmesi 17
17. Yaşlanma Sürecinde Aminoasid tRNA Sentetaz Enzimlerinin Değişimi 18
18. Türkçe Yapay Cümle Testi 19

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

19. Konuşmayı Ayırdetme Testi İçin İzofonik Tek Hücreli Kelime Listelerinin Oluşturulması 19

20. Gastrointestinal Ganglion Hücre Displazilerinde Asetilkolinesteraz Yöntemi İle Ganglion Hücrelerinin Tanınması 20

21. Tüberkülozun Laboratuvar Tanısında Floreson Mikroskopinin Diğer Yöntemlerle Karşılaştırılması 21

22. Deneysel Ön Beyin İskemisi Modelinde Muskarinik Reseptör Radyoligand Bağlanma Çalışması 23

23. Hemodializ Sırasında Fraxiparin İle Heparin'in Güveniliklir ve Etkinliğinin Karşılaştırılması 24

24. Mikroenjeksiyon Tekniği Kullanılarak Transgenik Farelerin Eldesinin İncelenmesi 26

25. Defibrotid Fraksiyonlarının Fibrinolitik ve Antitrombotik Aktivitelerinin İncelenmesi 26

26. Median Sinir Duysal Uyandırılmış Potansiyellerinde N18 Komponentinin Kaynağının Araştırılması 27

27. Üst Motor Nöron Patolojilerinde F-Dalgası Değişikliklerinin Değerlendirilmesi: Görülme Sıklığı, Süre ve Amplitüd, Fasilitasyon ve Uyarı Frekansının Etkileri 28

28. Sağlıklı Kişilerde Lenfosit Kromozomlarının Bandlanması ve Lp(a) Geninin *In Situ* Hibridizasyon Yöntemi İle Yerleşim Bölgesinin Gösterilmesi 29

29. Rekombinant Antikor Eldesi Üzerine Çalışmalar 30

30. Çeşitli İlaçların Antimikrobik Maddelerle Etkileşimlerinin mikrobiyolojik Açıdan İncelenmesi 31

31. Endotel Hücre Kültürlerinde Kalsiyum Alışverişinin Düzenlenmesi ve Defibrotid'in Rolü 32

32. Yüksek kVp Tekniğinin Posterio-Anterior Akciğer Grafilerinde Uygulanmasının Film Kalitesine, Film İnterpretasyonuna Katkılarının Araştırılması 33

33. Hemiplejide İş ve Meşguliyet Tedavisi 34

34. Flukonazol, Amfoterisin B ve İnterferon α-2a Kombinasyonlarının İnsan Polimorf Nüveli Lökositlerin Kemotaksisi ve Candida Albicans'a karşı Hücre İçi Ölüm Aktivitesinin İn Vitro Araştırılması 34

35. Kan Basıncını Etkileyen Santral Kolinerjik Merkezlerin Olası Bölgeleri 37

36. Kobay Safra Kesesinde Kolesistokinin'e Bağlı Kasılmalarda Kolinerjik Sistemin Rolünün Araştırılması 39

37. Sıçanda Stres Ülserlerinin Oluşumu ve İyileştirilmesinde Gastrik Lipid Peroksidasyon ve Kalsiyumun Rolünün Araştırılması 40

38. Kardiyotomi, Myokard Enfarktüs ve Romatizmal Kardit'li Olgularda Kalp Kası Antikorlarının Saptanması 41

39. Miyokard İnfarktüsü Geçirmiş Hastalarda ve sağlıklı Kişilerde Apo E Geninin HhaI ve TaqI Restriksiyon Enzimleri İle Tiplendirilmesi 42

40. Candida Albicans'a Karşı Flukonazol'ün İnsan Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine İn Vivo Etkisinin Araştırılması 43

41. Kronik Lenfositik Lösemide CD49d Molekülü ve Fibronektin Adezyonunun İncelenmesi 44

42. Servikal Doku Örneklerinde Polimeraz Zincir Reaksiyonu ve İn Situ Hibridizasyon Yöntemleri İle İnsan Papillomavirüsünün Belirlenmesi 46

43. d-α -Tokoferol'ün Düz Kas Hücresi Üzerine Olan Etkisinin İn vivo Olarak İncelenmesi ve Bunun Aterosklerozdaki Önemi 47

44. İnsan Makrofaj Kültüründe Mycobacterium Tuberculosis'e Karşı Rifampicin, Ciprofloxacin ve Sparfloxacin'in Etkilerinin Araştırılması 49

45. Koklear Patolojilerde ABR (İşitsel Beyin Sapı Davranımı) Görünümü 50

46. 0-9 Yaş Çocuklarında Normal ABR (İşitsel Beyin Sapı Davranımı) Bulgularının Standardizasyonu 51

47. Doğum Eylemini Takiben İnsan Amnion Epitelindeki Değişikliklerin Scanning ve Transmisyon Elektron Mikroskopisi İle İncelenmesi 52

48. Deneysel Stres Koşullarında Sıçan Mesanesine Yapısal ve Stokimyasal Yaklaşım: İnterstisyel Sistet Açısından Değerlendirme 53

49. Lokanta, kafeterya ve Kebapçılarda Sağlık Risklerinin İncelenmesi 54

50. İshalle Seyreden Hastalıklarda Kriptosporidyumun Rolü ve Sağlıklı Popülasyonda Seroprevalansı 55
51. Santral Kolinerjik Hipertansiyonda Amigdalanın Rolü 56
52. Thalassemi'de Dermatoglifik Bulgular 58

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

53. N-Stalisiliden -L- Sistein'in Demir, Kobalt, Nikel, Bakır ve Çinko Komplekslerinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini54. Grafit Fırınlı AAS ile Diyabetiklerle Serum Cr Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Önemi 63

54. Grafit Fırınlı AAS İle Diyabetiklerle Serum Cr Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Önemi 64

55. N-Salisiliden -L- Asparagin'in Krom, Mangan, Demir, Kobalt, Nikel, Bakır ve Çinko Komplekslerinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik yöntemle Tayini 65

56. Ranitidin Hidroklorürün Toz, Granüle ve Tablet Özelliklerine Nemin Etkisi 66

57. L-Glutamik Asid'in Altın (III) ve Civa (II) Komplekslerinin Kararlılıklarının Potansiyometrik Yöntemle İncelenmesi 68

58. Piyasada Bulunan Bazı Et Ürünlerinin Özellikleri Hakkında Araştırmalar 68

59. Bazı Sübstitüe 1, 3, 4-Tiyadiazol Türevi Bileşikler Üzerinde Çalışmalar 69

60. Diyabetli ve Sağlıklı Kişilerde Albüminin Glikozillenmesi ve Serumda Glikozillenen Diğer Bazı Proteinlerle Mukayese Edilmesi 71

61. Bazı Substitüe Tiyosemikarbazid ve Triazol Türevi Bileşiklerin Sentezleri ve Spektroskopik Verileri Üzerinde Çalışmalar 72

62. Nalidiksik Asit-Avicel Öğütülmüş Karışımları ve Kapsüllerinde Çözünme Hızı Araştırmaları 73

63. Bazı Hidrazonopirazolon Türevi Bileşiklerin Sentezleri ve Spektroskopik Verileri Üzerinde Çalışmalar 75

64. Brassica Oleracea var. Capitata (Beyaz Lahana) Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar 76

65. Mukozaya Yapışan Vajinal Tabletlerden İlaç Serbestleşmesinin İncelenmesi 76

66. Hypericum Calycinum L. Bitkisi Üzerinde Fitokimyasal Araştırmalar 78

67. p-Amino Benzoik Asit Hidrazidinden Türeyen Bazı Hidrazonlar Üzerinde Çalışmalar 78

68. 1,2,4-Triazolin-3-Tiyonlardan Türeyen Bazı Tiyoüre Bileşikleri Üzerinde Çalışmalar 80

69. Kobay Safra Kesesinde Serotonin Reseptörlerinin Araştırılması 81

70. Opipramolun Sıçan Karaciğeri Gulutatyon Düzeyine Etkisinin Araştırılması 82

71. Klomipramin Hidroklorürün 2,3-Dikloro-5,6-Disiyano-p-Benzokinon (DDQ) İle Spektrofotometrik Miktar Tayini 83

72. Sekonder Amin Grubu İçeren Maprotilin Hidroklorürden N-Nitrozo Türevi Oluşumunun in-vitro İncelenmesi 84

73. Hiperinsülinemi Üzerine Biyokimyasal Araştırmalar 85

74. "Trabzon Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri" 86

75. Diabetik Sıçanlarda Gentamisin Nefrotoksisitesinin Çalışılması 87

76. Piyasada Bulunan Co-Trimoksazol Tabletlerinin İn Vitro Değerlendirilmesi 88

77. Piyasada Bulunan Naproksenin Dozaj Formlarının İn Vitro Değerlendirilmesi ve Menstrual Siklus Şikayetlerinde Kullanımı 89

78. Doğalgaz'a Dönüşümün Hava Kalitesi Üzerine Etkisinin İncelenmesi 90

79. Clematis Vitalba L., Equisetum Ramosissimum Desf., Eryngium Maritimum L., Melissa Officinalis L. subsp. Altissima (Sm.) Arcangeli, Typha Domingensis Pers., Üzerinde Yapılan Biyoaktivite Tayinleri 92

80. Amlodipininin Dezoksikortikosteron ve Tuz Yüklemesiyle Oluşturulan Deneysel Hipertansiyon Modelinde Bazı Biyokimyasal Parametrelere Etkileri 93

81. Metal Oksit Temelli Güneşten Koruyucu Preparatların Formül Tasarımı ve Kalite Kontrolü 94

82. Kobalt(II)-Etilendiamintetraasetikasit-Amonyak Üçlü Kompleksinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini 96

83. Kitozan Malat ve Çapraz-Bağıl Amiloz Tabletlerden İlaç Serbestleşmesine Değişik Faktörlerin Etkisi 96

84. N-Benzil-N-etilanilin ve N-Benzil-N-etil-P-toluidin bileşiklerinin in vitro mikrozomal metabolizmaları 98

85. Siprofloksazin Lipozom Formülasyonlarının Hazırlaması ve Özelliklerinin İncelenmesi 100

86. N-Asetil-L-Sistein'in Ni(II), Cr(II), Co(II), Fe(II), Zn(II), Cd(II) Metalleriyle Oluşturduğu Komplekslerin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini 101

87. 3,3'-Diaminobenzidin'in Kadmiyum(II) ve Civa(II) Metalleriyle Oluşturduğu Komplekslerin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle İncelenmesi 102

88. Siproheptadinin Sıçan Karaciğeri Glutatyon Düzeyine Etkisinin Araştırılması 103

89. Demir(III)-Etilendiamintetraasetikasit-Sülfosalisilikasit Üçlü Kompleksinin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini 104

90. Bazı Aromatik Amid Grubu Taşıyan Model Bileşiklerin In Vitro Mikrozomal Metabolizmaları 104

91. Hemodializ Tedavisi Gören Hastlarda Fosfat Bağlayıcı İlaçların ve Hasta Eğitiminin Değerlendirilmesi 106

92. Halk Arasında Tedavi Amacıyla Kullanılan Bitkisel Çayların Mutajenik Aktivitelerinin Araştırılması 107

93. Ambroksol Hidroklorürden N-Nitrozo Türevi Oluşumunun İn-Vitro İncelenmesi 108

94. Balıklarda Trimetilamin Miktarı Tayini 109

95. Dipiridamol Mikroküreleri ve Tabletleri 111

96. N-(2,4,6-Trimetilbenzil)-N,N-Dibenzilamin, N-(2,6-Diklorobenzil)-N,N Dibenzilamin ve N-İsopropil-N,N-Dibenzilaminin İn Vitro mikrozomal Metabolizması 111

97. Kitozan-Aljinat Mikrokapsüllerinin Oluşturulması ve Özelliklerinin İncelenmesi 113

98. Bukoadesif Pindolol Tabletlerin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi 114

99. Deneysel Diyabette Deri Proteinlerinin ve Antioksidan Sistem Elemanlarının İncelenmesi 115

100. STZ İle Diyabet Oluşturulmuş Sıçanlarda Maydanoz Ekstresinin Sıçan Lens Antioksidan Sistemi ve Lens Proteinleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi 117

101. N,N,Dibenzilmetilamin, N,N-Dibenzil-4-nitro ve N,N-Dibenzil-2,4-Diklorobenzilamin'in İn Vitro Mikrozomal Metabbolizması 119

102. Enterik Kaplı Preparatların Barsaktan Emilimi Üzerine Omeprazol'ün Olası Bir Etkisinin İncelenmesi 120

103. Kobay Safra Kesesinde Serotonin Reseptörlerinin Araştırılmasına Yönelik Çalışmalar 121

104. Şile (İstanbul) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri 122

105. Amonyum Asetat Uygulanan Farelerin Beyin ve Karaciğer Dokularında Antioksidan Sistemin İncelenmesi 123

106. Sıçanlarda Renovasküler Hipertansiyonun ve Diltiazem İle Tedavisinin Bazı Doku ve Kan Parametrelerine Etkilerinin İncelenmesi 125

107. Çeşitli Gıda Maddelerinin Glisemik ve İnsülinemik İndekslerinin Saptanması ve Biyokimyasal Yönden Değerlendirilmesi 127

108. Bazı Analjezik İlaç Maddelerinin Analizleri 128

109. Protrombin Kompleksinin Nonenzimatik Glikozilasyonunun Diyabetik ve Sağlıklı Kişilerde İncelenmesi 131

110. Nikel(II), Kobalt(II) ve Bakır(II) Metallerinin L-Asparagin ve Adenin İle Oluşturduğu Karışık Komplekslerin İncelenmesi ve Kararlılık Sabitlerinin Tayini 132

111. Bazı Aroiltiyosemikarbazidlerden Türeyen 1,2,4-Triazolin-3-Tiyonların ve Bazı Hidrazid Hidrazonlardan Türeyen 3-Asetil-1,3,4-Oksadiazolinlerin Sentezleri 133

112. İnsan Trombosit Gamma-Glutamil Transferaz'ın Karakterizasyonu 135

113. Nikel(II), Kobalt(II) ve Çinko(II) Metallerinin L-Sistein ve Adenin İle Oluşturduğu Karışık Komplekslerin İncelenmesi ve Kararlılık Sabitlerinin Tayini 136

114. Morfin Bağımlılığında N üzeri -Nitro-L-Arjinin'in Rolü 137
115. Eser Hidrojen Peroksit Tayini İçin Yeni Bir Analiz Yöntemi Geliştirilmesi 138
116. Normal ve Aterosklerozlu Olguların Trombositlerinde Glukoz-6-Fosfat Dehidrojenaz (G-6-PD) Karekterizasyonu 139

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

117. Cephalometric Evaluation of Relapse Following Mandıbular Set-Back Surgery of Class-III Cases118. Monofluorofosfatlı Diş Macunu İle Fırçalama Sonrası Dental Plakta Fluorür Tutunması 143

118. Monofluorofosfath Diş Macunu İle Fırçalama Sonrası Dental Plakta Fluorür Tutunması 144

119. Çocuklarda Tükrük Proteinleri ve Çeşitli Tükrük İnorganik Elementlerinin İncelenmesi ve Çürük İndeksleri İle Karşılaştırılması 145

120. Mandibular Headgear ve Chin-cap'in Ortodontik ve Ortopedik Etkilerinin Sefalometrik Olarak Karşılaştırılması 146

121. Kaide Maddesi Olarak Kullanılan Bağlayıcı Ajanların ve Cam İyonomer Simanların Kenar Sızıntısını Önlemedeki Etkinlikleri ve Çekme Kuvvetlerine Dirençlerin Süt Dişlerinde İn Vivo ve İn Vitro Olarak Incelenmesi 147

122. Ağız Mukozasının Değişik Bölgelerinde Topikal Kortikosteroid Uygulamasının Çeşitli Parametreler Açısından İncelenmesi 148

123. Manyetik Kuvvetler ve Ni-Ti Open Coil Spring'lerin üst 1. Molar distalizasyonundaki Etkinliklerinin Karşılaştırılması 149

124. Farklı İki Tip İmplant Dizaynının İmplant ve Kemik Ara Yüzeyi Üzerindeki Stres Dağılımına Etkisinin Üç Boyutlu Sonlu Elemanlar Stres Analiz Yöntemi İle İncelenmesi 150

125. Periodontal Hastalıklarda Kemik Defektlerinin Yönlendirilmiş Doku Rejenerasyonu İle Tedavisinde Greft Materyallerinin Kullanıldığı ve Kullanılmadığı Vakaların Karşılaştırılması 151

126. İskeletsel Sınıf II Olgularda Jasper Jumper Apareyinin Tedavi Etkinliğinin Sefalometrik Araştırılması 155

127. Edgewise Tekniği Uygulanan Erişkin İskeletsel Sınıf II Maloklüzyonlu Olgularda Alt ve Üst Birinci Küçükazıların Çekimiyle Sadece Üst Birinci Küçükazıların Çekiminin Kafa Yüz İskeleti ve Profile Etkisinin Sefalometrik Olarak Karşılaştırılması 156

128. Gömük Yirmi Yaş Dişi Operasyonlarında Pre-Operatif ve Post-Operatif Olarak Kan Proteinlerinin İncelenmesi 158

129. Kök Formu İmplantların Klinik Uygulamaları ve Palatal Greftlerle Desteklenen Peri-İmplanter Dokuların İncelenmesi 159

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

130. Pediatrik Endoskopilerde İşlem Öncesi, İşlem Sırasında ve Sonrasında Vital Bulgular, 02 satürasyonunun İzlenmesi ve Bulgulardaki Değişikliklerin Birbiri İle İlişkisi 163

131. Kadınların ve Erkeklerin Cerrahi Sterilizasyon Yöntemi Olan Tüp Ligasyonu-Vazektomi İşlemlerine İlişkin Duygu ve Düşüncelerinin İncelenmesi 164

132. İntraarterial Kateterizasyonda Uygulanan Hemşirelik Bakımının Enfeksiyon Riskini Azaltmadaki Etkisi 166

133. Prenatal Dönemde Amniosentez ve Koryon Villus Aspirasyonu Uygulanması Gereken Gebelerin Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi 167

134. Endoskopik Girişim Sonrası Bakteriyemi Sıklığı 168

135. İnsanda Soğuk Sıvının Özofagus Motilitesi Üzerine Etkisi 169

136. Göğüs Cerrahisi Vak'alarında Pre-operatif Dönemde Yapılan Solunum Egzersizlerinin Öğretilmesinin Post-operatif Solunum Kaybını Azaltmadaki Etkisi 171

137. Doğum Salonu ve Perinatolojide Çalışan Ebe/Hemşirelerin Eklampsili Hasta Bakımına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi 172

138. Hemodializ Hastalarında Subclavian ve Femoral Kateter Uygulamasında Hemşirenin Rolü 173

139. Kronik Böbrek Yetmezlikli Hemodiyaliz Hastalarında Demir Eksikliği Anemisinin İntravenöz Demir Dekstran İle Tedavisi ve Hemşirenin Rolü 174

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

140. Atletizmde Yönetim ve Organizasyon 179
141. Amatör ve Profesyonel Futbolcuların Bazı Kişilik Özellikleri 180
142. ' irekçilerde Kendini Tanıma ve Bazı Psikolojik Özelliklerinin "aştırılması 181
ınmanın Anaerobik Ölçümler Üzerine Etkisi 184
144. Tenis Oyuncularının Omuz Ekleminde Meydana Gelen Deformiteler 185
145. Üniversiteli Sporcu ve Sporcu Olmayan Öğrencilerin Dikkat Seviyelerinin Araştırılması 187
146. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikası Edirne Uygulaması 188
147. Yüzme Sporu Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Korku Düzeyleri ve Türlerinin Karşılaştırılması 189
148. 12-14 Yaş Elit Kız ve Erkek Tenis Oyuncularının Morfolojik Özellikleri ile Motor Performansları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi 190
149. Yetenek Arama Açısından Karakucak Güreş Projesinin İncelenmesi 193
150. Hetbolde Kontrlateral Çalışmanın Atış Sertliğine Etkisi 195
151. Hentbolde Kontrlateral Çalışmanın Atış İsabetliliği Üzerine Etkisi 151
152. Standart Hızda Farklı Koşu Şekillerine Metabolik Cevap Farklılıkları 196
153. Marmara Üniversitesi Okul Takımlarında Yer Alan Kız-Erkek Öğrencilerin Sonuçlarının İncelenmesi 197
154. 14-16 Yaş Grubu Erkek Çocuklarında Devamlı Yüklenme ve Yaygın İnteryal Yüklenme Yöntemleriyle Yapılan Çalışmaların Aerobik Kapasitelerine Etkilerinin İncelenmesi 199
155. Türk Judo Federasyonunun Yeniden Yapılanması 200
156. Atletizm Federasyonunun İdari ve Mali Yapısı 202
157. Teniste El Önü ve El Arkası Vurup Becerilerinin Kazandırılmasında Farklı Netice Bildirimlerinin İncelenmesi ... 203
158. Kondisyon Antrenmanlarının Sakatlıkları Önlemedeki Rolü 203

159. 110 Metre Engellide Kuvvet ve Süratin Performansa Etkisi.....205
160. Kahramanmaraş Bölgesinde Öncelikli Spor Branşları ve Spor Politikası.....207
161. Özel Spor Salonlarını Zaman ve Mekan Olarak Daha Verimli Kullanma Yolları.....208
162. Futbolda 12-14 Yaş Grubunda Şut Etkinliğinin Antrenman Yöntemleri ve Bazı Morfolojik Parametrelerle İlişkileri.....209
163. 11-15 Yaş Grubu Kız ve Erkeklerde El Tercihinin Motor Beceri Öğrenme İle İlişkisi.....210
164. 10-12 Yaş Grubu Futbolcularda Video-Teyp Aracılığıyla Futbol Teknilerinin Öğretimi Sözel Öğretim Yöntemiyle Eğitim Görenlerle Kıyaslanması.....211
165. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Kırıkkale Uygulaması.....212
166. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılabilmesi Açısından Tesis Politikası Çanakkale İli Uygulaması.....213
167. Osmanlı İmparatorluğu'nda Okçuluk Sporu ve Temel Teknikleri.....214
168. Deniz Pentotlonunda Parkurlarda Yarışan Sporcuların Fizyolojik Parametrelerinin Zaman Faktörü İle İlişkisi.....215
169. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Zonguldak İli Uygulaması.....217
170. Spor Ahlâkı Beden Eğitimi Dersinde Ahlâki Eğitim.....218
171. Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri.....219
172. Ayak Bileği Kaslarının Futbol Üst Vuruş Tekniğinin Geliştirilmesine Etkileri.....220
173. Türkiye'de Kış Sporlarının Gelişimi ve Bugünkü Durumu.....221
174. Spor Kulüplerinin Basketbol Şubelerinin Sporcu Kaynakları (İstanbul İli Uygulaması).....222
175. Ritmik Sportif Cimnastikte Motorik ve Morfolojik Özelliklerin Performansa Etkileri.....223
176. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Balıkesir İli Uygulaması.....225

177. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesi Trabzon İl Örneği 226
178. Deniz Harp Okulu Tenis Takımının Vuruş Antrenman Tekniği Pratik Sınırlarının; Teorik Hesaplamalarla Kıyaslanması 227
179. Voleybol ve Futbolcularda Bacak Adale Kuvvetlerinin İzokinetik Sistemle Değerlendirilerek Vertikal Sıçrama Mesafeleriyle Mukayese Edilmesi 228
180. Spor Yapan ve Yapmayan Ebeveynlerin Çocuklarının Fiziksel ve Motorsal Performans Farklılıklarının İncelenmesi 229
181. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları Kırklereli İli Uygulaması 230
182. Amatör Sporda Başarılı Sporcuların Ödüllendirilmeleri 231
183. Hentbolcularda İçeceklerle Glikoz Dinamiğinin Belirlenmesi 232
184. 12-13 Yaş Gruplarındaki Çocukların Analitik Zeka Test Sonuçlarıyla Motor Beceri Test Sonuçları Arasındaki İlişkinin Araştırılması 233
185. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Öncelikli Spor Dallarının Tesbiti ve Tesis Politikası Burdur İli Uygulaması 234
186. Kadınların Spor Yapmalarını Etkileyen Sosyo-kültürel Faktörler (Samsun İli Uygulaması) 235
187. Motor Becerilerin Öğretiminde Dominant veya Resesif Elle Öğretime Başlamanın Bilateral Transfere Etkisinin İncelenmesi 237
188. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Öncelikli Spor Dallarının Tesbiti ve Tesis Politikası Antalya Uygulaması 238
189. Surnâmelerde Spor 238
190. Judoda Psikolojik Antrenmanın Performans Üzerine Etkileri 240
191. Ortaöğretimde Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı Sorunları ve Yeni Yaklaşımlar 241
192. Spor Yöneticilerinin Yeterlikleri İstanbul Örneği 242
193. Kitle Sporu Teşviki ve Tesis Politikası Kayseri İli Uygulaması 243
194. Kitle Sporunun Teşviki Açısından Spor Tesisi Politikası Uşak İli Örneği 244
195. Spor Hizmetinin Sunulmasında Halkla İlişkilerin Fonksiyonu 245

196. PNF ve Dinamik Stretching Tekniklerinin Hareket Genişliklerindeki Artışı ile Reaksiyon, Hareket ve Tepki Zamanlarına Etkisinin İncelenmesi 246

197. Yorgunluk Meydana Getirilmiş Adelede Mesajın Yorgunluk ve ağrı Üzerine Teröpatik Etkisi 247

198. Sporda Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Ceza 248

199. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesinde Malatya İli Uygulama Örneği 249

200. Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesinde Niğde İli Uygulaması 250

201. Bayan Futbolcuların Motorik ve Morfolojik Özelliklerinin Performansa Etkileri 251

202. Alt Özel, Normal, Üstün Zekalı 10-12 Yaş Grubu Çocukların Fiziksel ve Motorsal Özelliklerinin Karşılaştırılması 253

203. Kitle Sporunun Yaygınlaştırılması Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesi 255

204. Esneklik ve Kuvvet Çalışmalarının Sıçrama Performansına Olan Etkilerinin Karşılaştırılması 256

205. Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı Sorunları ve Yeni Yaklaşımlar 257

206. Cimnastik Federasyonun İdari ve Mali Yapısı, Sporcu, Antrenör, Hakem, Malzeme Yönünden İncelenmesi (Bolu İli Örneği) 258

207. Liseli Genç Erkeklerde Çeşitli Kuvvet Antrenmanlarının, Bacak Kas çevresiyle Sıçrama Yüksekliği Üzerine Etkisi 259

208. Spor Malzemelerinde Standardizasyon ve Kalite 261

209. Bir Uyaran Olan Kafeinin Egzersiz Performansı ve Metabolik Profile Etkisi 262

210. 2,5 Aylık Yaz Okulu Spor Etkinliklerinin 8-10 Yaş Grubu Kız ve Erkek Çocukların Vücut Yağ Kitlesi ve Yağsız Vücut Ağırlığı Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması 263

211. "İstanbul Güreş İhtisas Klübünde Güreş Sporunun Psiko-Sosyal Yönü Üzerine Araştırmalar" 265

212. Su Üzerinde ve Kürek Ergometresinde Egzersiz Öncesi ve Sonrası Performans ve Kan Parametrelerinin Araştırılması 267

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

213. Hentbol'da Esneklik ve Yaralanma İlişkisinin Bir Sezonluk Süreç İçinde İncelenmesi 268

214. Atletizmdeki Sportif Yaralanmalar, Uygulanan Tedavi Yöntemleri ve Sonuçları 269

215. Spor Eğitimi Kurumlarında İletişim Sistemi 271

216. Yüzme Hazırlık Periyodunda Kara Kuvvet ve Dayanıklılık Antrenmanlarının Performansa Etkisi 272

217. Türkiye Hentbol Federasyonunun İdari ve Mali Yapısının İncelenmesi ve Yeniden Yapılanma Önerileri 273

218. Öncelikli Spor Dallarının Tesbiti ve Tesis Politikası (Şanlıurfa Uygulaması) 274

219. Düzenli Spor Yapan Çocuklarla Spor Yapmayanların Oyun Öncesi ve Sonrası Kan Parametlerinin Değişimi 275

220. Çankırı Bölgesinin Spora Olan Yatkınlığı ve Öncelikli Spor Branşları 276

221. Kitle Sporu Teşviki ve Tesis Politikaları Muğla İli Uygulaması 277

222. Modern Motor Öğrenim Kavramlarına Dayanarak Tenis Öğretimi 279

223. Erkek Voleybolcularda Müsabaka Öncesi-Sonrası İle Toparlanma Süreçlerinde Laktik Asit ve Myoglobin Düzeylerindeki Değişim 280

224. Basketbolcularda Yüklenme Süresince Alınan Karbonhidratlı İçeceklerin Kan Şekeri, İnsulin Düzeyi İle Aerobik Performansa Etkisi 281

225. Elit Haltercilerin Antropometrik Özellikleri, Biyomotor Yetenekleri, Fizyolojik Özellikleri ve Başarıları Arasındaki İlişkilerin Araştırılması 282

226. Türkiye'deki 11-15 Yaş Grubu Güreşçilerde Yetenek Seçimi 283

227. Sprint Koşusunda Anaerobik Gücün Bazı Antropometrik, Motorik ve Fizyolojik Parametrelerle İlişkisinin İncelenmesi 284

228. Türk Spor Yönetiminde Ademimerkezileşme Eğilimleri 286

229. Futbolda Öğrenme ve Öğretme (Teori ve Modeller) 287

230. Sakatlık Geçiren Bireysel Mücadele Sporcularında Depresyon Faktörünün Araştırılması 289

231. Yıldız ve Genç Güreşçilerin Psiko-Sosyal Problemleri ve Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi 290

232. Başarı Sporu'nda Ödüllendirme ve Almanya, Avusturya'da Başarılı Sporcuların Ödüllendirilmeleri İle Türkiye'deki Uygulamanın Mukayesesi 291

233. Hipnotik Telkinin Genel Yorgunluk ve Kan Glukoz-Laktat Metabolizması Üzerine Etkisi 295

234. Sporun Yaygınlaştırılmasında Semt Sahalarının Etkileri 296

235. "UEFA'ya Üye Ülkelerdeki Futbol Antrenör Eğitimlerinin Mukayeseli Olarak İncelenmesi" 297

236. 7-14 Yaş Grubu Çocuklarının Spora Yönlendirilmesine Etki Eden Faktörler 299

237. Yoğun ve Yaygın Tenis Antrenmanlarının Motor Beceri Öğrenimi ve Performansı İle Kan Glukoz-Serbest Yağ Asitleri Mobilizasyonu Üzerine Etkileri 301

238. Türkiye Birinci Profesyonel Futbol Liginde Yeralan Kulüplerin Yönetim Politikalarının Sporcu Güdülenmesi Üzerine Etkisi 303

239. Türk Turizm Ekonomisine Katkıları Doğrultusunda Rafting Sporu ve Turizminin Başarı ve Geleceğinin Değerlendirilmesi 305

240. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Cimnastik Federasyonunun İdari ve Mali Yapısı 307

241. Artistik Cimnastikte Bilişsel (Cognitive) Değerlendirmeler, Duygu Durumundaki Değişmeler ve Beden Yapısının Performansa Etkileri 308

242. Türkiye Yüzme-Atlama ve Sutopu Federasyonu'nun İdari ve Mali Yapısı 310

243. Hemoglobin A2'nin Spor Türü, Yükseklik Yeri ve Antrenman Yaşı İle İlişkisinin İncelenmesi 311

244. Futbolda Ayak ve Ayak Bileği Problemleri 312

245. Türklerde Geleneksel Atlı Sporların Yapılışı, Kaynağı ve Bilinmeyen Yeni Boyutları 314

246. 6-12 Yaş Grubu Normal Çocukların "Lincolin Oseretzky Motor Gelişim Testi'ne Göre Psikomotor Yeteneklerinin Araştırılması 315

247. Turizm-Spor İlişkisi ve Sporun Etkisi İle Turizmde Değişimler 318

248. Türkiye'de Judo Antrenmanının İdari ve Teknik Organizasyonu 320

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
0006875

Teknik Eğitim Fakültesi
Döner Sermaye İşletmesi
Matbaa Biriminde Basılmıştır.